

SISÄLLYSLUETTELO

Konsernijaosto pöytäkirja 28.08.2023

Pöytäkirjan kansilehti	1
1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
2 § Konsernijaoston pöytäkirjan tarkastaminen	4
3 § Selostukset kokouksessa	5
4 § Yhteisön toiminnan ja tavoitteiden raportointi 2023 / VAV-yhtymä Oy	6
5 § Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024-2026	7
- Lausuntopyyntö Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024-2026 (henkilötiedot peitetty)	10
- Liite: Alustava Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024-2026	14
- Liite: HSL:n tilannekuvan ja rahoituspohjan arviointi loppuraportti	68
- Vantaan vanhusneuvoston lausunto kaupunkitalautakunnalle ja konsernijaostolle koskien HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2024-2026	96
- Vantaan kaupungin lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024-2026 (III)	99
6 § Lausunnon antaminen HSY:n alustavasta talous- ja toimintasuunnitelmasta 2024-2026	109
- Lausunto HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2024-2026	112
- Lausuntopyyntö: HSY:n alustava talous- ja toimintasuunnitelma 2024-2026	116
- Liite: Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2024-2026/Lausuntopyyntö: HSY:n alustava talous- ja toimintasuunnitelma 2024-2026	117
7 § Jäsenen nimeäminen Laurean alueneuvottelukuntaan toimikaudelle 2023-2025	165
8 § Kaupungin tytäryhteisöjen tavoitteet vuosille 2024-2027	166
- Vantaan kaupungin tytäryhteisöjen tavoitteet vuosille 2024-2027	169
9 § Omistajaohjauskeskustelut 2023/ VAV Yhtymä Oy, 19.6.2023	179
- Yhtiön esitys / VAV Yhtymä Oy, 19.6.2023	181
10 § Omistajaohjauskeskustelut 2023/ Mercuria kauppaoppilaitos Oy, 9.8.2023	210
- Yhtiön esitys / Mercuria kauppaoppilaitos Oy, 9.8.2023	213
11 § Hakopolun liikekiinteistö Oy:n sisäisen tarkastuksen tarkastusraportti 2023	227
12 § Kiinteistö Oy Hakucenter sisäisen tarkastuksen tarkastusraportti 2023	228
13 § Konserniyhtiöiden hallituksen ja toimitusjohtajan työn arvioinnit 2023	229
- Koontidiat hallitusarvioinneista 2023, muut kuin merkittävät yhtiöt	231
14 § Muutos konsernijaoston kokousaikatauluun 2023	239
15 § Tiedoksi merkittävät asiat 2023/Konsernijaosto	240
- Uudenmaan maakuntavaltuuston kokous 13.6.2023	241
- Laurea-ammattikorkeakoulu Oy:n ylimääräinen yhtiökokous 9.8.2023	244
- Asunto Oy Sepänpuiston yhtiökokous 29.6.2023	246
- Asunto Oy Vantaan Katriinanrinne yhtiökokous 29.6.2023	249
- Korson Pienteollisuustalo Oy:n varsinaisen yhtiökokouksen jatkokokous 09.08.2023	252
Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle	256
Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto	257

Konsernijaoston kokous

Aika Maanantai 28.8.2023 klo 13.00-15.07

Paikka Kaupunginhallituksen kokoushuone, Asematie 7, 01300 Vantaa

Osallistujat

Jäsenet		Varajäsenet	
Tahvanainen Säde, puheenjohtaja	x	Hilden Joni	
Kanerva Sami, 1. varapuheenjohtaja	x	Kaiju Susanna	
Lundell Kai-Ari, 2. varapuheenjohtaja	x	Virkamäki Pekka	
Abdi Faysal	-	Kähkönen Osmo	
Kasonen Mika	x	Hakala Heli	
Kaukola Ulla	x	Vesa Tiina	
Kuusela Minna	-	Rämö Eve	x
Orpana Anitta	x	Rokkanen Sakari	
Rehnström Kristian	x	Multala Sari	
Saimen Tuukka	-	Kärki Niilo	x
Vacker Marjo	x	Tuomela Tiina	
Lisäjäsen			
Nguyen Chau	x	Karinen Ville	
Kaupunginvaltuuston puheenjohtajisto			
Lindtman Antti, puheenjohtaja	-		
Kaira Lauri, I varapuheenjohtaja	-		
Veltheim Erika, II varapuheenjohtaja	-		
Kaupunginhallituksen puheenjohtajisto			
Niikko Mika, II varapuheenjohtaja	-		
Muut osallistujat			
Kalske Katri, kaupunginjohtaja vs.	x		
Kalo Ilkka, apulaiskaupunginjohtaja vs.	x 13.00–14.58 §:t 1–8		
Anttila Tero, apulaiskaupunginjohtaja	x 13.00–13.44 §:t 1–3		
Åstrand Riikka, apulaiskaupunginjohtaja	x 13.00–14.58 §:t 1–8		
Lievonen Kirsi-Marja, henkilöstö- ja konsernijohtaja	x		
Vartiainen Samuli, konsernilakimies	x		
Käck Lasse, VAV-yhtymän toimitusjohtaja	x 13.48–14.10 § 4		
Särkelä Jussi, VAV-yhtymän hallituksen puheenjohtaja	x 13.48–14.10 § 4		
Nurmi Jesse, konserniohjauksen erityisasiantuntija	x 14.11–14.27 § 3		
Säyriö Oona, hallintosiantuntija, pöytäkirjanpitäjä	x		

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin.

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Säte Tahvanainen

Pöytäkirjanpitäjä Oona Säyriö

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 4.9.2023, sähköisesti.

Pöytäkirjantarkastajat

Kristian Rehnström

Niilo Kärki

§:t 5 ja 6 tarkastettiin ja hyväksyttiin heti kokouksessa.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 6.9.2023 Vantaan kaupungin internetsivuilla, paatokset.vantaa.fi

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kaupungin hallintosäännön 24 luvun 7 §:ssä määritellään läsnäolo- ja puheoikeudet toimielimen kokouksissa. Sääntökohdan mukaan jäsenten ja esittelijöiden lisäksi konsernijaoston kokouksessa on läsnäolo- ja puheoikeus valtuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla. Muiden henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta päättää asianomainen toimielin.

Luottamushenkilötehtävien paikkajaosta käydyissä valtuustoryhmien keskeisissä neuvotteluissa on sovittu, että konsernijaoston kokouksiin osallistuu lisäksi läsnäolo- ja puheoikeudella yksi luottamushenkilö, joka on saadun ilmoituksen mukaan Chau Nguyen ja varalla Ville Karinen.

Konsernijaosto 28.8.2023 § 1

Kaupunginjohtaja va.:n esitys:

Päätetään

- a) todeta kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi ja
- b) kutsua kaupunginvaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat konsernijaoston kokouksiin
- c) henkilöstö- ja konsernijohtajalla olevan läsnäolo- ja puheoikeus konsernijaoston kokouksissa,
- d) kutsua läsnäolo- ja puheoikeudella Chau Nguyen ja varalla Ville Karinen konsernijaoston kokouksiin.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

2 §

Konsernijaoston pöytäkirjan tarkastaminen

Konsernijaoston päätöksen 24.10.2022 § 10 mukaan vuonna 2023 pidettävien konsernijaoston kokousten pöytäkirjan tarkastamista varten nimetään kulloinkin kaksi pöytäkirjantarkastajaa. Pöytäkirja tarkastetaan sähköisesti kokousta seuraavana maanantaina, ellei jonkin pöytäkirjan tai päätöksen osalta toisin päätetä. Pöytäkirja pidetään yleisesti nähtävänä Vantaan kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/maatoksenteke) tarkastusta seuraavana keskiviikkona.

Pöytäkirjantarkastajiksi ovat seuraavina vuorossa Kristian Rehnström, Tuukka Saimen ja Faysal Abdi.

Konsernijaosto 28.8.2023 § 2

Kaupunginjohtajan va.:n esitys:

Päätetään nimetä kaksi pöytäkirjantarkastajaa tarkastamaan nyt pidettävän kokouksen pöytäkirja sähköisesti maanantaina 4.9.2023.

Päätös:

Päätettiin nimetä Kristian Rehnström ja Niilo Kärki tarkastamaan nyt pidettävän kokouksen pöytäkirja sähköisesti maanantaina 4.9.2023.

Konsernijaosto 28.8.2023 § 3

Kaupunginjohtaja va.:n esitys:

Merkittään tiedoksi kokouksessa kuultavat seuraavat selostukset:

- Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024–2026 annettava lausunto, apulaiskaupunginjohtaja Tero Anttila
- Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet, konserniohjauksen erityisasiantuntija Jesse Nurmi

Päätös:

Merkittiin tiedoksi saadut selostukset.

4 §

Yhteisön toiminnan ja tavoitteiden raportointi 2023 / VAV-yhtymä Oy / KK

VD/4586/02.01.02.02/2023

KK/K-ML/RK-K/OS

VAV Yhtymä Oy:n toimintaa konsernijaoston kokouksessa esittelevät yhtiön toimitusjohtaja Lasse Käck ja hallituksen puheenjohtaja Jussi Särkelä.

Kaupungin omistus	100 %;
Yhtiön toimiala	VAV Yhtymä Oy 3.12.2018 alkaen: Yhtiön toimialana on omistaa, hallita ja ylläpitää kiinteistöjä ja rakennuksia sekä hankkia ja omistaa kiinteistöjen ja huoneistojen hallintaan oikeuttavia osakkeita sekä vuokrata asuntoja. Yhtiö voi tarkoituksen toteuttamiseksi toimia rakennuttajana sekä tarjota kiinteistöjen isännöinti-, hoito- ja huoltopalveluja.
Tytäryhtiöt	VAV <i>Palvelukodit Oy</i> , jolta kaupungin sosiaali- ja terveystoimi vuokraa asunnot erityisryhmien asumiskäyttöön. VAV <i>Asunnot Oy</i> , jolle kuuluu käyttö- ja luovutusrajoitusten alaisten arava- ja korkotukikiinteistöjen liiketoiminta 3.12.2018 alkaen VAV <i>Hoiva-asunnot Oy</i> , jolle kuuluu palvelutalorakennusten ja sosiaali- ja terveystoimen käytössä olevien kiinteistöjen vuokraaminen;
Hallitus	7–11 jäsentä, toimikausi 2 vuotta;
Hallitus 2022–2023	Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja 9 hallituksen jäsentä;
Tilintarkastus	Tilintarkastusyhteisö, päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja, toimikausi toistaiseksi;
Tilintarkastaja 2022	KPMG Oy;
Henkilöstömäärä	2022: 53 (2021: 52)

Konsernijaosto 28.8.2023 § 4

Kaupunginjohtaja va.:n esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi yhtiön esitys.

Käsittely:

Merkittiin, että VAV-yhtymä Oy:n toimitusjohtaja Lasse Käck ja hallituksen puheenjohtaja Jussi Särkelä esittelivät yhtiön toimintaa ja tavoitteita kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

5 §

Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024-2026

VD/4311/00.04.03/2023

KK/TeA/HW/MH/EP/JH/K-ML/RK-K/JN

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) pyytää perussopimuksensa mukaisesti lausuntoa 31.8.2023 mennessä Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän taloussuunnitelmaehdotuksesta 2024–2026. Kuntayhtymällä on oltava taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle vuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. Jäsenkuntien antamat lausunnot on liitettävä yhtymäkokoukselle annettavaan talousarvioehdotukseen.

HSL:n jäsenkuntia pyydetään ottamaan lausunnoissaan kantaa erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Sitoutuvatko jäsenkunnat tavoitelähtöiseen budjetointiin, jolla mahdollistetaan joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvu?
 - a. Talousarvio ja -suunnitelma pohjautuvat tavoitteeseen, että nousijamäärät saadaan strategian mukaiseen nousuvauhtiin ja toimenpiteisiin tämän tavoitteen saavuttamiseksi panostetaan myös taloudellisesti TTS-kaudella
 - b. Talousarviossa ja suunnitelmassa ei esitetä ylijäämien palautusta jäsenkuntiin, vaan valtion koronatukien ansioista kertyneet ylijäämät jätetään HSL:lle ja käytetään TTS-kauden toimenpiteisiin, joilla matkustajamäärätavoitteet on mahdollista saavuttaa.
- 2) Miten kunnat aikovat ratkaista infrakorvausjärjestelmän haasteet HSL:n taloudelle tulevina vuosina?
 - a. HSL on muodostanut yhteistä näkemystä yhdessä jäsenkuntiensa edustajien kanssa arvioimalla HSL:n tilannekuvaa ja rahoituspohjaa.
 - b. Tavoitteena oli luoda yhteinen tilanne- ja tulevaisuuskuva HSL:n rahoituksellisesta pohjasta, perussopimuksen määrittämistä velvoitteista sekä HSL:n kyvystä vastata asetettuihin erilaisiin velvoitteisiin 2020–2030-luvuilla. Mahdollinen jatkotyö on jäsenkuntien/omistajien vastuulla.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 4 §:n kohdan 6 mukaan konsernijaosto päättää lausuntojen antamisesta kuntayhtymien talous- ja toimintasuunnitelmista samoin kuin muidenkin ulkopuolisille annettavien lausumien antamisesta tehtäväalueellaan.

Kaupunkitilalautakunta 16.8.2023 § 7

Apulaiskaupunginjohtajan vs. esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallituksen konsernijaostolle, että annetaan liitteen mukainen lausunto HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024–2026.

Käsittely:

Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja vs. Henry Westlin selosti asiaa kokouksessa.

Asian käsittelyn aikana apulaiskaupunginjohtaja vs. muutti esitystään siten, että Vantaan kaupungin lausunnon sivun 8 lukua ”Muita huomioita HSL:n yhteistyöstä” täydennetään seuraavalla uudella viimeisellä kappaleella:

"Kaupunki toivoo, että HSL hyvässä yhteistyössä jäsenkuntien edustajien kanssa jatkaa tariffijärjestelmän kehittämistä siten, että kunnat voivat antaa lausuntonsa uudesta tariffijärjestelmäesityksestä seuraavan TA-lausunnon yhteydessä. Matkalippujen hintataso on pysyttävä jatkossakin kohtuullisena, myös erityisryhmien alennuslippujen osalta. Yksinkertainen, selkeä ja kohtuuhintainen tariffijärjestelmä lisää joukkoliikenteen käyttäjämääriä."

Asian käsittelyn aikana kaupunkilalautakunnan varajäsen Tuomas Vanhanen teki muutosesityksen, jossa Vantaan kaupungin lausunnon sivun 8 luvun "Muita huomioita HSL:n yhteistyöstä" viimeistä kappaletta täydennettäisiin tekstillä:

"Vantaa korostaa, että jatkossakin lastenvaunuilla kulkevien sekä koululaisryhmien on päästävä kulkemaan maksutta joukkoliikenteessä."

Kaupunkilalautakunnan varajäsen Tuomas Vanhasen muutosesitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Konsernijaosto 28.8.2023 § 5

Kaupunginjohtaja va.:n esitys:

Päätetään antaa liitteen mukainen lausunto HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024–2026.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginjohtaja va. muutti esitystään seuraavasti:

Muutetaan lausunnon sivun 5 kolmatta kappaletta seuraavasti (muutokset kursivilla ja yliviiivauksella):

"Edellisessä TTS-lausunnossaan Vantaa ilmaisi huolensa heikentyneistä joukkoliikenneyhteyksistä etenkin pientalovaltaisilla alueilla ja koululaisten liikenneyhteyksissä. Vantaan huoli heikentyneistä liikenneyhteyksistä ei näy palvelutasomuutoksissa. Esitetyt alueelliset linjastotarkastelut paremman asiakasymmärryksen ja linjaston kustannustehokkuuden parantamiseksi ovat erittäin kannatettavia, mutta pelkkä selvitys ei paranna Vantaan pientaloalueiden joukkoliikennettä. Sen sijaan pitäisi HSL:n täytyä ryhtyä mahdollisimman pikaisesti parannustoimenpiteisiin ja korjata linjaston puutteet asukkaiden tarpeita palvelemaan."

Muutetaan lausunnon sivun 8 neljättä kappaletta seuraavasti (muutokset kursivilla ja yliviiivauksella):

"Kaupunki toivoo, että HSL hyvässä yhteistyössä jäsenkuntien edustajien kanssa jatkaa tariffijärjestelmän kehittämistä ottaen huomioon myös aiemmin valmistellut tariffimallit siten, että kunnat voivat antaa lausuntonsa uudesta tariffijärjestelmäesityksestä seuraavan TA-lausunnon yhteydessä. Vantaan yksi haaste on joukkoliikenteen houkuttelevuutta vähentävä B- ja C-

vyöhykkeiden raja kaupungin sisällä. Matkalippujen hintataso on pysyttävä jatkossakin kohtuullisena, myös erityisryhmien alennuslippujen osalta. Yksinkertainen, selkeä ja kohtuuhintainen tariffijärjestelmä lisää joukkoliikenteen käyttäjämääriä. Vantaa korostaa, että jatkossakin lastenvaunuilla kulkevien sekä koululaisryhmien on päästävä kulkemaan maksutta.”

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024–2026 (III)
- Lausuntopyyntö Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024–2026 (henkilötiedot peitetty)
- Alustava Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024–2026
- HSL:n tilannekuvan ja rahoituspohjan arviointi loppuraportti
- Vantaan vanhusneuvoston lausunto kaupunkitilalautakunnalle ja konsernijaostolle koskien HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2024–2026

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

suunnittelupäällikkö Markus Holm, puh. 043 827 0942

liikenteen kehittämisspäällikkö Emmi Pasanen, puh. 050 314 5075

(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

14.6.2023

Helsingin kaupunki
Espoon kaupunki
Vantaan kaupunki
Kauniaisten kaupunki
Keravan kaupunki
Kirkkonummen kunta
Sipoon kunta
Siuntion kunta
Tuusulan kunta

LAUSUNTOPYYNTÖ JÄSENKUNNILLE HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE – KUNTAYHTYMÄN TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMAEHDOTUKSESTA VUOSILLE 2024 – 2026

HSL:n perussopimuksen 23 §:n mukaan kuntayhtymällä on oltava taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle vuodelle. Hallituksen laatimasta ehdotuksesta on pyydetty jäsenkuntien lausunnot, jotka on liitettävä yhtymäkokoukselle annettavaan talousarvioehdotukseen. Taloussuunnitelman tulee sisältää mm. strategiasuunnitelman, tariffien ja palveluverkon muutoksia koskevat suunnitelmat.

HSL:n hallitus käsitteli toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotusta kokouksessaan 13.6.2023 ja päätti pyytää siitä jäsenkuntien lausunnot.

Perussopimuksen mukaan jäsenkuntien on annettava lausuntonsa viimeistään 31. elokuuta. Pyydämme toimittamaan lausunnot (tai tietoa lausunnon sisältöluonnoksesta) aikataulussa, koska lopullisen Toiminta- ja taloussuunnitelman valmistelun vuosille 2024-2026 aloitetaan heti syyskuun alussa.

Lausuntopyyntö 2024-2026

HSL pyytää jäsenkunnilta 31.8.2023 mennessä lausuntoa alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024-2026 sekä kannanottoa erityisesti seuraaviin kysymyksiin.

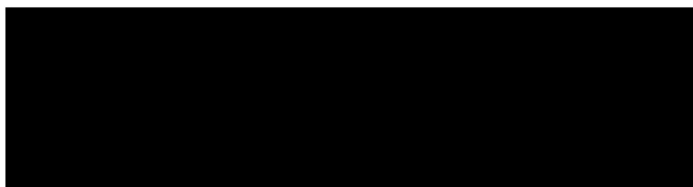
1. Sitoutuvatko jäsenkunnat tavoitelähtöiseen budjetointiin, jolla mahdollistetaan joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvu?
 - Talousarvio ja -suunnitelma pohjautuvat tavoitteeseen, että nousijamäärät saadaan strategian mukaiseen nousuvauhtiin ja toimenpiteisiin tämän tavoitteen saavuttamiseksi panostetaan myös taloudellisesti TTS-kaudella.
 - Talousarviossa ja suunnitelmassa ei esitetä ylijäämien palautusta

14.6.2023

jäsenkuntiin, vaan valtion koronaturvituksen ansioista kertyneet ylijäämät jätetään HSL:lle ja käytetään TTS-kauden toimenpiteisiin, joilla matkustajamäärätavoitteet on mahdollista saavuttaa.

2. Miten kunnat aikovat ratkaista infrakorvausjärjestelmän haasteet HSL:n taloudelle tulevina vuosina?
- HSL on muodostanut yhteistä näkemystä yhdessä jäsenkuntiansa edustajien kanssa arvioimalla HSL:n tilannekuvaa ja rahoituspohjaa.
 - Tavoitteena oli luoda yhteinen tilanne- ja tulevaisuuskuva HSL:n rahoituksellisesta pohjasta, perussopimuksen määrittämistä velvoitteista sekä HSL:n kyvystä vastata asetettuihin erilaisiin velvoitteisiin 2020–2030-luvuilla. Mahdollinen jatkotyö on jäsenkuntien/omistajien vastuulla.

Lausunnot pyydetään toimittamaan HSL:n kirjaamon sähköpostiin hsl@hsl.fi.

LIITTEET

Pöytäkirjanote hallituksen päätöksestä 13.6.2023

Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymän alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2024 – 2026.

HSL:n tilannekuvan ja rahoituspohjan arviointi, loppuraportti 6.2.2023

LISÄTIEDOT

Toimitusjohtaja Mika Nykänen, p. 040 825 7329

Hallinto, johtaja Jussi Saarinen, p. 040 820 8194

Liikenne, johtaja Johanna Wallin, p. 050 337 5685 (erityisesti: liikenteen palvelutaso, palvelutason muutokset, liikenteen hankinta)

Markkinat, johtaja Mari Flink, p. 040 715 0440 (erityisesti: myynti ja markkinointi)

Strategia, johtaja Sini Puntanen, p. 040 501 3362 (erityisesti: strategia, liikennejärjestelmäsuunnittelu, MAL)

14.6.2023

Teknologia, vt. johtaja Seppo Perkiö, p. 040 569 1683

Viestintä, johtaja Päivi Alakuijala, p. 040 840 0251

tai sähköpostilla etunimi.sukunimi(at)hsl.fi tai talous@hsl.fi johon tulleita viestejä seurataan myös kesälomakaudella.

Alustava
Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024-2026

Talousarvioehdotus vuodelle 2024
Taloussuunnitelmaehdotukset vuosille 2025-2026

HSL:n hallitus 13.6.2023

HSL Helsingin seudun liikenne

HSL Helsingin seudun liikenne
Opastinsilta 6 A
PL 100, 00077 HSL00520 Helsinki
puhelin (09) 4766 4444
www.hsl.fi

Lisätietoja: Mika Nykänen, toimitusjohtaja
 Jussi M. Saarinen, johtaja
 Maarit Hauskamaa, talouspäällikkö
 etunimi.sukunimi(at)hsl.fi

Sisällysluettelo

1	Toimitusjohtajan esipuhe	2
2	Lausuntopyyntö	4
3	Yleisperustelut	5
3.1	Toimintaympäristö ja taloudellinen kehitys	5
3.2	HSL-alueen markkinakatsaus	7
3.3	Keskeiset riskit	9
4	Kuntayhtymän strategia ja keskeiset tavoitteet TTS-kaudella 2024-2026	10
4.1	Strategiset menestystekijät varmistavat tavoitteiden saavuttamisen	12
4.1.1	Kasvu asiakasymmärryksellä	12
4.1.2	Sujuvat matkaketjut	13
4.1.3	Tieto ja osaaminen	14
5	Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa	15
5.1	Talousarvion sitovuus	15
5.2	Toimintatulot	15
5.2.1	Lipputulot	16
5.2.2	Kuntaosuudet 2024-2026	16
5.2.3	Keskipitkän tähtäimen kuntaosuusennusteet 2030 ja 2035	18
5.2.4	Muut tulot	22
5.3	Toimintamenot	23
5.3.1	Palvelujen ostomenot	23
5.3.2	Henkilöstömenot	26
5.3.3	Muut toimintamenot	26
5.4	Rahoitustuotot ja -kulut	27
5.5	Tilikauden tulos	27
6	Investoinnit ja poistot	28

Liitteet:

Liite 1: Tuloslaskelma 2024-2026

Liite 2: Rahoituslaskelma 2024-2026

Liite 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2024-2026

Liite 4: Kuntaosuuslaskelmat ja kuntaosuuksien laskentaperusteet 2024-2026

Liite 5: Suoritteet ja tunnusluvut 2010-2026

Erillinen liite: HSL:n tilannekuvan ja rahoituspohjan arviointi, loppuraportti 6.2.2023

1 Toimitusjohtajan esipuhe

HSL:n strategiakausi 2022-2025 lähestyy puoliväliä. Olemme hyvin edenneet strategian mukaisessa toiminnassa, strategiset tavoitteet ohjaavat toimintaamme ja alustava Toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2024-2026 perustuu omistajien ja hallituksen asettamiin tavoitteisiin. Samalla on kuitenkin arvioitava toimintaympäristössä tapahtuvia ennakoitua suurempia muutoksia ja niiden vaikutuksia.

Toiminta- ja taloussuunnitelman perusoletuksena on ollut strategiatyön aikana vuonna 2021 laadittu ennuste, jonka mukaan joukkoliikenteen käyttö palautuisi koronaa edeltävään tilanteeseen vuonna 2025. Päivittyneet ennusteet kertovat palautumisen hidastuneen merkittävästi alkuperäisistä oletuksista. Tulevana vuonna 2024 olemme maltillisella kasvu-uralla, mutta suunnitelma sisältää aikaisempaa suurempia epävarmuustekijöitä. Lähdemme hakemaan matkustajamäärien kasvua. Tässä arviomme eri vaihtoehtoja, mm. kohdennettujen tarjonnan lisäysten ja hinnoittelutoimien avulla. Mahdolliset lisäykset kohdennetaan järkevästi sinne, missä niillä on suurin vaikuttavuus ja potentiaali nousujen kasvattamiselle. Tarjonnan parantamiseen ja hinnoittelutoimiin hyödynnetään valtion vuonna 2022 myöntämää ylimääräistä koronatukea, joka oli tarkoitettu nimenomaan joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattamiseen.

Etätyön jääminen laajasti ja pysyvästi käytännöksi monilla työpaikoilla vaikuttaa laajasti joukkoliikennemarkkinaa HSL:n alueella. Lähivuosien liikkumisen kehitys tuleekin näyttämään, missä määrin kulluttajien liikkumiskäyttäytymisen muutos on pysyvää. Kuinka suuri osa liikkumistarpeesta tyydytetään tulevaisuudessa joukkoliikenteen avulla vai olemmeko nyt lukemissa, jotka kuvaavat uutta normaalitilaa. Lähtökohdat loppuvuoteen 2023 ja edelleen seuraavia vuosia ajatellen on markkinatilanteen osalta HSL:ttä voimakkaasti haastava. Tätä aiheuttaa lisääntyvä reaalitaloutta koetteleva epävarmuus, toteutunut kustannustason kohoaminen sekä toimintaa ohjaavat ja sitouttavat strategiset tavoitteet, erityisesti talouden tasapainon saavuttaminen.

Seuraavien vuosien osalta olemme tilanteessa, jossa toimintaamme ohjaa edelleen halu kasvattaa kestävästi liikkumisen ja joukkoliikenteen markkinaosuutta, tasapainoinen talous ja kustannustehokkuus. Haemme volyymia nostaaksemme nousijamäärät uusiin ennätyslukemiin. Jotta onnistuisimme tässä tavoitteessa pitää meidän panostaa vahvasti kasvuun houkutellessamme asiakkaita kestävien liikkumismuotojen pariin, tarjonnan lisäämisellä, vaikuttavilla hinnoitteluratkaisuilla ja tarjoamalla houkuttelevia ja asiakkaiden tarpeisiin sopivia tuotteita ja asiakaskokemuksen osalta maksamisen ja matkustamisen vaivattomuutta.

Uudet joukkoliikenteen infraan tehtävät investoinnit kasvattavat merkittävästi HSL:n infrakustannuksia ja vaikuttavat osaltaan joukkoliikenteen matkalippujen hintoihin. Valmistuvat suuret infrahankkeet luovat painetta korottaa lippujen hintoja kustannustason nousua enemmän. Vuonna 2010 infrakustannukset olivat 59,1 milj. euroa ja ensi vuonna niiden arvioidaan olevan 217,4 milj. euroa. Infrakustannusten voimakkaalla kasvulla on suora vaikutus lippujen hinnoitteluun. Mikäli lippujen hintoja ei koroteta kustannusten kasvua vastaavasti ja joukkoliikenteen palvelutaso halutaan säilyttää nykyisellään, syntyy paineita kuntien rahoitusosuuksien kasvattamiseen. Mikäli hintoja taas korotetaan, johtaa se matkustajamäärien vähenemiseen ja siihen, että infrahankkeista ei saada täysimääräistä hyötyä, kun käyttäjiä on vähemmän.

HSL on sitoutunut strategian mukaisiin tavoitteisiin ja kestävästi liikkumisen kasvutavoitteisiin. Kaikki toimintamme tähtää strategisten tavoitteiden saavuttamiseen. Hyvien palvelujen, asiakkailta saatavien

lipputulojen ja kuntaosuuksien toimivan tasapainon ytimessä on liiketoiminnan tuloksellisuuden parantaminen. Se onnistuu vain hyvällä yhteistyöllä henkilöstömme, jäsenkuntien, muiden viranomaisten, kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa. Haluankin kiittää kaikkia tahoja tähänastisesta yhteistyöstä. Vain yhdessä voimme onnistua.

Mika Nykänen
Toimitusjohtaja

2 Lausuntopyyntö

Perussopimuksen mukaisesti HSL:n taloussuunnitelma ajoittuu kolmelle seuraavalle toimintavuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa toteutetaan strategian linjauksia ja tavoitteita. Talousarviovuosi on ensimmäinen vuosi kolmea vuotta varten laadittavasta taloussuunnitelmasta. Talousarviossa määritellään vuosittaiset kuntayhtymän tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi käytettävissä olevat voimavarat. Lisäksi toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon kuntayhtymän vastuulle säädetty tehtävät.

Perussopimuksen mukaisesti HSL:n hallitus laatii ehdotuksen taloussuunnitelmaksi ja hallituksen laatimasta ehdotuksesta pyydetään jäsenkuntien lausunnot, jotka liitetään yhtymäkokoukselle annettavaan ehdotukseen. Alustava taloussuunnitelma toimitetaan lausunnon jäsenkunnille viimeistään 15. kesäkuuta yhdessä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvion kanssa. Taloussuunnitelman tulee perussopimuksen mukaan **sisältää mm. strategiasuunnitelman, tariffien ja palveluverkon muutoksia koskevat suunnitelmat**. Jäsenkuntien tulee perussopimuksen mukaan antaa lausuntonsa viimeistään 31. elokuuta.

Lausuntopyyntö 2024-2026

HSL pyytää jäsenkunnilta lausuntoa 31.8.2023 mennessä alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024-2026 sekä kannanottoa erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

- Tavoitteena nousut nousuun 2024 – ja mahdollistamme kestävän pohjan loppustrategiakaudelle. **Sitoutuvatko jäsenkunnat tavoitelähtöiseen budjetointiin, jolla mahdollistetaan joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvu?** Talousarvio ja -suunnitelma pohjautuvat tavoitteeseen, että nousijamäärät saadaan strategian mukaiseen nousuvauhtiin ja toimenpiteisiin tämän tavoitteen saavuttamiseksi panostetaan myös taloudellisesti TTS-kaudella. Talousarviossa ja suunnitelmassa ei esitetä ylijäämien palautusta jäsenkuntiin, vaan valtion koronatukien ansioista kertyneet ylijäämät jätetään HSL:lle ja käytetään TTS-kauden toimenpiteisiin, joilla matkustajamäärätavoitteet on mahdollista saavuttaa.
- **Miten kunnat aikovat ratkaista infrakorvausjärjestelmän haasteet HSL:n taloudelle tulevina vuosina?** HSL on muodostanut yhteistä näkemystä yhdessä jäsenkuntiensa edustajien kanssa arvioimalla HSL:n tilannekuvaa ja rahoituspohjaa. Tavoitteena oli luoda yhteinen tilanne- ja tulevaisuuskuva HSL:n rahoituksellisesta pohjasta, perussopimuksen määrittämistä velvoitteista sekä HSL:n kyvystä vastata asetettuihin erilaisiin velvoitteisiin 2020–2030-luvuilla. Tämän työn loppuraportti alustavan TTS-suunnitelman liitteenä. Mahdollinen jatkotyö on jäsenkuntien/omistajien vastuulla.

3 Yleisperustelut

3.1 Toimintaympäristö ja taloudellinen kehitys

Yleinen talouskehitys

Alkuvuoden talouskehitys Suomessa on ollut odotettua parempaa. Tilastokeskuksen mukaan bruttokansantuote (BKT) kasvoi ensimmäisellä vuosineljänneksellä 0,2 % edellisestä vuosineljänneksestä. Yleinen taloustilanne on silti varsin vaisu, mitä heijastelee esimerkiksi yksityisen kysynnän heikkeneminen, mutta viime vuoden heikoimmat skenaariot täysimittaisesta energiakriisistä ovat pysyneet kaukana toteutumisesta. Vuodentakaiseen nähden BKT pieneni 0,3 %.

Maaliskuun katsauksessaan VM ennustaa Suomen BKT:n supistuvan kokonaisuudessaan 0,2 % vuonna 2023. Suomen talouden odotetaan kokevan lievän taantumun, mutta takaisin hitaan kasvun uralle saatettaisiin päästä jo loppuvuodesta. Inflaation hidastumisen ja palkankorotusten myötä reaalisesti 14 vuoden takaiselle tasolle tipahtanut ostovoima alkanee kuitenkin vähitellen toipua. Vuonna 2024 Suomen talouden odotetaan kasvavan 1,3 % ja vuonna 2025 1,6 %. **Nykyoloissa talouskehityksen ennustaminen on kuitenkin korostuneen vaikeaa.**

Yleisesti ottaen talous on sopeutunut, mukautunut ja pysynyt olosuhteisiin nähden yllättävän resilientinä. Inflaatio-ongelmaan vastaamiseen tarkoitetut rahapolitiikan kiristykset ovat nostattaneet korkotasoa ja sen vaikutukset heijastuvat talouteen kuitenkin osin vasta pitkälläkin viiveellä. Korkoshokin välittyminen talouteen on siis edelleen kesken ja kenties vasta loppuvuodesta nähdään, millaiset sen vaikutukset kokonaisuudessaan lopulta ovat. Selvää kuitenkin on, että se hidastaa talouden lyhyen aikavälin kasvunäkymää.

Tilastokeskuksen mukaan työllisyysasteen trendi oli huhtikuussa 78,6 % ja työttömyysasteen trendi puolestaan 6,7 %. Työvoimaan osallistuminen on ollut edelleen kasvussa ja työllisyys on pysynyt korkealla tasolla, mutta mittarina sekin on varsin jälkisyklinen. Ainakin tähän asti jatkunut positiivinen kehitys voi kielii osin siitä, että kaupungistuvan ja ikääntyvän talouden palveluistuminen on jatkunut ja runsaasti työllistävillä palvelualoilla menee edelleen varsin hyvin. Paikoin kauankin jatkuneen työvoimapulan vuoksi on mahdollista, että yritykset pyrkivät viimeiseen saakka pitämään kiinni osaavasta työvoimastaan heikommissakin talousoloissa.

Vaikka vihreä siirtymä edistyy ja Suomessa sähkö on ollut uusiutuvan sähkön vallankumouksen myötä keväällä jopa hyvin edullista, ovat esimerkiksi energiantensiivisessä teollisuudessa ja rakentamisessa näkymät vaisumpia kysynnän hiipumisesta johtuen. Rahoituksen saatavuuden vaikeutuminen voivat jossain määrin väliaikaisesti hidastaa myös vihreitä investointeja. Reaalikorot ovat kuitenkin vielä tois-
taiseksi negatiivisia.

HSL:n näkökulmasta energiamarkkinat toimivat olosuhteisiin nähden hyvin, eikä tämä Euroopan kiihtyneelle inflaatiolle alun perin keskeinen ajuri, energia ja polttoaineet, ole enää jatkanut kallistumistaan. Sähkö on nyt edullista, markkinahintaisen sähkön käytöstä ajoittain jopa maksetaan, mutta polttoaineiden hinnat ovat jääneet edelleen suhteellisen korkealle tasolle, mikä näkyy erityisesti vanhan bussikaluston operointikustannuksissa.

Yksityinen kulutus on kannatellut taloutta, mutta mikäli sen veto esimerkiksi käytettävissä olevien tulojen ja säästöjen supistumisen tai kasvavan elinkustannuskriisiin varautumisen myötä hiipuu, voi taloustilanne heikentyä taantumaksi. Kuluttajien luottamus on edelleen heikkoa, eikä ole toipunut viime syksyn ennätysheikoista lukemista erityisen ripeästi. Säästöpuskureita on syöty, asuntojen ja autojen kaltaisten kestokulutushyödykkeiden hankkimista sekä lainanottoa suunnitellaan vain vähän.

Korkomenojen kasvu koskettaa myös nykyvelallisten runsaslukuista joukkoa, sillä Suomessa sovelletaan poikkeuksellisen laajalti vaihtuvia korkoja. Sovitut palkankorotukset ja yritysten hinnoitteluvoima kykenevät vastaamaan korkoshokkiin vain osin. Suomessa palkankorotukset toteutuvat myös monia muita maita maltillisempia.

Inflaation hidastuminen voi tukea luottamusta talouteen. Toistaiseksi inflaatioon keskeisesti vaikuttavat inflaatio-odotukset eivät ole merkittävästi koholla. Toisaalta ongelmaksi voi osoittautua se, että niin kauan kuin työllisyys pysyy korkealla tasolla ja ikääntyvien talouksien työvoiman niukkuudet säilyvät pullonkauloina, voi inflaation merkittävä hidastuminen kohti 2 %:n tavoitetasoa olla vaikeaa. Erityisesti mikäli ruuan ja energian heilahtelevista eristä putsattu, mutta myös myöhemmin korkealle tasolle noussut pohjainflaatio pysyisi odotettua sitkeämpänä, voitaisiin korkoja edelleen joutua nostamaan tai vähintäänkin pitämään korkeilla tasoilla markkinoilla odotettua pidempään.

Heikentynyt suhdannetilanne, korkea inflaatio ja julkisen talouden pitkään jatkunut velkaantuminen vaikeuttavat finanssipolitiikan sovittamista. VTV:n mukaan Suomen julkisen talouden näkymä on kevään 2023 ennusteiden perusteella huolestuttava. Julkisen talouden tilan kohentuminen vuonna 2022 jäi väliaikaiseksi ilmiöksi.

Julkisen talouden alijäämä kuitenkin kasvaa, kun kustannusten nousu alkaa näkyä myös julkisen talouden menoissa ja verotulot hiipuvat. Myös julkisen talouden korkomenot kasvavat vauhdilla. Julkisen talouden näkökulmasta keskeistä on myös sote-uudistukseen liittyvän murrosvaiheen jatkuminen. Vuosina 2023 ja 2024 VM odottaa julkisen talouden alijäämän olevan 2,6 %. Muuttumattoman politiikan tapauksessa julkisen talouden alijäämä kasvaisi lähivuosina hetkellisesti vielä hieman tätä suuremmaksi. Myös julkisen talouden ennusteita leimaa huomattava epävarmuus ja tilannekuvat voivat muuttua varsin nopeasti.

Taloudellisessa toimintaympäristössä vallitsee siis mahdollisia skenaarioita, joissa riskit korko- ja suhdanneherkkien sektoreiden ongelmien eskaloitumisesta ja niiden leviämisestä kasvavat. Niille jo nyt koettu epävarmuus on ollut myrkkyä. Pankkien luotonanto on hiipunut, rahan määrä ja kiertonopeus ovat vähentyneet ja rahoitusmarkkinoilta voi paljastua lisää ongelmia. Yksiselitteistä on, että monen toimialan toiminnan ja investointien yhtäaikaaisesti toteutuva nopea hidastuminen hyydyttää taloutta.

Helsingin seudun asukkaat, asuminen ja elinkeinoelämä

Helsingin seudulla asuu Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 1,56 miljoonaa ihmistä. Seudun väestö kasvoi vuoden 2023 tammi-maaliskuussa 5 400 hengellä. Ensimmäisen kvartaalin luvuksi kasvu oli vahvempaa kuin kertaakaan vuoden 2015 jälkeen. Samanaikaisesti muun Suomen väestömäärä pieneni hieman.

Helsingin seudun väestökasvu on nopeasti palautunut ja seudun tarjoamat mahdollisuudet vetävät taas. Korona-aikana etenkin Helsinki koki poikkeuksellisen väestöshokin, josta se on ollut toipumaan päin. Ennakkotietojen mukaan Helsingin väestönkasvu kuitenkin hidastui hieman alkuvuodesta.

Espoon väestökasvu on jatkanut edelleen korkealla tasolla ja on pysytellyt kvartaalitasolla lähes 2 000 hengessä. Myös Vantaan väestökasvu on jatkanut palautumistaan ja oli ensimmäisellä vuosineljänneksellä yli 900 henkeä. KUUMA-kuntien yhteenlaskettu väestökasvu oli 850 henkeä, hieman enemmän kuin vuotta aiemmin, mutta vähemmän kuin sitä edeltävänä vuonna.

Väestönkasvun keskeisimpänä ajurina toimii suora nettomaahanmuutto. Myös lasten määrä on viime vuosina kehittynyt sisemmällä kaupunkialueella positiivisesti, vaikka syntyvyys onkin alhainen. Vuoden 2022 poikkeuksellisen korkea kuolleisuus on palautunut alemmalle tasolle.

Viime ja tänä vuonna **työperäinen maahanmuutto on ollut kiihtyvällä uralla, mikä osaltaan vastaa työvoimapulaan ja myös Helsingin seudun ikääntymiseen.** Lisäksi kymmenistä tuhansista ukrainalaisista vain murto-osa on hakenut kotikuntaa, eli he eivät näy tilastoissa kuin tältä osin.

Helsingin seutu saa jälleen myös maan sisäisestä muutosta nettomuuttovoittoa, mutta sen merkitys on vain murto-osa nettomaahanmuutosta. Helsingin seudun suhteellisen hyvin toimivilla kiinteistömarkkinoilla asuntotarjonnan kasvu ja asumisen hintojen maltillistuminen suhteessa muuhun maahan tukevat seudun kasvua.

Asuntosijoittamisen näkymien nopea heikentyminen korkotason nousun myötä sekä rakentamisen, kiinteistönhoidon ja muiden kustannusten kasvu ovat iskeneet voimalla etenkin rakentamisen investointeihin. Kokonaisuudessaan kiinteistömarkkinat ovat odottavassa tilassa ainakin väliaikaisesti muutuneiden realiteettien suhteen. Nopeana jatkunut asuntorakentaminen hidastuu ainakin hetkellisesti, kun jo aloitetut hankkeet valmistuvat. Tämä tulee jollain aikavälillä väliaikaisesti jarruttamaan seudun kasvua.

Helsingin seudun pidemmän aikavälin kasvunäkymä on edelleen varsin positiivinen. **Käyttöön otettujen ja toteutuksessa olevien joukkoliikennehankkeiden varret tarjoavat lisää rakentamispotentiaalia, kun valmistunut ja valmistumassa oleva runsas asuntotarjonnan kasvu löytää käyttäjäänsä ja talouden näkymä tasaantuu.** Lisäksi seudulla on runsaasti korkean arvostustason alueita, joilla markkinaehtoinenkin rakentaminen jatkuu heikossakin tilanteessa, mikäli kaavat sallivat ja tonttien hintatasot joustavat.

Muiden pohjoismaisten verrokkiseutujen kehitykseen nähden Helsingin seudulla riittää kuitenkin kirittävää, eivätkä Suomen väestökehitys, geopolitiittinen asema NATO-jäsenyydestä huolimatta ja Aasian yhteyksien heikkeneminen helpota tilannetta esimerkiksi osaamispääoman houkuttelun suhteen.

3.2 HSL-alueen markkinakatsaus

HSL:n vuotta 2023 voisi kutsua uuden normaalin tason löytämisen vuodeksi Covid-19 jälkeisenä aikana. Tällä hetkellä neljän kuukauden jälkeen olemme myyntituloissa lievästi positiivisella puolella erityisesti arvonlisäveron määräaikaisen poiston ansiosta, kasvua edelliseen vuoteen verrattuna noin 39 % ja vuoden 2019 takaisesta tilanteesta jäljessä vain -1,2 %.

Matkalipuista ei peritty arvonlisäveroa aikajaksolla 1.1. – 30.4.2023. HSL vei väliaikaisen arvonlisäveron poiston suoraan lippujen hintoihin siten, että se on mukana koko vuoden 2023 hinnoittelussa. ALV-alennus laskettiin lippujen kokonaishintoihin koko vuoden ajalle. Tämän lisäksi hinnoittelun saralla vuoden alussa voimaan tulleet hinnanmuutokset pääasiallisesti ylöspäin, muutti eri vyöhykkeiden

hintoja ja niiden suhteita keskenään. **Osittain vuoden alusta tehdyt hinnan korotukset ovat vaikuttaneet lipputulokertymään positiivisesti, mutta nousijamäärien osalta olemme edelleen takamatkalla verrattuna vuoden 2019 tilanteeseen.** Hinnan korotukset ovat vaikuttaneet kappalemääräiseen myyntiin erityisesti AB- ja BC-alueilla, missä hinnankorotuksilla ei ole saavutettu tavoiteltua kasvua lipputuloiissa. Loppuvuoden osalta ja asetetut tavoitteet ovat haastavat erityisesti nousijamäärätavoitteeseen pääsyn osalta.

Etätyön lisääntyminen näkyy toimihenkilöiden työmatkatarpeiden vähentymisenä, kun taas palvelu-aloilla työskentelevät käyttävät joukkoliikenteen tarjoamia palveluita lähes entiseen malliin. Lähivuosien liikkumisen kehitys tulee näyttämään, missä määrin kuluttajien liikkumiskäyttäytymisen muutos on pysyvää. Kuinka suuri osa liikkumistarpeesta tyydytetään tulevaisuudessa joukkoliikenteen avulla vai olemmeko nyt lukemissa, jotka kuvaavat uutta normaalitilaa. Lähtökohdat loppuvuoteen 2023 ja edelleen seuraavia vuosia ajatellen on markkinatilanteen osalta HSL:ttä voimakkaasti haastava. Tätä aiheuttaa lisääntyvä reaalitaloutta koetteleva epävarmuus, realisoitunut kustannustason kohoaminen sekä toimintaa ohjaavat ja sitouttavat strategiset tavoitteet, erityisesti talouden tasapainon saavuttaminen.

Työmaat ja niiden aiheuttamat poikkeusliikennejärjestelyt haastavat koko liikennemarkkinaa, mutta erityisesti joukkoliikennettä. Kuluvana vuonna esimerkiksi Mannerheimintien remontti, Pasilan ratikkatyömaat ja Espoon kaupunkiradan valmistelevat työt ovat heikentäneet joukkoliikenteen matkustuskokemusta ja saavutettavuutta, mikä heijastuu edelleen nousijamääriin. Korvaavan liikenteen järjestäminen myös kasvattaa kustannuksia. Tulevina vuosina poikkeusliikennejärjestelyt laajenevat entisestään nykyisen infran perusparannushankkeiden ja uusien investointihankkeiden myötä ja asetavat uusia rajoitteita liikennetarjonnan kehittämiseksi.

Vuoden 2023 suurimmat tunnistetut kasvunajurit ovat loppuvuonna 2022 liikennöinnin aloittanut Länsimetron jatke Matinkylä – Kivenlahti sekä vuoden 2023 lopulla aloittava pikaraitiotie välillä Itäkeskus – Keilaniemi. Tarjottujen lippupalvelutuotteiden osalta testaamme sarjalippua asiakkaillemme vastataksemme säännöllisen epäsäännölliseen kysyntään ja tarjotaksemme tuotetta, joka sopii mm. hybridimallissa työskentelyyn ja muuhun vapaa-ajanliikkumisen tarpeisiin. Tulevina vuosina valmistuvat pikaraitiotieyhteydet kuten Kalasatama-Pasila tukevoittavat sujuvan raideverkoston kehittämistä.

HSL alue on jaettu kolmeen maantieteelliseen markkina-alueeseen itään, etelään ja länteen. Etelä asettuu maantieteellisesti niin sanottuun tiiviiseen ratikkakaupunkiin, joka rajoittuu pohjoisessa noin Kehä 1:n kohtaa ja lännessä Hämeenlinnan väylään ja idässä Vantaanjokeen. Etelä, jota voidaan luonnehtia valmiina, tiiviinä ja urbaanina ratikkakaupunkialueena; länteen, missä tavoitellaan kolmen toteutettavan raideliikennekäytävän avulla tasapainoista, kestävästä kasvua nykyistä kaupunkiympäristöä ja asukkaita oikeudenmukaisesti huomioiden, sekä itään, joka tulee nojaamaan vahvasti tasapainoiseen asiakaskysyntä- pohjaiseen kasvuun. Alueellisella jaolla haluamme syventyä asiakkaisiimme paremmin ja tuntemalla heidän liikkumistarpeen ja kysynnän, pystymme tarjoamaan heille parempaa ja kohdennetumpaa joukkoliikennepalvelua sekä ja myyntikanaviemme kautta tarjottavaa palvelua erityisesti digitaalisten kanavien ja lipputuotteiden välityksellä.

Vaikka HSL:n alueella vaikuttavien kuntien väestönmäärä kasvaa, ei kehitys sijoitu tasaisesti kaikille asuinalueille. Keskukset ja raideverkko toimivat yhdyskuntarakenteen selkärankana. Lisäksi uudet, asuinalueiksi muutetut satama-alueet kasvavat ja kehittyvät vielä tämän vuosikymmenen ajan.

Pitkällä tähtäimellä kaupungistuminen jatkuu ja väestön määrä jatkaa kasvua Helsingin seudulla. Koronapandemia on kuitenkin synnyttänyt kysymyksiä kaupungistumiskehityksen etenemisestä sekä lyhyemmällä tähtäimellä joukkoliikenteen matkustajamäärien palautumisesta.

Seuraavien vuosien osalta olemme tilanteessa, jossa toimintaamme ohjaa edelleen tasapainoinen talous, kustannustehokkuus ja vahvat kasvun vuodet. Haemme volyymia nostaaksemme nousijamäärät uusiin ennätyslukemiin. Jotta onnistuisimme tässä tavoitteessa pitää meidän **panostaa vahvasti kasvuun houkutellaksemme asiakkaita kestävien liikkumismuotojen pariin, tarjonnan mahdollisella lisäämisellä, sensitiivisillä hinnoitteluratkaisuilla ja tarjoamalla houkuttelevia ja asiakkaiden tarpeisiin sopivia tuotteita ja asiakaskokemuksen osalta maksamisen ja matkustamisen vaivattomuutta.**

3.3 Keskeiset riskit

HSL:n strateginen tavoite vuodelle 2025 on 400 miljoonaa nousua. Sen tavoittamiseksi nykyennusteen mukaan tulisi joka vuosi 2023–25 löytää keinot saada noin 2,3 % lisää matkustajia (joka vuosi uudet 2,3 %). Jotta matkustajamäärät saadaan kannattavaan kasvuun, tarvitsemme oikein kohdennettuja tarjonnan lisäyksiä, hinnoittelutoimenpiteitä, vaikuttavaa digitaalista myyntiä ja markkinointia, nopeita avauksia digikehityksessä jne. Pelkästään säästämällä ja tarjonnan supistuksilla ei saada aikaan tavoiteltavia tuloksia.

Merkittävimmät riskit liittyvät matkustajamäärien palautumiseen, rahoitustilanteen heikkenemiseen ja kuntien mahdollisuuksiin panostaa joukkoliikenteeseen, tulevien suurten joukkoliikenneinfrahankkeiden kustannusvaikutukseen HSL:n taloudessa, kuljettajapulan realisoitumiseen, liikenteen massiivisiin poikkeusjärjestelyihin, tietojärjestelmien häiriöttömään toimintaan ja lipputilihankkeen etenemiseen.

Matkustajamäärien TTS-kauden nousutavoitetta haastaa myös mm. Helsingin keskustan lähivuosien suuret ratatyöhankkeet, joiden on arvioitu yksistään vähentävän joukkoliikenteen nousuja noin 2 milj. nousulla vuodessa. Haasteita aiheuttavat myös metro- ja junaliikenteen korjaus- ja investointitarpeet, jotka aiheuttavat merkittäviä häiriöitä liikkumiseen.

4 Kuntayhtymän strategia ja keskeiset tavoitteet TTS-kaudella 2024-2026

HSL:n strategia 2022-2025 – Asiakkuuksista kestäväan kasvuun on hyväksytty yhtymäkokouksessa tammikuussa 2022. Visionamme on olla vuonna 2030 kestäväan liikkumisen johtava toimija, mahdollistaja ja kumppani. Johdamme seudun kaupunkiliikenteen ekosysteemin kehittämistä omia vahvuuksiamme hyödyntämällä ja hakemalla koko seudulle parhaita ratkaisuja. Mahdollistamme sujuvan liikkumisen koko seudulla. Toimimme alustana innovaatioille ja kehittämiselle, mutta emme toteuta kaikkea itse. Vahva yhteistyö on onnistumisemme ja seudun elinvoimaisuuden edellytys. Rakenname lisäarvoa tuottavia kumppanuussuhteita saumattoman liikenteen mahdollistamiseksi.

Arvot ohjaavat valintojamme, kun pyrimme kohti kunnianhimoisia tavoitteitamme. Uuden strategian mukaiset arvomme ovat:

- **Olemme luottamuksen arvoisia:** Luotamme toisiimme ja meihin voi luottaa. Pidämme antamamme lupaukset ja toimimme vastuullisesti niin taloudellisesti, ekologisesti kuin sosiaalisesti. Toimintamme on johdonmukaista ja avointa.
- **Uudistamme rohkeasti:** Uudistamme ja uudistumme asiakastarpeita kuunnellen. Kehitämme osaamistamme ja asiakasymmärrystämme. Kokeilemme rohkeasti vaihtoehtoisia toimintatapoja ja meillä on lupa oppia myös virheistämme.
- **Onnistumme yhdessä:** Haluamme onnistua yhdessä. Olemme sitoutuneita yhteisiin tavoitteisiimme ja vastaamme niiden saavuttamisesta yhdessä ja yksilöinä. Kuuntelemme, kommunikoimme ja jaamme tietoa aktiivisesti.

Kuva 1: HSL:n strategia 2022-2025 – Asiakkuuksista kestäväan kasvuun

Meillä on **neljä strategista tavoitetta, joissa korostuvat talouden tervehdyttäminen, asiakkaiden paluu joukkoliikenteeseen ja päästöjen vähentäminen:**

- Kohti päästötöntä joukkoliikennettä
- Joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa
- Kustannustehokas joukkoliikenne
- Tasapainoinen talous

Toiminta- ja taloussuunnitelman 2024-2026 tavoitteet ja budjetointi perustuvat HSL:n yhtymäkokouksen hyväksymään strategiaan ja edellä mainittuihin toiminnan suunnittelua koskeviin linjauksiin ja skenaarioihin.

Tavoite	Mittari
Kohti päästötöntä joukkoliikennettä	<i>Joukkoliikenteen CO₂ päästöt -90% verrattuna vuoden 2010 tasoon</i>
Joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa	<i>Nousijamäärä 400 milj.</i>
Kustannustehokas joukkoliikenne	<i>Matkustajakilometrikustannus pl. infra 0,25 € /km</i>
Tasapainoinen talous	<i>Tulot yhteensä 400 M€, kuntaosuus 50-55 %</i>

Kuva 2: Strategiset tavoitteet 2025.

Toimintaympäristön kehitys tuo haasteita strategian toteuttamiselle toden teolla, toimintaympäristön taloudessa ja geopolitiikassa korostuu epävarmuus eikä joukkoliikenteen kannalta suotuisia asioita juurikaan ole tapahtunut. Strategisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeiseen asemaan nousee matkustajamäärien kääntäminen kasvu-uralle. HSL:n tulee onnistua kohdistamaan tarjontaa niin, että loisisimme kannattavaa kasvua myös uusien maksavien asiakkaiden myötä. Kustannustason nousun näkymä on tasaantuva, joka omalta osaltaan tukee kustannustehokkuustavoitetta. Sen saavuttamiseen linkittyy kuitenkin merkittävästi ihmisten liikkumiskäyttäytyminen ja joukkoliikenteen houkuttelevuus liikkumismuotona.

Sähköbussien osuuden kasvulla on merkittävä vaikutus päästötavoitteen saavuttamisen vauhtiin. Aikajänne pitenee hitaassa sähköbussiskenaariossa. Nopeutamme tavoitteemme saavuttamista ympäristöbonuksen ja biopolttoaineiden käytön avulla ja arvion mukaan strategiakauden tavoite on saavutettavissa. Kaikki seudulle tulevat uudet bussit vaadimme päästöttöminä. Globaali maailmantilanne kuitenkin haastaa tilannetta, sillä valtaosa sähköbusseista tuotetaan Kiinassa.

Toimintamme keskiössä tulevana vuosina on hyvän palvelutason säilyttäminen ja sitä kautta matkustajien houkuttelemisen ja joukkoliikenteen käytön lisääntyminen, joka puolestaan parantaa taloutta kasvaneina lipputuloina. **Tavoittelemme ennen kaikkea matkustuksen lisäämistä tarkoituksenmukaisesti kohdennetuilla ja erinomaisen asiakaskokemuksen tarjoamilla palveluilla, emme liikenteen supistamista.**

4.1 Strategiset menestystekijät varmistavat tavoitteiden saavuttamisen

Olenaisena osana strategiaamme on tunnistettu ne kriittiset menestystekijät, joiden avulla varmistamme strategian tavoitteiden saavuttamisen. Kuhunkin menestystekijään liittyy suoraan strategisten tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä toimenpiteitä sekä osaamisen ja organisaation kyvykkyyden määrittämisestä kasvattamista koko strategiakauden ajan. Menestystekijöissä on osittain sisäkkäisiä elementtejä ja ne tukevat toisiaan. Kehittämistoimet ovat kiinteä osa HSL:n toimintaa ja sen parantamista.

Kolme keskeistä strategista menestystekijää ovat:

- Kasvu asiakasymmärryksellä
- Sujuvat matkaketjut
- Tieto ja Osaaminen

4.1.1 Kasvu asiakasymmärryksellä

Muodostamme alueellisen asiakasymmärryksen ja asiakasdatan palveluiden suunnittelussa ja kohdentamisen perustaksi. Rakennamme sekä HSL-tasoisesta että alueellisen markkina-alueiden näkymät ja hyödyntämisen prosessit niin, että kykenemme johtamaan alueita alueelliseen ja HSL-tasoiseen markkinaymmärrykseen perustuen. Ymmärrämme alueiden erilaisuutta ja pystymme kohdentamaan palveluita alueiden asiakastarpeiden perusteella.

Keräämme ja hyödynnämme asiakasrajapinnasta saatavaa dataa ja tietoa markkinaymmärryksen vahvistamiseksi sekä HSL:n sisällä, että kumppaniverkostossamme. Asiakasdataa ja alueellista markkinaymmärrystä käytetään palveluiden kohdentamisen lisäksi asiakaskokemuksen parantamiseen tuote- ja palvelukehityksessä.

Kasvatamme myyntiä asiakkuuksia johtamalla ja kohdennetulla markkinoinnilla. Segmentoimme kuluttaja-asiakkaamme motiivipohjaisesti, laadimme asiakkuusstrategian ja asiakkuuden hoitomallit. Asetamme asiakkuuksille tavoitteet toiminnan tuloksellisuuden mittaamisen mahdollistamiseksi. Yritysmyyntissä kehitämme uusia tuotteita ja paketoimme palveluitamme asiakastarpeeseen perustuen. Hankimme erityisesti isoja asiakkuuksia (yli 100 edunsaajaa ja/tai +100keur vuosilaskutusta) myynnin ja asiakkuuksien johtamisen tehostamiseksi.

Vahvistamme markkinointikyvykkyttämme hyödyntämällä kasvuhakkerointia, personoimalla ja kohdentamalla markkinointia, seuraamalla ja ohjaamalla käyttäjäpolkuja sekä mittaamalla asiakkuuden arvoa ja markkinointipanostusten tuottoastetta. Toimenpiteiden seurauksena kykenemme mittaamaan asiakkuuksien liiketoiminnallista arvoa ja potentiaalia, sekä suuntaamaan toimintaa näiden mukaisesti.

Hyödynnämme uuden lipunmyyntijärjestelmän tuottamaa dataa liikennepalveluiden ja lipputuotteiden suunnittelussa. Uuden lipunmyyntijärjestelmän käyttäjäkokemus varmistetaan todentamalla helppokäyttöisyys, nopeus ja luotettavuus. Lipunmyyntijärjestelmää hyödynnetään asiakastarpeisiin perustuvien lipputuotteiden kehittämisessä, testaamisessa ja markkinoille tuomisessa. Lipunmyyntijärjestelmän tuottama dataa hallinnoidaan jalostetaan tietotuotteiksi, joita hyödynnetään liikennöinnin suunnittelussa ja tuotekehityksessä. Dataa hyödynnetään liikenteen suunnittelussa linjastojen reittien ja aikataulujen optimoinnissa.

4.1.2 Sujuvat matkaketjut

Liikkumisen ja matkaketjujen sujuvuudella on yhä tärkeämpi rooli hyvän asiakaskokemuksen sekä joukkoliikenteen kilpailukyvyn määrittäjänä. Tavoitteenamme on lisätä asiakkaiden tyytyväisyyttä liikkumisen sujuvuuteen. Saumattomat matkaketjut lisäävät joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja käyttöä sekä lipputuloja. Matkaketjut onnistuvat eri toimijoiden yhteistyön avulla. Yhteistyö kumppaneiden kanssa tarjoaa mahdollisuuksia taloudelliseen tehokkuuteen.

Varmistamme joukkoliikenteen saumattomat matkaketjut yhdessä eri toimijoiden kanssa. Tavoittelemme yhteistyötä uusien kumppaneiden kanssa ja edistämme monipuolisia sujuvia matkaketjuja mahdollistamalla reittioppaiden käyttöönoton uusille toimijoille ja uusien liikkumismuotojen pilotoinnille ja mahdolliselle käyttöönotolle. Parannamme matkaketjujen asiakaskokemusta edistämällä tunnistamalla, mittaamalla ja kehittämällä matkaketjun kriittisten pisteiden asiakaskokemusta. Edistämme liityntäpysäköinnin käyttöä ja Liityntäpysäköinnin toimenpideohjelman toteutumista yhteistyössä kuntien ja valtion kanssa. Pilotoimme pysäköinnin maksamista HSL-sovelluksella ja parannamme liityntäpysäköinnistä tarjottavaa ajantasaista tietoa. Lisäksi vaikutamme kaavoituksen ja hankesuunnittelun yhteydessä solmupisteiden liityntäpysäköintipaikkojen laadun ja määrän tarkoituksenmukaisuuteen.

Kasvatamme kestävästä liikkumisesta varmistamalla Pikaratikka 550 ja Kalasatamasta Pasilaan -hankkeiden onnistuneen käyttöönoton ja markkinoinnin. Lisäksi toteutamme muita matkustajamäärän kasvua tukevia toimia. Selvitämme ja valmistelemme yhdessä kuntien kanssa seudullisen kaupunkipyöräjärjestelmän hankintamallia siten, että se toteutetaan asiakaskokemuksellisesti ja liiketoiminnallisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Teemme yhteistyötä tapahtuma-alan ja majoitusliikkeiden kanssa lisätäksemme sujuvaa ja kestävästä liikkumisesta yhteistyössä erilaisten toimijoiden tilaisuuksien yhteydessä. Uudistamme matkustajainfojärjestelmämme, jotta meillä olisi tulevaisuudessakin kyky tuottaa kustannustehokkaasti laadukasta ja ajantasaista matkatietoa matkustajille, muille toimijoille ja oman liikennetuotantomme ohjaukselle. Pyrimme myös hyödyntämään kumppaneiden matkatietoa osana HSL:n tarjoamaan matkustajainformaatiota. Sujuvoitamme maksamista ottamalla käyttöön tilipohjaisen lipunmyynnin kaikissa myyntikanavissa ja lähimaksun kaikissa liikennevälineissä.

Saumattomuuden lisäksi matkaketjujen on oltava kestäviä. Olemme valmistelleet vastuullisuusohjelman, jossa kuvaamme miten edistämme tavoitteellisesti kestävästä liikkumisesta ja tuotamme esteettömiä, saavutettavia, tasa-arvoisia ja inklusiivisia palveluita asiakkaillemme. Joukkoliikenne kuuluu kaikille. Edistämme kestävästä ja turvallista liikkumisesta yhdessä kumppaneidemme kanssa ja tarjoamme ratkaisuja asiakkaille, yrityksille ja yhteiskunnalle. Tavoitteenamme on tarjota päästöttömät joukkoliikennepalvelut vuoteen 2035 mennessä. Kasvatamme päästöttömän liikenteen osuutta joukkoliikenteessä mm. kasvattamalla sähköbussien määrää. Lisäksi hyödynnämme sopimusliikennöitsijöillämme ympäristöbonusmallia, jolla kannustamme päästöjä alentaviin toimenpiteisiin, esimerkiksi biodieselin käytön lisäämiseen.

4.1.3 Tieto ja osaaminen

Hyödynnämme oikea-aikaista, laadukasta tietoa ja korkeaa data- ja analytiikka-asiantuntemusta asiakasarvon ja tuottavuuden vahvistamiseksi sekä tulojen kasvattamiseksi. Kasvatamme systemaattisesti tiedolla johtamisen maturiteettia organisaation tasolla. Parannamme datan saatavuutta ja läpinäkyvyyttä organisaatiolle ja kumppaniverkostoille. Ylläpidämme ja kehitämme datakatalogia, tuotamme perusdatan helppokäyttöisinä tietotuotteina organisaation käyttöön sekä pilotoimme itsepalveluanalytiikkaa mahdollistaaksemme arjen oman työn päätöksenteon tietoon perustuen.

Liikennejärjestelmän laaja-alainen kehittäminen osana muuttuvaa yhteiskuntaa sekä asiakastarpeiden ja kaupunkikehityksen yhteensovittaminen vaativat monipuolista ennakointia, tietoa ja osaamista. Kasvatamme kykyämme ennakoida ja ennustaa sekä tuottaa vaikutusten arviointeja mallinnukseen perustuen pilotoimalla ja edelleen kehittämällä mallinnuksia, ja mahdollisesti hyödyntämällä kaupallisia sovelluksia.

Kehitämme kriittistä osaamistamme ja varmistamme, että osaamista hyödynnetään laajasti toiminnassamme. Varmistamme strategian toteutumisen tunnistamalla tavoitteisiin liittyvät kyvykkyydet ja kriittisen osaamisen ja sen kehittämisen keinot. Hyödynnämme monipuolisesti mm. osaamismuotoilua, reflektointia, työkiertoa, mentorointia ja uusia kehittymisen keinoja. Opimme yhdessä jakamalla osaamista ja tekemällä yhteistyötä.

5 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa

5.1 Talousarvion sitovuus

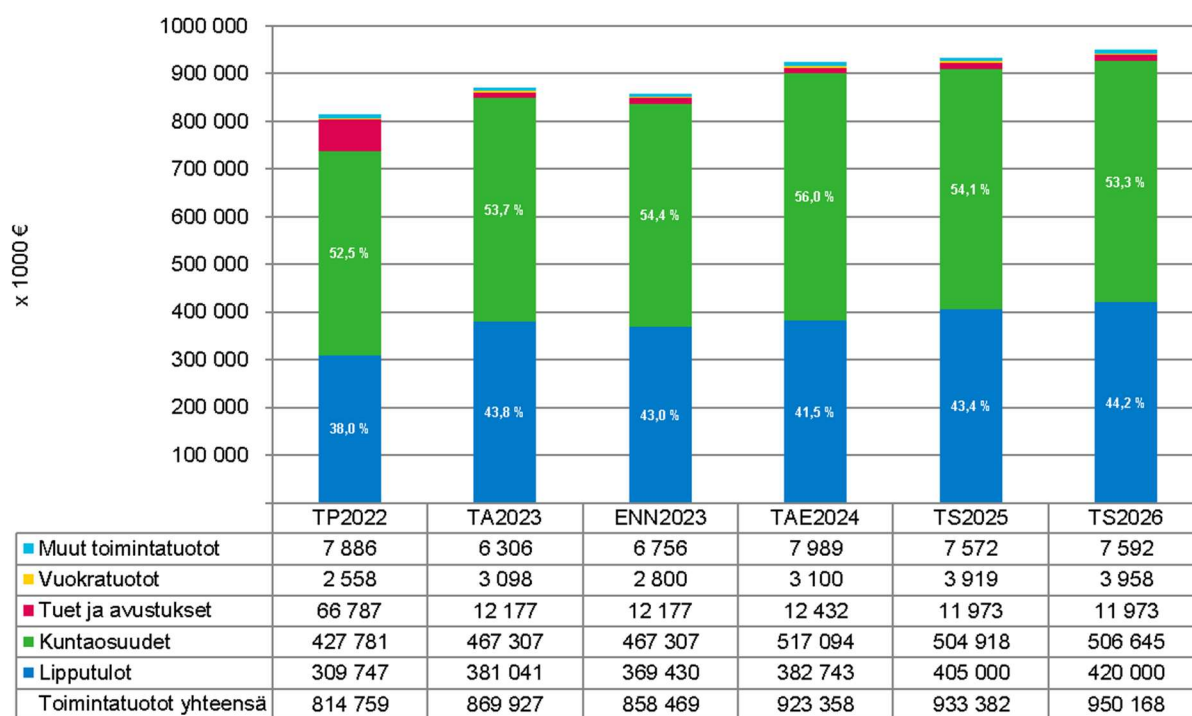
Talousarviossa **sitoviksi määrärahoiksi** esitetään kuntayhtymän toimintamenoja ja investointimenoja ja sitovaksi tuloarvioksi laskutettavia kuntaosuuksia. Kuntayhtymän taloudessa ja toiminnassa noudatetaan talousarviota ja sen muuttamisesta päättää yhtymäkokous.

Alustavassa talousarvioesityksessä sitovat erät vuodelle 2024 muodostuvat seuraavasti:

	TA2023	Ennuste 2023	TAE2024	ERO TAE2024/TA 2023	
Toimintamenot	876 000 000 €	860 339 945 €	905 697 243 €	29 697 243	3,4 %
Investointimenot	23 387 000 €	26 124 000 €	19 068 000 €	-4 319 000	-18,5 %
Kuntaosuudet	467 307 000 €	467 307 000 €	517 094 000 €	49 787 000	10,7 %

5.2 Toimintatulot

Toimintatulot vuonna 2024 ovat yhteensä 923,4 milj. euroa. Kasvua vuoden 2023 ennusteeseen verrattuna on 64,9 milj. euroa (7,6 %). Toimintatuloista vuonna 2024 41,5 % on lipputuloja ja 56,0 % kuntaosuuksia. Toimintatulojen arvioidaan olevan 933,4 milj. euroa vuonna 2025 ja 950,2 milj. euroa vuonna 2026.

Kuva 3: Toimintatulot 2022-2026

5.2.1 Lipputulot

Toiminta- ja taloussuunnitelma perustuu tavoitteeseen, jossa matkustajamäärät kasvavat 380 nousuun vuonna 2024, mikä mahdollistaa strategikauden lopun nousijamäärätavoitteen 400 milj. nousijaa vuonna 2025.

Nousijamäärätavoitteen saavuttaminen edellyttää toteutuakseen sekä hintatason että muiden hinnoittelutekijöiden kriittistä tarkastelua syksyllä 2023, kun HSL:n hallitus tekee päätöksen lippujen hinnoista vuodelle 2023. Vuoden 2024 keskeisimpiä tavoitteitamme on saada kaikin keinoin nousijamäärät strategian edellyttämään kasvuvauhtiin.

Kokonaisuudessaan vuodelle 2024 tavoitellaan lipputulota yhteensä 382,7 milj. euron edestä. Lipputulotavoite vuonna 2024 on 13,3 milj. euroa (3,6 %) kuluvan vuoden 2023 ennustetta suurempi. Vuonna 2025 lipputulot on arvioitu 405,0 milj. euron mukaisiksi ja vuonna 2026 420,0 milj. euron mukaan.

Lipputulot vyöhykkeittäin 2024

- AB vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 265,3 miljoonaa euroa. AB lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 69 %.
- ABC vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 49,4 miljoonaa euroa. ABC lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 13 %.
- ABCD vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 14,8 miljoonaa euroa. ABCD lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 4 %.
- BC vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 39,5 miljoonaa euroa. BC lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 10 %.
- BCD vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 3,0 miljoonaa euroa. BCD lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 1 %.
- CD vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 4,5 miljoonaa euroa. CD lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 1 %.
- D vyöhykkeen lipputulojen arvioidaan olevan 6,2 miljoonaa euroa. D lippujen osuus koko lipputulokertymästä on 2 %.

5.2.2 Kuntaosuudet 2024-2026

HSL:n strategiakauden tavoitteena on, että kuntaosuudet keskimäärin asettuvat 50-55 %:in subventiotasoon. **Alustava TTS-suunnitelma on laadittu siten, että strategiakauden subventiotavoitteeseen päästään vuonna 2025. Strategiatavoitteiden saavuttaminen ja erityisesti nousijamäärien saaminen nousuun edellyttää kuitenkin lisäpanostuksia joukkoliikenteeseen vuosina 2024-2025.**

Talousarvioehdotus ja kunnille kuntaosuuksiin kohdistetut kustannukset **ei sisällä lisäpanostukseen käytettäviä varoja**, vaan koronatukien ansiosta kertyneitä ylijäämiä on tarkoitus käyttää vuosina 2024-2025 matkustajamäärien kasvattamiseen, mihin tuet on tarkoitettukin. Tämän vuoksi vuoden 2022 koronatuen (49,2 milj. euroa) verran jäljellä olevia ylijäämiä ei esitetä palautettavaksi jäsenkuntiin, vaan varoja käytetään matkustajamäärien kasvattamiseen ja palvelutason parantamiseen. Koska tämä talousarvioehdotus ei sisällä näitä kustannuksia, tehdään vuoden 2024 aikana talousarvioon

muutosesitys mikäli sitovat toimintamenot ylittyvät. Talousarvion ylitys vuonna 2024 rahoitetaan tässä tapauksessa ylijäämäkertymistä.

HSL laskuttaa kuntaosuuksia jäsenkunnilta vuonna 2024 yhteensä 517,1 milj. euroa. Kuntaosuuksilla katetaan keskimäärin 56,7 % kuntaosuuksiin kohdistetuista talousarviovuoden 2024 kustannuksista (keskimääräinen subventio-% on 56,7). Vaikka subventioaste on talousarviovuonna 2024 HSL:n strategiatavoitetta korkeampi, päästään strategiakauden lopussa vuonna 2025 strategian tavoitteeseen ja keskimääräinen subventioaste on vuoden 2025 taloussuunnitelmassa 54,8 % ja vuonna 2026 54,0 %.

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2020	227,2	111,8	1,4	58,7	4	6,9	3	3	0,5	416,4
2021	214,7	97,5	1,1	54,1	1,3	3,8	2,8	2,5	0,4	378,1
2022	224,2	118,5	1,5	64,9	4,6	7,7	3,5	3,8	0,4	429,1
2023 TA	243,4	155,1	1,8	65,9	4,9	7,7	4,1	5,1	0,9	489,0
2023 Ennuste	250,4	153,6	1,8	62,7	4,6	7,0	3,1	4,7	0,6	488,5
2024 TAE	262,6	163,5	2,0	68,2	4,4	7,5	3,1	4,6	1,3	517,1
2025 TS	258,3	159,5	1,9	65,2	4,0	7,2	3,0	4,5	1,3	504,9
2026 TS	260,3	159,0	2,0	65,3	4,2	7,0	2,9	4,7	1,2	506,6

Taulukko 1: Kuntaosuudet ennen edellisten vuosien ali- ja ylijäämää kunnittain 2022-2026

Kertyneiden ylijäämien käyttö

Vuonna 2023 kunnille hyvitetään kertyneitä ylijäämiä noin 21,2 milj. euroa (ennustettu ylijäämien käyttö OKV1/2023). Ylijäämäkertymiä on käytettävissä TTS-kausille tämän jälkeen arvion mukaan 49,2 milj. euroa.

Traficom päätti 09/2022 myöntää vielä lisärahoitusta joukkoliikenteen järjestämiseen poikkeusoloissa ja palvelutason ylläpitämiseen yhteensä 49,233 milj. euroa. Ylijäämiä on siis käytettävissä tukiosuuden verran tuen myöntämisperusteissa mainittuun käyttötarkoitukseen (taulukko 2: Ylijäämäennuste 31.12.2023). HSL esittää käytettäväksi tuon tukiosuuden joukkoliikenteen matkustajamäärien kasvattamiseen ja palvelutason parantamiseen strategiatavoitteiden saavuttamiseksi.

Kertyneitä ylijäämiä ei siten esitetä palautettavaksi jäsenkuntiin. Jäljellä olevaa ylijäämää käytetään lisäpanostuksina matkustajamäärien kasvattamiseen ja palvelutason parantamiseen. Alustava TTS-suunnitelma ei sisällä varausta tähän lisäpanostukseen, vaan lisäkustannukset tuodaan vuosina 2024-2025 talousarvionmuutoksina Yhtymäkokouksen käsittelyyn sitovien toimintamenojen ylittyessä ja kulu- jen rahoittamiseen käytetään koronatukien ansiosta kertyneitä ylijäämiä.

x 1 000 €	31.12.2022 TP	OVK1/2023 ylijäämien käyttö	Kum, ylijäämäennuste 31.12.2023
- Espoo	19 756	-2 986	16 770
- Helsinki	24 741	-17 260	7 481
- Kauniainen	352	-159	194
- Kerava	3 826	-954	2 871
- Kirkkonummi	4 709	-914	3 795
- Sipoo	594	799	1 394
- Siuntio	204	266	470
- Tuusula	1 379	-32	1 347
- Vantaa	14 852	-8	14 843
Yhteensä	70 412	-21 248	49 164

Taulukko 2: Ylijäämäennuste 31.12.2023

5.2.3 Keskipitkän tähtäimen kuntaosuusennusteet 2030 ja 2035

HSL:n keskipitkän aikavälin rahoitusnäkymää on arvioitu rakentamalla ensimmäinen versio todennäköisenä pidettyyn hankeskenaarioon pohjaavasta keskipitkän aikavälin kustannushorisontista (v. 2025-2040) sekä tuottamalla Helmet-liikennemallilla lipputuloennusteet poikkileikkausvuosille 2025, 2030, 2035 ja 2040. Skenaario perustuu tuoreeseen tietoon esimerkiksi päätöksistä, suunnitelmista, ja vaikutusarvioinneista sekä HSL:n nykyisen rahoitusmallin ominaispiirteistä. Skenaarion maankäytön ja liikenneverkon kehitys mukailee MAL-suunnitelmaa. HSL:n talouden keskipitkän aikavälin kehitystä arvioivan laskentamoduulin kehittämisestä ja päivittämisestä vastaa HSL:n strategiaohjausyksikkö.

HSL-talouden kustannusnäkymä mukaan lukien skenaarion tulevaisuuden hankkeiden laajat kustannusvaikutukset on rakennettu vuoden 2022 virallisen TTS-pohjan päälle. Pidemmälle aikavälille kustannuserät on arvioitu kiinteähintaisina eli rahan arvon muutosta ei ole huomioitu. Mukana on myös uusien hankkeiden edellyttämät varikko- ja kalustoinvestoinnit. Lisäksi tarkasteluun on sisällytetty Kaupunkiliikenne Oy:n 10-vuotisohjelman peruskorjaushankkeet, joita on tiedossa vuoteen 2032 saakka.

HSL-talouden suurin yksittäinen kustannuserä on bussien operointikustannukset, joihin liittyy erinäisiä herkkyyskysymyksiä esimerkiksi uusien raidehankkeiden avaamisen jälkeisen palvelutason ja linjastomuutosten suhteen. Skenaariossa uusien raidehankkeiden operointisäästöt bussien liikennöinnistä on arvioitu suhteellisen varovaisesti, eli tarkasteluun ei sisälly palvelutason heikennyksiä, vaan vain suorat bussiliikenteen säästöt joukkoliikenteen raiteille siirtymisestä.

Alun perin koko HSL:n tasolla toteutettu tarkastelu sisältää väistämättä runsaasti oletuksia, karkeuksia ja herkkyyskysymyksiä. Oletuksiin lukeutuu esimerkiksi hankkeita, niiden valmistumisajankohtia ja rakentamisen kestoa, valtion rahoitusosuuksia, suhteellisten kustannusten muuttumattomina pysymisen sekä laajassa katsannossa myös väestön, asumisen ja liikkumisen kehitystä. Hankkeiden kustannusarvioiden tarkkuus vaihtelee ja etenkin vielä suunnittelupöydällä oleviin hankkeisiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Tietämyksen nykyisistä ja tulevista hankkeista sekä niiden todennäköisyyksistä odotetaan kehittyvän ajassa. Lisätietoa HSL-talouden pidemmän aikajänteen tilannekuvasta löytyy osoitteesta <https://www.hsl.fi/hsl/uutiset/uutinen/2023/02/hsln-joukkoliikenteen-rahoitustilanne-tulevana-vuosikymmenena-nayttaa-vakavalta--rahoituksen-tilannekuva-valmistunut>.

Kevään 2023 aikana HSL on tuottanut vastaavalta pohjalta myös alustavan näkymän HSL-talouden keskipitkään aikaväliin liittyvistä kuntaosuuslaskelmista vuosille 2030 ja 2035. Hankkeiden kustannustiedot ja joukkoliikennelippujen hinnat ovat syksyn 2022 mukaisia. Toisin sanoen, vielä tässä tarkastelussa tulevien hankkeiden nykyisellä rahoitusmallilla aiheuttamat lipunhintavaikutukset eivät heijastu joukkoliikenteen käyttöön.

HSL-taloudessa lähtökohtana on, että jäsenkunnille kohdistetaan tulo- ja menoeriä kotikuntalaisuustiedon perusteella. Keskipitkän aikavälin laskelmissa kotikuntalaisuustiedon katsotaan pääpiirteittäin mukailevan Helmet-liikennemallin estimoimaa aamuhuipputuntia (AHT), jonka aikana alkavien matkojen voidaan ajatella olevan enimmäkseen kotoperäisiä. Liikennemallin tarkasteluvuosille tuottamien aamuhuipputunnin matkustustietojen pohjalta voidaan näin ollen vähintään suuntaa-antavasti tarkastella HSL-talouden kehitystä jäsenkuntien näkökulmasta.

Kuntakohtaisessa tarkastelussa lipputulot jyvitetiin HSL-alueen kaikkien aamuhuipputunnin joukkoliikennousujen suhteellisten jakaumien perusteella. Toinen tarkasteluun sisällytetty tulonlähde oli valtionavustukset, vuositasona yhteensä 6 miljoonaa euroa, jotka jyvitetiin jäsenkunnille Tilastokeskuksen alueellisen väestöennustuksen suhteessa.

Lipputuloja arvioitiin siten, että tehdyn etätöön osuus tehdystä työstä säilyisi merkittävänä, mikä heijastuisi joukkoliikenteen lipputulojen pandemiaa edeltävää aikaa alhaisemmaksi tasoksi. Malliteknisessä mielessä etätöskenaariossa on sopeutettu matkatuotoksia, mutta liikennemallin estimoidut parametrit on mahdollista päivittää vasta uuden liikkumistutkimuksen jälkeen.

Kustannusten osalta HSL-taloudessa infra- ja yleiskustannusten jakoperusteina toimivat nousut ja operointikustannusten tapauksessa matkustajakilometrit. Tarkastelussa infrakustannukset jyvitetiin siis kulkumuotoikohtaisesti AHT-nousujen suhteellisten jakaumien perusteella ja yleiskustannukset kaikkien AHT-nousujen suhteellisten jakaumien perusteella. Operointikustannukset taas jyvitetiin kulkumuotoikohtaisesti AHT-matkustajakilometrien suhteellisten jakaumien perusteella.

Monille pidemmän aikavälin kustannuksille ei vielä tässä vaiheessa ollut käytettävissä alueellista jakoa, minkä seurauksena laskelmassa jouduttiin soveltamaan melko karkeita pääeriä, eikä analyysissa lähtökohtaisesti ollut käytössä kuntakohtaista linjasto- ja infraerottelua. Esimerkiksi kaikkea HSL:n tilaamaa bussi- ja junaliikennettä katsottiin keskiarvoisesti yhteenlaskettuina. Myöskään raitioteitä ei lähtökohtaisesti eroteltu pikaraitioteistä.

Kuitenkin erityisesti infrakustannusten kuntakohtaisen jaon näkökulmasta huomionarvoisena seikkana voidaan pitää jakoja infran vanhojen ja uusien osien välillä etenkin silloin, kun tarkasteltava infra jakautuu useamman kuin yhden kunnan alueelle. Näin on esimerkiksi metron tapauksessa, ovathan länsimetron rakentamisesta koituneet infrakustannukset huomattavan suuret.

Karkean keskimääräistämisen tuottamaa virhelähdettä on pyritty korjaamaan laskelmaan metroidfran osalta siten, että se on pilkottu vanhaan ja uusiin kuntakohtaisiin osiin ja länsimetron infrakustannusten jakoon on sovellettu nousujen nykytilan mukaisia jakaumia. Toimenpiteen seurauksena matkustamisen kehityksen muutokset eivät näy länsimetron infrakulujen jaossa, mutta kustannusten kuntakohtainen jako toteutuu silti tarkemmin. Vanhaan infraan ja sen peruskorjauksiin sovellettiin liikennemallin koko metrolinjalle tuottamia tarkasteluvuosien liikkumisjakaumia.

Myös Vantaan raitiotie käsiteltiin korostuneen erilaisen kuntalaisten matkustusprofiilinsa vuoksi omana erillisenä kokonaisuutenaan. Sen nousu- ja matkustajakilometriarviot ovat tarkasteltujen poikkileikkausvuosien mukaiset, mutta näin ollen myöskään sen infra ja sillä matkustaminen ei vielä tässä tarkastelussa ollut jaettavissa eri kuntien osiin.

Karkean keskimääräistämisen aiheuttamaa vinoumaa voi yleisestikin ottaen ilmetä myös muiden pääkustannuserien kohdentamisessa. Lisäksi tarkennettavaa jäi VR-lippuyhteistyön käsittelyyn ja junapalvelujen ja lipputuotteiden yhdistelmien moninaisuuden hallintaan. Vantaan lipputuloihinsa kehäradan infrasopimuksen perusteella saama 3 miljoonan euron erilliskorvaus kuitenkin huomioitiin tarkastelussa.

	HEL	ESP	VAN	KAU	KER	KIR	SIP	SIU	TUU	YHT
Tulot	260,7	89,6	71,9	2,8	7,5	8,2	4,0	0,4	5,9	450,9
Infra	130,1	88,4	29,9	0,9	1,8	3,0	1,0	0,1	1,0	256,3
Yleiset	47,3	16,2	12,3	0,5	1,3	1,5	0,7	0,1	1,0	81,0
Operointi	349,1	137,3	126,7	3,7	8,1	16,6	9,2	1,2	10,2	662,1
Kust. yht.	526,5	241,8	169,0	5,1	11,3	21,2	10,9	1,4	12,2	999,4
Rah.tarve	265,7	152,2	97,0	2,4	3,8	13,0	6,9	1,0	6,4	548,5
Subv.-%	50,5%	62,9%	55,7%	46,4%	33,5%	61,4%	63,2%	71,6%	52,0%	54,9%

Taulukko 3: Keskipitkän aikavälin tarkastelujen alustavat päätulokset vuodelle 2030.

	HEL	ESP	VAN	KAU	KER	KIR	SIP	SIU	TUU	YHT
Tulot	279,2	93,4	77,5	2,9	7,8	8,4	4,4	0,4	6,0	480,1
Infra	150,2	86,2	31,5	1,0	1,8	3,1	1,2	0,1	1,1	276,1
Yleiset	49,4	16,4	13,0	0,5	1,4	1,5	0,8	0,1	1,0	84,0
Operointi	386,0	151,4	143,2	4,5	9,5	20,0	10,4	1,4	11,1	737,6
Kust. yht.	585,5	254,0	187,7	6,0	12,7	24,5	12,4	1,6	13,2	1097,8
Rah.tarve	306,3	160,7	110,2	3,1	4,9	16,1	8,0	1,2	7,2	617,7
Subv.-%	52,3%	63,3%	57,1%	51,7%	38,4%	65,6%	64,5%	75,7%	54,3%	56,3%

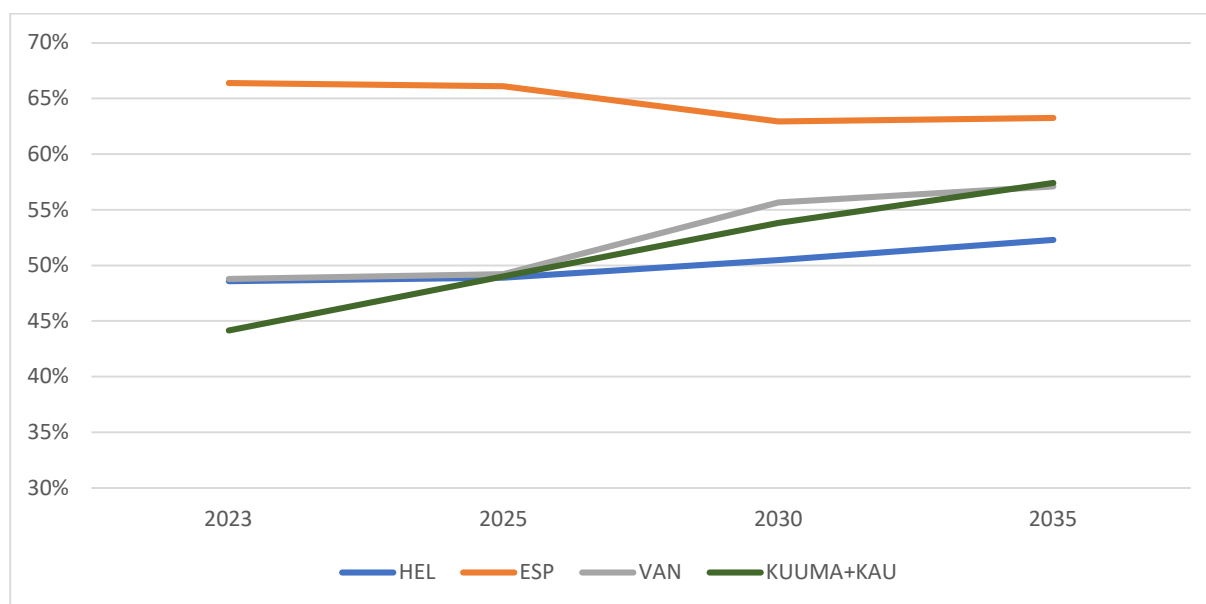
Taulukko 4: Keskipitkän aikavälin tarkastelujen alustavat päätulokset vuodelle 2035.

Tarkastelun suuntaa-antavat ja alustavat tulokset viittaavat kuitenkin siihen, kuinka Espoon muodostama poikkeusta lukuun ottamatta kuntien subventiotarpeet kasvavat kautta linjan, mikäli joukkoliikenteessä pyritään ylläpitämään edes nykyistä palvelutasoa.

Espoon tapauksessa uusien kunnan pääosin rahoittamien suurhankkeiden puute, maankäytön kehittyminen uusien raidehankkeiden varsille ja sitä seuraava lipputulojen kasvu sekä korkoerien pieneneminen etenkin länsimetron infrakulujen osana selittävät Espoon subventioasteen maltillista pienenemistä 2030-luvun alkuun. Kehityksen odotetaan kuitenkin pysähtyvän ainakin väliaikaisesti, kun 2030-luvun alkupuolella toteutetaan huomattavia junaliikenteen investointeja ja tihennetään vuorovälejä. Valtion puoleksi kustantaman Espoon kaupunkiradan lisäksi skenaarioon sisältyy kolme junavarikkoa, 35 junayksikköä ja kysynnän ennakoituun kehitykseen sopeutetut, valtion digiratahankkeen mahdollistamat vuorovälihiennykset.

Vuodesta 2025 eteenpäin subventioasteen odotetaan kasvavan erityisen paljon kehyskuntien ja Vantaan tapauksessa. Junaliikenteen kustannusten kasvun merkitys korostuu etenkin monen edellä mainitun tapauksessa. Vantaallekin niillä on merkityksensä, mutta myös kunnan omalla suurhankkeella, Vantaan ratikalla, on luonnollisesti huomattava vaikutus. Modernin raitiotien rakentaminen on huomattavasti metroa edullisempaa, mutta Vantaan kokoluokan joukkoliikennetaloudessa myös sellaiseen investoinnilla on ainakin lyhyemmällä aikavälillä huomattava merkitys, sillä kaupunkikehityshankkeen mahdollistama maankäytön tiivistyminen seuraa raitiotien käyttöönottoa paikoin huomattavallakin viiveellä.

Helsingin joukkoliikennetalous on kertaluokkaa Vantaata ja Espootakin suurempi, eivätkä skenaarion lukuisatkaan hankkeet muuta sen subventioastennäkymää dramaattisesti. Siitä huolimatta 50 %:n subventioasteen odotetaan nykyrallakin karkaavan. Lipputulot odotetaan kehittyvän vakaasti, mutta maankäytön tiivistymisestä huolimatta kuitenkin kustannuksia loivemmalla uralla. Käytännössä Helsingin lipputulot kasvun ei odoteta vuoden 2025 jälkeenkään riittävän kattamaan infrakulujen kasvusta kuin hieman yli kaksi kolmasosaa, operointikustannusten euromääräisesti lähes vastaavasta kasvusta puhumattakaan. Myös Helsingin rahoitustarpeet siis kasvavat huomattavasti, vaikka subventioasteen kasvu ei näyttäydäkään erityisen nopeana.

Kuva 4: Alustava näkymä subventioasteiden kehityksestä keskipitkällä aikavälillä.

Lopuksi on syytä mainita, että tarkastelun tulokset ovat alustavia ja jatkossa menetelmää tullaan kehittämään. Tavoitteena on kehittää prosessi, joka tuottaa säännöllisesti ajantasaisen, pääkustannuserät, lipputulot ja subventioasteen (n. viiden vuoden välein sijoittuville poikkileikkausvuosille) sisältävän kuvan HSL-talouden keskipitkästä aikavälistä myös kuntatasolla. Vielä nyt erityisesti pienempien jäsenkuntien kohdalla epätarkkuudet voivat olla huomattavia, sillä pienetkin erot jakoperusteissa voivat aiheuttaa niille huomattavia vaikutuksia kuntakohtaisiin tulo- ja menoeriin ja siten myös subventioasteisiin. Kehitysvaiheessa olevassa pidemmän aikavälin tarkastelussa erityisesti kehyskuntia onkin mielekkäämpi tarkastella yhtenä kokonaisuutena, koska tällöin tarkastelun edellä kuvatut hienojakoisuuden puutteet eivät ole yksittäisen pienemmän jäsenkunnan tapauksessa yhtä korostuneita.

Jatkossa on myös tarkoitus hyödyntää kattavammin tarkastelujen dynaamisuutta ja tuottaa erilaisia skenaarioita esimerkiksi kustannus- ja tuloerien pidemmän aikavälin kehitykseen liittyen. Ylipäänsä vertailutiedon hyödyntäminen, kustannusindeksien soveltaminen ja visualisointiin liittyvät kehityskohdet ovat myös jatkuvan prosessin työlistä. Jatkossa päivitettyt kustannustiedot on tarkoitus olla käytössä vuoden alussa. Liikennemallilla estimoitavien lipputuloarvioiden perusteet päivittyvät noin 3-4 vuoden välein.

5.2.4 Muut tulot

Tarkastusmaksutuottoja arvioidaan kertyvän 4,3 milj. euroa vuosittain 2024-2026. Tarkastusmaksuista kirjataan luottotappiota/-varauksia yhteensä noin 2,0 milj. euroa vuosittain. Tarkastusmaksutuotot on laskettu TTS:ään voimassaolevan 80 euron tarkastusmaksun määrän mukaisina. Tarkastusmaksun korottamista on esitetty Liikenne- ja viestintäministeriölle, jossa tarkastusmaksun suuruutta koskeva asetus on lausuntokierroksen jälkeen 05/2023 jätetty poliittisena asiana linjattavaksi seuraavalle ministerille.

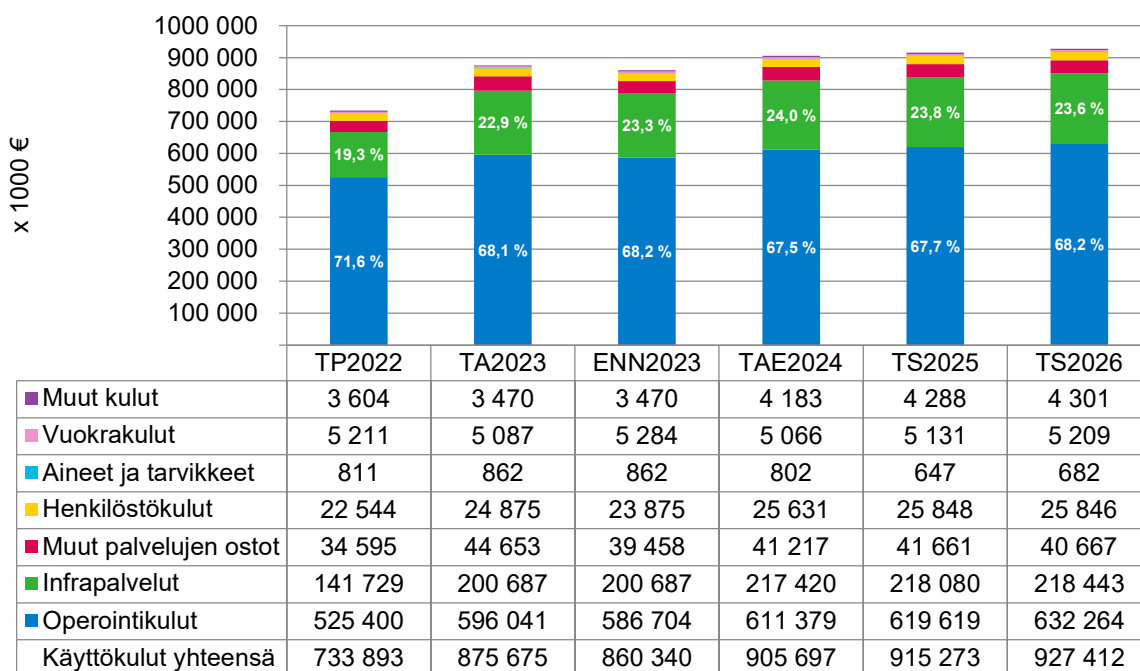
Valtion suurten kaupunkien perusrahoituksen sekä ilmastoperusteisen ja joukkoliikenteen kulkutapatu-
kien vuosittaiseksi määräksi on arvioitu yhteensä 12,0 milj. euroa vuosina 2023–2025. Tuki on kohdistettu jäsenkunnille asukaslukujen suhteessa. Muita tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 0,5 milj. euroa vuonna 2024.

Vuokratuloja arvioidaan saatavan matkakorttijärjestelmän laitteista, kuljettajien taukotiloista ja toimitilojen ulosvuokrauksesta 3,1-3,9 milj. euroa vuosittain 2024-2026.

Muut tulot, 3,7 milj. euroa vuonna 2024, syntyvät erilaisista palvelumaksuista (esim. Digitransit) ja edelleen veloitetavista korvauksista.

5.3 Toimintamenot

Toimintamenot vuonna 2024 ovat yhteensä 905,7 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2023 ennusteesta 45,4 milj. euroa (5,3 %). Vuonna 2025 toimintamenojen arvioidaan olevan 915,3 milj. euroa ja 927,4 milj. euroa vuonna 2026.

Kuva 5: Toimintamenot 2022-2026

5.3.1 Palvelujen ostomenot

Palveluiden ostomenot ovat yhteensä 870,0 milj. euroa vuonna 2024, 96,1 % HSL:n kaikista toimintamenoista. Palveluiden ostoon käytetään vuonna 2025 yhteensä 879,4 milj. euroa ja 891,4 milj. euroa vuonna 2026.

Liikennöitsijöille maksettavat korvaukset

Liikennöitsijöille maksetaan joukkoliikenteen operoinnista vuonna 2024 yhteensä 611,4 milj. euroa, joka on 67,5 % toimintamenoista. **Liikennöitsijöille maksettavissa korvauksissa ei ole huomioitu matkustajamäärien kasvun vaatimia lisäpanostuksia tarjontaan. Näiden tarkemmat vaikutukset selviävät tarkemman suunnittelun edetessä syksyllä (kts. myös kappale 5.2.2. esitys ylijäämien käytöstä kasvua mahdollistaviin toimenpiteisiin).**

Bussiliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 357,8 milj. euroa vuonna 2024. Kustannustaso on kasvanut merkittävästi vuodesta 2021 alkaen. Kustannustason kasvun arvioidaan olevan maltillisempaa ja kustannustason vaikutuksen arvioidaan olevan vuonna 2024 noin 2,3 %. Kustannustasoon kasvuun vaikuttavat pääasiassa alan palkkaratkaisut ja polttoaineiden hintataso. Bussiliikenteen kustannukset sisältävät 1,5 milj. euron varauksen ympäristöbonukseen vuonna 2024. Kuntaosuuksissa bussiliikenteen operointikustannuksiin sisältyy lisäksi sähköbussien hankinnan nettokustannuksia 0,1 milj.

euroa ja Ojangan bussivarikon vuokrakustannuksia 2,0 milj. euroa. Bussiliikenteen operointikustannusten talousarvio vuodelle 2024 sisältää varauksia työmaiden ja poikkeusjärjestelyiden järjestämisen 7,3 milj. euroa. Vuonna 2025 työmaiden on arvioitu olevan vähäisempiä, joihin ei tarvita enää ylimääräistä liikennettä niin paljoa kuin vuoden 2024 on varauduttu. Vuoden 2024 korvauksiin sisältyy myös uusia luotettavuuskorvauksia ja korvauksia liikennöitsijöille maksettavasta matkustajalaskennasta yhteensä 2,5 milj. euroa. Vuonna 2025 kustannuksiksi arvioidaan 358,2 milj. euroa ja 367,6 milj. euroa vuonna 2026.

Metroliiikenteen kustannusten arvioidaan olevan 62,3 milj. euroa vuonna 2024. Metroliiikenteessä suoritteiden yksikköhintoihin vaikuttavan kustannustason keskimääräiseksi muutokseksi on arvioitu vuonna 2023 noin 4,5 % ja vuonna 2024 noin -2,4 %. Kustannustason arvioidaan siis laskevan vuonna 2024 verrattuna nykytasoon. Kustannustason kasvuun vaikuttaa pääasiassa käyttöenergian hinta. Vuonna 2025 kustannuksiksi arvioidaan 63,3 milj. euroa ja vuonna 2025 63,7 milj. euroa. Suunnitelmakaudella kaluston pääomakorvaukset kasvavat uusien M300-junien kasvaneiden korkomenojen ja valmistuvien peruskorjaushankkeiden myötä.

Raitioliiikenteen kustannusten arvioidaan vuonna 2024 olevan 70,7 milj. euroa. Raitioliiikenteessä suoritteiden yksikköhintoihin vaikuttavan kustannustason keskimääräiseksi muutokseksi on arvioitu vuonna 2023 noin 4,5 % ja vuonna 2024 2,2 %. Kustannuksiksi arvioidaan 76,0 milj. euroa vuonna 2025 ja 74,3 milj. euroa vuonna 2026. Vuoden 2024 aikana varaudutaan vanhojen varikoiden lisäksi korvaamaan jatkossa uuden Ruskeasuon varikon vuokrat. Vuodesta 2025 alkaen on voimassa uuden kaupunkiraitioliiikennesopimuksen mukainen hinnoittelu.

Pikaraitoliikenne: Vuonna 2024 varataan pikaraitiotien kustannuksiin 19,4 milj. euroa, vuonna 2025 20,8 milj. euroa ja vuonna 2026 21,3 milj. euroa.

Lauttaliikenteen kustannusten arvioidaan vuonna 2024 olevan 5,2 milj. euroa, vuonna 2025 5,0 milj. euroa ja vuonna 2026 5,0 milj. euroa.

Junaliikenteen kustannusten arvioidaan olevan vuonna 2024 yhteensä 96,1 milj. euroa. Summa sisältää Junakalustoyhtiön vuokrat Sm5-kalustosta ja korvaukset lippuyhteistyöstä. Kuntaosuuksissa junaliikenteen operointikustannuksiin sisältyy lisäksi Pasilan aseman vuokrakuluja 0,8 milj. euroa. Vuonna 2025 junaliikenteen kustannuksiksi arvioidaan yhteensä 96,3 milj. euroa sekä 100,3 milj. euroa vuonna 2026.

Infrakustannukset

Joukkoliikenteen infralla tarkoitetaan jäsenkuntien suoraan tai välillisesti omistamaa, käytössä olevaa joukkoliikenneinfraomaisuutta, josta on erillinen sopimus HSL:n ja jäsenkuntien kesken. Erillisissä sopimuksissa sovittuun joukkoliikenteen infraan ei lueta operointikalustoa, varikkoinfraa, joukkoliikenteen staattisen tai sähköisen informaation infraa, kuljettajien sosiaalituloja, liityntäpysäköinnin infra, liiketiloja eikä mainospaikkoja.

HSL:n ja jäsenkuntien välisissä infrasopimuksissa on sovittu joukkoliikenteen infrakorvauksen laskutusperiaatteista. Sopimuksen mukaan kullekin kaupungille maksettavan joukkoliikenteen infrakorvauksen **määrä vahvistetaan HSL:n talousarvion hyväksymisen** yhteydessä. Mikäli kaupungin infran toteutuneet kustannukset poikkeavat HSL:n vahvistetusta talousarviosta, tehdään oikaisut siten, että

HSL ottaa mahdollisen ali-/ylijiäämän huomioon tilinpäätösvuotta seuraavana vuonna laadittavassa talousarviossaan. Mikäli talousarviovuoden aikana tulee tietoon huomattavia muutoksia infrakorvauksen suuruuteen, käsitellään ne HSL:ssä talousarvion muutoksena.

Kuntien laskuttamiin inframenoihin sisältyy 50 % pääoman poistoista ja 50 % poistamattomalle pääomalle lasketusta 5 % korosta sekä hallinto- ja ylläpitokulut täysimääräisinä. Pääomakorvauksen laskentaperusteena on ennen vuotta 2010 käyttöön otetun infran osalta käytetty omaisuuden tarkistettua käypää arvoa. Uuden infran osalta laskentaperusteena on hankintahinta, johon on lisätty 5 % vuotuisen rakennusaikainen korko.

Vuonna 2024 infrakuluja arvioidaan maksettavan yhteensä 217,4 milj. euroa. Kuntien HSL:ltä laskuttamat infrakustannukset ovat seuraavat:

- Helsinki 96,7 milj. euroa
- Espoo 105,0 milj. euroa
- Vantaa 12,3 milj. euroa ja
- Kirkkonummi (arvio) 0,5 milj. euroa

Lisäksi HSL hankkii ostopalveluna Espoossa ja Helsingissä sijaitsevien sähköbussien latausinfran kokonaiskustannuksiltaan 2,9 milj. euroa vuonna 2024. Kustannukset sisältävät varaukset kannusteisiin ja sähkönsiirtoon. HSL:n hankkimien kustannukset käsitellään infrasopimusten periaatteiden mukaisesti ja puolet niiden pääomakustannuksien arvosta vähennetään ko. kuntien oman jl-infrakorvauslaskutuksen yhteydessä.

Kirkkonummen osalta kyse on arviosta, jonka Kirkkonummi tarkentaa lopulliseen TTS-suunnitelmaan. Kerava ei laskuta infrakustannuksia vuonna 2022, kun vanhan infran pääoman viimeiset pääomaosuudet poistettiin vuonna 2019. Kauniaisilla, Sipooalla, Tuusulalla ja Siuntiolalla ei ole infrasopimusten mukaista laskutettavaa joukkoliikenneinfraa.

Infrakustannukset ovat suunnitelmavuosina vuosittain noin 220,0 milj. euron luokkaa. Uudet joukkoliikenneinvestoinnit kasvattavat merkittävästi HSL:n infrakustannuksia ja vaikuttavat osaltaan joukkoliikenteen matkalippujen hintoihin. Valmistuvat suuret infrahankkeet luovat painetta korottaa lippujen hintoja kustannustason nousua enemmän. Mikäli lippujen hintoja ei koroteta kustannusten kasvua vastaavasti ja joukkoliikenteen palvelutaso halutaan säilyttää nykyisellään, syntyy paineita kuntien rahoitusosuuksien kasvattamiseen. Mikäli hintoja taas korotetaan, johtaa se matkustajamäärien väheneeseen ja siihen, että infrahankkeista ei saada täysimääräistä hyötyä, kun käyttäjiä on vähemmän.

Muut ostopalvelut

Muuhun kuin liikennöitsijöille maksettaviin liikennöintikorvauksiin ja infrapalvelujen ostoihin käytetään 41,2 milj. euroa vuonna 2024. Muihin palvelujen ostoon käytetään 41,7 milj. euroa vuonna 2025 ja 40,7 milj. euroa vuonna 2026.

IT-käyttöpalveluiden kustannukset (25,7 milj. euroa vuonna 2024) sisältävät lippu- ja informaatiojärjestelmien ohjelmistojen ja laitteiden käyttöpalveluiden sopimusmaksut, kapasiteettipalvelut ja muut vuosittaiset käyttökustannukset. Laitehuoltopalveluihin käytetään 1,9 milj. euroa. IT-käyttöpalveluiden kustannusten ennakoidaan laskevan TTS-kauden lopulla kun uusi lippujärjestelmä (lipputilihanke) valmistuu ja on täysimääräisesti käytössä.

Ulkopuolelta ostettavia asiantuntijapalveluita käytetään omaa osaamista täydentämään silloin, kun se on strategisesti ja taloudellisesti järkevää. Vuonna 2024 ulkopuolisiin asiantuntijapalveluihin arvioidaan käytettävän 4,1 milj. euroa.

Markkinointi- ja ilmoituspalveluihin sekä erilaisiin painatuksiin käytetään 4,2 milj. euroa. Varaus sisältää asiakasviestinnän ja uusien palveluiden markkinoinnin suunnittelupalvelut.

Vartiointipalveluihin käytetään 0,8 milj. euroa. Bussiliikenteen vartiointi- ja järjestyksenvalvontapalveluiden lisäksi järjestyksenvalvojat toimivat matkalippujen tarkastajien avustavissa tehtävissä. Nämä vartiointipalvelut ovat HSL:n suoraan maksamia vartiointipalveluita ja vartiointin kustannuksia sisältyy lisäksi operointikustannuksiin.

Muihin palveluostoihin käytetään yhteensä 4,5 milj. euroa vuonna 2024. Tämä ryhmä sisältää mm. rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden rakentamis- ja kunnossapidon palvelut, staattisen informaation hoitopalvelut, toimitiloihin liittyvät palvelut sekä henkilöstöön liittyvät palvelut, kuten työterveyshuollon palvelut sekä koulutus- ja matkustuspalvelut.

x 1 000 €	TP2022	TA2023	ENN2023	TAE2024	Ero TAE2024/ENN2023	
IT-palvelut, ohjelmistot ja käyttöpalvelut	18 847	27 597	23 000	25 701	2 701	11,7 %
Asiantuntijapalvelut	4 407	4 984	4 984	4 057	-927	-18,6 %
Laitteiden huoltopalvelut	3 607	3 330	3 600	1 940	-1 660	-46,1 %
Ilmoitukset ja markkinointi	2 870	3 564	3 200	3 978	778	24,3 %
Painatukset	208	142	142	235	93	65,6 %
Vartiointipalvelut	771	1 376	1 000	831	-169	-16,9 %
Muut palvelut	3 884	3 661	3 532	4 475	944	26,7 %
Muiden palveluiden ostot yhteensä	34 595	44 653	39 458	41 217	1 759	4,5 %

Taulukko 5: Muut palveluostot 2022-2024

5.3.2 Henkilöstömenot

HSL:n henkilöstömenot ovat 25,6 milj. euroa vuonna 2024, joka on 2,8 % toimintamenoista. Palkkojen ja palkkioiden osuus henkilöstömenoista on yhteensä 21,6 milj. euroa. Eläkemenoihin ja muihin sivukuluihin on varattu yhteensä 4,0 milj. euroa.

Henkilöstömenoissa on varauduttu nykyisen henkilömäärän työpanokseen ja kunta-alan palkkojen yleiskorotuksiin 2023 ja 2024. Henkilöstömenot eivät sisällä varausta mahdollisen tulos- ja kannustepalkkion maksamiseen.

5.3.3 Muut toimintamenot

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin on vuodelle 2024 varattu 0,8 milj. euroa. Vuosina 2025 ja 2026 0,6 milj. euroa vuosittain. Tämä menoera sisältää toimisto- ja IT-tarvikkeet, matka- ja kertakorttipohjien hankinnat, kalusto- ym. tarvikehankinnat.

Vuokramenot vuonna 2024 ovat 5,1 milj. euroa. Vuokramenot sisältävät HSL:n toimitilojen vuokra- ja vastikekustannusten kuljettajien sosiaalityötiloista maksettavia vuokria 1,6 milj. euroa.

Muut menot vuonna 2024 ovat 4,2 milj. euroa. Muihin menoihin sisältyvät tarkastusmaksujen luottotappiot ja luottotappiovaraukset, joita arvioidaan kirjattavan noin 2,0 milj. euroa vuosina 2024-2026. Muihin menoihin sisältyvät myös HSL:n myyntikanavista aiheutuvat maksamisen kulut kuten luottokortti- ym. provisiot, joiden arvioidaan olevan TTS-kaudella 1,9 milj. euron luokkaa vuosittain.

Toimintakatteen ennen rahoitustuottoja –ja kuluja sekä poistoja, arvioidaan olevan vuonna 2024 17,7 milj. euroa ylijäämäinen.

5.4 Rahoitustuotot ja -kulut

HSL rahoittaa investointinsa tarvittaessa lainanotolla rahoituslaitoksilta. Alustava Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024-2026 sisältää vuonna 2020 nostetun 50,0 milj. euron talousarviolainan kustannukset takaisinmaksuerinä rahoituslaskelmassa ja korkoina tuloslaskelmassa. Tätä lainaa on jäljellä vuoden 2023 lopussa 34,2 milj. euroa, jota lyhennetään 5,3 milj. eurolla vuosittain.

Alustava TTS-suunnitelma ei sisällä varausta uuden talousarviolainan nostoon. Uuden lainan nostotarvetta arvioidaan vuosittain TTS-valmistelun yhteydessä.

Ylimääräisten kassavarojen sijoituksissa noudatetaan HSL:n hallituksen hyväksymää sijoituspolitiikkaa. Sijoituksia tehdään kassavarojen turvaamiseksi pankkien perimiltä negatiivisilta talletuskoroilta, mikäli ylimääräisiä kassavaroja TTS-kaudella on jäljellä.

Rahoituksen nettotuottojen arvioidaan olevan 0,5-0,4 milj. euroa vuosina 2024-2026.

Jäsenkunnille maksettavat tai laskutettavat korot

HSL:n yhtymäkokous päättää vuosittain jäsenkunnille maksettavan peruspääoman koron määrästä ja maksamisesta. Yhtymäkokous on päättänyt vuosittain myös kuntakohtaisesta ylijäämästä maksamisesta tai alijäämästä perittävästä korosta. Alustava TTS-suunnitelma ei sisällä varausta näiden korkojen maksamiseen.

5.5 Tilikauden tulos

Vuosikate rahoituserien jälkeen on 18,3 milj. euroa ylijäämäinen, ja se riittää kattamaan suunnitelman mukaiset poistot jotka ovat arvion mukaan 18,3 milj. euroa vuonna 2024.

Tilikauden 2024 tulos on nolla euroa eli tilikaudelle arvioidut kulut katetaan tilikaudelle arvoiduilla vuosituloilla.

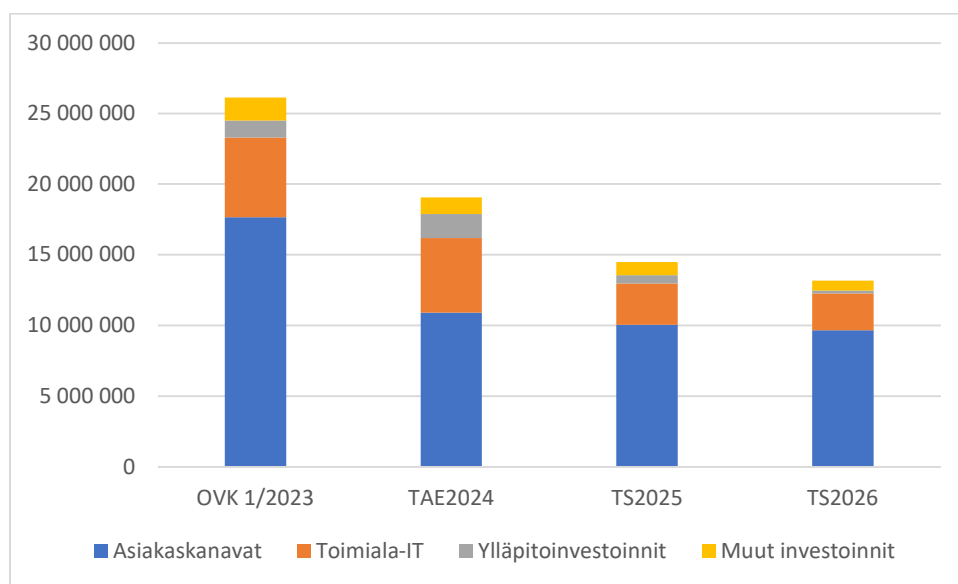
6 Investoinnit ja poistot

HSL:n investointimenot ovat 19,1 milj. euroa vuonna 2024, 14,5 milj. euroa vuonna 2025 ja 13,2 milj. euroa vuonna 2026.

Investoinneissa painottuu panostus asiakaskanavien kehittämiseen, kuten uusiin lukijalaitteisiin ja lipputilihankkeen kehittämiseen suunnitellut varaukset.

Investoinnit realisoituvat kuntaosuuksiin suunnitelman mukaisten poistojen kautta. Poistot sisältyvät kuntaosuuslaskennassa yleiskustannuksiin. Poistoajat ovat HSL:n hyväksytyn poistosuunnitelman mukaiset. Poistoajat ovat lippu- ja informaatiojärjestelmien hankkeiden osalta pääosin 8 vuotta (laitteet ja muut aineelliset hankinnat) tai 5 vuotta (muut aineettomat hankinnat). Poistomenetelmänä on tasa-poisto.

Poistoihin on budjetoitu 18,1 milj. euroa vuodelle 2024, 18,6 milj. euroa vuodelle 2025 ja 23,1 milj. euroa vuodelle 2026. Poistomenojen arvioidaan kasvavan kun uusi lipputilihanke valmistuu ja on täysimääräisesti tuotantokäytössä.

Kuva 6: Investoinnit 2023-2026

LIITE 1:

Tuloslaskelma 2024-2026

x 1 000 €	TP	TA	Ennuste	ERO ENN2023/TA2023		TAE	ERO TAE2024/ENN2023		TS	ERO TS2025/TAE2024		TS	ERO TS2026/TS2025	
	2022	2023	1/2023	€	%	2024	€	%	2025	€	%	2026	€	%
Toimintatuotot	814 759	869 927	858 469	-11 458	-1,3 %	923 358	64 889	7,6 %	933 382	10 024	1,1 %	950 168	16 786	1,8 %
Myyntituotot	310 151	381 241	369 780	-11 461	-3,0 %	382 863	13 083	3,5 %	405 100	22 237	5,8 %	420 080	14 980	3,7 %
Lipputulot yhteensä	309 747	381 041	369 430	-11 611	-3,0 %	382 743	13 313	3,6 %	405 000	22 257	5,8 %	420 000	15 000	3,7 %
Muut myyntituotot yhteensä	404	200	350	150	75,0 %	120	-230	-65,7 %	100	-20	-16,7 %	80	-20	-20,0 %
Korvaukset kunnilta	427 781	467 307	467 307		0,0 %	517 094	49 787	10,7 %	504 918	-12 176	-2,4 %	506 645	1 727	0,3 %
Muut myyntitulot	3 107	2 002	2 002		0,0 %	3 015	1 013	50,6 %	3 025	10	0,3 %	3 065	40	
Tuet ja avustukset	66 787	12 177	12 177		0,0 %	12 432	255	2,1 %	11 973	-459	-3,7 %	11 973		0,0 %
Vuokratuotot	2 558	3 098	2 800	-298	-9,6 %	3 100	300	10,7 %	3 919	819	26,4 %	3 958	39	1,0 %
Muut toimintatuotot	4 376	4 104	4 404	300	7,3 %	4 854	450	10,2 %	4 447	-407	-8,4 %	4 447		0,0 %
Toimintakulut	-733 893	-875 675	-860 340	15 335	-1,8 %	-905 697	-45 357	5,3 %	-915 273	-9 576	1,1 %	-927 412	-12 139	1,3 %
Henkilöstökulut	-22 544	-24 875	-23 875	1 000	-4,0 %	-25 631	-1 755	7,4 %	-25 848	-217	0,8 %	-25 846	2	0,0 %
Palvelujen ostot	-701 723	-841 382	-826 850	14 532	-1,7 %	-870 015	-43 166	5,2 %	-879 360	-9 345	1,1 %	-891 374	-12 014	1,4 %
Bussiliikenteen operointikustannukset	-342 081	-360 341	-353 190	7 152	-2,0 %	-357 768	-4 578	1,3 %	-358 208	-441	0,1 %	-367 573	-9 365	2,6 %
Junaliikenteen operointikustannukset	-77 289	-95 226	-95 604	-378	0,4 %	-96 100	-496	0,5 %	-96 331	-232	0,2 %	-100 322	-3 990	4,1 %
Metrolilikenteen operointikustannukset	-47 317	-64 743	-63 806	937	-1,4 %	-62 271	1 535	-2,4 %	-63 257	-986	1,6 %	-63 687	-430	0,7 %
Raitioliikenteen operointikustannukset	-54 741	-61 864	-61 122	742	-1,2 %	-70 731	-9 609	15,7 %	-75 993	-5 262	7,4 %	-74 341	1 651	-2,2 %
Lauttaliikenteen operointikustannukset	-3 915	-4 150	-4 150		0,0 %	-5 150	-1 000	24,1 %	-4 998	152	-3,0 %	-4 998		0,0 %
Pikaraitioliikenteen operointikustannukset	-57	-9 718	-8 834	884	-9,1 %	-19 359	-10 525	119,1 %	-20 832	-1 473	7,6 %	-21 344	-512	2,5 %
Liikenteen operointikustannukset yhteensä	-525 400	-596 041	-586 704	9 337	-1,6 %	-611 379	-24 674	4,2 %	-619 619	-8 241	1,3 %	-632 264	-12 645	2,0 %
Bussiliikenteen infrapalvelut	-7 824	-10 272	-10 272		0,0 %	-10 826	-554	5,4 %	-9 796	1 029	-9,5 %	-9 851	-55	0,6 %
Junaliikenteen infrapalvelut	-14 265	-13 888	-13 888		0,0 %	-14 711	-823	5,9 %	-13 918	793	-5,4 %	-13 705	214	-1,5 %
Metrolilikenteen infrapalvelut	-99 508	-150 723	-150 723		0,0 %	-155 305	-4 583	3,0 %	-154 172	1 133	-0,7 %	-153 954	218	-0,1 %
Raitioliikenteen infrapalvelut	-18 146	-17 444	-17 444		0,0 %	-18 941	-1 497	8,6 %	-22 702	-3 761	19,9 %	-23 642	-940	4,1 %
Lauttaliikenteen infrapalvelut	-378	-744	-744		0,0 %	-671	73	-9,8 %	-587	85	-12,6 %	-590	-3	0,6 %
Pikaraitioliikenteen infrapalvelut		-5 782	-5 782		0,0 %	-14 026	-8 244	142,6 %	-13 964	62	-0,4 %	-13 760	204	-1,5 %
Muut infrapalvelut	-1 607	-1 835	-1 835		0,0 %	-2 940	-1 105	60,2 %	-2 941	-1	0,0 %	-2 941		0,0 %
Infrapalvelut yhteensä	-141 729	-200 687	-200 687		0,0 %	-217 420	-16 733	8,3 %	-218 080	-660	0,3 %	-218 443	-362	0,2 %
Muut palvelujen ostot yhteensä	-34 595	-44 653	-39 458	5 195	-11,6 %	-41 217	-1 759	4,5 %	-41 661	-444	1,1 %	-40 667	993	-2,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-811	-862	-862		0,0 %	-802	59	-6,9 %	-647	156	-19,4 %	-682	-35	5,5 %

LIITE 1:

Tuloslaskelma 2024-2026

x 1 000 €	TP	TA	Ennuste	ERO ENN2023/TA2023		TAE	ERO TAE2024/ENN2023		TS	ERO TS2025/TAE2024		TS	ERO TS2026/TS2025	
	2022	2023	1/2023	€	%	2024	€	%	2025	€	%	2026	€	%
Vuokratulut	-5 211	-5 087	-5 284	-197	3,9 %	-5 066	218	-4,1 %	-5 131	-65	1,3 %	-5 209	-78	1,5 %
Muut kulut	-3 604	-3 470	-3 470		0,0 %	-4 183	-713	20,6 %	-4 288	-105	2,5 %	-4 301	-14	0,3 %
Toimintakate	80 866	-5 748	-1 871	3 877	-67,5 %	17 661	19 532	-1044,0 %	18 109	448	2,5 %	22 756	4 647	25,7 %
Rahoitustuotot ja -kulut	258	-10	610	620	-6200,0 %	472	-138	-22,6 %	472		0,0 %	373	-99	-21,0 %
Vuosikate	81 124	-5 758	-1 261	4 497	-78,1 %	18 133	19 394	-1538,2 %	18 581	448	2,5 %	23 129	4 548	24,5 %
Poistot	-19 065	-15 987	-19 987	-4 000	25,0 %	-18 133	1 854	-9,3 %	-18 581	-448	2,5 %	-23 129	-4 548	24,5 %
Tilikauden yli-/alijäämä	62 059	-21 745	-21 248	497	-2,3 %		21 248	-100,0 %		-145,6 %				55,1 %

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot / Toimintakulut, %	111,0 %	99,3 %	99,8 %		101,9 %		102,0 %		102,5 %
Toimintatuotot ilman kuntaosuuksia, 1 000 €	386 978	402 620	391 162		406 264		428 464		443 523
- ilman kuntaosuuksia, %	52,7 %	46,0 %	45,5 %		44,9 %		46,8 %		47,8 %
Toimintakate, %	9,9 %	-0,7 %	-0,2 %		1,9 %		1,9 %		2,4 %
Vuosikate, %	10,0 %	-0,7 %	-0,1 %		2,0 %		2,0 %		2,4 %
Vuosikate / Poistot, %	425,5 %	-36,0 %	-6,3 %		100,0 %		100,0 %		100,0 %

LIITE 2:
Rahoituslaskelma 2024-2026

31

1 000 €	2022	TA2023	ENN2023	TAE2024	TS2025	TS2026
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	81 124	-5 758	-1 261	18 133	18 581	23 129
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-12 537	-23 387	-26 124	-19 068	-14 495	-13 177
Rahoitusosuudet investointimenoihin	554					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	69 141	-29 145	-27 385	-935	4 086	9 952
Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys						
Pitkäaikaisten lainojen vähennys						
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-5 263	-5 263	-5 263	-5 263	-5 263	-5 263
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset	-42 011					
Rahavarojen muutos	21 866	-34 408	-32 648	-6 198	-1 177	4 689
Rahavarat 31.12	95 904	93 328	63 256	57 058	55 880	60 569
Rahavarat 1.1	74 037	127 736	95 904	63 256	57 058	55 880
Investointien tulorahoitus %	677,0 %	-24,6 %	-4,8 %	95,1 %	128,2 %	175,5 %
Kassan riittävyys, pv	47,7	38,9	26,4	23,0	22,3	23,8

LIITE 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2024-2026

Ostoliikennesopimusten piirissä olevan bussi-, metro-, lähijuna- ja raitioliikenteen osalta muutokset suunnitelmakaudella ovat seuraavat. (Muutoksissa ei ole huomioitu nousijamäärien kasvattamisen vaatimia lisäpanostuksia tarjontaan. Nämä suunnitellaan tarkemmin syksyn aikana).

Muutokset vuonna 2024

Metroliikenne

Metroliikenteessä varaudutaan tihentämään ruuhka-ajan vuoroväliä 5 minuuttiin per linja jokaisena arkipäivänä (Syysliikenne 23: ma ja pe 6 min vuoroväli per linja). Tämän vaikutus operointikustannuksiin on +700 000 M€

Mahdolliset poikkeukset

Rautatien torin paloturvallisuuden parantaminen

Rautatien torin metroasema suljetaan kesällä 2024 remontin ajaksi, joka kestää 10 viikkoa. Remontissa parannetaan metroaseman paloturvallisuutta. Remontin aikana metroa liikennöidään lännessä välillä Kivenlahti-Kamppiin ja idässä metron haaroilta (Vuosaari ja Mellunmäki) Helsingin yliopistolle asti. Vuoroväli sekä idässä, että lännessä on suunnitelmien mukaan 5 minuuttia. Tämän vaikutus operointikustannuksiin on -400 000€.

Mellunmäen ja Vuosaaren siltatyömaat

Mellunmäen metrosillan remontti kestää noin 1kk, ja sen aikana ei voida liikennöidä metrolla Mellunmäkeen. Vartiokylänlahden sillan uusimisen kesto on 1kk, jonka aikana ei metrolla voida liikennöidä Vuosaaren haaralla Puotilaa pidemmälle. Molemmat hankkeet toteutetaan kesällä 2024. Hankkeita varten ei ole tehty varauksia metroliikenteeseen.

Kampin Terveys- ja hyvinvointikeskuksen rakentaminen

Hanketta varten ei ole tehty varauksia metroliikenteeseen. Rakennusvaiheessa suljetaan Kampin läntinen lippuhalli, tällä ei ole vaikutuksia varsinaiseen liikennöintiin.

Kontula

Kontulan metroaseman laiturialueen peruskorjaus tuo vaikutuksia liikennöintiin. Alustavasti on suunniteltu, että työ toteutetaan yhtä aikaa Mellunmäen siltatyömaan kanssa, jolloin metro liikennöisi Mellunmäen haaralla Myllypuroon saakka. Hankkeita varten ei ole tehty varauksia metroliikenteeseen.

Lähijunaliikenne

Lähijunaliikenteessä ei varauduta tarjonnan lisäykseen.

Espoon kaupunkirata (ESKA)

ESKA:n rakennustöiden takia rantaradan junaliikenteessä on vuosittaiset säännölliset totaalikatkot Leppävaaran länsipuolella viiden viikon ajan juhannuksen jälkeen vuosina 2024, 2025, 2026, 2027 (varalla 2028). Vuoden 2024 viiden viikon katko on 24.6.2024 klo 02:00 – 29.7.2024 klo 04:00. Lisäksi

LIITE 3:**Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2024-2026**

vuoden 2024 keväällä vastaavia totaalikatkoja on neljänä sunnuntaina huhtikuusta toukokuuhun. Vuoden 2024 syksyllä totaalikatkoja on kolmena viikonloppuna (lauantai ja sunnuntai) sekä kahtena sunnuntaina syyskuusta lokakuuhun.

Lähijunaliikenne korvataan totaalikatkojen aikana busseilla osuudella Leppävaara-Kirkkonummi/Siuntio. Helsingin ja Leppävaaran välillä kulkee A-junia 10-15 minuutin vuorovälillä sekä lisäksi Leppävaarassa kääntyviä U-junia 20 minuutin vuorovälillä ma-pe klo 6-9 ja 15-18.

Raitioliikenne**Kalasadaman raitiotie**

Varaudutaan Kalasadaman raitiotien liikennöinnin aloitukseen Nihdin ja Länsi-Pasilan välillä.

Kustannusmuutokset: +1 070 000 € vuonna 2024 ja +2 730 000 € vuosittain.

Pikaraitiolinjan 15 matkustajaliikenne

Varaudutaan pikaraitiolinjan 15 matkustajaliikenteen aloittamiseen ja liikenteen vuorovälin asteittaiseen tihennykseen.

Vaikutukset operointikustannuksiin: +4 500 000 €

Poikkeusreitit

Mannerheimintien peruskorjaus jatkuu vuosina 2024-2025. Keväällä 2023 alkanut vaihe 1 jatkuu syksyn 2024 asti.

Oopperan risteyksen katko kesällä

- Oopperan risteyksessä on raitioliikenteen täyskatko kesällä 2024. Katkon osalta on varauduttu siihen, että linja 2, 4 ja 10 kiertävät Töölön hallipihan ja Ruusulan kadun kautta. Linja 1 ajetaan Hakaniemen ja Kallion kautta. Linja 8 ajetaan Itämeren kadun jatketta Ensi linjalle. Kyseinen linja tarjoaa myös lisäkapasiteettia Hakaniemi-Kamppi Rautatieaseman metrokatkon ajan.

Kustannusmuutokset: -20 000 € vuonna 2024

Vaihe 2

- Vuoden 2024 syksyllä käynnistyy Mannerheimintien työmaan toinen vaihe. Toisessa vaiheessa on alustavasti varauduttu kierrättämään linjat 4 ja 10 Alppilan kautta, sekä linja 2 Aleksis Kiven kadun ja Helsinginkadun kautta. Työmaan vaikutukset raitioliikenteeseen voivat edelleen tarkentua suunnittelun edetessä.

Kustannusmuutokset: 630 000 € vuonna 2024 verrattuna Mannerheimintien vaihe 1 liikenteeseen

Bussiliikenne**Linja 70 Kamppi – Töölö – Viikki – Pukinmäki – Malmi ja linja 71 Rautatientori – Arabia – Viikinkmäki – Pihlajamäki – Malmi**

Varaudutaan siirtämään linjojen 70 ja 71 päätepysäkit syysliikenteen 2024 alusta lähtien noin kilometrin nykyistä päätepysäkkiä pohjoisemmas alueen asukasmäärän kasvaessa. Muutoksella varaudutaan myös Ala-Malmin Pikkalankadun terminaalin poistumiseen Malmin keskustan maankäytön kehityksessä.

Päätepysäkit pyritään sijoittamaan esimerkiksi Pikitehtaankortteleiden alueelle paikkaan, jossa ne palvelevat samalla Malmin alueen tiivistyvää maankäyttöä, jolloin linjastoon ei ole tarpeen tehdä muita lisäyksiä kasvavan kysynnän palvelemiseksi.

Kustannusvaikutus n. 260 000 € vuonna 2024 ja noin 680 000 € vuositasolla.

LIITE 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2024-2026

Linja 59 Malminkartano – Siilitie/Herttoniemi

Varaudutaan siirtämään linjan 59 päätepysäkki syysliikenteen 2024 alussa Sompasaaresta kohti itää, todennäköisesti Siilitielle Kalasatama-Pasila –raitiotien liikenteen käynnistyessä ja bussin päätepysäkin poistuessa käytöstä Sompasaaresta.

Kustannusvaikutus noin 97 000 € vuonna 2024 ja 255 000 € vuositasolla.

Linja 977 Kerava - Kytömaa

Vahvistetaan linjan 977 palvelua Keravan Kytömaan ja Kivisillan uusilla alueilla.

Kustannusvaikutus + 150 000 € vuonna 2024 ja + 330 000 € vuositasolla.

Mannerheimintien perusparannus

Varaudutaan Mannerheimintien perusparannustyön 2-vaiheen aiheuttamaan bussiliikenteen hidastumiseen syksystä 2024 alkaen.

Kustannusvaikutus v. 2024 yhteensä n. 180 000 €.

- Helsingin sisäiset linjat n. 62 000 €
- Espoon suunnan seutulinjat n. 54 000 €
- Vantaan suunnan seutulinjat n. 62 000 €

Linnanrakentajantien katutyöt

Varaudutaan Linnanrakentajantien katutöiden aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen. Linnanrakentajantien työmaan on arvioitu alkavan kesään 2024 mennessä ja kestävän noin kaksi vuotta.

Kustannusvaikutus n. 390 000 € vuonna 2024 ja vuositasolla n. 700 000 €.

- Helsingin sisäiset linjat 360 00 €
- Seutu, poikittaisliikenne 30 000 €

Herttoniemen metrokorttelin rakentaminen

Varaudutaan Herttoniemen metrokorttelin rakentamisen aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen. Työmaa alkaa arviolta aikaisintaan loppukesästä 2024 ja kesto on noin kaksi vuotta.

Kustannusvaikutus n. 240 000 € vuonna 2024 ja vuositasolla n. 610 000 €.

- Helsingin sisäiset linjat 220 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne 20 000 €

Kruunusiltojen raitiotien rakentaminen, Laajasalo ja Hakaniemi

Varaudutaan Kruunusiltojen raitiotien rakentamisen aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin ja liikenteen hidastumiseen Koirasaarentiellä Laajasalossa.

Kustannusvaikutus Laajasalossa n. 200 000 € vuonna 2024.

Varaudutaan Kruunusiltojen raitiotien rakentamisen aikaisiin poikkeusjärjestelyihin ja bussiliikenteen hidastumiseen Hakaniemessä. Siltasaarenkadun pohjoisen suunnan katkon kesto on vuonna 2024 noin 9 kk.

Kustannusvaikutus Hakaniemessä n. 420 000 € vuonna 2024.

Kustannusvaikutukset yhteensä n. 620 000 € vuonna 2024.

- Helsingin sisäiset linjat 520 000 €

LIITE 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2024-2026

- Seutu, Vantaan suunta 100 000 €

Sellon pysäköinti- ja palvelutilojen sekä Leppävaaran terminaalin rakennustyöt

Varaudutaan viivästyksiin ja poikkeusreitteihin Leppävaaran terminaalin alueella Sellon uusien pysäköinti- ja palvelutilojen rakennustöiden vuoksi arviolta tammikuusta 2024 alkaen.

Kustannusvaikutukset vuonna 2024 yhteensä noin 870 000 €

- Espoon sisäinen +540 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne +330 000 €

Espoon kaupunkiradan rakennustyöt

Varaudutaan Espoon kaupunkiradan rakennustöistä johtuviin junaliikenteen liikennöintikatkoihin ja korvaavan bussiliikenteen järjestämiskustannuksiin.

Kustannusvaikutus vuonna 2024 n. 1 500 000 €.

Vantaan raitiotien rakennustyöt

Varaudutaan Vantaan ratikan rakennustöiden aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen kevästä 2024 alkaen.

Kustannusvaikutus vuonna 2024 yhteensä n. 540 000 €

- Vantaan sisäinen 320 000 €
- Seutu, Vantaan suunta 220 000 €

Aleksis Kiven Kadun remontti

Varaudutaan Aleksis Kiven Kadun rakentamisen aikaisten järjestelyjen aiheuttamiin viivästyksiin.

Kustannusvaikutus vuonna 2024 yhteensä n. 300 000 €.

- Helsingin sisäiset linjat 150 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne 150 000 €

Tapiolan ja Leppävaaran linjastosuunnitelma sekä runkolinjat 520 ja 530

Varaudutaan mahdollisiin bussilinjojen ajoaikojen muokkauksiin koskien Tapiolan ja Leppävaaran linjastosuunnitelman käyttöönottoa sekä runkolinjojen 520 ja 530 liikenteen käynnistymistä.

Kustannusvaikutus vuonna 2024 yhteensä n. 450 000 €.

- Espoon sisäinen 250 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne 200 000 €

Tikkurila - Kuusijärvi yhteyden järjestäminen

Varaudutaan järjestämään yhteys 25 viikkoa. Toteutuu vuoden 2023 kokeilun perusteella.

Kustannusvaikutus vuonna 2024 n. 45 000 €

Rykmentinpuiston työpaikka-alueen joukkoliikennepalvelu

Varaudutaan käynnistämään joukkoliikennepalvelu Tuusulan rykmentinpuiston työpaikka-alueelle kevästä 2024 alkaen alueen mahdollisen rakentumisen myötä.

Kustannusvaikutus vuonna 2024 n. 90 000 € ja vuositasolla n. 150 000 €

LIITE 3: Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2024-2026

Rautatien metroaseman paloturvallisuuden parantamisen töiden vaikutus bussiliikenteeseen

Rautatien metroasema suljetaan kesällä 2024 kymmeneksi viikoksi remontin ajaksi. Töiden aikana metroa liikennöidään lännessä välillä Kivenlahti-Kamppi ja idässä metron haaroilta (Vuosaari ja Mellunmäki) Helsingin yliopistolle asti. Vuoroväli sekä idässä, että lännessä on suunnitelmien mukaan 5 minuuttia. Bussiliikenteessä varaudutaan lisäämään liikennettä runkolinjoille 500 ja 510. Kustannusvaikutus vuonna 2024 yhteensä n. 230 000 €.

- Helsingin sisäiset linjat 95 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne 135 000 €

Metron Mellunmäen ja Vartiokylänlahden siltatyömaiden aikainen korvaava bussiliikenne

Siltatyömaat katkaisevat metrolinjojen osuuksilla Kontula - Mellunmäki ja Puotila – Vuosaari arviolta kuukauden ajaksi kesällä 2024. Varaudutaan järjestämään korvaavaa bussiliikennettä osuuksille, joilla ei voida liikennöidä metrolla.

Kustannusvaikutus vuonna 2024 yhteensä n. 350 000 € (Helsingin sisäiset linjat).

Raitioliikenteessä tapahtuvien poikkeusjärjestelyiden vaikutus bussiliikenteeseen

Varaudutaan korvaamaan raitioliikennettä kesällä 2024 Jätkäsaaren ja Arabian välillä raitioliikenteen katkon ajan korvaavalla bussilinjalla 8X. Mannerheimintien 2-vaiheen rakennustöiden ajan varaudutaan korvaamaan Pasilan ja Töölön välistä katkeavaa raitiotieyhteyttä korvaavalla bussilinjalla 2X. Kustannusvaikutus vuonna 2024 yhteensä n. 1 600 000 €.

Alueelliset linjastotarkastelut

Tulemme tekemään alueellisia linjastotarkasteluja koko HSL-alueella tulevien vuosien aikana. Alueellisilla linjastotarkasteluilla tavoittelemme parempaa asiakasymmärrystä sekä potentiaalisia keinoja parantaa linjaston kustannustehokkuutta. Tarkasteltavat alueet määritellään myöhemmin. Aluekohtaiset tarkastelut vaihtelevat laajuudeltaan. Tarkastelujen avulla selvitämme esimerkiksi tehtyjen liikennöintimuutosten vaikutuksia Vantaan pientaloalueiden joukkoliikenteen käyttöön tai mahdollisuuksia lisätä Kirkkonummen viikonloppuliikenteen tarjontaa.

Muutokset vuonna 2025

Metroliikenne

Metroliiikenteessä ei varauduta tarjonnan lisäykseen.

Mahdolliset poikkeukset

Herttoniemen remontti

Hankkeita varten ei ole tehty varauksia metroliiikenteeseen.

Herttoniemi

Herttoniemen metroaseman peruskorjaus estää aseman täysimääräisen käytön ainakin laiturialueen peruskorjauksen ajan. Yhdenraiteenajolla aseman ohittaminen tuo tarpeen harventaa metroliiikenteen vuoroväliä. Hanke toteutetaan yhtä aikaa Herttoniemen metrokorttelin uudistamishankkeen aikana aseman peruskorjauksen ajoittuessa vuosille 2025-27. Hankkeita varten ei ole tehty varauksia metroliiikenteeseen.

Junatien metrosillan peruskorjaus

Junatien metrosillan peruskorjaus on alustavasti aikataulutettu vuodelle 2025. Peruskorjaus aiheuttaa mahdollisesti tarpeen liikennöintikatkolle tai vuorovälin kasvattamiselle. Hankkeita varten ei ole tehty varauksia metroliiikenteeseen.

Lähijunaliikenne

Lähijunaliikenteessä ei varauduta tarjonnan lisäykseen.

Espoon kaupunkirata (ESKA)

ESKA:n rakennustöiden takia rantaradan junaliikenteessä on vuosittaiset säännölliset totaalikatkot Leppävaaran länsipuolella viiden viikon ajan juhannuksen jälkeen vuosina 2024, 2025, 2026, 2027 (varalla 2028).

Lähijunaliikenne korvataan totaalikatkojen aikana busseilla osuudella Leppävaara-Kirkkonummi/Siuntio. Helsingin ja Leppävaaran välillä kulkee A-junia 10-15 minuutin vuorovälillä sekä lisäksi Leppävaarassa kääntyviä U-junia 20 minuutin vuorovälillä ma-pe klo 6-9 ja 15-18.

Kauklahdessa on eteläisin raide pois liikenteeltä vuoden 2025 viikon katkosta vuoden 2026 viiden viikon katkon loppuun asti. Tästä johtuen Kauklahden asemalla on vain kaksi raidetta käytettävissä ja osa E-junista kulkee vain Espoon asemalle asti.

Raitioliikenne

Mannerheimintien peruskorjaus

Mannerheimintien peruskorjauksen toinen vaihe jatkuu vuoden 2025 loppuun.

- Kustannusvaikutus: 1 890 000 € vuonna 2025 verrattuna Mannerheimintien vaihe 1 liikenteeseen

Yllä olevan lisäksi maaliskuussa on suunniteltu alkavaksi Pitkäsillan katko. Katkon aikana Hakaniemen ja Rautatieaseman välillä ei ole raitioliikennettä.

- Kustannusvaikutus: - 750 000 € vuonna 2025 verrattuna Mannerheimintie vaihe 2 liikenteeseen

LIITE 3:**Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2024-2026****Pikaraitiolinja 550**

Varaudutaan pikaraitiolinjan 550 vuorovälin tihentämiseen. Vuorovälin tihentämisen vaikutukset ope-
rintikustannuksiin: +500 000 €

Vuonna 2025 pikaraitiolinjan 550 kokonaiskustannukset ovat +5 000 000 €.

Bussiliikenne**Linja 52 Kuninkaantammi – Kannelmäki – Huopalahti as. – Munkkivuori – Otaniemi**

Varaudutaan jatkamaan linjan 52 reitti Kuninkaantammessa uudelle, Kuninkaantammentien itäpäähän valmistuvalle päätepysäkille. Alueelle on kaavoitettu nykyisen vesilaitoksen ympäristöön sijoittuvan asutuksen lisäksi pientaloasutusta noin 250–300 asukkaalle. Uusi asutus sijoittuu noin 500–1000 metrin päähän lähimmistä nykyisistä bussipysäkeistä. Alueen asukasmäärä on melko pieni, mutta keskuspuiston alue on yksi Helsingin tärkeimmistä virkistysalueista. Uuden päätepysäkin ympäristöstä alkavat keskuspuiston ulkoilureitit ja päätepysäkin välittömässä läheisyydessä sijaitsee Pitkälän ulkoilumaja.

Kustannusvaikutus n. 137 000 € vuonna 2025 ja noin 356 000 € vuositasolla.

Linja 87 Herttoniemi (M) - Kruunuvuorenranta

Varaudutaan lisäämään tarjontaa Kruunuvuorenrannan kasvavalle asuinalueelle perustetulle linjalle 87.

Kustannusvaikutus n. 115 000 € vuonna 2025 ja noin 290 000 € vuositasolla.

Lahdenväylän seutulinjat 711 Hakaniemi - Tikkurila, 721 Hakaniemi - Koivukylä, 731 Hakaniemi – Kulomäki

Varaudutaan siirtämään liikenne Hakaniemestä Kalasatamaan uuden terminaalialueen valmistuessa Lahdenväylän linjastosuunnitelman mukaisesti.

Ei merkittäviä kustannusvaikutuksia.

Mannerheimintien perusparannus

Varaudutaan Mannerheimintien perusparannustyön 2-vaiheen aiheuttamaan bussiliikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus v. 2025 yhteensä n. 525 000 €.

- Helsingin sisäiset linjat n. 183 000 €
- Espoon suunnan seutulinjat n. 54 000 €
- Vantaan suunnan seutulinjat n. 183 000 €

Linnanrakentajantien katutyöt

Varaudutaan Linnanrakentajantien katutöiden aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen. Linnanrakentajantien työmaan on arvioitu alkavan kesällä 2024 ja kestävän noin kaksi vuotta.

Kustannusvaikutus n. 700 000 € vuonna 2025.

- Helsingin sisäiset linjat 650 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne 50 000 €

LIITE 3:**Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2024-2026****Herttoniemen metrokorttelin rakentaminen**

Varaudutaan Herttoniemen metrokorttelin rakentamiseen aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen. Työmaa alkaa arviolta aikaisintaan loppukesästä 2024 ja kesto on noin kaksi vuotta.

Kustannusvaikutus n. 610 000 € vuonna 2025.

- Helsingin sisäiset linjat 560 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne 50 000 €

Kruunusiltojen raitiotien rakentaminen, Laajasalo ja Hakaniemi

Varaudutaan Kruunusiltojen raitiotien rakentamiseen aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin ja liikenteen hidastumiseen Koirasaarentiellä Laajasalossa.

Kustannusvaikutus Laajasalossa n. 200 000 € vuonna 2025.

Varaudutaan Kruunusiltojen raitiotien rakentamiseen aikaisiin poikkeusjärjestelyihin ja bussiliikenteen hidastumiseen Hakaniemessä. Siltasaarencatu Pitkäsillan kohdalla muuttuu yksikaistaiseksi suuntaansa ja liikenteen on ennakoitu hidastuvan merkittävästi. Raitiotieliikenne on poikkeusreitillä.

Kustannusvaikutus Hakaniemessä n. 690 000 € vuonna 2025.

Kustannusvaikutukset yhteensä noin 890 000 € vuonna 2025.

- Helsingin sisäiset linjat 700 000 €
- Seutu, Vantaan suunta 190 000 €

Kulosaaren sillan remontti

Varaudutaan Kulosaaren sillan remontin aikaisiin poikkeusjärjestelyihin ja liikenteen hidastumiseen linjoilla 16, 59, 500 ja 510. Tiedot työmaan aloitusajankohdasta, kestosta ja vaikutuksista ovat epävarmoja. Tässä yhteydessä työmaan on arvioitu alkavan keväällä 2025 ja kestävän vähintään kesään 2026. Liikenteen on arvioitu muuttuvan Kulosaaren sillalla yksikaistaiseksi suuntaansa, mikä aiheuttaa merkittävää hidastumista bussiliikenteelle.

Kustannusvaikutus n. 460 000 € vuonna 2025.

- Helsingin sisäiset linjat 320 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne 140 000 €

Sellon pysäköinti- ja palvelutilojen sekä Leppävaaran terminaalien rakennustyöt

Varaudutaan viivästyksiin ja poikkeusreitteihin Leppävaaran terminaalien alueella Sellon uusien pysäköinti- ja palvelutilojen rakennustöiden vuoksi.

Kustannusvaikutukset vuonna 2025 yhteensä noin 870 000 €

- Espoon sisäinen +540 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne +330 000 €

Espoon kaupunkiradan rakennustyöt

Varaudutaan Espoon kaupunkiradan rakennustöistä johtuviin junaliikenteen liikennöintikatkoihin ja korvaavan bussiliikenteen järjestämiskustannuksiin.

Kustannusvaikutus vuonna 2025 n. 1 500 000 €.

Vantaan raitiotien rakentaminen

Varaudutaan Vantaan ratikan rakennustöiden aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus vuonna 2025 yhteensä n. 750 000 €

LIITE 3:**Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2024-2026**

- Vantaan sisäiset linjat n. 425 000 €
- Vantaan suunnan seutulinjat n. 325 000 €

Raitioliikenteessä tapahtuvien poikkeusjärjestelyiden vaikutus bussiliikenteeseen

Mannerheimintien 2-vaiheen rakennustöiden aikaiset järjestelyt alkavat syksyllä 2024 ja jatkuvat vuoden 2025 loppuun. Mannerheimintien 2-vaiheen rakennustöiden ajan varaudutaan korvaamaan Pasi-
lan ja Töölön välistä katkeavaa raitiotieyhteyttä korvaavalla bussilinjalla 2X.

Kustannusvaikutus vuonna 2025 yhteensä n. 2 625 000€.

LIITE 3:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2024-2026

Muutokset vuonna 2026

Metroliikenne

Metroliiikenteessä ei varauduta tarjonnan lisäyksiin.
 Mahdolliset muutokset

Lähijunaliikenne

Lähijunaliikenteessä ei varauduta tarjonnan lisäyksiin.

Espoon kaupunkirata (ESKA)

ESKA:n rakennustöiden takia rantaradan junaliikenteessä on vuosittaiset säännölliset totaalikatkot Leppävaaran länsipuolella viiden viikon ajan juhannuksen jälkeen vuosina 2024, 2025, 2026, 2027 (varalla 2028).

Lähijunaliikenne korvataan totaalikatkojen aikana busseilla osuudella Leppävaara-Kirkkonummi/Siuntio. Helsingin ja Leppävaaran välillä kulkee A-junia 10–15 minuutin vuorovälillä sekä lisäksi Leppävaarassa kääntyviä U-junia 20 minuutin vuorovälillä ma-pe klo 6–9 ja 15–18.

Kauklahdessa on eteläisin raide pois liikenteeltä vuoden 2025 viikon katkosta vuoden 2026 viiden viikon katkon loppuun asti. Tästä johtuen Kauklahden asemalla on vain kaksi raidetta käytettävissä ja osa E-junista kulkee vain Espoon asemalle asti.

Raitioliikenne

Varaudutaan vuonna 2026 alkavaan Kaivokadun katkoon. Rautatieaseman ohittava raitioliikenne kiertää Kruununhaan ja Aleksanterinkadun kautta.

Kustannusvaikutus: 1 500 000 € vuonna 2026

Pikaraitiolinja 550

Ei palvelutason muutoksia

Bussiliikenne

Bussiliikenteen muutokset vuonna 2026.

Linja 56 Kalasatama (M) – Kannelmäki

Varaudutaan jatkamaan linja Kalasatamassa metroasemalta Nihdin suuntaan katuverkon valmistuksessa kesällä 2026.

Kustannusvaikutus n. 110 000 € vuonna 2026.

Linja 87 Herttoniemi (M) - Kruunuvuorenranta

Varaudutaan lisäämään tarjontaa Kruunuvuorenrannan kasvavalle asuinalueelle perustetulle linjalle 87.

Kustannusvaikutus n. 290 000 € vuonna 2026.

Linnanrakentajantien katutyöt

LIITE 3:**Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2024-2026**

Varaudutaan Linnanrakentajantien katutöiden aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen. Linnanrakentajantien työmaan on arvioitu alkavan kesään 2024 mennessä ja kestävän noin kesään 2026.

Kustannusvaikutus n. 230 000 € vuonna 2026.

- Helsingin sisäiset linjat 210 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne 20 000 €

Herttoniemen metrokorttelin rakentaminen

Varaudutaan Herttoniemen metrokorttelin rakentamisen aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen. Työmaa alkaa arviolta aikaisintaan loppukesästä 2024 ja kesto on noin kaksi vuotta, loppukesään 2026.

Kustannusvaikutus n. 370 000 € vuonna 2026.

- Helsingin sisäiset linjat 340 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne 30 000 €

Kruunusiltojen raitiotien rakentaminen, Laajasalo

Varaudutaan Kruunusiltojen raitiotien rakentamisen aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin ja liikenteen hidastumiseen Koirasaarentiellä Laajasalossa.

Kustannusvaikutus Laajasalossa n. 200 000 € vuonna 2026.

- Helsingin sisäiset linjat 200 000 €

Kulosaaren sillan remontti

Varaudutaan Kulosaaren sillan remontin aikaisiin poikkeusjärjestelyihin ja liikenteen hidastumiseen linjoilla 16, 59, 500 ja 510. Tiedot työmaan aloitusajankohdasta, kestosta ja vaikutuksista ovat epävarmoja. Tässä yhteydessä työmaan on arvioitu kestävän alkusyksyyn 2026. Liikenteen on arvioitu muuttuvan Kulosaaren sillalla yksikaistaiseksi suuntaansa, mikä aiheuttaa merkittävää hidastumista bussiliikenteelle.

Kustannusvaikutus n. 460 000 € vuonna 2026.

- Helsingin sisäiset linjat 320 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne 140 000 €

Mäkelänkadun perusparannustyö

Varaudutaan Mäkelänkadun perusparannustyön aiheuttamaan bussiliikenteen hidastumiseen kevästä 2026 alkaen.

Kustannusvaikutus vuonna 2026 yhteensä n. 591 000 €

- Helsingin sisäiset linjat n. 358 000 €
- Vantaan suunnan seutulinjat n. 233 000 €

Länsi-Helsingin raitioteiden rakentaminen

Varaudutaan Länsi-Helsingin raitioteiden rakentamisen aiheuttamiin poikkeusjärjestelyihin bussiliikenteessä kevästä 2026 alkaen. Länsi-Helsingin raitioteiden rakentamisen takia bussiliikenteessä tulee käyttöön poikkeusreitit ja/tai bussiliikenne hidastuu eri puolilla läntistä kantakaupunkia ja Länsi-Helsinkiä.

Kustannusvaikutus vuonna 2026 yhteensä n. 500 000 €

- Helsingin sisäiset linjat: 267 000 €
- Espoon suunnan seutulinjat: 112 000 €

LIITE 3:
Joukkoliikenteen palvelutasomuutokset 2024-2026

- Vantaan suunnan seutulinjat: 121 000 €

Sellon pysäköinti- ja palvelutilojen sekä Leppävaaran terminaalin rakennustyöt

Varaudutaan viivästyksiin ja poikkeusreitteihin Leppävaaran terminaalin alueella Sellon uusien pysäköinti- ja palvelutilojen rakennustöiden vuoksi.

Kustannusvaikutukset vuonna 2026 yhteensä noin 870 000 €

- Espoon sisäinen +540 000 €
- Seutu, poikittaisliikenne +330 000 €

Espoon kaupunkiradan rakennustyöt

Varaudutaan Espoon kaupunkiradan rakennustöistä johtuviin junaliikenteen liikennöintikatkoihin ja korvaavan bussiliikenteen järjestämiskustannuksiin.

Kustannusvaikutus vuonna 2026 n. 1 500 000 €.

Vantaan raitiotien rakentaminen

Varaudutaan Vantaan ratikan rakennustöiden aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin sekä liikenteen hidastumiseen.

Kustannusvaikutus vuonna 2026 yhteensä n. 750 000 €

- Vantaan sisäiset linjat n. 425 000 €
- Vantaan suunnan seutulinjat n. 325 000 €

Kuntaosuudet 2024
(alv. 0 %)

A. Kustannukset kunnittain										
Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Ilman ymp.bonusta	345,5	123,7	2,8	101,8	10,6	11,5	5,5	7,5	2,0	610,8
Ympäristöbonus	0,7	0,5	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5
Yhteensä	346,3	124,2	2,8	102,0	10,6	11,5	5,6	7,6	2,0	612,3
%-jakautuma	56,5 %	20,3 %	0,5 %	16,7 %	1,7 %	1,9 %	0,9 %	1,2 %	0,3 %	100,0 %
Muut kustannukset	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Muut toimintatuotot ja avustukset	-6,4	-1,8	0,0	-1,6	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-10,4
Henkilöstökulut	16,1	4,6	0,1	3,6	0,4	0,4	0,1	0,2	0,1	25,6
Palvelujen ostot	27,3	7,8	0,2	5,5	0,6	0,6	0,2	0,3	0,0	42,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,5	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8
Muut toimintakulut	3,6	1,0	0,0	0,9	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	5,8
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,3	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,5
Poistot	11,1	3,7	0,1	2,5	0,2	0,3	0,1	0,1	0,0	18,1
Yhteensä	51,9	15,3	0,4	10,9	1,1	1,3	0,4	0,7	0,1	82,1
%-jakautuma	63,3 %	18,7 %	0,5 %	13,3 %	1,3 %	1,6 %	0,4 %	0,8 %	0,1 %	100,0 %
Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	100,5	95,5	0,7	16,5	1,0	2,3	0,4	0,5	0,1	217,4
Yhteensä	100,5	95,5	0,7	16,5	1,0	2,3	0,4	0,5	0,1	217,4
%-jakautuma	46,2 %	43,9 %	0,3 %	7,6 %	0,4 %	1,1 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %	100,0 %
Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	497,9	234,5	3,9	129,3	12,6	15,0	6,3	8,6	2,2	910,3
- Ympäristöbonus	0,7	0,5	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5
Yhteensä	498,6	235,0	3,9	129,4	12,6	15,0	6,3	8,7	2,2	911,8
%-jakautuma	54,7 %	25,8 %	0,4 %	14,2 %	1,4 %	1,6 %	0,7 %	1,0 %	0,2 %	100,0 %
B. Lipputulot kunnittain										
	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	230,2	68,9	1,7	59,1	7,9	7,2	3,1	3,7	0,9	382,7
Yhteensä	230,2	68,9	1,7	59,1	7,9	7,2	3,1	3,7	0,9	382,7
%-jakautuma	60,2 %	18,0 %	0,5 %	15,4 %	2,1 %	1,9 %	0,8 %	1,0 %	0,2 %	100,0 %
C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia										
	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	267,7	165,7	2,1	70,1	4,7	7,8	3,3	4,9	1,3	527,6
- Ympäristöbonus	0,7	0,5	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5
Yhteensä	268,4	166,1	2,1	70,3	4,7	7,8	3,3	5,0	1,3	529,1
%-jakautuma	50,7 %	31,4 %	0,4 %	13,3 %	0,9 %	1,5 %	0,6 %	0,9 %	0,3 %	100,0 %
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset										
	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Ed. vuosien yli-/alijäämä	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Suurten kaupunkiseut. perusrahoitus	2,4	1,1	0,0	0,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	4,9
Ilmastoperusteinen ja joukkoliikenteen kulkutapaosu.	3,4	1,6	0,1	1,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,0	7,1
Koronatuki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,000
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,000
Yhteensä	5,8	2,7	0,1	2,1	0,3	0,4	0,2	0,4	0,1	12,0
%-jakautuma	48,5 %	22,3 %	0,8 %	17,7 %	2,7 %	3,0 %	1,6 %	2,9 %	0,5 %	100,0 %
D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen										
	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Yhteensä	262,596	163,481	2,037	68,190	4,358	7,460	3,082	4,617	1,273	517,094
Yhteensä	262,596	163,481	2,037	68,190	4,358	7,460	3,082	4,617	1,273	517,094
%-jakautuma	50,8 %	31,6 %	0,4 %	13,2 %	0,8 %	1,4 %	0,6 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
Subventio% kunnittain	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Yhteensä	52,7 %	69,6 %	52,8 %	52,7 %	34,5 %	49,6 %	48,6 %	53,2 %	58,3 %	56,7 %
Vertailu kuntaosuudet 2024 TAE ja 2023 TA, ennen vähennyksiä										
	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2024 TAE	268,405	166,147	2,128	70,311	4,687	7,815	3,278	4,971	1,326	529,068
2023 TA	249,282	157,767	1,858	68,032	5,248	8,093	4,277	5,474	0,996	501,027
Erotus	19,123	8,380	0,270	2,279	-0,561	-0,278	-0,999	-0,503	0,330	28,041
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset 2024 TAE ja 2023 TA										
	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2024 TAE	5,810	2,666	0,090	2,122	0,329	0,356	0,195	0,353	0,054	11,975
2023 TA	16,143	7,178	0,203	5,390	1,552	1,969	0,375	0,794	0,111	33,717
Kuntaosuudet vähennysten jälkeen										
	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2024 TAE	262,6	163,5	2,0	68,2	4,4	7,5	3,1	4,6	1,3	517,1
2023 TA	233,1	150,6	1,7	62,6	3,7	6,1	3,9	4,7	0,9	467,3
Erotus	29,5	12,9	0,4	5,5	0,7	1,3	-0,8	-0,1	0,4	49,8
TA:n alijäämän kertyminen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ero ylijäämien käytössä	29,5	12,9	0,4	5,5	0,7	1,3	-0,8	-0,1	0,4	49,8
Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli-/alijäämää										
	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2024 TAE	262,596	163,481	2,037	68,190	4,358	7,460	3,082	4,617	1,273	517,094
Subventio% kunnittain	52,7 %	69,6 %	52,8 %	52,7 %	34,5 %	49,6 %	48,6 %	53,2 %	58,3 %	56,7 %
Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli-/alijäämää										
	Helsinki	Espoo	Kaunialainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2023 TA	243,445	155,131	1,765	65,914	4,917	7,734	4,082	5,122	0,941	489,050
Subventio% kunnittain	50,8 %	68,4 %	49,4 %	51,3 %	38,8 %	53,9 %	62,9 %	58,6 %	63,5 %	55,4 %

Kuntaosuudet 2025

(alv. 0 %)

HSL-joukkoliikenteen kuntaosuudet kunnittain 2025 TS

Ilman ALV										
A. Kustannukset kunnittain										
Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Ilman ymp.bonus	351,3	124,2	2,8	102,6	10,6	11,5	5,6	7,5	2,0	617,9
Ympäristöbonus	1,3	0,9	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	2,7
Yhteensä	352,6	125,1	2,8	102,9	10,6	11,5	5,6	7,6	2,0	620,6
%-jakautuma	56,8 %	20,2 %	0,5 %	16,6 %	1,7 %	1,9 %	0,9 %	1,2 %	0,3 %	100,0 %
Muut kustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Muut toimintatuotot ja avustukset	-6,3	-1,8	0,0	-1,6	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-10,3
Henkilöstökulut	16,1	4,6	0,1	3,6	0,4	0,5	0,2	0,3	0,1	25,8
Palvelujen ostot	27,5	7,9	0,2	5,6	0,6	0,6	0,2	0,3	0,1	42,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,4	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6
Muut toimintakulut	3,7	1,1	0,0	0,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	6,1
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,3	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,5
Poistot	11,4	3,7	0,1	2,5	0,2	0,3	0,1	0,1	0,0	18,6
Yhteensä	52,6	15,5	0,4	11,1	1,1	1,3	0,4	0,7	0,1	83,2
%-jakautuma	63,2 %	18,7 %	0,5 %	13,4 %	1,3 %	1,6 %	0,4 %	0,8 %	0,1 %	100,0 %
Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	102,1	95,0	0,6	16,1	0,9	2,3	0,4	0,5	0,1	218,1
Yhteensä	102,1	95,0	0,6	16,1	0,9	2,3	0,4	0,5	0,1	218,1
%-jakautuma	46,8 %	43,3 %	0,3 %	7,4 %	0,4 %	1,0 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %	100,0 %
Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	505,9	234,7	3,8	129,8	12,6	15,1	6,3	8,7	2,2	919,2
- Ympäristöbonus	1,3	0,9	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	2,7
Yhteensä	507,2	235,6	3,9	130,1	12,7	15,1	6,4	8,7	2,2	921,9
%-jakautuma	55,0 %	25,6 %	0,4 %	14,1 %	1,4 %	1,6 %	0,7 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
B. Lipputulot kunnittain										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	243,1	73,4	1,8	62,8	8,3	7,6	3,2	3,9	0,9	405,0
Yhteensä	243,1	73,4	1,8	62,8	8,3	7,6	3,2	3,9	0,9	405,0
%-jakautuma	60,0 %	18,1 %	0,5 %	15,5 %	2,1 %	1,9 %	0,8 %	1,0 %	0,2 %	100,0 %
C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	262,8	161,3	2,0	67,0	4,3	7,5	3,1	4,8	1,3	514,2
Yhteensä	264,1	162,2	2,0	67,4	4,3	7,5	3,2	4,9	1,3	516,9
%-jakautuma	51,1 %	31,4 %	0,4 %	13,0 %	0,8 %	1,5 %	0,6 %	0,9 %	0,3 %	100,0 %
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Ed. vuosien yli-/alijäämä	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Suurten kaupunkiseut. perusrahoitus	2,4	1,1	0,0	0,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	4,9
Ilmastoperusteinen ja joukkoliikenteen kulkutapaos.	3,4	1,6	0,1	1,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,0	7,1
Koronatilanteesta johtuva tuki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,000
Yhteensä	5,8	2,7	0,1	2,1	0,3	0,4	0,2	0,4	0,1	12,0
%-jakautuma	48,5 %	22,3 %	0,8 %	17,7 %	2,7 %	3,0 %	1,6 %	2,9 %	0,5 %	100,0 %
D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Yhteensä	258,289	159,531	1,936	65,232	4,002	7,161	2,992	4,515	1,261	504,918
Yhteensä	258,289	159,531	1,936	65,232	4,002	7,161	2,992	4,515	1,261	504,918
%-jakautuma	51,2 %	31,6 %	0,4 %	12,9 %	0,8 %	1,4 %	0,6 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
Subventio% kunnittain	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Yhteensä	50,9 %	67,7 %	50,3 %	50,1 %	31,6 %	47,5 %	46,9 %	51,6 %	57,1 %	54,8 %
Vertailu kuntaosuudet 2025 TS ja 2023 TA, ennen vähennyksiä										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2025 TS	264,100	162,197	2,025	67,353	4,332	7,517	3,187	4,868	1,314	516,893
2023 TA	249,282	157,767	1,858	68,032	5,248	8,093	4,277	5,474	0,996	501,027
Erotus	14,818	4,430	0,167	-0,679	-0,916	-0,576	-1,090	-0,606	0,318	15,866
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset 2025 TS ja 2023 TA										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2025 TS	5,810	2,666	0,090	2,122	0,329	0,356	0,195	0,353	0,054	11,975
2023 TA	16,143	7,178	0,203	5,390	1,552	1,969	0,375	0,794	0,111	33,717
Kuntaosuudet vähennysten jälkeen										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2025 TS	258,3	159,5	1,9	65,2	4,0	7,2	3,0	4,5	1,3	504,9
2023 TA	233,1	150,6	1,7	62,6	3,7	6,1	3,9	4,7	0,9	467,3
Erotus	25,1	8,9	0,3	2,6	0,3	1,0	-0,9	-0,2	0,4	37,6
Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli-/alijäämää										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2025 TS	258,289	159,531	1,936	65,232	4,002	7,161	2,992	4,515	1,261	504,918
Subventio% kunnittain	50,9 %	67,7 %	50,3 %	50,1 %	31,6 %	47,5 %	46,9 %	51,6 %	57,1 %	54,8 %
Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli-/alijäämää										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2023 TA	243,445	155,131	1,765	65,914	4,917	7,734	4,082	5,122	0,941	489,050
Subventio% kunnittain	50,8 %	68,4 %	49,4 %	51,3 %	38,8 %	53,9 %	62,9 %	58,6 %	63,5 %	55,4 %

Kuntaosuudet 2026
(alv. 0 %)

A. Kustannukset kunnittain										
Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Ilman ymp.bonus	359,5	125,9	2,9	104,0	11,2	11,7	5,6	7,9	2,0	630,5
Ympäristöbonus	1,3	0,9	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	2,7
Yhteensä	360,8	126,7	2,9	104,3	11,2	11,7	5,7	7,9	2,0	633,2
%-jakautuma	57,0 %	20,0 %	0,5 %	16,5 %	1,8 %	1,8 %	0,9 %	1,3 %	0,3 %	100,0 %
Muut kustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Muut toimintatuotot ja avustukset	-6,3	-1,8	0,0	-1,6	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-10,4
Henkilöstökulut	16,2	4,6	0,1	3,6	0,4	0,5	0,2	0,3	0,1	25,8
Palvelujen ostot	27,3	7,8	0,2	5,5	0,6	0,6	0,2	0,3	0,1	42,7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,4	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
Muut toimintakulut	4,9	1,4	0,0	1,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	7,9
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,4
Poistot	12,7	4,1	0,1	2,8	0,2	0,3	0,1	0,2	0,0	20,6
Yhteensä	55,0	16,2	0,4	11,6	1,1	1,4	0,4	0,7	0,1	87,0
%-jakautuma	63,2 %	18,7 %	0,5 %	13,3 %	1,3 %	1,6 %	0,4 %	0,8 %	0,1 %	100,0 %
Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	103,0	94,5	0,6	16,1	0,9	2,3	0,4	0,5	0,1	218,4
Yhteensä	103,0	94,5	0,6	16,1	0,9	2,3	0,4	0,5	0,1	218,4
%-jakautuma	47,2 %	43,3 %	0,3 %	7,4 %	0,4 %	1,0 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %	100,0 %
Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	517,5	236,6	4,0	131,7	13,3	15,3	6,4	9,0	2,2	935,9
- Ympäristöbonus	1,3	0,9	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	2,7
Yhteensä	518,8	237,4	4,0	132,0	13,3	15,3	6,5	9,1	2,2	938,6
%-jakautuma	55,3 %	25,3 %	0,4 %	14,1 %	1,4 %	1,6 %	0,7 %	1,0 %	0,2 %	100,0 %
B. Lipputulot kunnittain										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	252,7	75,7	1,9	64,6	8,7	7,9	3,4	4,1	0,9	420,0
Yhteensä	252,7	75,7	1,9	64,6	8,7	7,9	3,4	4,1	0,9	420,0
%-jakautuma	60,2 %	18,0 %	0,5 %	15,4 %	2,1 %	1,9 %	0,8 %	1,0 %	0,2 %	100,0 %
C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
	264,8	160,8	2,1	67,1	4,5	7,4	3,1	5,0	1,3	515,9
Yhteensä	266,1	161,7	2,1	67,4	4,6	7,4	3,1	5,0	1,3	518,6
%-jakautuma	51,3 %	31,2 %	0,4 %	13,0 %	0,9 %	1,4 %	0,6 %	1,0 %	0,2 %	100,0 %
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Ed. vuosien yli-/alijäämä	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Suurten kaupunkiseut. perusrahoitus	2,4	1,1	0,0	0,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	4,9
Ilmastoperusteinen ja joukkoliikenteen kulkutapaosu.	3,4	1,6	0,1	1,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,0	7,1
Koronatilanteesta johtuva tuki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,000
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,000
Yhteensä	5,8	2,7	0,1	2,1	0,3	0,4	0,2	0,4	0,1	12,0
%-jakautuma	48,5 %	22,3 %	0,8 %	17,7 %	2,7 %	3,0 %	1,6 %	2,9 %	0,5 %	100,0 %
D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Yhteensä	260,304	159,034	1,981	65,266	4,257	7,010	2,909	4,681	1,203	506,645
Yhteensä	260,304	159,034	1,981	65,266	4,257	7,010	2,909	4,681	1,203	506,645
%-jakautuma	51,4 %	31,4 %	0,4 %	12,9 %	0,8 %	1,4 %	0,6 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
Subventio% kunnittain	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
- Yhteensä	50,2 %	67,0 %	49,8 %	49,4 %	32,0 %	45,8 %	45,0 %	51,4 %	54,9 %	54,0 %
Vertailu kuntaosuudet 2026 TS ja 2023 TA, ennen vähennyksiä										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2026 TS	266,114	161,700	2,071	67,386	4,586	7,365	3,105	5,033	1,256	518,616
2023 TA	249,282	157,767	1,858	68,032	5,248	8,093	4,277	5,474	0,996	501,027
Erotus	16,832	3,933	0,213	-0,646	-0,662	-0,728	-1,172	-0,441	0,260	17,589
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset 2026 TS ja 2023 TA										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2026 TS	5,810	2,666	0,090	2,122	0,329	0,356	0,195	0,353	0,054	11,975
2023 TA	16,143	7,178	0,203	5,390	1,552	1,969	0,375	0,794	0,111	33,717
Kuntaosuudet vähennysten jälkeen										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2026 TS	260,3	159,0	2,0	65,3	4,3	7,0	2,9	4,7	1,2	506,6
2023 TA	233,1	150,6	1,7	62,6	3,7	6,1	3,9	4,7	0,9	467,3
Erotus	27,2	8,4	0,3	2,6	0,6	0,9	-1,0	0,0	0,3	39,3
Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli-/alijäämää										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2026 TS	260,304	159,034	1,981	65,266	4,257	7,010	2,909	4,681	1,203	506,645
Subventio% kunnittain	50,2 %	67,0 %	49,8 %	49,4 %	32,0 %	45,8 %	45,0 %	51,4 %	54,9 %	54,0 %
Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli-/alijäämää										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2023 TA	243,445	155,131	1,765	65,914	4,917	7,734	4,082	5,122	0,941	489,050
Subventio% kunnittain	50,8 %	68,4 %	49,4 %	51,3 %	38,8 %	53,9 %	62,9 %	58,6 %	63,5 %	55,4 %

HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE-KUNTAYHTYMÄÄ KOSKEVA PERUSSOPIMUS

Jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina ne kustannukset, joita ei voida kattaa lipputulolla tai muilla tuloilla. Kuntaosuudet muodostuvat lipputulojen, operointikustannusten, joukkoliikenneinfran ja muiden kustannusten eristä.

Kuntaosuudet jaetaan jäsenkunnille perussopimuksessa sovittujen periaatteiden mukaisesti. Pääperiaate on, että jäsenkunnille kohdistetaan kuntayhtymän eri tehtävistä aiheutuvat kulut palvelujen käytön mukaisesti. Lipputulot kohdistetaan kunnittain kuntakohtaisen lipputulokertymän perusteella. Kustannusten jaossa käytettävä kysyntätieto (nousut ja matkustuskilometrit liikennemuodoittain ja kunnittain) perustuvat lippulajituskimuksiin ja matkalippujärjestelmän keräämiin tietoihin tai muihin vastaaviin, luotettavista lähteistä kerättyihin tietoihin.

JOUKKOLIIKENTEN KULUJEN JAKO

Perussopimuksessa jäsenkunnille jaettavat kulut on jaettu

- operointikuluihin (liikennöintikorvaukset)
- tilaajaorganisaation suunnittelu, hallinto- yms. kuluihin (ns. yleiskustannukset)
- infrakuluihin

Liikenteen operointikulut

Operointikuluilla tarkoitetaan ostopalveluina hankittavan joukkoliikenteen liikenteenhoidon kustannuksia. Kuntien maksuosuudet operointikuluista määritellään liikennemuodoittain kunkin kunnan asukkaiden tekemien matkustajakilometrien perusteella.

Bussiliikenne

Kulut jaetaan kunnille linjastokohtaisesti (Helsingin sisäiset, Espoon ja Kauniaisten sisäiset, Vantaan sisäiset, Keravan sisäiset, Sipoon sisäiset, Tuusulan sisäiset, seutulinjat Espoon suunta, seutulinjat Vantaan suunta, poikittaiset seutulinjat, seutulinjat Keravan suunta, seutulinjat Sipoon suunta, seutulinjat Tuusulan suunta, U-linjat suunnittain) kunnille kohdistettujen matkustajakilometrien perusteella.

Kunnille kohdistetut linjastokohtaiset matkustajakilometrit lasketaan matkakorttijärjestelmästä saatavien nousujen ja viimeisen käytettävissä olevien kuntakohtaisten keskimatkatietojen perusteella. Vuositason nousujen ja keskimatkojen perusteella lasketaan linjastokohtaiset matkustajakilometrit kunnittain. Niistä lasketaan edelleen jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan kulut kunnille.

Junaliikenne

Kulut jaetaan kunnille viimeisten käytettävissä olevien lippulajituskimusten pohjalta laskettujen kuntakohtaisten nousujen ja matkustajakilometrien perusteella. Matkustajakilometrit kunnittain lasketaan lippulajituskimuksista saatavien nousujen ja keskimatkatietojen perusteella.

Junaliikenteen operointikustannukset jaetaan HSL:n tilaaman liikenteen korvauksiin ja VR:n lähiliikenteen lippuyhteistyökustannuksiin. Junaliikenteen kustannukset kohdistetaan junayksikkökilometrien perusteella HSL:n tilaamalle junaliikenteelle junalinjoittain. Lippuyhteistyön kustannukset kohdistetaan nousujen perusteella VR:n lähiliikenteen junille. Junakalustoyhtiön vuokrat sisällytetään HSL:n tilaamaan junaliikenteen operointikustannuksiin.

HSL:n tilaaman junaliikenteen operointikulut jaetaan kunnille matkustajakilometreistä ja nousuista laskettujen kuntakohtaisten jako-osuuksien painotettuna keskiarvoina junalinjoittain. Painoina on käytetty kummallekin osatekijälle 0,5.

Metroliikenne

Kulut jaetaan kunnille viimeisten käytettävissä olevien matkustajalaskentojen ja lippulajitutkimusten pohjalta laskettujen kuntakohtaisten matkustajakilometrien perusteella.

Matkustajakilometrit kunnittain lasketaan matkustajalaskennoista saatavien nousujen ja lippulajitutkimuksista saatujen kuntalaisuusjakautumien ja keskimatkatietojen perusteella.

Kunnille kohdistetuista matkustajakilometreistä lasketaan edelleen metroliiikenteen kustannusten jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan metroliiikenteen kulut kunnille.

Raitiovaunuliikenne

Kulut jaetaan kunnille viimeisten käytettävissä olevien matkustajalaskentojen ja lippulajitutkimusten pohjalta laskettujen kuntakohtaisten matkustajakilometrien perusteella.

Matkustajakilometrit kunnittain lasketaan matkustajalaskennoista saatavien nousujen ja lippulajitutkimuksista saatujen kuntalaisuusjakautumien ja keskimatkatietojen perusteella.

Kunnille kohdistetuista matkustajakilometreistä lasketaan edelleen raitiovaunuliikenteen kustannusten jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan raitiovaunuliikenteen kulut kunnille.

Pikaraitioliiikenteen PR550 kustannukset on käsitelty kuntaosuuksissa omana eränään.

Lauttaliikenne

Kulut jaetaan kunnille kohdistettujen matkustajakilometrien perusteella.

Kunnille kohdistetut matkustajakilometrit lasketaan matkakorttijärjestelmästä saatavien nousujen ja kuntakohtaisten keskimatkatietojen perusteella.

Nousuina käytetään lippulajeittain laskettuja vuositason nousuja, jotka on kohdistettu kunnille matkakortin kuntalaisuustiedon ja lippulajin perusteella.

Kunnille kohdistetuista matkustajakilometreistä lasketaan edelleen lauttaliikenteen kustannusten jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan lauttaliikenteen kulut kunnille.

Tilaajaorganisaation suunnittelu, hallinto yms. kulut

Ko. kuluilla tarkoitetaan HSL-organisaation eri yksiköiden nettokuluja lukuun ottamatta operointikuluja.

Joukkoliikenne- ja liikennejärjestelmäsuunnittelun, viestinnän ja markkinoinnin, lippu- ja informaatiojärjestelmien ylläpidon, hallinnon yms. kulut kohdistetaan kunnille liikennemuodoittain/linjastoittain kuntien asukkaiden tekemien nousujen perusteella.

Joukkoliikenneosaston (joukkoliikenteen suunnittelun) ja matkalippujen tarkastusyksikön nettokulut sekä LIJ-järjestelmän poistot kohdistetaan ensin arvioitujen työpanosten ja laitemäärien perusteella eri liikennemuodoille tai linjastoille. Loput kulut on jaettu nousujen perusteella.

Eri liikennemuodoille/linjastoille kohdistetut yleiskustannukset yhteensä jaetaan edelleen kunnille matkustajakilometrien laskennassa käytettyjä kuntakohtaisten nousujen ja niistä laskettujen jako-osuuksien perusteella.

Infrakulut

Ennen vuotta 2012 käyttöön otetun joukkoliikenneinfran osalta noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Bussiliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille linjastoittain nousujen suhteessa.
- Bussiliikenneterminaalien osalta kulut kohdistetaan ensin linjastoille terminaalista tehtyjen lähtöjen suhteessa.
- Junaliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille junaliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa.
- Lauttaliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille lauttaliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa.
- Metroliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille metroliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa.
- Raitioliikenteen jl-infrakulut kohdistetaan jäsenkaupungeille/kunnille raitioliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa. Pikaraitioliikenteen PR550 kustannukset on käsitelty kuntaosuuksissa omana eränään.

Vuonna 2012 tai sen jälkeen käyttöön otettavien merkittävien joukkoliikenneinvestointien jl-infrakulujen kohdistamisesta jäsenkaupungeille/kunnille on sovittu erikseen. Tällaisia uusia merkittäviä joukkoliikenneinvestointeja ovat sopimuksen mukaisesti ainakin Länsimetro ja Kehärata. Aikaisempi sopimus joukkoliikenneinfran kustannusten korvaamisesta jää sellaisenaan voimaan. Vuonna 2012 tai sen jälkeen käyttöön otetun joukkoliikenneinfran osalta noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Junaliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille junaliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa kunnittain.
- Lauttaliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille lauttaliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa kunnittain.
- Metroliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille metroliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa kunnittain.
- Raitioliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille raitioliikenteeseen tehtyjen nousujen suhteessa kunnittain. Pikaraitioliikenteen PR550 kustannukset on toistaiseksi käsitelty kuntaosuuksista erillään muusta raitioliikenteestä.

Bussiliikenteen infrakulut kohdistetaan jäsenkunnille linjastoittain nousujen suhteessa. Bussiliikenneterminaalien osalta kulut kohdistetaan ensin linjastoille terminaalista tehtyjen lähtöjen suhteessa. Joukkoliikennekatujen, -tunnelien ja -siltojen osalta kulut kohdistetaan ensin linjastoille kyseisen joukkoliikennekadun, -tunnelin tai -sillan läpi kulkevien vuorojen suhteessa.

LIPPUTULOT

Lipputulot kohdistetaan kunnille vyöhykkeittäin kuntalaisuustiedon ja lippulajin perusteella. Ne lipputulot, joita ei voida kohdistaa suoraan kunnille, kohdistetaan henkilökohtaisten aikuisten ja lasten mobiili- ja arvolipputulojen suhteella vyöhykkeittäin. Kehäradan tuomista lisääntyneistä ABC-lipputulosta vuosittain kohdistetaan kolme (3) miljoonaa euroa Vantaan kaupungille kattamaan Vantaalle kohdistuvia Kehäradan infrakustannuksia.

VALTION TUET

Kuntaosuuksia vähentävät valtiolta saadut tuet. Suurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki ja ilmastoperusteinen rahoitus ovat kohdistettu kuntien asukasluvun perusteella.

LIITE 5:
Suoritteet ja tunnusluvut 2010-2026

51

Suorite seuranta 2010-2026 (yhteenveto)

Suoritteista ja muista tunnusluvuista on saatavilla lisätietoja HSL:stä.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	TP 2022	2023 TA	OVK1/2023	2024 TAE	2025 TS	2026 TS
Lipputulot M€	243,5	252,8	269,7	277,9	287,3	307,0	331,4	357,7	370,1	383,1	243,3	235,3	309,7	381,0	369,4	382,7	405,0	420,0
Kokonaiskustannukset M€	478,9	508,3	545,7	564,6	578,7	589,5	611,1	646,9	714,1	740,8	724,58	711,96	741,3	882,1	870,0	911,8	921,9	938,6
Operointikustannukset M€	383,9	407,5	437	450,1	464,5	470,5	476,8	501,3	499,9	515,4	507,4	499,76	526,4	596,4	587,7	612,3	620,6	633,2
Infrakustannukset M€	59,1	63,2	68,3	69,5	66,1	68,6	83,2	88,4	141,2	150,7	148,34	141,00	141,7	200,6	200,6	217,4	218,1	218,4
Muut kustannukset M€	35,9	37,5	40,4	45	48,1	50,4	51,1	57,2	72,9	74,6	68,85	71,20	73,2	85,0	81,6	82,1	83,2	87,0
Nousut (milj.)	327	336	345	351	353	359	367	375	387	397	252	238	304	349	350	380	400	400
Linjakilometrit (milj.)	105	106	107	107	111	114	114	116	113	118	116	114	113	117	117	118	118	118
Paikkakilometrit (milj.) *	9 530	9 818	9 737	10 014	10 710	11 332	11 619	14 309	15 688	16 061	15 442	15 492	14 407	16 462	16 462	16 584	16 742	16 690
Istumapaikkakilometrit (milj.)*	6 004	6 168	6 058	6 218	6 695	7 098	7 428	7 636	8 088	8 296	8 530	8 075	7674	8400	8400	8419	8469	8467
Matkustajakilometrit (milj.)*	2288	2319	2378	2450	2378	2436	2554	2602	2488	2632	1667	1567	2004,5	2306,2	2302,4	2479,8	2571,2	2408,8
Kokonaiskustannukset pl. infra € / nousut	1,28 €	1,33 €	1,38 €	1,41 €	1,45 €	1,45 €	1,44 €	1,49 €	1,48 €	1,49 €	2,29 €	2,40 €	1,98 €	1,96 €	1,91 €	1,83 €	1,76 €	1,80 €
Kokonaiskustannukset pl. infra € / matk.km	0,18 €	0,19 €	0,20 €	0,20 €	0,22 €	0,21 €	0,21 €	0,21 €	0,23 €	0,22 €	0,35 €	0,36 €	0,30 €	0,30 €	0,29 €	0,28 €	0,27 €	0,30 €
Kokonaiskustannukset ml. infra € / matk.km	0,21 €	0,22 €	0,23 €	0,23 €	0,24 €	0,24 €	0,24 €	0,25 €	0,29 €	0,28 €	0,43 €	0,45 €	0,37 €	0,38 €	0,38 €	0,37 €	0,36 €	0,39 €
Operointikustannukset € / nousut	1,17 €	1,21 €	1,27 €	1,28 €	1,31 €	1,31 €	1,30 €	1,34 €	1,29 €	1,30 €	2,01 €	2,10 €	1,73 €	1,71 €	1,68 €	1,61 €	1,55 €	1,58 €
Operointikustannukset € / linja-km	3,65 €	3,83 €	4,08 €	4,20 €	4,19 €	4,12 €	4,17 €	4,32 €	4,41 €	4,36 €	4,38 €	4,37 €	4,66 €	5,09 €	5,01 €	5,21 €	5,26 €	5,37 €
Operointikustannukset € / paikka-km	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,03 €	0,03 €	0,03 €	0,03 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €	0,04 €
Operointikustannukset € / istuin-km	0,06 €	0,07 €	0,07 €	0,07 €	0,07 €	0,07 €	0,06 €	0,07 €	0,06 €	0,06 €	0,06 €	0,06 €	0,07 €	0,07 €	0,07 €	0,07 €	0,07 €	0,07 €
Keskimääräinen jäsenkuntien subventio-%	48 %	49 %	50 %	50 %	49 %	47 %	45 %	44 %	48 %	48 %	58 %	53 %	49 %	55 %	56 %	57 %	55 %	54 %

HSL:n tilannekuvan ja rahoituspohjan arviointi

6.2.2023

HSL Helsingin seudun liikenne
Opastinsilta 6 A
PL 100, 00077 HSL00520 Helsinki
puhelin (09) 4766 4444
www.hsl.fi

Esipuhe

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) perustamisvaiheessa vuonna 2010 luotiin HSL:n toiminnalliset puitteet HSL:n ja jäsenkuntien välisellä perussopimuksella. HSL ja jäsenkunnat myös sopivat erillisillä niin sanotuilla infrasopimuksilla joukkoliikenneinfran kustannusten korvaamisesta. Nyt, kun HSL:n perustamisesta on kulunut reilut kymmenen vuotta ja toimintaympäristö on muuttunut olennaisesti, niin on katsottu tarpeelliseksi tarkastella HSL:n tilannekuvaa taloudellisesta näkökulmasta.

Työn tavoitteena oli luoda yhteinen tilanne- ja tulevaisuuskuva HSL:n rahoituksellisesta pohjasta, perussopimuksen määrittämistä velvoitteista sekä HSL:n kyvystä vastata asetettuihin erilaisiin velvoitteisiin 2020–2030-luvuilla.

Tähän toimeksiantoon ei kuulunut uusien vaihtoehtojen kartoitus tai ehdottaminen, vaan mahdollinen jatkotyö määritellään tarvittaessa yhteisen tilannekuvan muodostamisen ja omistajakuntien kanssa käytävän keskustelun jälkeen.

Työtä on ohjannut ohjausryhmä, johon ovat kuuluneet:

Mika Nykänen, HSL, puheenjohtaja
Ville Lehmuskoski, Helsinki
Olli Isotalo, Espoo
Kirsi-Marja Lievonen, Vantaa
Christoffer Masar, Kauniainen
Kirsi Rontu, Kerava
Tarmo Aarnio, Kirkkonummi
Mikael Grannas, Sipoo
Juha-Pekka Isotupa, Siuntio
Kalle Ikkela, Tuusula

Työtä HSL:llä on edistänyt sihteeristö, johon ovat kuuluneet:

Sini Puntanen, HSL
Veera Laiterä, HSL
Maarit Hauskamaa, HSL
Kimmo Sinisalo, HSL
Mirella Bitter, HSL
Kalle Laukkanen, HSL
Johannes Laitila, HSL
Risto Vaattovaara, HSL
Trinka Jusufi, HSL

Lisätietoja ryhmän työstä antaa toimitusjohtaja Mika Nykänen.

Sisällysluettelo

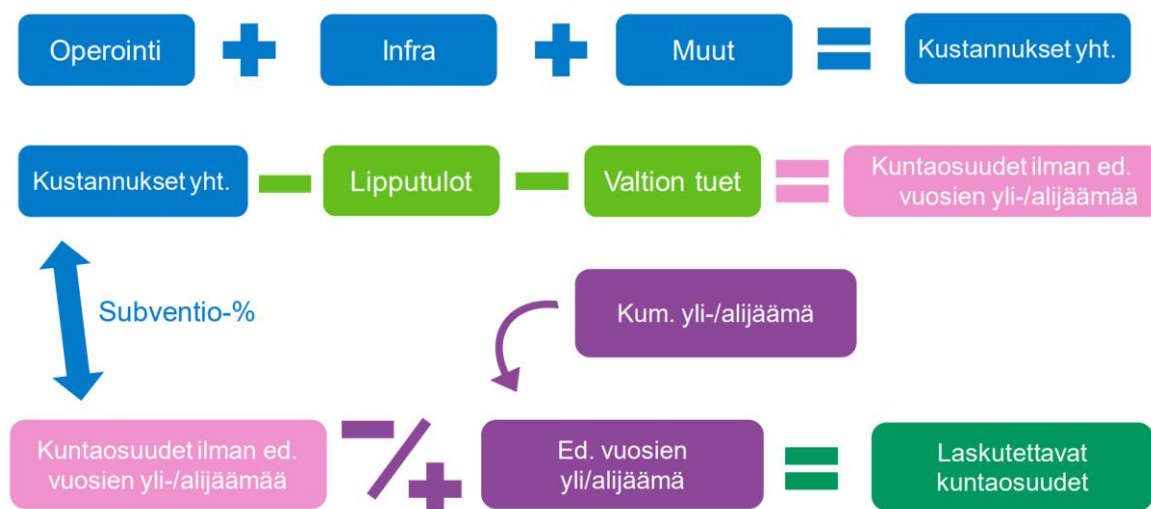
1	HSL rahoitusrakenteen nykytilanne	5
2	Infraan liittyvät sopimukset	7
2.1	HSL:n perussopimuksen ja infrasopimusten taustaa	7
2.2	Voimassa olevat sopimukset	8
2.3	Infrasopimusten tekninen ylläpito	9
3	Perussopimuksen mukaiset taloudelliset velvoitteet	9
3.1	Velvoitteet HSL:n taloudelliselle toiminnalle	9
3.2	HSL:n pääomitus, kassavirta ja jäsenkuntien rahoitusosuudet	10
3.3	Vastuu alijäämästä ja veloista	11
3.4	Pitkäaikaiset sitoumukset	11
3.5	HSL:n maksuvelvoitteet keskipitkällä aikavälillä	12
4	Raidehankkeiden ja infrakorvausten vaikutus HSL:n taloudessa	12
4.1	Keskeisten raidehankkeiden vaikutusarviot	12
4.2	Yhteenveto hankkeiden vaikutusarvioista	14
4.3	Muita merkittäviä huomioita infrakorvauksista	15
4.4	Infran palvelutaso ja sen seuranta	15
4.5	Infran korko	16
5	HSL:n talouden kehitys	17
5.1	Keskipitkän aikavälin lipputulot HELMET-liikennemallilla	18
5.2	Keskipitkän aikavälin kustannuserät	19
5.3	Skenaarion kustannusten tarkemmat perusteet	22
6	HSL:n talouden keskipitkän aikavälin tarkastelun tulokset	27

1 HSL rahoitusrakenteen nykytilanne

HSL on vuonna 2010 perustettu kuntayhtymä, jossa on vuoden 2023 alussa 9 jäsenkuntaa. Näistä lakisääteisiä jäseniä ovat Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen sekä vapaaehtoisina jäseninä Kerava, Kirkkonummi, Sipoo, Tuusula ja Siuntio. Vapaaehtoiset jäsenet voivat liittyä kuntayhtymään tai erota siitä niin halutessaan.

HSL:n perussopimuksen 26 §:ssä määritellään yleisperiaatteet kuntayhtymän toiminnan rahoituksesta ja alijäämän kattamisesta jäsenkuntien kesken. HSL rahoittaa toimintamenoja lipputulolla, valtion avustuksilla ja muilla tuloilla. Siltä osin kuin tehtävän hoidosta perittävät maksut ja muut tuotot eivät riitä kattamaan kuluja, maksavat kunnat kuntayhtymälle tariffitukea, jolla katetaan kullekin kunnalle kohdistettujen kulujen ja tuottojen erotus. Jäsenkunnille kohdistetaan kuntayhtymän eri tehtävistä aiheutuvat kulut palvelujen käytön mukaisesti ja lipputulot kohdistetaan kunnittain kuntakohtaisen lipputulokertymän perusteella.

Perussopimuksessa ei ole mainittu kuntakohtaisten kumulatiivisten yli- tai alijäämien käsittelyä, mutta käytännössä kertyneet yli- tai alijäämät on huomioitu pääsääntöisesti talousarviovuoden ja kahden taloussuunnitelmavuoden kuntaosuuksissa tasan kolmelle vuodelle jaettuna joko kuntaosuutta vähentävänä (ylijäämä) tai lisäävänä (alijäämä) eränä.

Kuva 1: Kuntaosuuksien jakoperiaate

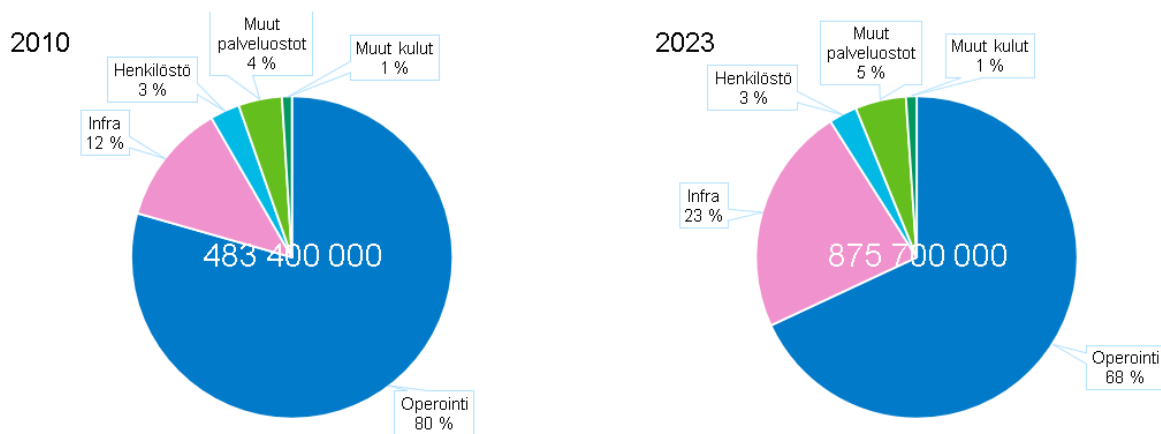
Perussopimuksessa ei ole erikseen asetettu jäsenkuntien subventiolle tavoitearvoa, mutta omistajaohjauksen (pääkaupunkiseudun (PKS) koordinaatioryhmä) HSL:lle vuosittain erikseen määrittelemän tavoitteen mukaan kuntaosuuksilla katetaan enintään 50 % kokonaiskustannuksista (keskimääräinen subventio-% 50). Usein yhtymäkokous on vahvistanut tämän tavoitteen toiminta- ja taloussuunnitelman hyväksyvällä päätöksellä. HSL:n hyväksytyn strategian mukaisena tavoitteena on keskimäärin 50-55 % subventio strategiakauden lopulla vuonna 2025.

Perussopimuksen 9 §:n mukaan HSL:n toimintaperiaatteena on muun muassa, että toiminnallisten, taloudellisten ja muiden riskien olemassaolo selvitetään ja niitä vältetään sekä varaudutaan vahinkoihin niin, etteivät niiden kustannukset aiheuta häiriötä kuntayhtymän toiminnalle ja rahoitukselle. Vieraan pääoman käyttöön turvaudutaan ainoastaan silloin, kun se on toiminnallisesti ja

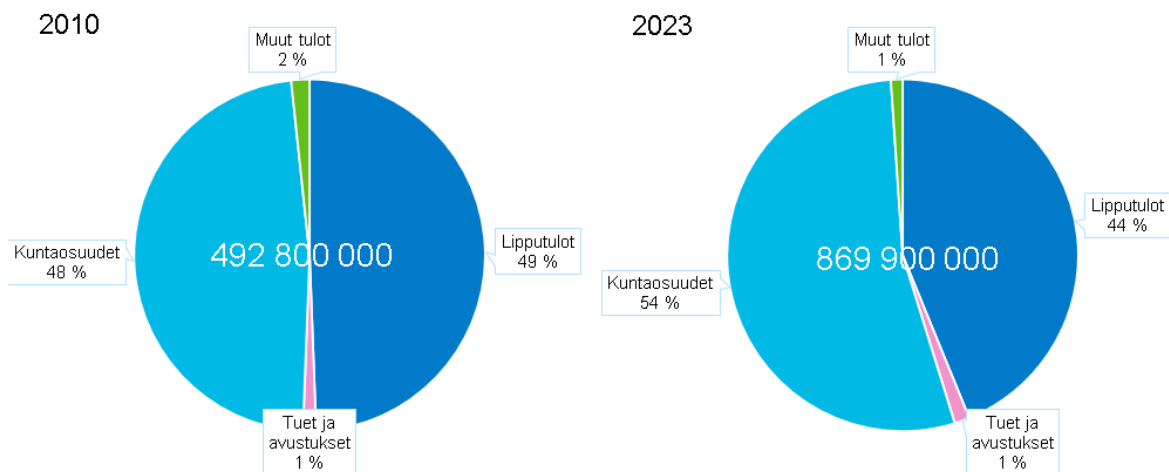
taloudellisesti perusteltua. Varainkäytössä kiinnitetään huomiota siihen, että toimintoihin sitoutuu mahdollisimman vähän pääomaa.

Korona on kurittanut HSL:n toimintaa ja romahdutti matkustajamäärät ja lipputulot vuoden 2020 keväällä. Vaikka HSL on saanut valtion tukia kiitettävästi lipputulomentyksiin, joutui HSL rahoittamaan toimintaansa Kuntarahoitus Oyj:ltä nostetulla 50 miljoonan euron lainalla, josta on jäljellä maksettavaa pääomaa 39,5 miljoonaa euroa per 31.12.2022. Lainaa lyhennetään rahavaroista ja lyhennykset vähentävät käytettävissä olevia kassavaroja vuosittain 5,3 miljoonalla eurolla viimeiseen lainanlyhennyspäivään 17.6.2030 saakka.

HSL:n toimintamenojen rakenne on myös muuttunut merkittävästi ensimmäisestä toimintavuodesta. Liikenteestä maksettavien operointikustannusten osuus on vähentynyt vuodesta 2010 vuoteen 2023 12 prosenttiyksikköä ja infrakorvausten osuus vastaavasti lähes kaksinkertaistunut 11 prosenttiyksiköllä. Toimintatulot jakautuivat HSL:n toiminnan alkuvuosina hyvinkin tavoitteen mukaisina eli lipputuloista kerättiin noin puolet tuloista ja toinen puoli kuntaosuuksista. Tulevaisuudessa infrakorvausten osuus budjetissa kasvaa kuitenkin nopeammin kuin lipputulot, mikä vaikeuttaa HSL:n talouden tasapainoa.

Kuva 2: Toimintamenojen rakenne 2010 ja 2023

Kuva 3: Toimintatulojen rakenne 2010 ja 2023

HSL:n perustamisvaiheessa luotiin kuntayhtymän toimintaan infrakorvausjärjestelmä, jonka tavoitteena on ollut jakaa joukkoliikenneinfrastruktuurin investointi- ja ylläpitokustannuksista vastuuta sijaintikunnan lisäksi kaikille jäsenkunnille, joiden asukkaat hyödyntävät joukkoliikenneinfraa. HSL:lle vuosittain määritellyn tavoitteen mukaan kuntaosuuksilla on tyypillisesti edellytetty katettavan enintään 50 % kokonaiskustannuksista (keskimääräinen subventioaste 50 %, loput muilla tuloilla). Tämä subventioaste ei kuitenkaan perustu esimerkiksi perussopimukseen vaan se on muodostunut omistajaohjauksen edellyttämien vaatimusten myötä melko vakiintuneeksi käytännöksi.

2010-luvulla käyttöön otetut isot hankkeet Kehärata ja Länsimetro Matinkylään ovat nostaneet infrakorvausten merkitystä HSL:n taloudessa. Tulevan kymmenen vuoden aikana uusien infrahankkeiden määrä kasvaa ja vaikeuttaa HSL:n talouden kokonaiskuvaa olennaisesti 2030-luvulla. Uusien joukkoliikenneinfrahankkeiden valmistumisen kustannusvaikutus HSL:n toimintaan ja lippujen hintojen merkittävä korotuspaine on kuitenkin tunnistettu jo HSL:n ensimmäisinä toimintavuosina. Yhtymäkokouksen marraskuussa 2013 hyväksymässä toiminta- ja taloussuunnitelmassa vuosille 2014-2016 tuotiin esille, että Kehäradan ja Länsimetron valmistuminen kasvattaa merkittävästi HSL:n kustannuksia ja luo paineen lipun hintojen keskimääräiselle 11,4 prosentin korotukselle silloiseen hintatasoon verrattuna. Lippujen hintoja korotettiin Kehäradan käyttöönottovuonna 2015 keskimäärin 3,8 %, vuonna 2016 keskimäärin 4,9 % ja vuonna 2017 länsimetron liikennöinnin käynnistyessä 4,1 %.

Joukkoliikenteen infrainvestointien kannattavuuden on viime vuosina enenevässä määrin mielletty perustuvan kaupunkitaloudellisiin vaikutuksiin ja maankäytön kehittämisen tuomiin hyötyihin. Joukkoliikenneinvestoinnit hyödyttävät kuntia muun muassa kiinteistöjen tulojen, verotuksen ja maan arvon nousulla. Infrakorvausmenettelyn ja kuntien subventioastevaatimuksen kautta syntyy painetta korottaa joukkoliikenteen lipunhintoja. Tällä on sekä koko joukkoliikennejärjestelmän että uuden infran houkuttelevuutta heikentävä (ja käyttäjäyliäämää pienentävä) vaikutus, minkä vuoksi käytäntö heikentää myös uuden investoinnin kannattavuutta. Joukkoliikenneinvestointien synnyttämät kysyntähyödyt realisoituvat pitkällä aikavälillä, mutta palvelutaso nousee heti. Joukkoliikenteen tuottajan kustannuksiin ja sitä kautta lipunhintoihin investoinnit kuitenkin vaikuttavat jo käyttöönottohetkellä, mahdollisesti kauan ennen lipputuloja osittain tasapainottavaa uutta maankäyttöä ja uusia joukkoliikenteen käyttäjiä.

Tuleva kehitys haastaa myös infrasopimusten nykyisiä peruseriaatteita, joten kehitysehdotusten pohtiminen on tarpeellista. Yhteistä ymmärrystä infrakorvausmenettelyn taustoista tarvitaan, jotta kehittämiskohteet ja -mahdollisuudet tarkentuvat. Infrasopimusten päivitystarvet käsitellään lisää seuraavassa luvussa.

2 Infraan liittyvät sopimukset

2.1 HSL:n perussopimuksen ja infrasopimusten taustaa

Ennen HSL:n perustamista Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan YTV:n aikana oli kuntien välisten kustannusten jaossa käytössä niin sanottu ristikkäisten korvausten menettely. Käytännössä menettelyn olennaisin vaikutus oli muiden kuntien asukkaiden matkustamisen huomioon ottaminen Helsingin sisäisessä joukkoliikenteessä. Näistä matkoista jyvitetiin Helsingille korvausta kustannusten jakovaiheessa.

HSL:n perussopimus solmittiin 17.6.2009 ja HSL aloitti toimintansa 1.1.2010. Perustamisvaiheessa luotiin kuntayhtymän toimintaan infrakorvausjärjestelmä, jonka keskeisimpänä tavoitteena oli infran kustannusten kohdentaminen kunnille ”käyttäjä maksaa” -periaatteen mukaisesti. Tätä pidettiin perusteltuna, jotta joukkoliikenteen infrastruktuurista ei maksa vain se kunta, jonka alueella infra on, vaan ne kunnat, joiden asukkaat infraa käyttävät. HSL:n infrakustannusten kautta jyvitys käyttäjäkunnille oli mahdollista toteuttaa yhtenäisellä tavalla. Infrakorvausjärjestelmän on voitu julkisessa keskustelussa nähdä edistävän infrahankkeiden toteutumista, kun hankkeen on koettu saavan rahoitusta infrakorvausten kautta. Suurimman osan infrakorvauksista kuitenkin maksaa yleensä se kunta, jossa infra sijaitsee, koska kunnan asukkaat käyttävät asuinkuntansa infraa eniten.

HSL:n perustamisvaiheessa suurimmat keskustelut käytiin olemassa olevan infran käyvästä hinnasta. Perussopimuksessa oleva lopputulos on kompromissi, johon liittyy myös kirjaus, että infrakuluihin sisältyy ”50 % pääoman poistoista ja koroista”.

Infrakorvausjärjestelmän tavoitteena on jakaa joukkoliikenneinfrastruktuurin investointi- ja ylläpito-kustannuksia HSL:n jäsenkuntien välillä. Vastuu infrakustannuksista jakautuu sijaintikunnan lisäksi myös niille jäsenkunnille, joiden asukkaat hyödyntävät joukkoliikenneinfrastruktuuria. Omistajaohjauksen lähtökohtana on ollut, että kuntaosuudet täyttävät 50 % ja lipputulot 50 % HSL:n liikenteen kustannuksista. Sekä joukkoliikenneinfrastruktuurin parantamisella että lipun hinnoilla on vaikutusta HSL:n talouteen.

Nykyisen käytännön mukaan infrakorvauksiin mukaan otettava joukkoliikenneinfrastruktuuri hyväksytään HSL:n talousarviokäsittelyn yhteydessä, jolloin jäsenkunnilta pyydetään lausunnot. Tällä hetkellä ei ole kuitenkaan täysin yhtenäistä käytäntöä korvattavien kulujen sisällyttämisestä ja kohdistamisesta, eikä selkeää prosessia, jolla kulut dokumentoidaan ja validoidaan hyväksymisen edellytyksenä.

2.2 Voimassa olevat sopimukset

Joukkoliikenteen infrakustannuksia käsitellään seuraavissa sopimuksissa:

1. HSL:n perussopimus
2. Sopimus joukkoliikenneinfran kustannusten korvaamisesta
3. Sopimus uuden joukkoliikenneinfran kulujen kohdistamisesta
4. Lisäsopimus ”Sopimus muutoksista koskien kustannuksia sähköbussien latausinfraa, kaupunkiraideliikennelain vaatimuksista sekä ns. raivausautotoiminnoista”
5. Lisäsopimus ”Hiilidioksidivapaan sähkön ja ekokaukolämmön kustannusten korvaaminen osana joukkoliikenneinfran kustannusten korvaamista”
6. Lisäsopimus ”Muutokset koskien kustannuksia sähköbussien latausinfraa”.

Sopimuksia joukkoliikenneinfran kustannusten korvaamisesta on laadittu HSL:n ja kaikkien jäsenkuntien kanssa kaksi kappaletta: ns. vanhasta infrasta ja uudesta infrasta erikseen. Vanhan infran sopimukset ovat vuodelta 2011 ja 2012, ja uuden infran sopimukset vuosilta 2014 ja 2015. Kunta-kohtaisten infrasopimusten lisäksi on kaksi Helsingin ja HSL:n välistä lisäsopimusta tiettyjen erillisten kustannusten korvaamisesta sekä sähköbussien latausinfraa koskeva sopimus Helsingin, Espoon ja Vantaan kanssa.

Yllä mainittujen sopimusten lisäksi on valmistelussa ollut joukkoliikenteen matkustajainformaation infraa käsittelevä sopimus.

2.3 Infrasopimusten tekninen ylläpito

Infrasopimuksille tehdään tekninen päivitys nykyisten sopimusperiaatteiden puitteissa. HSL:n ja jäsenkuntien edustajien muodostaman johtoryhmän aloituskokous pidettiin 10.1.2023. Johtoryhmä kokoontuu neljästi vuodessa ja seuraa infrasopimusten toteutumista sekä käsittelee sopimuksia koskevat yleiset tulkintaepäselvyydet. Johtoryhmä seuraa infrasopimuksen teknisiä päivitystarpeita säännöllisesti. Lisäksi HSL järjestää yksittäisiä kuntakohtaisia kokouksia infraa laskuttavien kuntien kanssa. Esimerkiksi Helsingin, Espoon ja Vantaan kanssa on tarkoitus keskustella kaupunkiraitotien ja pikaraitiotien erottelua koskevasta kysymyksestä. Infrasopimusten tekniset päivitykset pyritään tekemään vuoden 2023 aikana.

Tekniselle päivitykselle on tarvetta etenkin siksi, koska matkakorttijärjestelmän on suunniteltu poistuvan käytöstä vuoden 2023 aikana. Siten matkakorttijärjestelmän tuottamat tiedot eivät enää voi toimia lähtötietona. HSL:n perussopimuksen mukaan ”kustannusten jaossa käytettävä kysyntätieto (nousut ja matkustuskilometrit liikennemuodoittain ja kunnittain) perustuu lippulajitutkimuksiin ja matkakorttijärjestelmän keräämiin tietoihin”. Infrasopimuksessa kysyntätiedosta on todettu lisäksi, että: ”Käytettävä kysyntätieto ei saa olla kolmea (3) vuotta vanhempaa, ellei kuntayhtymän hallitus muuta päätä.” Tosiasiassa lippulajitutkimuksia ei ole tehty jokaisen liikennemuodon osalta kolmen vuoden välein.

Infrasopimusten liitteet on myös syytä päivittää. Tietyt infrasopimuksen liitteet, kuten infraomaisuusluettelot, ovat yhä alkuperäisiä vuodelta 2010. Sopimusliitteet pitäisi päivittää aina, kun huomataan, ettei niiden sisältö vastaa todellista tilannetta. Lisäksi sopimukset sisältävät tulkinnanvaraisia ilmaisuja, jotka eivät ole rakentamishankkeiden käytössä olevan termistön mukaisia. Tulkinnanvaraisia ilmaisuja ovat esimerkiksi ”raitioratojen järjestelyt”, ”muut kiinteät rakenteet” sekä ylläpitokustannuksissa ”hallinto” ja ”johtaminen”. Näitä termejä pyritään täsmentämään yhdessä kuntien kanssa infrasopimuksen teknisen päivityksen yhteydessä.

3 Perussopimuksen mukaiset taloudelliset velvoitteet

3.1 Velvoitteet HSL:n taloudelliselle toiminnalle

Perussopimuksessa määritellyt HSL:n taloudellista toimintaa koskevat velvoitteet ovat luonteeltaan laadullisia, kuten edellisessä luvussa on kuvattu. Periaatteita ja tavoitteita asettamalla on pyritty turvaamaan jäsenkuntien kannalta hyvin hallittava, ennakoitava, tarkoituksenmukainen ja riskejä välttävä toimintatapa. Nämä velvoitteet eivät ole luonteeltaan määrällisesti sitovia, eivätkä ne muuta kuntayhtymän perusluonnetta. Kaikki kuntayhtymän varat ja velat kuuluvat jäsenkunnille erikseen tarkemmin määritellyillä osuuksilla, ja sen tekemät sopimukset ja sitoumukset kuuluvat viime

kädessä jäsenkuntien vastattavaksi. Konkurssilain mukaan kuntayhtymä ei voi myöskään mennä konkurssiin.

3.2 HSL:n pääomitus, kassavirta ja jäsenkuntien rahoitusosuudet

Kullekin jäsenkunnalle kuuluu (asukaslukuun perustuvan) sijoitetun peruspääoman mukainen osuus HSL:n varoista ja vastuu veloista. Peruspääoman arvo eli 9,6 miljoonaa euroa on varsin pieni suhteessa HSL:n toiminnan ja vastuiden suuruusluokkaan, ja sen ensisijainen merkitys on toimia perussopimuksessa määritellyllä tavalla omistusosuuksien eli kuntien välisen taloudellisen jakosuhteen kiinnittäjänä.

Peruspääomaosuudet jäsenkunnittain	€
Espoo	2 009 467
Helsinki	4 797 701
Kauniainen	70 870
Kerava	278 256
Kirkkonummi	300 264
Sipoo	148 480
Siuntio	46 273
Tuusula	289 024
Vantaa	1 625 437
Yhteensä	9 565 772

Perussopimuksen mukaisesti taseen pääomarakenne on pidetty hyvin kevyenä. HSL:n omapääoma muodostuu peruspääomasta ja kertyneistä ylijäämistä, jotka jakautuvat taseen omassa pääomassa kuntakohtaisiin osuuksiin, joita kunnat voivat myöhemmin käyttää oman vuotuisen maksuosuutensa säätelemiseen. Vakiintuneen käytännön mukaan kuntakohtaiset yli- tai alijäämät tasataan talousarviovuoden ja kahden suunnitelmavuoden kuntaosuuksiin käytettäväksi, mutta tästä voidaan poiketa kuntien lausuntojen tai yhtymäkokouksen päätöksen perusteella, kuten tapahtui vuonna 2022.

Ensimmäisenä koronavuonna 2020 HSL:n lipputulojen romahdus näkyi oman pääoman osuuksissa siten, että oma pääoma ja kertyneet ylijäämät sulivat pääosin pois. Vuosina 2021 ja 2022 valtion koronatuot ovat paikanneet lipputuloissa syntynyttä vajetta ja oma pääoma on saatu tasattua lähelle menetyksiä edeltänyttä tilannetta. Kriisitilanteessa kuntaosuuksien ylijäämä ei siis toiminut riittävänä puskurina HSL:n kassavirran tasapainottamiseen.

Kumulatiiviset yli-/alijäämät, €	2019	2020	2021	Ennuste 2022	TA2023	TS2024	TS2025
Espoo	12 453 799	-6 095 698	-1 070 973	13 632 000	9 088 000	6 816 000	4 544 000
Helsinki	43 299 076	8 309 719	7 999 277	30 921 000	20 614 000	15 461 000	10 308 000
Kauniainen	529 369	22 512	65 528	334 000	223 000	168 000	113 000
Kerava	3 585 333	932 031	1 350 179	3 667 000	2 445 000	1 834 000	1 223 000
Kirkkonummi	517 254	-499 530	2 724 477	4 832 000	3 222 000	2 417 000	1 612 000
Sipoo	166 516	-138 027	-276 003	536 000	357 000	268 000	179 000
Siuntio	214 774	78 357	31 135	170 000	114 000	86 000	58 000
Tuusula	1 562 378	685 904	962 342	1 326 000	884 000	663 000	442 000
Vantaa	6 672 171	-5 350 473	-3 432 815	9 814 000	6 543 000	4 889 000	3 235 000
Yhteensä	69 000 670	-2 055 205	8 353 148	65 232 000	43 490 000	32 602 000	21 714 000

HSL:n oli katettava vuoden 2020 alijäämäisen toiminnan aiheuttama kassavajaus lainalla, minkä vuoksi ulkopuolista rahoitusvelkaa on tällä hetkellä 39,5 miljoonaa euroa. Ilman koronapandemian

vaikutusten korvaamiseen suunnattua poikkeuksellista valtion tukea lainarahoitusta olisi tarvittu jopa 100 miljoonaa euroa enemmän. HSL:n kassavajeen paikkaaminen kuntaosuuksien sijasta ulkopuolisella lainarahoituksella on jäsenkuntien kannalta vaikutuksiltaan lähtökohtaisesti neutraali käytäntö, koska velka on perussopimuksen mukaisesti joka tapauksessa kuntien vastuulla.

3.3 Vastuu alijäämästä ja veloista

Perussopimuksessa todetaan, että: "Siltä osin kuin tehtävän hoidosta perittävät maksut ja muut tuotot eivät riitä kattamaan kuluja, maksavat kunnat kuntayhtymälle tariffitukea, jolla katetaan kullekin kunnalle kohdistettujen kulujen ja tuottojen erotus." Tariffituen eli kuntaosuuden suuruutta ei siis ole perussopimuksessa rajoitettu, vaan se määräytyy kuntakohtaisesti toteutuneiden kulujen ja tulojen perusteella. Käytännössä HSL:n laskuttamat kuntaosuudet ratkeavat vuosittain toiminta- ja taloussuunnitelman (TTS) hyväksymisen yhteydessä yhtymäkokouksessa.

Subventioasteen eli kuntaosuuden ja kokonaiskustannusten välisen 50 % suhteen periaate ei ole perussopimuksessa määritelty, vaan omistajaohjauksen tavoitteiden mukaisesti vakiintunut käytäntö. Toteutunut subventioaste onkin vaihdellut vuosittain ja kuntakohtaisesti.

Jäsenkunnilla on budjetointiprosessin vuorovaikutuksen ja lausuntomenettelyn sekä yhtymäkokouksen kautta kontrolli HSL:n talouden suunnitteluun ja ohjaukseen, mutta se ei poista niiden velvoitetta vastata kuntakohtaisesti toteutuneesta alijäämästä. HSL:n toimintamenot muodostuvat lähes pelkästään pitkäaikaisista sopimusvelvoitteista, joiden kustannusvaikutuksia ei ole mahdollista säädellä vuositason siten, että subventiotavoitteesta poikkeavaa alijäämää ei voisi syntyä.

3.4 Pitkäaikaiset sitoumukset

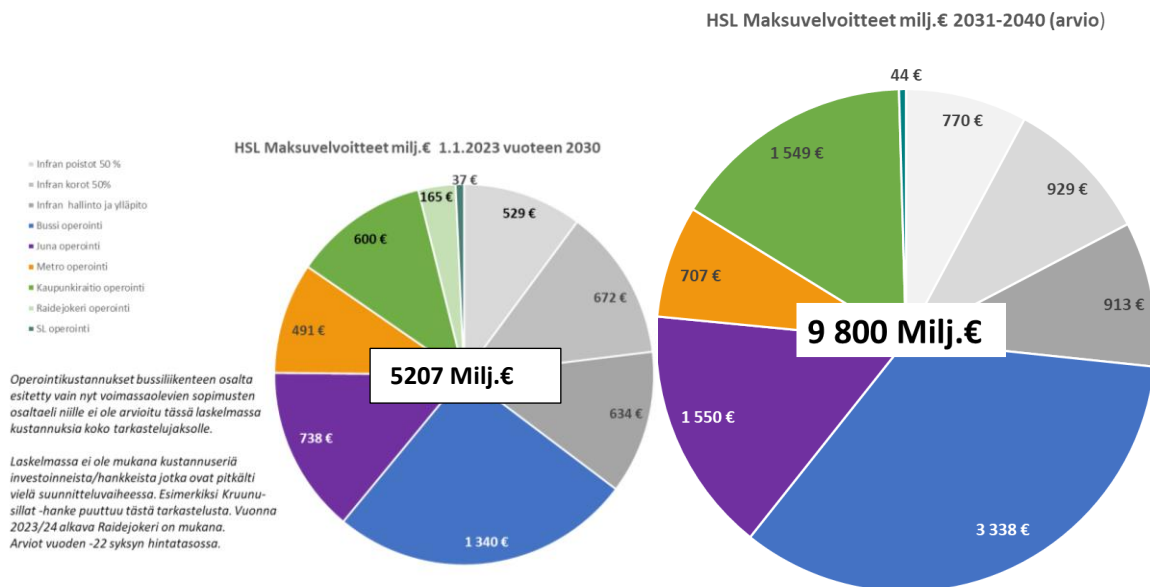
HSL:n perustehtävästä eli joukkoliikenteen järjestämisestä syntyvät kustannukset perustuvat pitkäaikaisiin sopimuksiin palveluntuottajien kanssa ja jäsenkunnille annettuihin sitoumuksiin infrakorvauksista. Liikenteen operointisopimusten pituus on yleensä 7-10 vuotta, kalusto- ja varikkoinvestointien poistoaika on tyypillisesti 25 vuotta, ja infrakorvauksilla katettavien raidehankkeiden investointien poistoaika on jopa 40 vuotta. Kun otetaan huomioon kaikki elinkaarikustannukset, tiedossa olevien HSL:ää sitovien pitkäaikaisten maksuvelvoitteiden suuruusluokka on yli 10 miljardia euroa, ja sitoumukset vaikuttavat aina 2060-luvulle asti. Suurin osa näistä sitoumuksista ovat luonteeltaan kiinteitä pääoma- ja korkokustannuksia, joihin HSL ei voi vaikuttaa tilattavan liikenteen määrää säätelemällä tai muilla omilla toimenpiteillään.

Näitä sitoumuksia ei ole kirjattu HSL:n taseeseen, ja ne ovat muutenkin luonteeltaan erilaisia kuin rahoitusvelka, joka kohdistuu kuntien vastuulle peruspääoman mukaisessa suhteessa. Sekä operoinnin että infrakorvausten kustannukset kohdistetaan kunnille matkustukseen perustuvilla jakosuhteilla, eivätkä ne jakaudu alueella tasaisesti. Pitkäaikaisilla sitoumuksilla maksettavista korvauksista suurin osa kohdistuu jäsenkunnille ja niiden omistamille yhtiöille (Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy, Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy, Länsimetro Oy).

3.5 HSL:n maksuvelvoitteet keskipitkällä aikavälillä

Mikäli tarkastellaan HSL:n liikenteen operointisopimuksiin ja infrakorvauksiin sitoutunutta maksuvelvoitetta vuoden 2023 alusta aina vuoden 2030 loppuun, ylittää maksuvelvoitteen kokonaissumma 5 miljardia euroa. Tässä laskentatuloksessa on otettu huomioon operointikustannukset linja-autoliikenteen osalta vain tällä hetkellä voimassa olevien sopimusten osalta. Käytännössä liikennöintisopimuksia kuitenkin kilpailutetaan ja liikennettä hankitaan sitä mukaa, kun vanhat sopimukset päättyvät tai ilmenee tarvetta muokata palvelutarjontaa.

Laskentatuloksessa ei myöskään ole mukana kustannuseriä investoinneista tai hankkeista, jotka ovat pitkälti vielä suunnitteluvaiheessa (esim. Kruunusillat). Näin ollen laskentatulos ei sellaisenaan kuvaa HSL:n kokonaiskustannuksia kyseessä olevalla ajanjaksolla, vaan ainoastaan tällä hetkellä voimassa oleviin sopimuksiin perustuvaa maksuvelvoitetta. Raide-Jokerin kustannukset sisältyvät laskelmaan. Laskenta on tehty vuoden 2022 syksyn hintatasossa.

Kuva 4: HSL:n maksuvelvoitetarkastelua 2023-2040.

4 Raidehankkeiden ja infrakorvausten vaikutus HSL:n taloudessa

4.1 Keskeisten raidehankkeiden vaikutusarviot

HSL on aikaisemmin nostanut esille, että raideliikenteen infrahankkeiden vaikutusarvioinnissa on sivuutettu liian vähällä huomiolla joukkoliikenteen järjestäjän talouden tasapainolle aiheutuvat pysyvästi negatiiviset vaikutukset. Hankkeiden vertailuvaihtoehdoissa on kyllä huomioitu liikenteelliset hyötyvaikutukset, kuten raideliikenteen suurempi kapasiteetti ja houkuttelevuus, joka tukee joukkoliikenteen kysynnän kasvua ja liikennöinnin laatua. Kuntien puolelta on taas esitetty, että alkuvaiheen alijäämä helpottaisi pitkällä aikavälillä, kun maankäytön kehitys, matkustuksen kasvu ja muut hyödyt

toteutuvat täysimääräisesti. Tätä näkökulmaa on nyt selvitetty tutkimalla HSL-alueen keskeisten raidehankkeiden vaikutusarvioita käytettävissä olleiden raporttien ja suunnitelmien perusteella.

Kehäradan alkuperäinen hankkeen vaikutusarviointi on tehty vuonna 2007. Siinä hyötyvaikutukset on arvioitu alkutilanteelle ja 15 vuoden tilanteelle. Kehärata on ensimmäinen ja toistaiseksi ainoa nykyisellä infrakorvausmallilla toteutettu pääkaupunkiseudun raidehanke, josta on tehty ja julkaistu jälkiarviointi. Liikenneviraston jälkiarviointi tehtiin noin kaksi vuotta aloituksen jälkeen, jotta voitiin vertailla toteutunutta matkustusta hankearvion alkutilanteen ennusteeseen.

Raportti sisältää huomioita ja suosituksia sekä hankearvioinnin että jälkiarvioinnin käytännöille, joita ei siis ole vielä muissa hankkeissa toteutettu ainakaan järjestelmällisesti. Keskeiset havainnot hankearvioinnin ennusteiden ja toteutuneiden vaikutusten eroista on esitetty seuraavassa taulukossa (lähde: Metsäranta et al., Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 15/2018):

Muutos	Merkitys hankearvioinnin päätelmiin
Investointikustannuksen toteutuivat selvästi arvioitua suurempana	Huomattava vaikutus. H/K=0,8 arvioitun 1,4:n sijaan.
Bussiliikenteen operointikustannussäästöt ovat noin 10 % arvioitua pienemmät	Todennäköisesti pienentää hankkeen kannattavuutta. Vertailuvaihtoehdon bussilinjastosta ei tosin ole tietoa.
Kehäradan uusien asemien matkustajamäärät ovat ennustettua pienemmät	Hankearvioinnissa ennustettu muutos koko Kehäradan asemilla vastaa kuitenkin melko hyvin ennustettua. Todennäköisesti hidastaa käyttäjähyötyjen kertymistä.
Kehäradan asemaseutujen asukasmäärä kasvaa ennustettua hitaammin	Käyttäjähödyt kertyvät ennustettua hitaammin ja voivat lopulta jäädä ennustettua pienemmiksi. Todennäköisesti heikentää hankkeen kannattavuutta.
Vantaan uusien asemien käyttö- ja pääomakustannusten kattaminen infrakorvauksilla nostaa lippujen hintoja, mitä arvioinnissa ei huomioitu	Vaikuttaa sekä hyötyjä pienentävästi (kysyntä) että kasvattavasti (lipputulo). Kokonaisvaikutus on todennäköisesti hieman kannattavuutta heikentävä.
Valtatien 3 liikennemäärä (Keimolan kohdalla) on kasvanut selvästi ennustettua hitaammin	Liikenteen määrästä ei voi suoraan päätellä vaikutusta valtatie 3 ajokustannussäästöjen summaan. Todennäköisesti hyödyt kuitenkin kertyvät arvioitua hitaammin ja siten hieman heikentävät kannattavuutta.

Kaikkien osa-alueiden toteutuneet hyödyt alkutilanteessa jäivät siis vähän ennustettua pienemmiksi, mutta pitkän aikavälin arviota ei jälkiarvioinnin yhteydessä ole päivitetty. Kustannukset toteutuivat ratkaisevasti hankearviota korkeampina. Ennustettu lipputulon kasvu pitkällä aikavälillä oli 3 miljoonaa euroa vuositasona. Kehäradan infrakorvauksiin lisättiin vastaavasti Vantaalle maksettava niin sanottu lentoaseman lipputulon 3 miljoonan euron erilliskorvauserä, jota on maksettu liikenteen aloituksesta asti, vaikka ennuste ja toteutuma oli pienempi. Lähijunaliikenteen operointikustannusten kasvu ja Kehäradan normaali infrakorvaus jäivät kokonaan muualta HSL:n budjetista katettavaksi. Myös bussiliikenteen säästö toteutui ennustettua pienempänä. Toteutuneissa vaikutuksissa jälkiarvioinnin tekijät ovat tuoneet esille lipunhintojen nousun vaikutuksen matkustajahyötyjä vähentävänä mekanismina, jota ei otettu huomioon hankearviossa.

Kehärata poikkeaa kaupunkiraidehankkeista siinä, että valtio oli pääasiallinen investoinnin rahoittaja, joten infrakorvauksiin vaikuttava Vantaan kustannusosuus ja siitä syntyvä alijäämä oli suhteessa melko pieni. Myös arviointikäytännöissä on eroja valtion ja kaupunkien johtamissa raidehankkeissa, sekä hankearvion että jälkiarvioinnin kohdalla.

Vastaavasti samassa yhteydessä Kehäradasta on toteutettu myös hankkeen uudelleenarviointi, jonka tarkoituksena on ollut toteuttaa Kehäradasta vuoden 2007 hankearviointia vastaava kannattavuuslaskenta päivitetyn tiedon ja menetelmin. Esimerkiksi aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuvan sekä liikennemallien ja -ennusteiden kehitys, sekä toisaalta hankearvioinnin yksikköarvojen muutokset vaikuttavat tuloksiin hankkeen yhteiskuntataloudellisen kannattavuuden tarkasteluissa. Uudelleenarvioinnin tulosten mukaan Kehärata olisi ilman valtatie 3 hyötyjä yhteiskuntataloudellisesti kannattava hanke (H/K 1,0). Kun valtatie 3 sisältyy tarkasteluun, olisi H/K-suhde parempaa kannattavuutta edustava 1,3.

Länsimetrosta ei ole käytettävissä varsinaista hankkeen vaikutusarviota alkuperäisen päätöksen perusteena. Suunnitelmaraporttien perusteella on kuitenkin ollut selvää, että edes pitkälle aikavälille ennustettujen matkustajamäärien mukainen lipputulokasvu ei kata arvioitua 30 miljoonan euron suurista liikennöintikustannuksista. Uuden infran käyttö- ja kunnossapitokustannukset on esitetty hankesuunnitelmassa vain suuntaa antavalla arviolla.

Raide-Jokerista on tehty päivitetty hankearvio vuoden 2019 alussa lisärahoituspäätöstä varten. Vaikutusarvioinnin on tehnyt FLOU Oy Helsingin kaupungin toimeksiannosta. Vaikutusarviot on tehty kohdevuosille 2030 ja 2050. Lipputulojen lisäyksen on ennustettu kattavan noin 21 % liikennöinnin kustannusten kasvusta sekä 2030 että 2050 tilanteessa, eli hankkeesta on arvioitu aiheutuvan joukkoliikenteen tuottajalle noin 6 miljoonaa euroa vuotuista alijäämää pelkästään raitioliikenteen ope- roinnista. Koko hankkeesta 30 vuoden tarkasteluajalla syntyvä infrakorvauslaskennassa huomio- otonotettava kustannus on vähintään 300 miljoonaa euroa rakentamisesta ja noin 30 miljoonaa euroa ylläpidosta. Lisäksi Raide-Jokerista aiheutuu noin 120 miljoonan euron kulut liikennöinnistä.

Kruunusiltojen ratikkahankkeen arviointi on tehty vuonna 2016. Hankearvio on laadittu Helsingin ja HSL:n yhteistyönä, ja kannattavuutta on siinä arvioitu 30 vuoden tarkastelujaksolla. Joukkoliikenteen tuottajan kumulatiiviseksi alijäämäksi on arvioitu 73 miljoonaa euroa sisältäen liikennöinnin ja infran ylläpidon vuotuiset kustannukset. Infrakorvausta ei ole otettu huomioon. Investointikustannus oli arviota tehtäessä noin 300 miljoonaa euroa, mutta kustannusarvio on myöhemmin kasvanut merkittävästi. Ennustettu lipputulojen kasvu kattaa noin 18 % uuden raitiolinjan käyttökustannuksista.

4.2 Yhteenveto hankkeiden vaikutusarvioista

Liikennejärjestelmän kehittäminen on pitkäjänteistä ja joidenkin infrahankkeiden toteuttamisesta on päätetty jo ennen HSL:n perustamista. Lisäksi kunkin hankkeen valmisteluvaiheessa on tutkittu vaihtoehtoisia toteutusmuotoja ja niiden aiheuttamia vaikutuksia. Tarkasteltujen hankearviointien perusteella on tehty seuraavat keskeiset huomiot raideinfrahankkeiden vaikutuksista HSL:n talouden ta- sapainoon.

Edes ennustetuilla matkustajamäärän ja lipputulosten kasvuhyödyillä ei kateta läheskään tavoitteen mukaista 50 % operointi- ja ylläpitokustannuksista, eikä HSL:lle näin ollen synny lisätuottoa investointien pääoma- ja korkokustannusten kattamiseksi infrakorvauksilla.

Hankearvioissa käytetään pitkän aikavälin ennusteita sekä tarkastelujaksoja, ja käyttöönottovaiheessa hyödyt on oletettukin pienemmiksi kuin niin sanotussa lopputilanteessa. Toteutuneet hyödyt hankkeiden alkuvuosina ovat kuitenkin jääneet vielä ennustettua pienemmiksi ja kustannukset ovat usein ylittäneet selvästi hankesuunnitelman, eli edes arvioitu hankkeiden kannattavuus ei ole toteutunut.

Siten HSL:n maksama infrakorvaus jää arvioiden mukaan katettavaksi kokonaan muualta kuin hankkeiden tuottamista hyödyistä, mikä johtaa käytännössä väistämättä lipunhintojen korotuspaineeseen, eikä sekään riitä hintajoustopotentialia takia paikkaamaan alijäämää. Vaikutusarvioinneissa ei ole otettu huomioon, miten lippujen hinnankorotukset vaikuttavat matkustuskysynnän pienenemiseen ja sitä kautta sekä arvioitavan hankkeen että koko joukkoliikennejärjestelmän tuottamiin hyötyihin.

Hankepäätöksiä tehtäessä on siis ennakoitu, että hankkeet kasvattavat merkittävästi joukkoliikenteen nettokustannuksia, HSL:n alijäämää ja lipunhintojen korotustarvetta, mutta tähän pitkän aikavälin vaikutukseen ei ole otettu päätösten yhteydessä kantaa.

Hankkeiden toteutuneiden vaikutusten järjestelmälliseen seurantaan ja jälkiarviointiin ei seudulla vielä ole yhdenmukaista käytäntöä, joka vahvistaisi liikennemallien, hankesuunnittelun ja vaikutusarvioiden tietopohjaa. Myös valtion hankkeiden jälkiarviointikäytännöissä on vielä kehittämistä.

4.3 Muita merkittäviä huomioita infrakorvauksista

Infrasopimuksen mukaan HSL:llä on oikeus saada tarvittaessa tietoja kaupungin/kunnan kirjanpidosta ja tilintarkastajien lausunto j-linfran kustannusten oikeellisuuden ja kuntien välisen yhdenvertaisuuden toteutumisesta. HSL on käyttänyt tätä mahdollisuutta uusien infrahankkeiden valmistumisen ja laskutuksen alkamisen yhteydessä.

HSL:n sisäinen tarkastus on käynyt läpi infrakorvausten laskutusta Kehäradan valmistuttua vuonna 2017 ja Länsimetron ensimmäisen vaiheen valmistuttua vuonna 2018. Tarkastusten tavoitteena on ollut käydä läpi infrakustannusten laskutusperusteiden ja investointikustannusten muodostumista. Sisäisen tarkastuksen havainnoista osa on edelleen ajankohtaisia ja käytäntöjä tarkennetaan yhteistyössä jäsenkuntien kanssa infrasopimusten teknisen päivityksen yhteydessä.

4.4 Infran palvelutaso ja sen seuranta

Joukkoliikennehankkeissa on otettava erityisesti huomioon se, että HSL saa käyttöönsä tarkoituksenmukaista infraa. Uuden infran tulee siis vastata operoinnin tarpeisiin sekä tilanvarausten että liikennöinnin suunnittelun näkökulmasta ja muodostaa matkustajille selkeä, viihtyisä ja turvallinen ympäristö. Infrasopimuksessa tai sen liitteissä ei kuitenkaan ole sovittu infrasta kerättävästä ja ylläpidettävästä datasta, jota tarvittaisiin sopimuksen seurantaan sekä liikennesuunnittelun ja matkustajapalveluiden tarpeisiin. Infrakorvausmenettelyssä ei ole myöskään kytkentää kunnossapidon laatutason ja infran käytettävyyteen. Nykytilanteessa infrasopimukset eivät velvoita kuntia

joukkoliikenneinfran osalta tiettyyn palvelutasoon, eivätkä mahdolliset käytettävyyden ongelmat vaikuta infrakorvauksen suuruuteen. Toisaalta hallinto- ja ylläpitokustannukset otetaan infrakorvauslaskennassa huomioon täysimääräisesti.

Infrasopimuksen kohdassa 7.1.2 määrätään infran hallinto- ja ylläpitokustannuksista. Sopimuksen mukaan hallinto- ja ylläpitokustannuksilla tarkoitetaan välittömiä, jl-infraan liittyviä kustannuksia, jotka kertyvät infraomaisuuden huoltamisesta, korjaamisesta, ylläpidosta ja hallinnoinnista. Nämä kustannukset otetaan huomioon infrakorvauslaskennassa täysimääräisesti. Infrasopimuksissa hallinto- ja ylläpitokustannusten perusteet on määritelty yksityiskohtaisesti, mutta infrakustannuksia ei ilmoiteta HSL:lle samalla tarkkuudella.

Hallinto- ja ylläpitokustannuksia koskevassa sopimusehdossa on todettu seuraavaa: ”Sekä HSL:n että kunkin kaupungin/kunnan asiantuntijat/tilintarkastajat voivat tarkistaa laskelmat. Lisäksi HSL:n perussopimuksen 26 §:ssä todetaan, että: ”Infran hallinto- ja ylläpitokuluista neuvotellaan kuntayhtymän ja jäsenkuntien kesken vuosittain.” Myös infrasopimuksissa on todettu, että: ”HSL ja sen jäsenkaupungit/kunnat seuraavat infrasopimuksen toteutumista ja neuvottelevat infrasopimuksen perusteella maksettavan korvauksen määräytymisestä vuosittain.” Tällä hetkellä kustannusneuvotteluista ei kuitenkaan ole yhteisesti sovittua prosessia. Tähän asti kunnat ovat ilmoittaneet infrakustannukset HSL:lle talous- ja toimintasuunnitelmaan vuosittain.

4.5 Infran korko

Infrasopimuksen kohdassa 6.1.1. on todettu vanhan infran osalta, että ”Pääoman poistot ja korot otetaan huomioon puolesta määrästä (50 %). Vanhan infran osalta on lisäksi todettu kohdassa 6.3, että korko on 5 %. Myös uuden infran korosta on samansisältöiset ehdot sopimuksen kohdissa 7.1.1. ja 7.3. Uuden infran osalta on sopimuksessa kuitenkin määritelty koron laskukaava, jossa korko on 5 %:

”Vuotuiset korot lasketaan kaavalla:

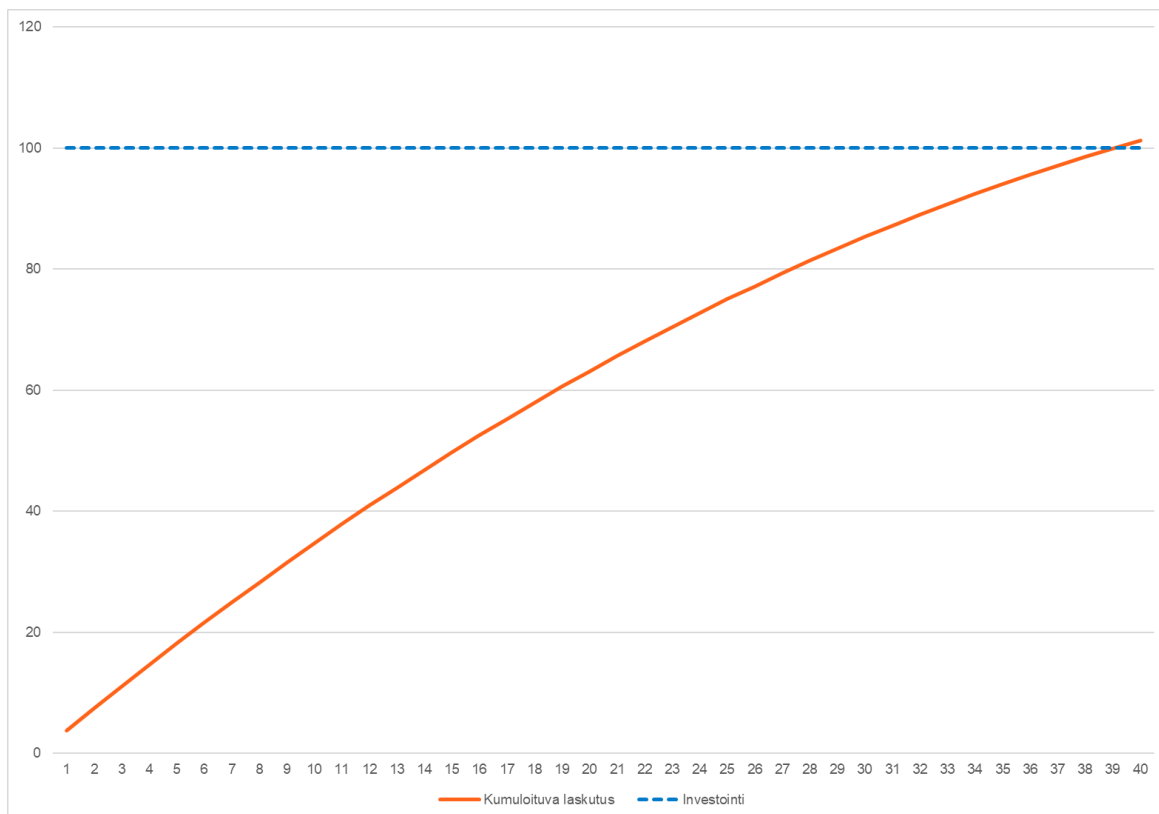
$$K_t = I_t \cdot 5/100 \cdot K_{t/12} \cdot 0,5$$

K_t = Korko vuonna t

I_t = Investoinnin pääoma-arvo vuonna t

K_t = Investoinnin käyttöaika vuonna t (kuukausia)”.

Korkotason tausta selittyy sopimuksen neuvotteluhetkellä. HSL:n toiminnan aikana esimerkiksi Euribor-korot ovat vaihdelleet 0,5 % ja 2 % välillä, lukuun ottamatta vuoden 2022 loppua, jolloin korkotaso lähti nousuun. Vaikka vain osa pääomasta otetaan huomioon korkolaskelmassa, niin pitkä poisto-aika ja korkotaso aiheuttavat sen, että poistoajan aikajänteellä HSL:n kautta kulkee koko investoinnin suuruinen summa.

Kuva 5. Infrakustannusten kumuloituva laskutus suhteessa investoinnin alkuperäiseen kokoon 40 vuoden poistoajalla.

5 HSL:n talouden kehitys

HSL:n keskipitkän aikavälin rahoitusnäkymää on arvioitu rakentamalla ensimmäinen versio hankekoreihin pohjaavasta keskipitkän aikavälin kustannushorisontista (v. 2025-2040) sekä tuottamalla HELMET-liikennemallilla lipputuloennusteet poikkileikkausvuosille 2025, 2030, 2035 ja 2040. Arvioitu skenaario perustuu tämänhetkiseen tietoon esimerkiksi päätöksistä, suunnitelmista, ja vaikutusarvioinneista, sekä HSL:n nykyisen rahoitusmallin ominaispiirteistä. HSL:n talouden keskipitkän aikavälin kehitystä arvioivan moduulin kehittämistä ja päivittämistä muun muassa avoimen visualisoinnin osalta on tarkoitus jatkaa HSL:n strategiaohjausyksikön johdolla.

Tämänhetkisen tiedon valossa toteutettu tarkastelu sisältää väistämättä runsaasti oletuksia, karkeuksia ja herkkyyksiä. Oletuksiin lukeutuu esimerkiksi hankkeita, niiden valmistumisajankohtia ja rakentamisen kestoa, valtion rahoitusosuuksia, suhteellisten kustannusten sekä laajassa katsannossa myös väestön, asumisen ja liikkumisen kehittymistä. Hankkeiden kustannusarvioiden tarkkuus vaihtelee ja etenkin vielä suunnittelupöydällä oleviin hankkeisiin liittyy huomattavaa epävarmuutta.

Muuttuvaan ja puuttuvaan tietoon suhtaudutaan siten, että uusi päätös tai tarkempi tieto ja sitä seuraava tilannekuvan muutos aiheuttaa muutoksia myös moduulissa. Nyt saadut tulokset ovat tämänhetkisiä arvioita ja on selvää, että tietämys nykyisistä ja tulevista hankkeista sekä niiden todennäköisyyksistä kehittyä ajassa.

5.1 Keskipitkän aikavälin lipputulot HELMET-liikennemallilla

HSL:n talouden kokonaiskuvan saavuttamisen edellyttämää lipputulojen mallintamista varten luotiin keskipitkän aikavälin ennusteskkenaariot, jotka kuvaavat poikkileikkausvuosia 2025, 2030, 2035 ja 2040. Skenaariot on luotu MAL 2023 -suunnitelman toisen luonnosversion pohjalta (pois lukien toimenpide joukkoliikenteen vuotuisesta 100 miljoonan euron lisärahoituksesta). Malliajot on toteutettu HELMET-malliversiolla v4.1.1.

	2025	2030	2035	2040
Joukko- liikenne- hankkeet	Raide-Jokeri (2023)	Kruunusillat (2027)	Metron kulunvalvonta-järjestelmän uusiminen (2032)	Runkobussilinja 540 (2040)
	Kalasataman raitiotie (2024)	Vihdintie pikaraitiotie (2029)	Digirata (2033)	
		Espoon kaupunkirata (2029)	Viihin-Malmin pikaraitiotie (2035)	
		Pasila-Riihimäki 3. vaihe (2030)	Jokeri 0 (2035)	
		Vantaan pikaraitiotie (2030)		
Tie- ja katuhankkeet		Kerava-Nikkilä-rata (2030)		
		Maantie 101 Kehä I Maarinsolmu (2027)	Sörnäisten tunneli (2030-2035)	
		Vt 3 Hämeenlinnanväylän parantaminen välillä Kehä I – Kaivoksela (2027)	Malmin lentokenttäalueen katuverkko (2035)	
		Ilmasillan eritasoliittymä ja Vt 4 parantaminen Kehä I – Tattariharju (2027)	Valtatie 4 parantaminen välillä Kehä III–Keravantie (2035)	

Kuva 6. Joukkoliikenne- ja tiehankkeille (ELY) arvioidut valmistumisvuodet

Poikkileikkausvuosille sovitettut maankäytöt ja muut syöttötiedot on muodostettu vuosien 2018 ja 2020-2021 tilastotiedoista sekä MAL2023 -suunnitelman toisen luonnosversion syöttötietojen pohjalta. Asukas-, työpaikka- ja rakennetun ympäristön aineistot muodostettiin painottaen valmistuvia hankkeita, muut muodostettiin lineaarisesti interpoloimalla tai pidettiin vakiona. Lisäksi otettiin huomioon rakenteelliset muutokset tietystä poikkileikkausvuodesta eteenpäin, kuten matkustaja-autolauttatoimintojen siirto pois Eteläsatamasta.

Asukas- ja työpaikkatiedot on muodostettu siten, että kunnan kasvu painotettiin poikkileikkausvuonna valmistuvien joukkoliikenneshankkeiden varteen ja vähennettiin kasvua samalla muualta kunnasta, jotta vuosittainen keskimääräinen kasvu pysyy tasaisena. Tämän taustalla on ollut ajatus siitä, että kuntien resurssit eivät riittäisi mahdollistamaan yhtenä ajanjaksona huomattavasti enemmän asuntoja kuin toisena ajanjaksona. Kyseessä on kuitenkin tarkastelun näkökulmasta strateginen raja.

Samanaikaisesti on tunnistettu, että kuntien kasvu saattaa toteutua hyvin vaihtelevalla tavalla ja se riippuu keskeisesti myös laajemmasta talouskehityksestä. Vaikka ulkoiset markkinatekijät määrittävätkin paljon lopulta realisoituvaa toteumaa, on mahdollista, että raidehankkeiden toteuttaminen mahdollistaa vertailupohjaan nähden kaupunkien nopeamman kasvutahdin ainakin keskipitkällä aikavälillä. Joka tapauksessa kaupunkikehityshankkeet tarjoavat yleensä useita vaihtoehtoja sekä liikennejärjestelmän että maankäytön kehittämiseksi.

Lipputulojen arvioinnissa henkilöauton ajoneuvokustannuksen on oletettu kehittyvän lineaarisesti vuodesta 2018 vuoteen 2040. Joukkoliikenteen lipunhinnat ja tariffijärjestelmä ovat vuoden 2022 mukaisia jokaisena poikkileikkausvuonna, mikä on yhdenmukaista tarkastelun kiinteähintaisuuden

kanssa. Poikkileikkausvuodet on mallinnettu sekä perusmalliajona että etätyöoletuksella. Perusajon kysyntä pohjautuu vuoden 2018 liikkumistutkimuksessa havaittuihin liikkumistapoihin. Etätyön vaikutusta liikkumiseen on mallinnettu Muuttuvat liikkumisen tarpeet -projektissa (2021) luodun tuotosmallin mukaisesti. Siinä työmatkojen määrää on vähennetty ja vapaa-ajan matkoja lisätty niin, että päivän aikana tehdään edelleen yhtä paljon matkoja.

Lipputulot on laskettu HSL-alueen sisäisistä joukkoliikennematkoista eli niistä, jotka alkoivat HSL-alueelta ja päättyivät HSL-alueelle. Matkat, jotka alkoivat tai päättyivät Järvenpäässä, eivät ole mukana. HELMET-mallin lipunhinnat perustuvat kausilippuun (30 vrk). Tästä syystä verrattiin vuoden 2018 toteumaa (370 milj. e/v) vuoden 2018 malliajoon (401 milj. e/v) ja laskettiin korjauskerroin (0,92) Tarkastelussa sovelletaan näitä korjattuja lukuja. Lyhyemmän aikavälin toiminta- ja taloussuunnitelman vuotuiset lipputulolennusteet perustuvat HELMET-mallinnuksesta poikkeaviin menetelmiin, ja ovat sen vuoksi parikymmentä miljoonaa euroa alemmalla tasolla.

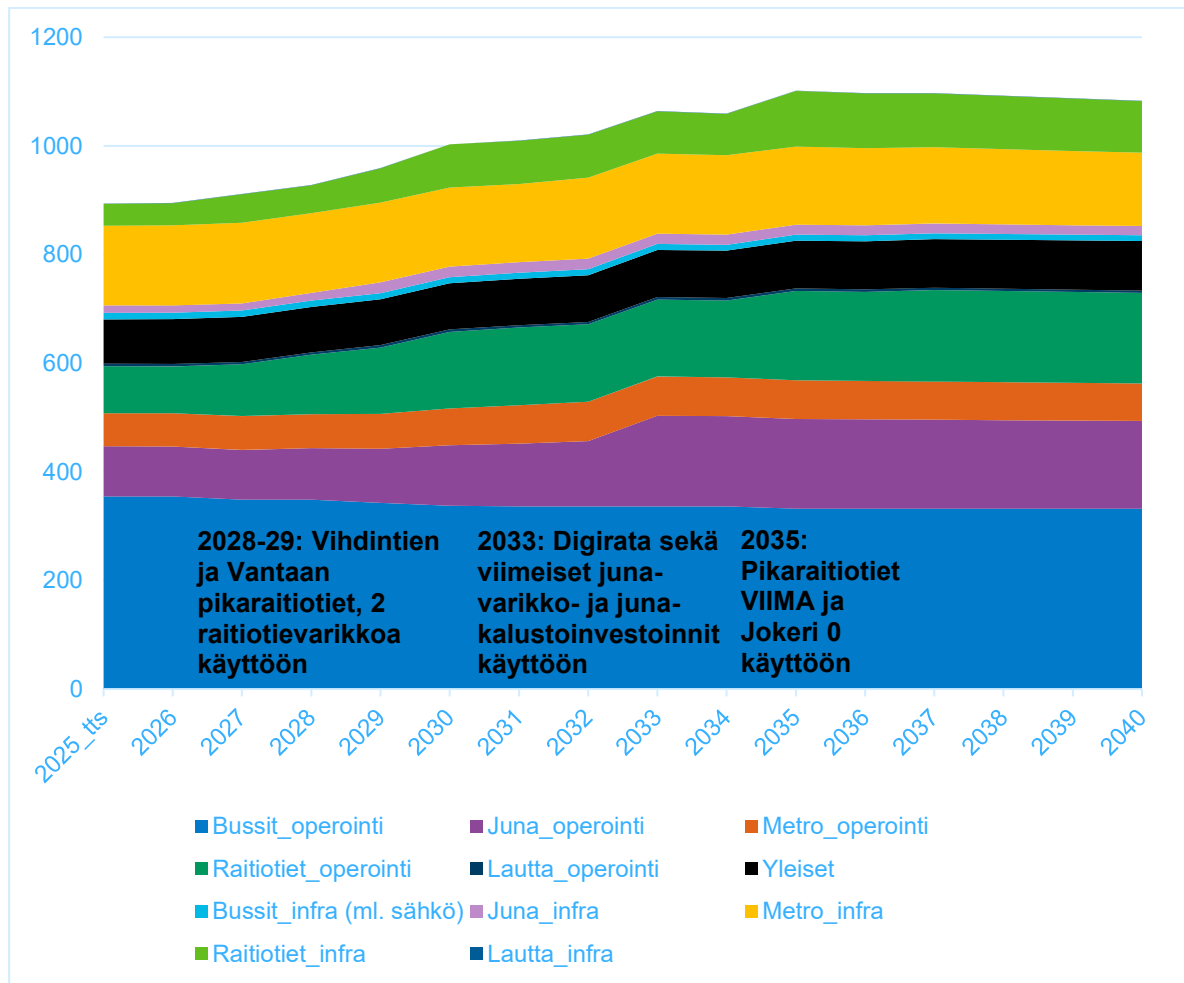
5.2 Keskipitkän aikavälin kustannuserät

HSL:n kustannusnäkökulma mukaanluettuna skenaarion tulevaisuuden hankkeiden laajat kustannusvaikutukset on rakennettu vuoden 2025 TTS-pohjan päälle. Kustannuserät on arvioitu kiinteähintaisina eli rahan arvon muutosta ei ole huomioitu.

HSL:n talouden suurin yksittäinen kustannuserä on bussien operointikustannukset, joihin liittyy herkkyyksiä esimerkiksi uusien raidehankkeiden avaamisen jälkeisen palvelutason ja linjastomuutosten suhteen. Skenaariossa uusien raidehankkeiden operointisäästöt (etenkin bussien liikennöinnistä) on arvioitu suhteellisen varovaisesti, mikä tarkoittaa, ettei tarkasteluun ole sisällytetty palvelutason heikennyksiä. Tämä ja muut vastaavat oletukset avataan perusteellisemmin jäljempänä luvussa 5.3.

Eri hankekoreista tarkasteluun sisällytetyt hankkeet ovat MAL 2023 -suunnitelmaluonnoksen mukaisia. Mukana on myös niiden edellyttämiä varikko- ja kalustoinvestointeja. Edelleen suunnittelupöydällä oleviksi tunnistetuista hankkeista mukana on kolme viidestä eli Kerava-Nikkilä-rata, Viikin-Malmin-pikaraitiotie ja Jokeri 0 -pikaraitiotie. Niiden valmistumisvuodet ovat lipputulotarkastelun, kuvan 6 mukaisia. Tarkasteluun on sisällytetty myös Kaupunkiliikenne Oy:n 10-vuotishjelman peruskorjaushankkeet, joita on tiedossa vuoteen 2032 saakka.

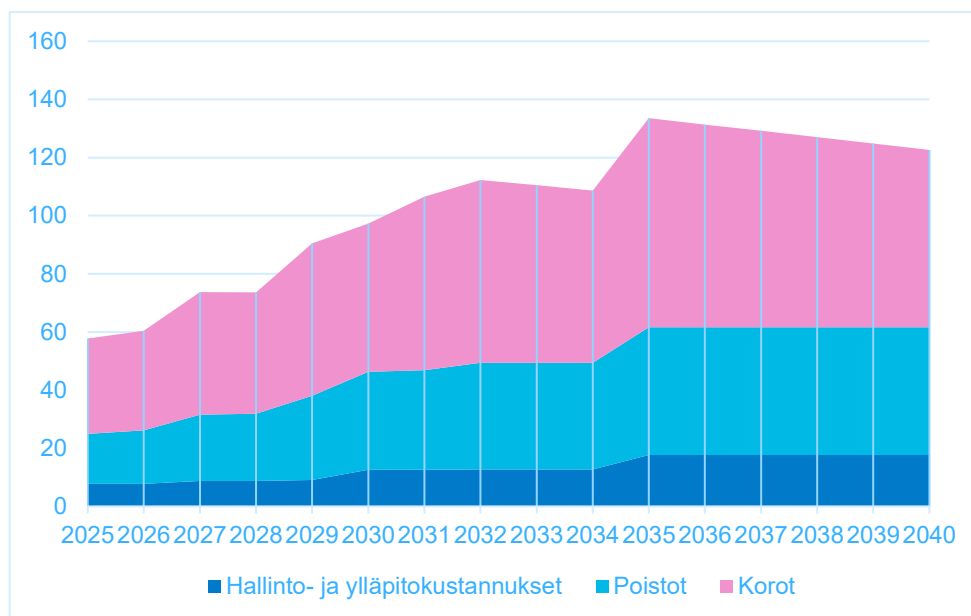
Skenaarion hankenäkökulmalla, jossa viimeiset hankkeet valmistuvat viimeistään 2030-luvun puolivälissä, kustannukset saavuttaisivat korkoerien etenemisen myötä hankenäkökulman huippunsa vuonna 2035. Ei kuitenkaan voida odottaa, että joukkoliikennejärjestelmä olisi tällöinkään valmis, vaan pidemmältä aikaväliltä vielä puuttuvan tiedon täydentymisen vaikutus näkyy erityisesti tarkastelupeiodin loppupäässä. Lisäksi myös kustannuserien reaalisuuteen liittyy pidemmällä aikavälillä enemmän epävarmuuksia.

Kuva 7. Arvio HSL:n liikennemuotojen operointi- ja infrakustannuserien sekä yleiskustannusten kehityksestä skenaarion vuosina 2025-2040, miljoonaa euroa.

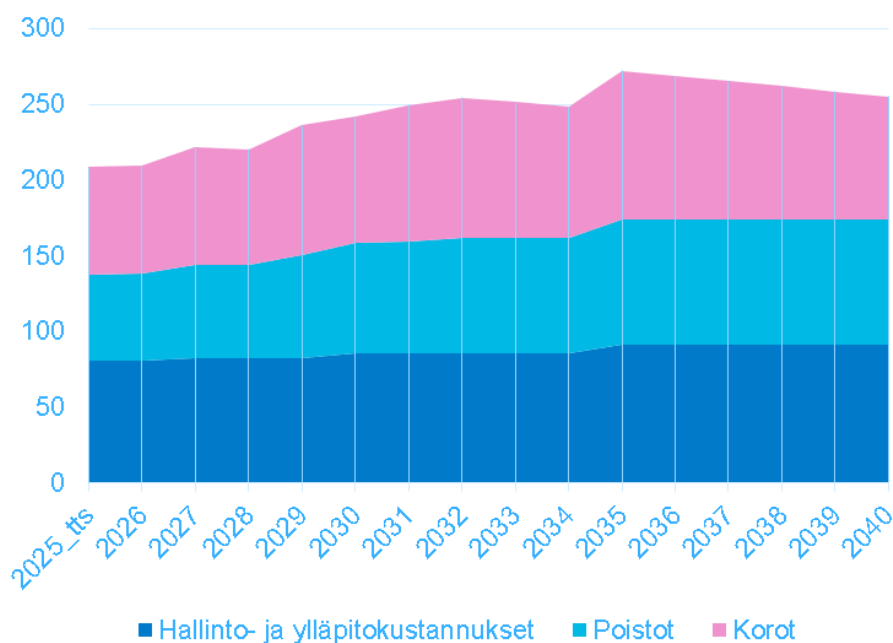
Kiinteähintaisessakin tarkastelussa HSL:n vuotuisten kokonaiskustannusten odotetaan ylittävän miljardin euron rajapyykin kuvan 7 kuvaamalla tavalla 2030-luvun alkuun mennessä. Vertailun vuoksi todettakoon, että HSL:n kokonaiskustannukset vuonna 2021 olivat noin 674 miljoonaa euroa.

Infrakustannusten osuus HSL:n kokonaiskustannuksista pysyisi keskipitkällä aikavälillä noin 25 prosentissa, koska kustannuksiin on odotettavissa laaja-alaista kasvua. Operointikustannukset kasvavat keskeisesti etenkin raitiotie- ja junaliikenteen kautta. Kuitenkin operointikustannusten tapauksessa kyse on huomattavilta osin varikko- ja kalustoinvestointien aiheuttamien pääomakustannusten myötä toteutuvasta kiinteiden, liikennöinnistä riippumattomien kulujen kasvusta. Esimerkiksi junien tapauksessa uudet varikot ja -kalusto sekä digiradan mahdollistamat lyhyemmät vuorovälit tulisivat kasvattamaan etenkin niiden operointikulujen merkitystä huomattavasti.

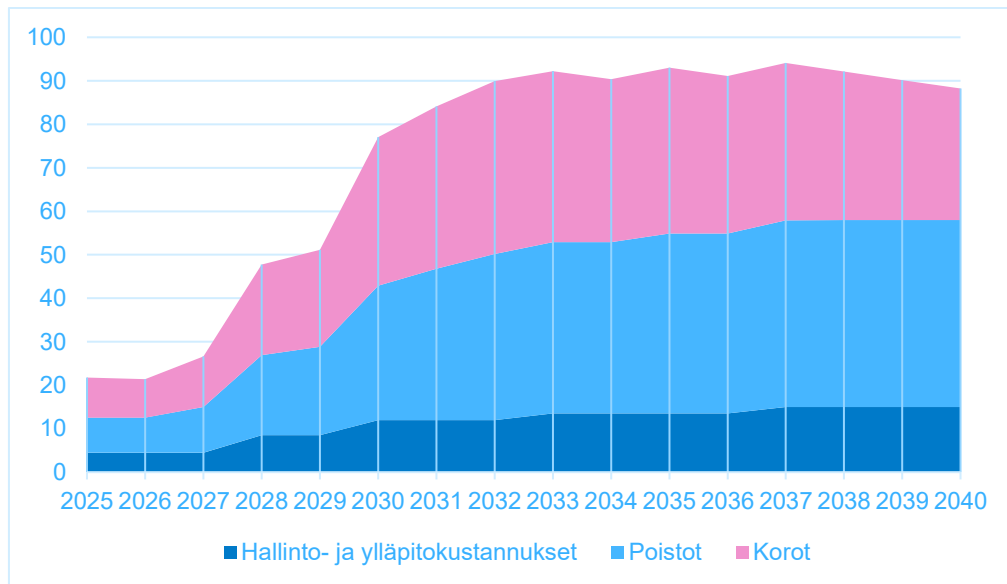
Kuva 8. Arvio skenaarion vuosina 2022-2035 avattavan uuden infran aiheuttamista vuotuisista kustannuseristä, miljoonaa euroa.

Uusia infrakustannuksia kertyisi skenaariossa kuvan 8 mukaisesti siten, että vuodesta 2022 alkaen käyttöönotettavien sekä tarkasteltavan skenaarion mukaisten tulevaisuuden hankkeiden ja peruskorjausten aiheuttama infrakustannuspaine aiheuttaisi 2030-luvun puolivälissä yli 130 miljoonan euron vuotuiset lisämaksuerät. Korkojen osuus uusista infrakustannuseristä on keskipitkällä aikavälillä vähintään puolet ja hallinto- ja ylläpitokustannukset ovat enimmillään alle 15 %. Se, että hallinto- ja ylläpitokustannusten osuus jää uudella infralla näin varsin vähäiseksi, on seurausta kuntien suurista rahoitusosuuksista ja infrasopimusperiaatteista.

Kuva 9. Skenaarion vuotuisien infrakustannuserien arvioitu kokonaiskehitys vuosina 2025-2040, miljoonaa euroa.

Kun infrakustannusten tarkasteluun lisätään vanhempi infra ja sen peruskorjaukset, havaitaan myös niiden merkitykset koko infrakustannuspotissa. Kuva 9 esittää arvion infrakustannusten kokonaisnäkymästä. Vuodesta 2025 skenaarion viimeisten infrahankkeiden valmistumisvuoteen 2035 koko infran hallinto- ja ylläpitokustannukset kasvavat 12,2 %, poistot 47,6 % ja korot 37,2 %. Hallinto- ja ylläpitokustannusten osuus kaikista infrakustannuksista vaihtelisi 35 %:n ympärillä.

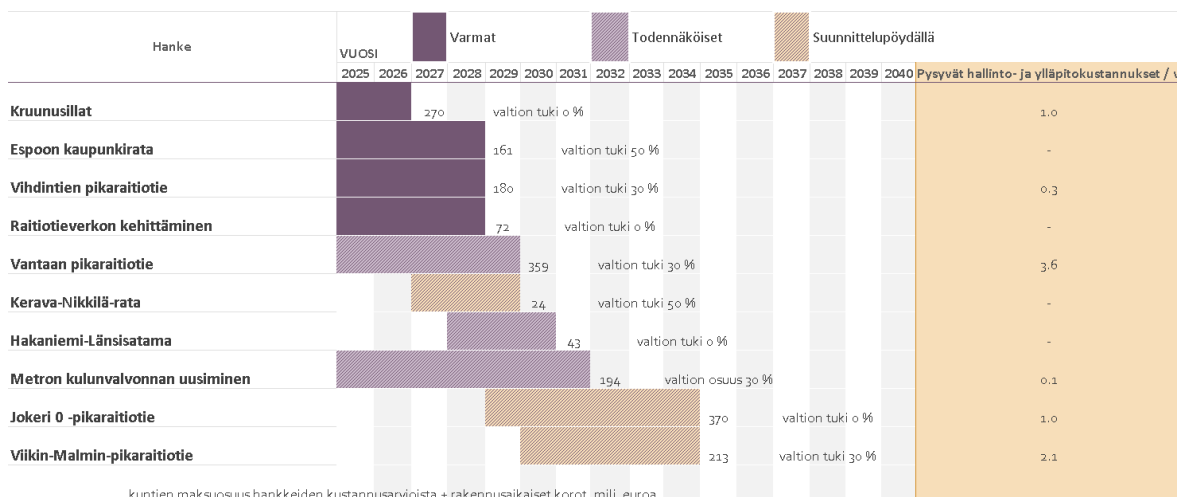

Kuva 10. Skenaarion vuodesta 2022 alkaen käyttöönotettavista uusista raidevarikoista ja -kalustosta koituvat vuotuiset kustannukset, miljoonaa euroa

Kiinteiden kustannuserien kasvua voidaan tarkastella myös uusien raidehankkeiden aiheuttama operoinnin kiinteiden erien kasvun osalta. Niiden kehitystä havainnollistaa kuva 10. Vuodesta 2022 alkaen skenaarion mukaisten raidevarikkojen ja -kaluston käyttöönotot kasvattaisivat toteutuessaan raideliikenteen operointikustannusten kiinteitä eriä 2030-luvulla vuositasolla enimmillään yli 90 miljoonaan eurolla. Korko- ja poistoerien osuus tästä olisi enimmillään lähes 80 miljoonaa euroa. Tarkastelu ei ota huomioon operoinnin jo ennestään maksettavia, liikennöinnistä riippumattomia kiinteitä eriä eli vanhaa kalustoa, varikoita tai operointikustannuksiksi siirtyviä peruskorjauksia tai niiden poistumaa. Lisäksi vastaavia kiinteitä maksueriä kertyy myös bussivarikoista ja -kalustosta, mutta ne sisältyvät lähtökohtaisesti liikennöintisopimukseen, minkä vuoksi näkymä niihin on vähemmän selkeä.

5.3 Skenaarion kustannusten tarkemmat perusteet

Tässä osiossa pureudutaan perusteellisemmin tarkastellun skenaarion ominaisuuksiin ja sen sisältämiin lähtöoletuksiin eri toimenpiteiden aiheuttamista kustannusvaikutuksista. Uusien infrahankkeiden rakentumisen aikajana on tästä näkökulmasta keskeinen.

kuntien maksuosuus hankkeiden kustannusarvioista + rakennusaikaiset korot, milj. euroa

Kuva 11. Uusien infrahankkeiden erittely ja niiden arvioidut valmistumisvuodet

Kuva 11 esittää skenaarion vuoden 2025 jälkeen valmistuvien hankkeiden erittelyn ja aikajanan. Hankkeiden odotetaan tulevan käyttöön niinä vuosina, joille kuntien maksuosuuksien kustannusarviot on kirjattu. Myös infralaskutuksen odotetaan alkavan näinä vuosina. Korkona kuntien infraan investoiman pääoman puolikkaalle ja rakennusajan koroille toimii infrasopimusten mukainen 5 % ja poistoaikana toimii 40 vuotta. Rakennusaikaisten korkojen kertymät on oletettu sellaisiksi, että hankkeiden rakennuskustannukset kertyisivät lineaarisesti.

Edellisistä osatekijöistä muodostuvien korko- ja poistoerien lisäksi uudesta infrastra tulee maksettavaksi kuvan 11 oikeassa sarakkeessa arvioina esitettyjä pysyviä hallinto- ja ylläpitokustannuksia sekä toisaalta myös hankkeiden mahdollistamat operoinnin muutokset, mukaan lukien usein lähtökohtaisesti bussiliikenteeseen kohdistuvat säästöt.

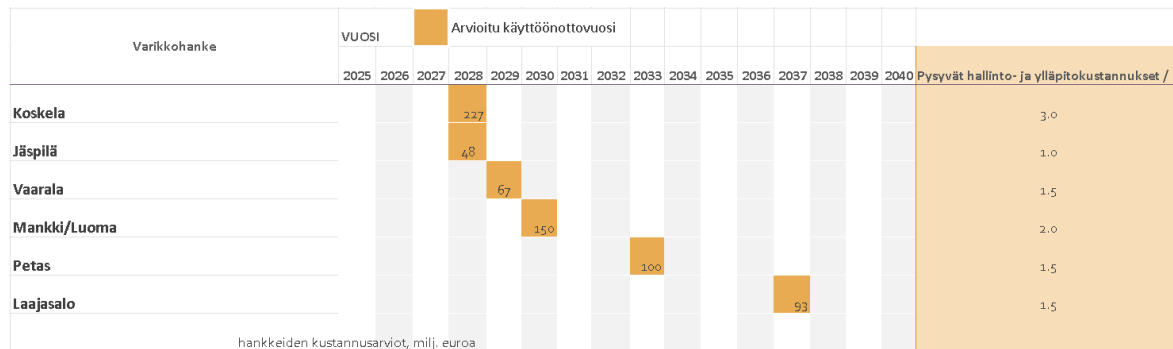
Bussiliikenteen sähköistymisen etenemisestä ja muista bussiliikenteen kustannuksiin potentiaalisesti vaikuttavista tekijöistä huolimatta tarkastelun oletuksena on ko. kustannusten suhteellinen pysyvyys. Bussien operointikustannukset ovat jatkossakin HSL:n suurin yksittäinen kustannuserä. Tarkastelussa tähän kiinteähintaiseksi ajateltuun kustannusten pohjaeraan, vuoden 2025 TTS-lukuun 354,7 miljoonaa euroa, suoritetaan vähennyksiä vain raidehankkeiden avautumisia seuraavien bussiliikenteen välittömien kustannussäästömahdollisuuksien mukaisesti.

Bussiliikenteen järjestämisen säästöarvot pohjautuvat oletuksiin siitä, kuinka paljon suoria säästöjä odotetaan syntyvän. Pohjaerästä vähennetään siis liikenteen muutoksista säästyviä kustannuksia sitä mukaa, kun raidehankkeita valmistuu ja liikennettä osin raiteille siirtyy. Kun kaikki skenaarion raidehankkeet on avattu, ennen kaikkea juuri bussiliikenteen operointiin syntyviä suoria säästöjä odotetaan kertyvän 2030-luvun lopulla vuositasona enimmillään yhteensä vajaa 23 miljoonaa euroa. Mahdollisia liikennemuotojen palvelutason muutoksia, parannuksia tai heikennyksiä, ei ole sisällytetty tarkasteluun. Tosiasiallisesti bussilinjaston ja siten bussiliikenteen operoinnin kustannusten kehityksessä tulisi olemaan runsaasti erisuuntaisia herkkyyksiä.

Kiinteähintaisuuden eli hintasuhteiden muuttumattomuuden merkitys korostuu bussien operointikustannusten painoarvoltaan jatkossakin hyvin merkittävän kustannuserän tapauksessa. Työvoimakustannusten painot vaihtelevat kulkumuodoittain suhteessa operointikustannuksiin ja tulovirtapotentiaaliin.

Muiden pohjaerien osalta HSL:n vuotuisten yleiskustannusten odotetaan kasvavan reaalisesti 0,75 prosentin vuositahtia, eli 15 vuoden aikana noin 15 miljoonalla eurolla, esimerkiksi teknologisen laatu- ja vaatimustason nousun, työvoiman niukkuuden sekä osaamisintensiivisen työn kallistumisen myötä. Sen enempää työn, pääoman ja teknologian hintojen suhteelliseen kehitykseen ei tarkastelussa oteta kantaa. Ennen vuotta 2022 avautuneen infran liikennemuotojen, talous- ja toimintasuunnitelman mukaisten pohjaerien oletetaan puolestaan pienenevän korkoerien etenemisen myötä karkeasti yhden prosentin vuodessa, mikä vastaa teknisesti vakioitua menneiden kehityksen mukaista kulmakerrointa.

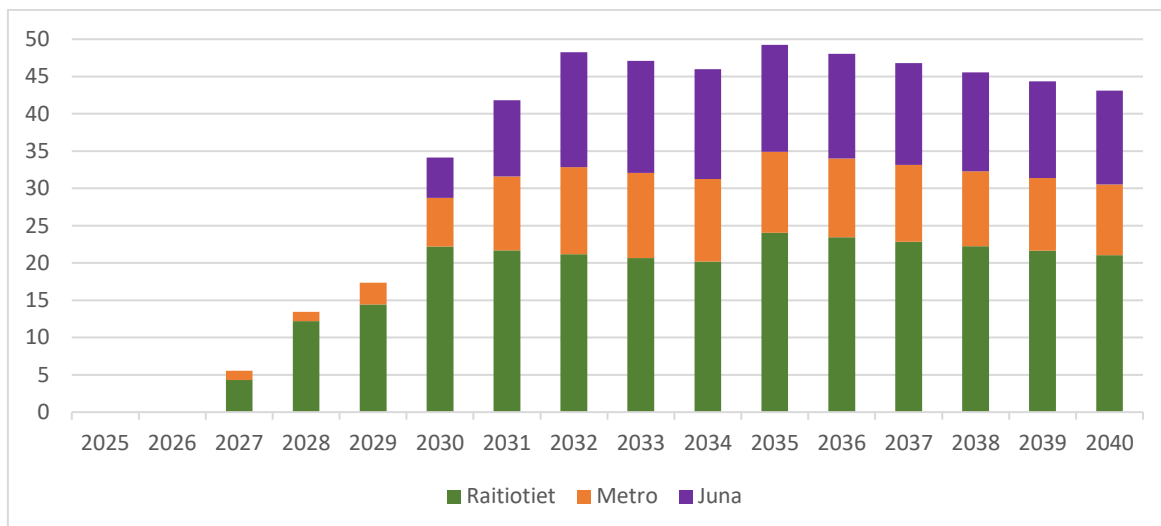
Suunnittelupöydällä olevilla hankkeilla keskeiset lopulliset suunnitteluratkaisut voivat olla vielä enemmän tai vähemmän auki. Tällöin niiden kustannusarviot ovat edustavuudeltaan hyvin karkealla tasolla ja tarkentuvat suunnitteluratkaisujen etenemisen myötä. Sama koskee myös vielä eräitä tarkentumattomia varikkosuunnitelmia. Niiden tapauksessa ylläpitovuokrien käsittely on ollut vielä yleisemmin joksinkin karkeaa ja suuntaa antavaa.

Kuva 12. Varikkohankkeiden erittely ja arvioidut käyttöönottovuodet

Varikkohankkeiden erittely ja käyttöönoton aikajana esitetään kuvassa 12. Varikkoinvestointeihin sovelletut korot ovat 4 % ja poistoajat 30 vuotta, kalustolla vastaavat luvut ovat puolestaan 5 % ja 25 vuotta. Kalustohankintojen skenaario puolestaan edustaa vain yhtä mahdollista hankintauraa. Kysynnän ja siihen liittyvien odotusten kehitys, yhdessä rahoituksen kanssa, määrittää lopullisia kalustohankintoja, jotka osaltaan vaikuttavat varikkoinvestointitarpeiden laukeamisiin. Sama koskee tietysti pitkälti myös varsinaisten hankesuunnitelmien realisoitumista.

Uutta raideliikenteen kalustoa hankittaisiin tarkasteluperiodilla yhteensä 1,34 miljardin euron arvosta. Hieman yli puolet tästä menisi uusien yhteyksien avaamisen yhteydessä verkostoltaan merkittävästi kasvavaan raitiotieliikenteeseen. Juna- ja metroyksiköjä hankittaisiin kumpaakin 35 yksikköä. Tarkastelussa käytetyt hankintahinta-arviot uudelle kalustolle olivat metron osalta noin 270, junien osalta noin 350 ja raitiovaunujen osalta noin 720 miljoonaa euroa.

Kuva 13. Vuoden 2025 jälkeen käyttöön otettavan uuden kaluston hankinnasta aiheutuvat vuotuiset kustannuserät, miljoonaa euroa.

Skenaariossa uuden raidekaluston käyttöönottojen odotetaan painottuvan kuvan 13 mukaisella tavalla voimakkaasti vuosikymmenen vaihteeseen ja 2030-luvun alkuun, jolloin niistä koituvat vuotuiset maksuerät voisivat olla lähes 50 miljoonaa euroa. Tällöin odotetaan avautuvan useampia uusia raidehankkeita, joiden lisäksi käyttöön tulisivat myös raskasraiteiden toimintavarmuutta parantavat junien ja metron kulunvalvontajärjestelmien uudistukset. Ne mahdollistavat vuorovälien tihentämisen ja toisaalta ohjaavat junien ja metron osalta tekemään järjestelmien toimivuuteen liittyviä huomattavia investointeja myös vanhaan kalustoon.

Esimerkiksi junien osalta uuden kulunvalvontajärjestelmän eli digiradan käyttöönotto edellyttää jo käytössä olevien junien uudistamista noin 40 miljoonalla eurolla. Laskelmassa valtion osuus tästä olisi puolet. Digirata mahdollistaa vuorovälihenkyykset, joiden seurauksena operointikustannusten odotetaan kasvavan niin suoraan¹ kuin epäsuoremminkin. Yhdessä Espoon kaupunkiradan ja Kerava-Nikkilä-ratojen avautumisen kanssa lisääntynyt liikennöinti, joka kasvattaa kustannuksia jo itsessään, laukaisee tarpeet myös junakalusto- ja varikkoinvestoinneille. Junien odotetaan tulevan käyttöön 2030-luvun alun kolmen vuoden aikana 11-12 kappaleen erissä.

Skenaariossa rakennetaan kolme uutta junavarikkoa, joiden toiminnallisuudet vaihtelevat pelkästä säilytyksestä laajempaan palettiin. Varikoita rakentuisi yksi pää-, kehä- ja rantaradasta kullekin. Valtion odotetaan osallistuvan uusiin junavarikkoihin investointeihin 30 %:n osuudella. Vanhoista varikoista luopumisen aikatauluja ja vaikutuksia ei ole tarkastelussa huomioitu.

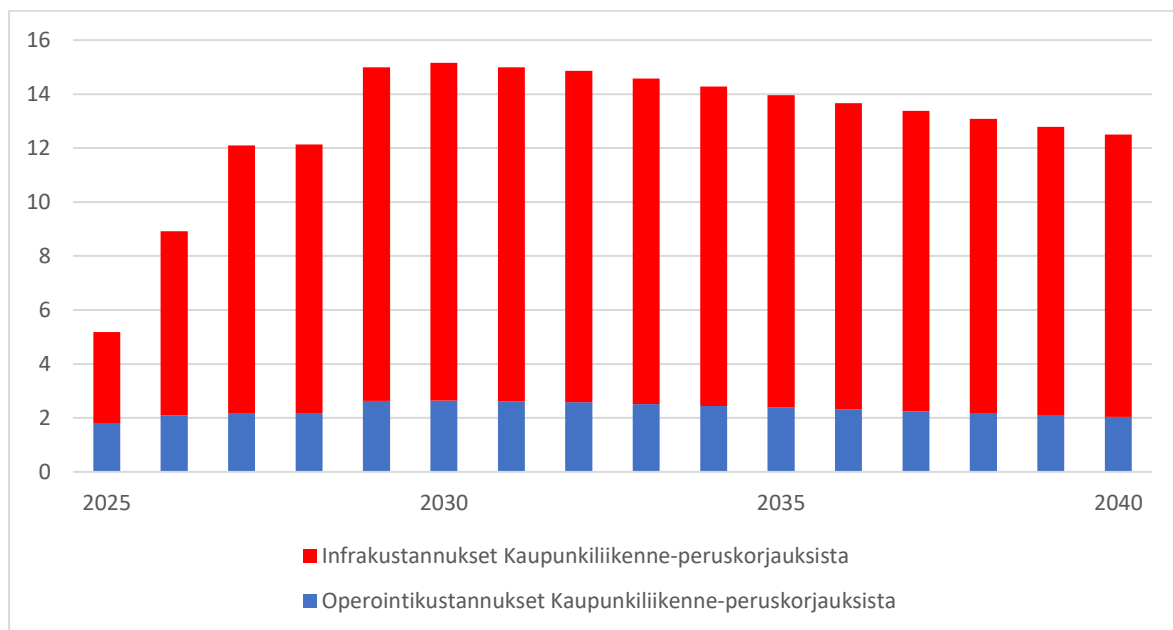
Pidempikestoisesta raitiotieverkon kehittämisestä on sellaisenaan odotettavissa raitiotieliikenteen tehostumista ja sitä seuraavia suoria operointisäästöjä noin 4,3 miljoonalla eurolla vuodessa. Tämän odotetaan kuitenkin siirtyvän täysimääräisesti palvelutason parantamisen eduksi, jolloin nettovaikutus jäisi nolleen. Parempikin palvelutaso on mahdollinen, mutta kysyntänäkymät määrittävät sitä, missä määrin operointikustannuksia on mielekästä kasvattaa. Myöskään metron kulunvalvonnan

¹ HELMET-liikennemallin tuottaman CBA-aulukon mukaan noin 42 miljoonaa euroa vuodessa, mikä edustaa suurinta osaa tarkastelun operointikustannusten suoritepohjaisesta kasvusta.

uudistamisen ei tuo tarkasteluun tässä kohtaa muutoksia, vaikka se mahdollistaisikin metron vuorovälien lyhentämisen. Sen hankintaan on kuitenkin laskettu Helsingin jo päättämän ensi vaiheen päälle tuleva, 2030-luvun vaihteeseen ja alkuun ulottuva jatkokehityshanke.

Kaupunkiliikenne Oy:n kymmenvuotishjelma vuosille 2023-32 on huomioitu tarkastelussa siten, että eräistä kustannusjaoiltaan vielä tarkentumattomista infran peruskorjaushankkeista on jaettu pieniä osia operointikustannuksiin siirtyviksi. Osassa metroasemien peruskorjaushankkeita on tunnistettu, että pieni osa kustannuksista voi liittyä myöhemmin tarkentuviin liiketilainvestointeihin, minkä vuoksi näistä hankkeista koituviksi odotettuja infrakustannuksia on hieman pienennetty.

Lisäksi pienemmät, suuruudeltaan kokonaisuudessaan alle miljoonan euron toimenpiteet on jyvitetty painoilla 75 % infra- ja 25 % operointikustannuksiksi. Samoin nämä on jaettu liikennemuodoittain seuraavasti 75 %:lla metrolienteeseen ja 25 %:lla raitiotieliikenteeseen kohdistuviksi. Toimenpiteistä osa on jatkuvia ja pidempikestoisia. Näistä koituvat kustannukset kumuloituvat vuosittain rullaavasti, samoin kuin esimerkiksi erissä käyttöön tulevien kalustohankintojen tapauksessa. Kaupunkiliikenne Oy:n osalta tiedossa olevista metroasemien ja raidekaluston peruskorjaustoimista odotetaan koituvan HSL:lle 2030-luvun alkupuolella kuvan 14 mukaiset enimmillään noin 15 miljoonan euron vuotuiset maksuerät. Etenkin vanhat metroasemat kuten Rautatientori, Herttoniemi, Itäkeskus ja Kamppi ovat infrakustannustenkin näkökulmasta huomattavia perusparannushankkeita.

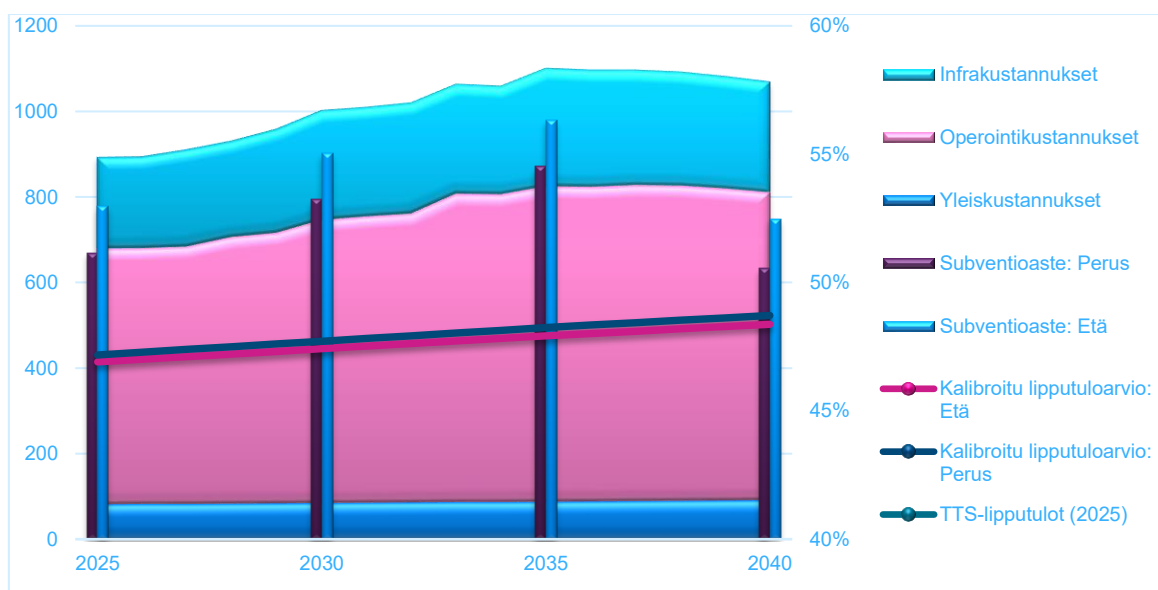

Kuva 14. Kaupunkiliikenne Oy:n kymmenvuotishjelman peruskorjaushankkeiden HSL:lle tuottamat vuotuiset maksuerät (milj. eur)

Syyskuun 2022 MAL 2023 -hankkeiden (VE2) vaikutusten arviointiin sisältyneeseen lipunhintavaikutusten analyysiin nähden tähän tarkasteluun laaditut keskipitkän aikavälin tarkastelun mukaiset HSL:n vuoden 2040 kokonaiskustannukset olisivat kokonaisuudessaan noin 60 miljoonaa euroa suuremmat. Tämä selittyy etenkin varikko-, kalusto- ja peruskorjauserillä, joita MAL 2023 -tarkastelussa ei ollut täysimääräisesti huomioitu. Toisaalta tässä tarkastelussa on huomioitu tarkemmin korkoerien pienenemisen vaikutusta, minkä myötä vuoden 2040 infrakustannukset olisivat nykyhinnoissa noin 260 miljoonaa euroa, noin 25 miljoonaa euroa aiempaa tietoa vähemmän.

6 HSL:n talouden keskipitkän aikavälin tarkastelun tulokset

Keskipitkän aikavälin tarkastelussa HSL:n keräämät lipputulot kehittyisivät kuvan 15 lineaarisen projektion visualisoimalla tavalla vuoden 2025 415-430 miljoonasta eurosta vuoden 2040 500-525 miljoonaan euroon. Vaikka lipputulojen kehityksen odotetaan olevan seudun rakenteeseen ohjautuvan kasvun myötä positiivista sekä perus- että etätöyöskenaarioissa, on HSL:n kokonaistaloudellinen yhtiö suhteessa kustannusnäkömään haastava ainakin tarkastellulla keskipitkällä aikavälillä.

Kuva 15. HSL:n kustannuserät, HELMET-liikennemallilla estimoitujen, kalibroitujen lipputulojen lineaarinen projektiio, miljoonaa euroa, sekä pylväiden visualisoimat estimaatit koko HSL-tason subventioasteesta (% , oikea akseli) vuosina 2025-2040

Strategiassa tavoiteltuun 50 %:n subventioasteeseen nähden puuttuvia lipputuloja olisi eniten vuonna 2035, kysyntäskenaariosta riippuen 50-75 miljoonaa euroa. Tällöin HSL:n toimintamenot olisivat kokonaisuudessaan noin 1,1 miljardia euroa vuodessa, kun taas lipputulot jäisivät perusskenaariossakin alle 500 miljoonaan euroon. Subventioasteessa tuloina on huomioitu valtion suurten kaupunkien vuotuinen joukkoliikennetuki 6 miljoonaa euroa. Vuonna 2035 koko HSL-tason subventioaste olisi kysyntäskenaariosta riippuen siten hieman alle tai yli 55 %. Tarkastelun loppupään eli erityisesti vuoden 2040 tapauksessa on puolestaan huomioitava pidemmän aikavälin epävarmuudet ja hanketietoihin liittyvät puutteet.

Kuvan 15 tiivistämät HSL:n talouden keskipitkän aikavälin tarkastelun tulokset osoittavat, kuinka HSL:n kustannuskasvun odotetaan olevan keskipitkällä aikavälillä ja todennäköisellä hankenäkömällä huomattavaa myös suhteessa mallinnettuun lipputulokehitykseen. Näin on tarkastelun kiinteähintaisuudesta huolimatta. Lisäksi tiedossa olevien kustannuserien kehitykseen liittyy nyt korostuvaa epävarmuutta. Tarkastelu on tehty virallisen ja valmiin tiedon pohjalta, vaikka onkin tunnustettu, että esimerkiksi hankkeiden kustannusarviot päivittyvät viiveellä. Nyt ne eivät välttämättä ole kaikissa tapauksissa edes läheskään samoilta vuosilta.

Nykyisellä palvelutasolla ja rahoitusmallilla hankekokonaisuuden mukaisesta seudun liikennejärjestelmän kunnallisin joukkoliikenneinvestoinnein kehittämistä seuraava kiinteiden

pääomakustannusten kasvu vaikuttaisi HSL:n talouteen joka tapauksessa siten, että kuvan 15 tiivistämien mallinnusten tulosten perusteella 50 %:n subventioastetavoitetta on vaikea odottaa saavutettavan ainakaan ennen 2030-luvun loppua. Jo odotettu operointikustannusten kasvu 2030-luvun alkupuolelle mennessä on mittaluokaltaan huomattavaa.

Toisaalta on niin, että vuodesta 2022 eteenpäin skenaariossa avautuvan uuden infran vaikutusten mittaluokka sen verran merkittävä, että ilman sen korkoja ja poistoja subventioasteen osalta voitaisiin olla noin 50 % tuntumassa, kysynnän perusskenaariossa jopa hieman alle sen. Kuitenkin esimerkiksi vuosi 2022 osoitti sen, kuinka kustannuspaineita voi samanaikaisesti ilmetä useasta eri suunnasta, jolloin niiden kovinkaan täysimittainen lipunhintoihin siirto voi todennäköisesti olla vaikeaa. Mahdollinen suhteellisten kustannusten muutos eri liikennemuotojen välillä on tässä mielessä sinänsä relevantti, mutta jokseenkin työn rajauksen ulkopuolelle jäävä kysymys.

Selvityksen osana toteutettiin myös tekninen tarkastelu, jossa vuoden 2025 jälkeen valmistuvien, ei vielä rakenteilla olevien hankkeiden kustannusarvioita kasvatettiin 15 prosentilla. Tämä tarkoittaisi subventioasteessa 2030-luvun loppupuolella enimmillään noin 1,5 prosenttiyksikön kasvua. Kyseisen tarkastelun tarkoituksena oli kuvata työvoima- ja panosintensiivisten investointien suhteellisten kustannusten kasvun vaikutuksia.

Rakennuskustannuksia teknisesti korottanut tarkastelu ei ottanut huomioon sitä, kuinka keskimääräistä nopeampi kustannuskasvu voisi olla toteutuessaan laaja-alaisempaa ja esimerkiksi työvoiman saatavuuden kautta myös varsinaisiin operointikustannuksiin heijastuvaa. Ainakin 2020-luvun alun talouskehityksessä rakennuskustannukset ovat etenkin materiaalien ja energian osalta kasvaneet merkittävästi myös reaalisesti. Kirjoitushetkellä näkymä työvoiman saatavuuteen näyttäytyy paikoin haastavana, mikä tarkoittaa, että myös siihen voi liittyä huomattavia kustannuspainetta.

Lisäksi joukkoliikenne on edelleenkin pandemian laukaisemien muutosten jälkeisessä murrosvaiheessa ja vasta aika näyttää, mihin esimerkiksi kapasiteettia määrittävä aamun ruuhkatunti tarkalleen ottaen kehittyy. Myös liikennöintisopimusten ja kalustohankintojen syklien vuoksi mahdolliset muutokset toteutuvat viiveellä, eivätkä nekään ratkaisevasti muuta HSL:n talouden suurta kuvaa.

Suuntaa antava havainnollistus osoittaa, kuinka lukuisista erisuuntaisista epävarmuuksista huolimatta HSL:n keskipitkän aikavälin talousnäkymä näyttäytyy strategisen tavoiteasetannan näkökulmasta vaikeana ja kallistuvien matkalippujen myötä heikosti kestävästä liikkumisesta ja kaupunkiseudun vetovoimaa edistävänä. Ilman muutosta tie- ja katuverkon ruuhkautumisen haitat tulevat kasvamaan ja myös päästövähennystavoitteita on vaikeampi saavuttaa.

VANTAAN VANHUSNEUVOSTON LAUSUNTO KOSKIEN HSL:N TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMAA VUOSILLE 2024-2026

Joukkoliikenne on pääkaupunkiseudulla merkittävän yhteiskunnallisen haasteen edessä. Joukkoliikenteen kehittäminen sekä sen käyttäjämäärän merkittävä lisääminen ei ole ainoastaan HSL:n talouden vaan koko yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta entistä tärkeämpää ja kiireellisempää. Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on välttämätöntä siirtyä mahdollisimman paljon yksityisautoilusta joukkoliikenteen käyttöön.

Ikäihmisten määrä on koko maassa, mutta erityisesti Vantaalla huimassa nousussa. Sofia Tennilän diplomityössä (Aalto-yliopisto 2021) selvitettiin Helsingin seudun 65 vuotta täyttäneiden liikkumista ja liikkumiseen yhteydessä olevia tekijöitä. Tutkimuksessa käytettiin HSL:n vuonna 2018 tehdyn liikkumistutkimuksen aineistoa. Siinä todetaan, että ikääntyneet tekevät vähemmän matkoja kuin koko väestö. Kuitenkin viime vuosikymmeninä matkojen määrä on lisääntynyt, mikä johtuu tulotason parantumisesta, terveydentilan kohentumisesta ja aktiivisemmista elämäntavoista.

Ikäihmiset kasvavana julkista liikennettä käyttävänä kohderyhmänä on siis syytä ottaa huomioon myös talous- ja toimintasuunnittelun yhteydessä entistäkin suunnitelmallisemmin. Vanhustenhuollon nousevien kustannusten hillitsemiseksi ikäihmisiä tulee kaikin keinoin kannustaa ja aktivoida liikkeelle huolehtimaan henkisestä ja fyysisestä toimintakyvystään. Toimiva ja edullinen joukkoliikenne on avainasemassa mahdollistamassa tätä.

Kun työmatkoja julkisilla tekevien liikkuminen on muuttunut epävarmemmaksi, on erityinen syy pyrkiä kiinnittämään tämä kasvava joukko ikäihmisiä julkisen liikenteen käyttäjäksi, jotta nousijamäärätavoitteisiin päästään myös tulevaisuudessa.

Vantaan vanhusneuvosto edellyttää, että Vantaan kaupungin edustajat edistävät omilla toimillaan sekä lausunnoillaan sitä, että ikäihmiset pystyisivät käyttämään joukkoliikenteen palveluja mahdollisimman paljon, mahdollisimman pitkään ja mahdollisimman edullisesti.

Vanhusneuvoston esittämät tarkemmat toimenpide-ehdotukset talous- ja toimintasuunnitelmaan

Ikääntyvän väestön näkökulmasta keskeisiä asioita joukkoliikenteessä ovat matkojen edulliset hinnat, joukkoliikenteen turvallisuus, linjastojen kattavuus, suorat yhteydet sekä pysäkkien läheisyys.

Yleisesti HSL:n talous- ja toimintasuunnitelmaan tulisi ehdottomasti sisältyä oma osionsa ”Ikäihmiset joukkoliikenteen käyttäjinä”. Nyt ikäihmisten tilannetta on sivuttu ohimennen vain sivulauseessa.

1. Lippujen hinta ja ostaminen

On palautettava 50 % alennus kertalipun hintaan. Ikäihmiset eivät välttämättä pysty sitoutumaan kalliimman kausilipun hankkimiseen, koska käyttötarpeessa on runsaasti vaihteluita mm. terveydentilan takia. Alennettua päivälippua voisi kokeilla ruuhkahuippujen välissä esimerkiksi klo 9–15 välisenä aikana.

Vantaalaisten ikäihmisten yhdenvertaisuuden kannalta on erityisen tärkeää, että Tikkurila saataisiin sisältymään AB-vyöhykkeeseen. Tikkurilan suuralueella asuu paljon ikäihmisiä, nyt he maksavat Helsingin-matkasta 2 euroa enemmän kuin toisella suuralueella Myyrmäessä asuvat. Vyöhykejaon olisi hyvä olla mahdollisuuksien mukaan yhtenäinen saman kunnan alueella.

Lähimaksu tulee ottaa pian käyttöön kaikissa liikennevälineissä. Matka pitäisi pystyä maksamaan myös pankkikortilla. Ikäihmisillä ei välttämättä ole osaamista HSL- sovelluksen käyttöön ja matkakortin lataamiseen. Lähimaksulla maksaminen helpottaisi myös julkisia satunnaisesti käyttäviä (esim. pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuvat tai turistit).

Tärkeää on seurata eri lipputuotteiden myynnin kehitystä ikääntyvän väestön osalta sekä laatia toimenpideohjelma siitä, miten HSL pyrkii vastaamaan tämän käyttäjäryhmän erityistarpeisiin ja miten ikäihmisiä erityisesti kannustetaan tulevaisuudessa vieläkin vahvemmin joukkoliikenteen käyttäjiksi.

2. Joukkoliikenteen turvallisuus

Yhdenvertaisuus ja turvallisuussyistä rollaattoria käyttävien tulisi saada matkustaa busseissa ilmaiseksi kuten lastenvaunuja työntävien matkustajien.

Bussinkuljettajien koulutuksessa ja bussioperaattorien valinnassa tulisi korostaa ikääntyneiden matkustajien turvallisuuteen, että he aina varmistavat sen, että sekä bussiin nousu, maksaminen ja istuutuminen sekä bussista poistuminen tapahtuu turvallisesti.

3. Linjastot, suorat yhteydet sekä pysäkinvälit

Matkaketjut merkitsevät lisääntyneitä vaihtoja, ja niihin liittyy erilaisia turvallisuusriskejä, myös pelkoa eksymisestä. Vaihdot ovat ikäihmisille hankalia. **Siksi on tärkeää, pysäkkien välit ovat mahdollisimman lyhyet, jotta julkisen liikenteen piiriin pääsee helpommin.** Moni ikääntynyt ihminen joutuu käyttämään julkista liikennettä lyhyilläkin matkoilla.

Sujuvia matkaketjuja suunniteltaessa, tulee ottaa myös kaikki muut kohderyhmät huomioon kuin vain työmatkaliikkujat.

Palvelulinjoja suunniteltaessa olisi hyvä ottaa jo varhaisessa vaiheessa alueiden ikäihmiset ja esimerkiksi kuntien vanhusneuvostot vahvemmin mukaan, jotta voitaisiin varmistaa palvelulinjojen optimaalisimmat sijainnit ja reitit.

Hyväksytty vanhusneuvoston kokouksessa 7.8.2023.

Vantaan kaupungin lausunto Helsingin seudun liikenne- kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024–2026

Johdanto

Lausuntopyynnössään HSL pyytää jäsenkunnilta 31.8.2023 mennessä lausuntoa alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta. Erityisesti huomiota pyydetään kiinnittämään:

1. Sitoutuvatko jäsenkunnat tavoitelähtöiseen budjetointiin, jolla mahdollistetaan joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvu?
 - a. Talousarvio ja -suunnitelma pohjautuvat tavoitteeseen, että nousijamäärät saadaan strategian mukaiseen nousuvauhtiin ja toimenpiteisiin tämän tavoitteen saavuttamiseksi panostetaan myös taloudellisesti TTS-kaudella
 - b. Talousarviossa ja suunnitelmassa ei esitetä ylijäämien palautusta jäsenkuntiin, vaan valtion koronatukien ansioista kertyneet ylijäämät jätetään HSL:lle ja käytetään TTS-kauden toimenpiteisiin, joilla matkustajamäärätavoitteet on mahdollista saavuttaa.
2. Miten kunnat aikovat ratkaista infrakorvausjärjestelmän haasteet HSL:n taloudelle tulevina vuosina?
 - a. HSL on muodostanut yhteistä näkemystä yhdessä jäsenkuntiensa edustajien kanssa arvioimalla HSL:n tilannekuvaa ja rahoituspohjaa.
 - b. Tavoitteena oli luoda yhteinen tilanne- ja tulevaisuuskuva HSL:n rahoituksellisesta pohjasta, perussopimuksen määrittämistä velvoitteista sekä HSL:n kyvystä vastata asetettuihin erilaisiin velvoitteisiin 2020–2030-luvuilla. Mahdollinen jatkotyö on jäsenkuntien/omistajien vastuulla.

Vantaa on sitoutunut kehittämään joukkoliikennettä kokonaisvaltaisesti ja vastaamaan rahallisesti väestönkasvusta johtuvaan liikennöintimäärien kasvuun. Vantaan maankäytön kehittäminen erityisesti hyvän joukkoliikenteen alueilla tukee myös joukkoliikenteen käytön kasvua. Vantaalla tehdään myös jatkuvasti joukkoliikenteen järjestelyjä parantavia infratoimenpiteitä ja huolehditaan joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä esimerkiksi kaavoituksen yhteydessä.

Pääkaupunkiseudun kuntien omistajaohjaustavoitteet HSL:lle

Pääkaupunkiseudun kaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen ovat valmistelleet vuosittain suurille kuntayhtymille, HSL:lle ja HSY:lle yhteiset omistajaohjaustavoitteet. Tavoitteiden valmistelussa vuosille 2024–2026 on lähtökohtana se, että tavoitteet pysyvät koko tavoitekauden samoina, mutta tavoitteisiin liittyviä mittareita voidaan täsmentää vuosittain. Tällä tavoitellaan parempaa jatkuvuutta ja ennakoitavuutta kuntayhtymän näkökulmasta. HSL:lle asetetut tavoitteet ja niitä koskevat mittarit on esitetty alla olevassa taulukossa:

1. Tuottavuuden nousu koko tarkastelukaudella yhteensä vähintään 5 % vuosien 2015–2019 keskiarvoon verrattuna	2. Kuntakohtaiset subventio-osuudet tarkastelukauden loppuun mennessä enintään 50 % kuntakohtaisista kokonaiskustannuksista	3. Joukkoliikenteen toimivuuden parantaminen ja vastuullisuus
Mittarit: 1. Tuottavuusohjelman toimeenpano sisältäen tuottavuusmittarien päivittämisen sekä muut tarvittavat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi jäsenkuntien taloustilanteet huomioon ottaen 2. Matkustajakilometrikustannus (infrakulujen kanssa ja ilman) 3. Nousujen määrä (jos mahdollista seurata ja tilastoida jo 2024 alkaen)	Mittarit: 1. Tuottavuusohjelman ja muiden suunnitelmien toteuttaminen ja muokkaaminen siten, että kuntakohtainen subventiotavoite voidaan saavuttaa 2. Kuntaosuuksien tarkastelu kuntakohtaisesti vuosittain ja keskipitkän aikavälin (5–7 vuotta) ennusteilla 3. Joukkoliikenteen infra- ja operointikustannusten kumulatiivisen kehityksen tarkastelu kuntakohtaisesti ja koko HSL-alueen osalta vähintään suurten infrahankkeiden suunnitteluvaiheessa päivitettävillä pitkän aikavälin ennusteilla, jotka tukevat jäsenkuntien hankekohtaista päätöksentekoa	Mittarit: 1. Suunnitelman toteuttaminen pandemian liikkumiseen aiheuttamiin muutoksiin sopeutumiseksi 2. Alueittainen asiakas- ja asukastytytyväisyys vuosittain 3. Joukkoliikenteen co2-päästöt vuoteen 2025 mennessä vähintään -90 % verrattuna vuoden 2010 tasoon

Omistajaohjaustavoitteiden lisäksi muuna omistajalinjauksena esitettiin, että kuntayhtymän talousarviovalmistelussa otetaan huomioon peruspääomalle maksettava 1,5 %:n korvaus.

Keskeiset strategiset tavoitteet TTS-kaudella 2024–2026

Vantaan näkemyksen mukaan kannattavien ja saavutettavien joukkoliikennelinjojen suunnittelu edellyttää syvällistä asiakasymmärrystä. Toiminnallisten tavoitteiden laadinnassa tulee kiinnittää huomiota siihen, miten yksittäisen kuntalaisen sukupuoli, ikä ja alue vaikuttavat haluun ja

mahdollisuuksiin käyttää joukkoliikennettä sekä miten tämä tieto auttaisi kasvattamaan matkustajamääriä. HSL:n tuleekin keskittyä entistä vahvemmin ydintekemiseensä eli matkustajiaan hyvin palvelevan ja kustannustehokkaan joukkoliikenteen suunnitteluun ja löytää siten tehokkaita keinoja vastata strategisiin tavoitteisiinsa. Em. perusteella on erinomaista, että HSL itsekin nostaa vahvasti esille datan hyödyntämisen suunnittelun pohjalla. Alueellisen tuntemuksen lisäämiseksi yhteistyö kaupungin kanssa erityisesti kaupungin tuleviin suunnitelmiin liittyen on tarpeen. Lisäksi liikennetiedon ja erilaisten tutkimusten tulosten jakamista kaupungin ja HSL:n välillä on hyvä kehittää.

Matkaketjujen kehittäminen on Vantaan kaupungin näkemyksestä erittäin tärkeää. Liityntäpysäköinnin tunnistautuminen ja maksaminen tulee saada nopeasti onnistumaan HSL-sovelluksella, jotta päästään eroon turhasta pysäköintiautomaateilla jonottamisesta. Sujuvien matkaketjujen ja tarkoituksenmukaisten liityntämahdollisuuksien edistämiseksi Vantaan kaupunki toivoo selvitettävän myös esimerkiksi kaupunkipyöräiden lipputuotteiden yhdistämistä joukkoliikennelippuun uuden seudullisen kaupunkipyöräjärjestelmän tullessa vuonna 2026. Ylipäänsä uuden kaupunkipyöräjärjestelmän suunnittelulla alkaa olla jo kiire. Kaupunkien infratoimenpiteille ja hankinnoille on varattava riittävästi aikaa, jotta uusi kaupunkipyöräjärjestelmä päästään aloittamaan kaudella 2026 ilman turhaa taukoa.

Liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset 2024–2026

Liikenteen palvelutasoa ja palvelutason muutoksia käsitellään myöhemmin tavoitelähtöisen budjetoinnin kohdassa.

Lipputulot, kustannukset ja kuntaosuuksien taso TTS-kaudella

HSL esittää lipputuloarvioksi 383 milj. euroa vuonna 2024, 2025 tavoite on 405 milj. euroa ja 420 milj. euroa vuonna 2026. Vantaan osuus lipputuloista olisi 59,1 milj. euroa, 62,8 milj. euroa ja 64,6 milj. euroa. Vuonna 2019 HSL:n lipputulot olivat 383 milj. euroa, josta Vantaan osuus oli 61,4 milj. euroa.

Vuoden 2023 ensimmäisessä osavuositarkastuksessa Vantaan lipputulojen ennustetaan olevan 59,5 milj. euroa eli Vantaan lipputulojen arvioidaan laskevan 0,4 milj. euroa vuonna 2024. Osavuositarkastuksen ja TTS-lausunnon taustamateriaalista käy ilmi, että vuoden 2023 ensimmäisessä osavuositarkastuksessa ABC-lippujen lipputulojen ennustetaan olevan 56,2 milj. euroa ja vuonna 2024 ABC-lipputulojen arvioidaan olevan 49,4 milj. euroa eli ABC-lipputulojen arvioidaan laskevan noin 6,9 milj. euroa. Syitä Vantaan lipputulojen tai ABC-lipputulojen laskulle ei ole esitetty.

Vantaa toivoo, että talousarvion lipputulotavoitetta tarkistetaan vyöhykkeittäin, kunnittain ja kokonaisuutensa tasolla erityisesti vuoden 2024 osalta.

KUNTAOSUUS	2024		2025		2026	
	Vantaan osuus	Yhteensä	Vantaan osuus	Yhteensä	Vantaan osuus	Yhteensä
Operointikustannukset	102,0	612,3	102,9	620,6	104,3	633,2
Muut kustannukset	10,9	82,1	11,1	83,2	11,6	87,0
Infrakustannukset	16,5	217,4	16,1	218,1	16,1	218,4
Kokonaiskustannukset	129,4	911,8	130,1	921,9	132,0	938,6
Kuntaosuudet	68,2	517,1	65,2	504,9	65,3	506,6
Subventio%	52,7 %		50,1 %		49,4 %	

Vantaan kuntaosuuden muodostuminen vuosina 2024–2026

Vuosina 2024–2026 HSL arvioi saavansa tukia 12 milj. euroa vuodessa, josta Vantaan osuus on 2,1 milj. euroa vuodessa. Vantaa korostaa, että valtion tuki HSL-alueen joukkoliikenteeseen on tällä hetkellä täysin riittämätön ja se tulisi saattaa käyttäjämäärien edellyttämälle tasolle ja se tulisi vakiinnuttaa pohjoismaisten verrokkikaupunkien tasolle 150 miljoonaan euroon per vuosi. Joukkoliikenteen rahoitushaasteiden jatkuessa pandemian jälkeisen toimintaympäristön muutoksen, Ukrainan sodan ja energiakriisin myötä tulee HSL:n yhteistyössä Helsingin seudun kuntien kanssa vaikuttaa valtion pääkaupunkiseudulle antaman joukkoliikenteen tuen kasvattamiseksi.

Sitoutuvatko jäsenkunnat tavoitelähtöiseen budjetointiin, jolla mahdollistetaan joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvu?

- a. Talousarvio ja -suunnitelma pohjautuvat tavoitteeseen, että nousijamäärät saadaan strategian mukaiseen nousuvauhtiin ja toimenpiteisiin tämän tavoitteen saavuttamiseksi panostetaan myös taloudellisesti TTS-kaudella***

Koronapandemian jälkeinen matkustajamäärien toipuminen on riippuvainen niin alueesta kuin liikennemuodosta, esimerkiksi seutulinjat ovat toipuneet erittäin hyvin. Vantaa on sitoutunut kehittämään joukkoliikennettä kokonaisvaltaisesti ja vastaamaan rahallisesti väestönkasvusta johtuvaan liikennöintimäärien kasvuun.

Vantaa katsoo, että HSL:n tavoite ketterien toimenpiteiden löytämiselle nousijamäärien kasvattamiseksi pikaisella aikataululla on erittäin kannatettava ja tarpeellinen. Vantaa painottaa, että joukkoliikenteen käyttäjämäärät saadaan voimakkaampaan kasvuun tekemällä yhteistyötä HSL:n, kuntien, kuntalaisten ja yritysten kesken. Vahvemmallalla yhteistyöllä ja hyödyntämällä kaupunkien alueiden, maankäytön ja asukkaiden liikkumisen tuntemusta voidaan varmasti löytää ratkaisuja joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja siten matkustajamäärien kasvun edistämiseksi. Vantaa toivoo, että HSL huomioi jatkossa Vantaan huolet joukkoliikenteen palvelutarjonnassa ja ehdotukset linjastosuunnittelussa.

Linjastosuunnittelun ja tarjonnan optimoinnin osalta Vantaan kaupunki esittää tutkittavan yhteistyössä kaupunkien kanssa, millä alueilla kustannustehokkain matkustajamäärän kasvu voitaisiin saavuttaa. Linjastosuunnittelussa ei ole välttämättä hyödynnetty paikkatietoa parhaalla mahdollisella tavalla ja laajuudella. Yhdistämällä paikka-aikatietoa pysäkkikohtaisista nousijamääristä ja linjojen lisävuorojen marginaalikustannuksesta, voitaisiin linjastosuunnitteluun hahmottaa uusia ideoita. Uusista lippulaitteista ja matkustajalaskentalaitteista tullaan saamaan aiempaa parempaa tietoa matkustajien nousuista ja poistumisista, joista myös kaupunki pyytää saavansa dataa. Jotta kaupunki voi edistää joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä ja sujuvuutta, myös gps-pohjaista sijaintitietoa toivotaan jaettavan.

Vantaan ratikasta tehtiin toteutuspäätös Vantaan kaupunginvaltuuston kokouksessa 22.5.2023. Ratikan rakentamisen aikaiseen linjastoon on varauduttava ajoissa samoin kuin ratikan aikaiseen liikenteeseen.

Edellisessä TTS-lausunnossaan Vantaa ilmaisi huolensa heikentyneistä joukkoliikenneyhteyksistä pientalovaltaisilla alueilla ja koululaisten liikenneyhteyksissä. Edellisessä TTS-lausunnossaan Vantaa ilmaisi huolensa heikentyneistä joukkoliikenneyhteyksistä etenkin pientalovaltaisilla alueilla ja koululaisten liikenneyhteyksissä. Vantaan huoli heikentyneistä liikenneyhteyksistä ei näy palvelutasomuutoksissa. Esitetyt alueelliset linjastotarkastelut paremman asiakasymmärryksen ja linjaston kustannustehokkuuden parantamiseksi ovat erittäin kannatettavia, mutta pelkkä selvitys ei paranna Vantaan pientaloalueiden joukkoliikennettä. Sen sijaan pitäisi HSL:n täytyä ryhtyä mahdollisimman pikaisesti parannustoimenpiteisiin ja korjata linjaston puutteet asukkaiden tarpeita palvelemaan.

Vantaa muistuttaa myös, että joukkoliikenteen koronapandemiasta palautuminen on ollut erilaista niin alueellisesti kuin liikkumismuodollisestikin. Myös linjastossa on tapahtunut Vantaalla isoja muutoksia viime vuosina. Täytyy muistaa, että nousujen mittaaminen on eri asia kuin varsinainen matkustajamäärän kasvu, joka voi johtua mm. siirtymisestä syöttöliikenteeseen.

b. Talousarviossa ja suunnitelmassa ei esitetä ylijäämien palautusta jäsenkuntiin, vaan valtion koronatukien ansioista kertyneet ylijäämät jätetään HSL:lle ja käytetään TTS-kauden toimenpiteisiin, joilla matkustajamäärätavoitteet on mahdollista saavuttaa.

Jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina ne kustannukset, joita ei voida kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla. Kuntaosuudet muodostuvat operointikustannusten, yleiskustannusten ja joukkoliikenneinfran kustannuksista, joista on vähennetty lipputulot, tuet ja ylijäämän käyttö. Ylijäämä on seurausta siitä, että kunta on maksanut vuoden aikana enemmän kuntaosuutta kuin joukkoliikenteen järjestäminen olisi vaatinut. Kyse on siis suoraan tiettyyn kuntaan kohdistuvasta ylijäämästä.

Koronapandemian aikana kuntaosuuden ennakointi on ollut haasteellista lipputulon epävarmuuden ja koronavastustusten takia. HSL esittää, että kuntien ylijäämiä ei pyritä lyhentämään, vaan että ylijäämät käytettäisiin joukkoliikenteen kehittämiseen. Perusteluna tälle on, että Traficom päätti syksyllä 2022 myöntää vielä lisärahoitusta joukkoliikenteen järjestämiseen poikkeusoloissa ja palvelutason ylläpitämiseen yhteensä 49,233 milj. euroa. HSL esittää tuon tukiosuuden käytettäväksi joukkoliikenteen matkustajamäärien kasvattamiseen ja palvelutason parantamiseen strategiatavoitteiden saavuttamiseksi. Alustava TTS-suunnitelma ei sisällä varausta tähän lisäpanostukseen, vaan lisäkustannukset tuodaan vuosina 2024–2025 talousarviomuutoksina Yhtymäkokouksen käsittelyyn sitovien toimintamenojen ylittyessä ja kulujen rahoittamiseen käytetään koronatukien ansiosta kertyneitä ylijäämiä. Ennusteen mukaan vuoden 2023 lopussa HSL:ään on kerääntynyt ylijäämiä 49,164 milj. euroa, josta Vantaan osuus on 14,8 milj. euroa.

Vantaa pitää erittäin hyvänä HSL:n tavoitetta siitä, että HSL kokeilee nykyisen palvelujärjestelmän piirissä pikaisella aikataulla erilaisia toimenpiteitä, joilla matkustajamäärät saadaan nousuun ja strategian mukaiset matkustajamäärätavoitteet saavutetaan lähivuosina. Toimenpiteiden rahoitus tulee kuitenkin suunnitella toisin. Talous- ja toimintasuunnitelman luonnoksessa esitetty rahoitustapa eli kuntakohtaisten ylijäämien käyttö johtaisi siihen, että toimenpiteet kohdistuisivat eri tavoin eri kuntiin. Tämä ei ole matkustajamäärien kasvattamisen kokonaisuuden näkökulmasta järkevää. Vantaa ei tämän vuoksi kannata HSL:n esittämää toimintatapaa, että Vantaan tulisi joukkoliikenteen kehittämisessä sitoutua toimiin, joita ei ole edes alustavasti esitelty toimintasuunnitelmassa ja joihin käytettäisiin suoraan kuntakohtaisia kertyneitä ylijäämiä.

Talous- ja toimintasuunnitelman luonnoksessa ei kerrota, mitä toimenpiteet ovat, miten toimenpiteiden kustannukset jakautuisivat eri kunnille tai mikä niiden vaikuttavuus olisi matkustajamäärien kasvattamiseksi joukkoliikenteessä. Toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta ja kuntakohtaisia kustannuksia tulee käydä läpi kuntien kanssa ennen niistä päättämistä. Vantaa esittääkin, että matkustajamäärien lisäämiseen liittyvät toimenpiteet valmistellaan yhteistyössä HSL:n ja omistajakuntien kesken. Tarvittaessa toimenpiteisiin liittyvät talousarviomuutokset käsitellään yhtymäkokouksessa.

Vantaa esittää, että matkustajamäärien kasvattamiseksi tarvittavat toimenpiteet suunnitellaan yhdessä HSL:n ja jäsenkuntien kanssa ja budjetoidaan erikseen edellä kuvatun mukaisesti. Kuntakohtaisia ylijäämiä voidaan käyttää vain kunkin kunnan kuntaosuuden pienentämiseen. Näin ollen Vantaan kuntaosuuden määrä vuonna 2024 olisi 62,5 milj. euroa HSL:n esittämän 68,2 milj. euron sijaan. Vantaan kuntaosuutta vähentää kuntakohtainen kertynyt ylijäämä 5,689 milj. euroa, joka on reilu kolmannes Vantaan kumulatiivisesta kuntakohtaisesta ylijäämästä.

Vantaa ehdottaa vielä, että kuntakohtaisten yli- tai alijäämien tasauksen sykliä muutettaisiin kolmesta vuodesta kahteen. Tällä hetkellä vakiintunut käytäntö on, että kuntakohtaiset yli- tai alijäämät tasataan talousarviovuoden ja kahden suunnitelmavuoden kuntaosuuksiin käytettäväksi. Vantaa kokee, että käytäntö on jäänyt nollakorkoajalle ja sitä olisi syytä tarkastaa korkotason nousun myötä. Ylijäämien makuuttamista yhtymän taseessa nykyisen syklin verran ei nähdä järkevänä, kun rahan hinta on noussut.

Miten kunnat aikovat ratkaista infrakorvausjärjestelmän haasteet HSL:n taloudelle tulevina vuosina?

- a. HSL on muodostanut yhteistä näkemystä yhdessä jäsenkuntiensa edustajien kanssa arvioimalla HSL:n tilannekuvaa ja rahoituspohjaa.***
- b. Tavoitteena oli luoda yhteinen tilanne- ja tulevaisuuskuva HSL:n rahoituksellisesta pohjasta, perussopimuksen määrittämistä velvoitteista sekä HSL:n kyvystä vastata asetettuihin erilaisiin velvoitteisiin 2020–2030-luvuilla. Mahdollinen jatkotyö on jäsenkuntien/omistajien vastuulla.***

HSL-alueella on useita joukkoliikennehankkeita, joita joko rakennetaan, suunnitellaan tai valmistellaan tämän lausunnon valmistelun aikana. Näitä hankkeita ovat muun muassa Raide-Jokeri, Kalasataman raitiotie, Espoon kaupunkirata ja Vantaan pikaraitiotie. Hankkeet ovat infrakorvausjärjestelmän piirissä ja jokainen hanke on osaltaan nostamassa niin infrakuluja kuin liikennöintikuluja. Hankkeiden myötä tulevat lipputulot todennäköisesti kattavat hankkeiden kuluista aluksi vain osan. Tämän myötä kuntaosuudet ovat ylittämässä tavoitellun 50 % subventioasteen. Asiat on esitetty tarkemmin HSL:n tilannekuvan ja rahoituspohjan arviointi - raportissa.

Vantaa katsoo, että raportti antaa oikeansuuntaisen kuvan tulevien vuosien haasteista. Vantaa kuitenkin toteaa, että raportin lukuihin pitää suhtautua varovaisuudella. Esimerkiksi raportti on julkaistu 6.2.2023, jolloin Vantaan kertyneeksi ylijäämäksi vuoden 2022 lopussa ennustettiin noin 9,8 milj. euroa, mutta vuoden 2022 tilinpäätöksessä Vantaan ylijäämä on noin 14,9 milj. euroa. Tämä esimerkki alleviivaa ennustamisen vaikeutta lyhyelläkin aikavälillä.

Vantaan näkökulmasta infrakorvausjärjestelmä on säilyttämisen arvoinen, koska tällöin infrasta koituvat kulut jakaantuvat kaikille niille kunnille, joiden kuntalaiset käyttävät infraa. Ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista, että infrakorvaukset nostavat lippujen hintoja. Infrakorvausjärjestelmää tulee kuitenkin kehittää vastaamaan muuttunutta tilannetta ja korvausperusteita tulee selkeyttää.

Vantaa kokee, että asiakas-/matkustajadata pitäisi saada reaaliaikaisemmaksi, jotta olisi mahdollista arvioida kokonaisuutta ja erilaisten muutosten vaikutuksia. Reaaliaikainen matkustajadata mahdollistaisi myös esimerkiksi ajantasaisella tiedolla johtamisen. Näin ollen viimeisin ja laadukkain tieto olisi käytettävissä päätöksentekoon.

HSL:n tilannekuvaa ja rahoituspohjaa arvioineen ryhmän työn valmistumisen jälkeen on käynnistetty pitkän aikavälin talouden seurantatyö, jossa jäsenkunnat ovat myös mukana. Myös tämä tarjoaa jatkossa lisänäköymää pitkän aikavälin kehitykseen ja auttaa jäsenkuntia arvioimaan tulevia toimintavaihtoehtoja infrakorvausjärjestelmään liittyen.

Vantaa ehdottaa, että ensi vaiheessa suurimmat omistajakunnat kerääntyvät yhdessä keskustelemaan yhteisestä tahtotilasta. Vantaa esittää, että keskustelut käynnistetään heti ja tavoitteena on, että tarvittavat selvitykset olisivat valmiina kesäkuuhun 2024 mennessä ja käytettävissä HSL:n vuosien 2025–2027 talous- ja toimintasuunnitelman laatimisessa.

Muita huomioita HSL:n yhteistyöstä

Vantaan kaupunki kiittää MAL-työn yhteydessä tehdystä hyvästä yhteistyöstä. Suunnitelman viimeistelyssä nousi kuitenkin esiin, että prosessissa on edelleen kehitettävää. Vantaan kaupunki toivoo, että MAL-prosessi arvioitaisiin ulkopuolisen tahon toimesta siten, että jatkossa voidaan paremmin ymmärtää, miten eri osapuolten osallisuutta ja sitoutumista olisi voitu edistää kriittisissä kohdissa. Prosessi on laaja ja sitä tulee voida jatkuvasti kehittää läpinäkyvyyden, kuulluksi tulemisen, sitouttamisen ja demokratian toteutumisen osalta.

HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelman Lausuntoaikataulu on haastava ja Vantaan kaupunki vaatii, että jatkossa HSL järjestää lausuntopyynnön asioista infotilaisuuden aikaisemmin.

Kaupunki toivoo, että HSL hyvässä yhteistyössä jäsenkuntien edustajien kanssa jatkaa tariffijärjestelmän kehittämistä ottaen huomioon myös aiemmin valmistellut tariffimallit siten, että kunnat voivat antaa lausuntonsa uudesta tariffijärjestelmäesityksestä seuraavan TA-lausunnon yhteydessä. Vantaan yksi haaste on joukkoliikenteen houkuttelevuutta vähentävä B- ja C-vyöhykkeiden raja kaupungin sisällä. Matkalippujen hintataso on pysyttävä jatkossakin kohtuullisena, myös erityisryhmien alennuslippujen osalta. Yksinkertainen, selkeä ja kohtuuhintainen tariffijärjestelmä lisää joukkoliikenteen käyttäjämääriä. Vantaa korostaa, että jatkossakin lastenvaunuilla kulkevien sekä koululaisryhmien on päästävä kulkemaan maksutta.

Tuottavuusohjelman seuranta

HSL laati syksyllä 2022 pitkän aikavälin tuottavuusohjelman, jonka tavoitteena on tarkastella toimintaa ja löytää eri osa-alueilta toimenpiteitä, joilla toimintaa voidaan tehostaa ja löytää keinoja tuottavuuden parantamiseksi. Tuottavuusohjelmassa on tunnistettu strategisten tavoitteiden toteutumista tukevat toimenpiteet. Ohjelmassa on kiinnitetty huomiota erityisesti viiteen kohdealueeseen liittyviin toimenpiteisiin: lipputuotteet, hinnoittelumalli ja palvelutaso; operaattorien toimintamallit ja sopimusohjaus; myynti ja markkinointi; IT-investoinnit ja hankkeet, data- ja alustapalvelut. Tuottavuusohjelma ja muut toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi ovat välttämisiä HSL:n ennustamassa tulevien vuosien taloustilanteessa, jossa lipputulojen kehitykseen sisältyy merkittävää epävarmuutta ja infrakustannukset nousevat merkittävästi.

Vantaan näkökulmasta keskeisiä asioita tuottavuusohjelmassa on tuottavuuden kasvattaminen, lippujen hinnoittelu, operointikustannukset sekä linjastosuunnittelu. Näiden osalta toimenpiteitä ja niiden talousvaikutuksia tulisi yksilöidä paremmin. Tällä hetkellä tuottavuusohjelman toimenpiteiden vaikuttavuus ei riittävän selvää, eikä toimien vaikuttavuutta pystytä arvioimaan riittävällä tarkkuudella. Alustavassa talous- ja toimintasuunnitelmassa ei ole myöskään käsitelty tuottavuusohjelmaa ollenkaan. Jatkossa HSL:n talous- ja toimintasuunnitelman tulisi sisällyttää

osio tuottavuusohjelmasta, jotta jäsenkunnat saisivat tietoa tuottavuusohjelman etenemisestä ja toimien vaikuttavuudesta. PKS omo-tavoitteiden mukaisesti tuottavuusohjelmaa tulee toteuttaa koko strategiakauden ajan ja toimenpiteet sekä talousvaikutukset yksilöidä vielä tarkemmin nykyisten teemojen sisällä.

Tuottavuusohjelman yhtenä strategisena tavoitteena on matkustajakilometrikustannuksen laskeminen tavoitetasolle 0,25 € kilometriä kohden vuonna 2025. Alustavan talous- ja toimintasuunnitelman suoriteseurantataulukossa vuodelle 2025 ennustetaan 0,27 € kilometriä kohden ja vuodelle 2026 ennustetaan 0,30 € kilometriä kohden. Vantaa näkee tilanteen haastavana ja vaatii, että yhtymässä jatketaan toimia, joilla varmistetaan, että strateginen tavoite kustannustehokkuudessa saavutettaisiin.

VD/4387/00.04.03/2023

KK/TeA/HW/K-ML/RK-K/MO/JN

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (jatkossa HSY) on pyytänyt Vantaan kaupungilta 16.6.2023 päivätyllä lausuntopyynnöllä lausuntoa HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta (TTS) vuosille 2024–2026. Lausunto on pyydetty toimittamaan 31.8.2023 mennessä.

HSY:n yhtymäkokouksen on kuntalain mukaan hyväksyttävä kuntayhtymälle taloussuunnitelma, joka ajoittuu vähintään kolmelle seuraavalle vuodelle. HSY:n perussopimuksen mukaan toiminta- ja taloussuunnitelmasta on pyydettävä jäsenkuntien lausunnot ennen sen hyväksymistä.

Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarviossa hyväksytään kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja se on laadittava siten, että edellytykset kuntayhtymän tehtävien hoitamiseksi turvataan.

Toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2024–2026 tavoiteasetanta ja budjetointi perustuvat HSY:n hallituksen esittämään strategiaan 2030, josta yhtymäkokous päätti marraskuussa 2022. TTS-kauden tavoitteiden ja hankkeiden pohjana ovat HSY:n strategian painopisteet ja päämäärät:

- Ympäristövastuu: hiilineutraali pääkaupunkiseutu, kiertotalouden keskiössä ja puhdas Itämeri
- Työn murros: pito- ja vetovoimainen työnantaja, osaava ja kehittyvä henkilöstö
- Kestävä talous: tehokasta ja taloudellista toimintaa, tasapainoinen talous
- Asukaskokemus: vastuulliset ja kehittyvät palvelut, turvattu juomavesi, toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa tuottavuustavoitteena on keskimääräinen 1,5 % vuotuinen tuottavuuden paraneminen. Yleisenä kustannustason muutoksena kuluvalle ennustevuodelle 2023 on käytetty 4 %, ja talousarvio- ja suunnitelmavuosille 2024–2026 on käytetty vuotuisena kustannustason muutoksena 2 %, ellei tarkempaa arviota ole ollut käytettävissä.

Suoritteet:

HSY:n verkostoon pumpatun veden määrän arvioidaan hitaasti kasvavan suunnittelukaudella. Vuonna 2024 tuotetun veden määrän arvioidaan olevan 95,0 miljoonaa m³ ja laskutettavan vedenmyynnin 74,3 miljoonaa m³. Viikinmäen ja Blominmäen jätevesipuhdistamoilla käsiteltävän jäteveden määrän arvioidaan olevan yhteensä 156,8 miljoonaa m³ vuonna 2024, mikä tarkoittaa 6,4 % kasvua kuluvan vuoden ennusteesta.

Vuonna 2024 HSY:n asiakaskiinteistöillä tehdään n. 8,8 miljoonaa jäteastiatyhjennystä ja kuljetetaan jätteitä yhteensä noin 369 000 tonnia, joista Vantaan Energian jätevoimalaan toimitetaan yhteensä n. 190 000 tonnia jätteen energiakäyttöön. Ämmässuon jätteenkäsittelykeskukseen vastaanotetaan jätteitä yhteensä noin 242 000 tonnia.

Henkilöstön määrällinen tarve on arvioitu voimassa olevassa henkilöstösuunnitelmassa 2023–2025. Henkilöstömäärien toteutumat ovat aikaisemmin jääneet suunniteltua alemmalle tasolle.

Talous:

HSY:n toimintatuotot vuonna 2024 ovat 443,1 milj. euroa. Tuotot kasvavat 20,6 miljoonaa euroa (4,9 %) vuoden 2023 ennusteeseen verrattuna. Vesitaksoihin on laskettu 4 % reaalikorotus. Hintojen nostotarve perustuu menossa olevan suuren investointitarpeen ja niistä aiheutuvien rahoituskulujen kasvun kattamiseen. Suunnitelmavuosille 2025 ja 2026 maksuissa on huomioitu reaalikorotus 4 %. Jätehuollon tulokertymää lisää osittain biojätteen erilliskeräyksen laajentuminen. HSY suunnittelee jätemaksujen korottamista vuosittain 3,5 %.

Jäsenkunnilta perittävät kuntaosuudet vuonna 2024 ovat 4,69 miljoonaa euroa (vuonna 2023 4,49 milj. euroa). Kuntaosuuksilla katetaan ne seutu- ja ympäristötiedon sekä ilmastoinfon toiminta- ja pääomakulut, joita ei saada katettua palvelutuotannon myynnistä ja hankerahoituksista saaduilla tuloilla.

HSY:n toimintamenot vuonna 2024 ovat 213,5 miljoonaa euroa, 8,0 miljoonaa euroa (3,9 %) enemmän kuin vuoden 2023 ennusteessa. Menoissa on otettu huomioon toiminnan muutokset ja merkittävimmät tiedossa olevat kustannusmuutokset. Henkilöstökuluihin sisältyy palkkaratkaisun vaikutukset 2,6 %. Jos tarkempaa tietoa ei ole ollut saatavilla, lähtökohtana on käytetty suunnitelmakaudelle 2 % inflaatio-olettamaa.

Vesihuollon ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n hallituksen toukokuussa 2022 hyväksymään 10 vuoden investointiohjelmaan vuosille 2023–2032. Vuoden 2024 investoinnit ovat yhteensä 210,3 miljoonaa euroa, josta 183,3 milj. euroa on vesihuollon ja 24,2 milj. euroa jätehuollon investointeja. Blominmäen jätevedenpuhdistamon valmistuminen suunnitelmakaudella pudottaa vesihuollon investointien määrää. Toisaalta jäsenkuntien investoinnit infrastruktuuriin säilyvät korkealla tasolla, ja tämä sekä verkostojen saneeraustarpeen kasvu nostavat HSY:n vesihuollon investointeja. Vesihuolto varautuu Vantaan ratikan rakentamiseen. Vedenjakelun uudisinvestoinneissa vahvistetaan mm. Helsinki-Vantaan lentoaseman suunnan vedenjakelua. Haja-asutusalueella suurimpana HSY-alueen kohteena on Vantaan Reuna. Jätehuollon puolella uutena investointina alkaa Ämmässuon Kaasukellohanke.

Toimintakate vuonna 2024 on 231,6 miljoonaa euroa ja vuosikate 148 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos vuonna 2024 on vuosikatteesta vähennettävien käyttöomaisuuspoistojen jälkeen 3,7 miljoonaa euroa alijäämäinen. Jätehuollon investointivarausten aiempaan purkamiseen liittyvien poistoerokirjausten jälkeen tilikauden alijäämä on 3,6 miljoonaa euroa.

Nettorahoitusmenot kasvavat koko suunnitelmakauden ajan erityisesti vesihuollon investointien rahoittamiseksi suunnitellulla tasolla. Koko suunnitelmakaudella joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa noin 489 miljoonaa euroa. Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakauden lopulla on noin 969 miljoonaa euroa. HSY:n omavaraisuusasteen ennustetaan heikkenevän vuosina 2024 ja 2025, mutta palautuvan hieman suunnitelmakauden lopussa ollen vuoden 2026 lopussa 25,5 %, kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omavaraisuusaste oli 27,0 %

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 4 §:n kohdan 6 mukaan konsernijaosto päättää lausuntojen antamisesta kuntayhtymien talous- ja toimintasuunnitelmista samoin kuin muidenkin ulkopuolisille annettavien lausumien antamisesta tehtäväalueellaan.

Kaupunkitilalautakunta 16.8.2023 § 6

Apulaiskaupunginjohtajan vs. esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallituksen konsernijaostolle, että annetaan liitteen mukainen lausunto Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymän hallitukselle HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2024–2026.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Konsernijaosto 28.8.2023 § 6

Kaupunginjohtaja va.:n esitys:

Päätetään antaa liitteen mukainen lausunto Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymän hallitukselle HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2024–2026.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2024–2026
- Lausuntopyyntö 16.6.2023
- HSY:n alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2024–2026

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupungininsinööri Henry Westlin, puh. 0400 417 436,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Vantaan kaupungin lausunto HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024-2026

Pääkaupunkiseudun kaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen ovat valmistelleet vuosittain suurille kuntayhtymille HSL:lle ja HSY:lle yhteiset omistajaohjaustavoitteet. Tavoitteiden valmistelussa vuosille 2024–2026 on lähtökohtana se, että tavoitteet pysyvät koko tavoitekauden samoina, mutta tavoitteisiin liittyviä mittareita voidaan täsmentää vuosittain. Tällä tavoitellaan parempaa jatkuvuutta ja ennakoitavuutta kuntayhtymän näkökulmasta. HSY:lle asetetut tavoitteet ja niitä koskevat mittarit on esitetty alla olevassa taulukossa:

1. Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1,5 %	2. Ympäristövastuullisuuden lisääminen	3. Vesi- ja jätehuollon toimivuuden parantaminen
Mittarit: 1. Tuottavuusohjelman toimeenpano, toiminnan selkeä suuntaaminen perustehtävään ja investointiohjelman mitoitus sekä muut tarvittavat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi ja velkaantumisen hillitsemiseksi sekä taksojen maltillisiksi korotuksiksi 2. Toimintamenot euroa/asukas	Mittarit: 1. kotitalousjätteen kierrätysaste vuosittain, tavoitetaso 2024: vähintään 52 % (vuoden 2025 tavoitetaso 54 %) 2. Kasvihuonekaasupäästöjen määrä HSY:n omassa toiminnassa ja ulkoisissa palveluissa, tavoitetaso 2024: enintään 92 000 t CO ₂ -ekv 3. Hiilineutraalisuussuunnitelman toteuttaminen hiilineutraalisuustavoitteeseen 2030 pääsemiseksi	Mittarit: 1. Asiakasryhmä- ja toimintokohtainen asiakastyytyväisyys vuosittain 2. laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumpatusta vesimäärästä, tavoitetaso 2024: enintään 19 %

Omistajaohjaustavoitteiden muuna omistajalinjauksena esitettiin, että kuntayhtymän vuoden 2024 osalta valmistelussa otetaan huomioon peruspääomalle maksettava 1 %:n korvaus ja vuodesta 2025 alkaen 1,5 %:n korvaus. Lisäksi jatkossa voidaan nostaa tavoitteisiin kumppanuusindeksin toteuttaminen, jossa olisi erikseen jäsenkuntien (ym.) substanssikumppanit ja toisaalta omistajaohjaukseen liittyvät kumppanit. Indeksi voisi olla tarkoituksenmukaista toteuttaa, vaikka sitä ei otettaisikaan operatiivisluonteisena asiana osaksi omistajaohjaustavoitteita.

Pääkaupunkiseudun omistajaohjaustavoitteiden mukaan HSY:n tulee tavoitella vähintään 1,5 % tuottavuuden nousua vuosittain. Yksi tavoitteeseen liittyen kirjatusta mittareista on HSY:n tuottavuusohjelman toimeenpano, toiminnan selkeä suuntaaminen

perustehtävään, investointiohjelman mitoitus sekä muut tarvittavat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi niin, että tarve vesihuollon tariffien reaalisille hinnankorotuksille pystytään hillitsemään.

Toiminta- ja taloussuunnitelman mukaan suunnitellut vesihuollon hinnankorotukset suunnitelmavuosille 2024–2026 ovat inflaatio 2 % ja reaalikorotus 4 %. Vantaa pitää hinnankorotuksia maltillisina vallitsevassa markkinaympäristössä ja näin ollen ne ovat omistajapolitiittisten linjausten mukaisia. HSY:n tulee pyrkiä kattamaan investointeihin liittyvät korotustarpeet mm. kehittämällä tuottavuuttaan toteuttamalla laatimaansa tuottavuusohjelmaa sekä tarkastelemaan edelleen kriittisesti investointiohjelmansa mitoitusta sekä kohdennusta eri investointitarpeiden välillä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Vantaan päivitetyn resurssiviisauden tiekartan 28.2.2022. Se sisältää tavoitteita, jotka kytkeytyvät HSY:n toimintaan kiertotalouden, päästölaskennan, ilmansuojelun ja ilmastoneuvonnan osalla. Kaupunki on liittynyt EU:n Green City Accord -sitoumukseen, jossa on tavoitteita puhtaan ilman ja veden sekä kiertotalouden ja jätteiden lajittelun osalla. Tavoitteissa on paljon HSY:n vastuulla olevaa toimintaa.

Hiilineutraalisuus ja resurssiviisaus ovat kaupungin uuden strategian, Innovaatioiden Vantaa 2022–2025, yhtenä keskeisenä painopisteenä. Se sisältää muun muassa tavoitteen, että vuonna 2025 yhdyskuntajätteen kierrätysaste on 60 % ja Vantaan alueen jätteiden määrästä on tieto saatavilla. Vantaa on sitoutunut Circwaste -edelläkävijäkuntana kiertotalouden ja valtakunnallisen jättesuunnitelman tavoitteisiin. HSY:n asettamat kierrätysastetavoitteet ovatkin oikeansuuntaisia ja mahdollistavat Vantaan omien tavoitteiden saavuttamisen. Vantaa toteaa ilolla, että HSY on saanut vihdoin ensimmäisiä tuloksia kuntakohtaisesta seurannasta, vaikka seurannan luotettavuutta tuleekin parantaa. Vantaalaiset osoittautuivat kierrätyksessä pääkaupunkiseudun heikoimmaksi. Kierrätystavoite (yhdyskuntajätteen ja kotitalousjätteen osalla) on jäämässä koko alueella alle kaikkien tavoitteiden. Vuoden 2024 osalla kotitalouden osalla on tavoitetta alennettu 52 prosenttiin (vuoden 2023 tavoite on 56 %). Kierrätystavoite ei ole viime vuosina noussut, joten siihen tulee panostaa huomattavasti enemmän resursseja, selvittää esim. alueellisia eroja sekä pyrkiä kehittämään kierrätysasteeltaan heikoimpia alueita.

HSY:llä on suuri merkitys kaupungin kasvihuonekaasupäästöjen tuottajana ja siksi on keskeistä, että päästöjä vähentävät toimet ovat investointiohjelmassa merkittävällä painoarvolla. HSY:lle on asetettu omistajaohjaustavoitteeksi ympäristövastuullisuuden kehittäminen, jossa keskeisinä mittareina ovat kasvihuonekaasupäästöjen määrä HSY:n omassa toiminnassa ja ulkoisissa palveluissa (tavoitetaso 2024: enintään 92 000 t CO₂-ekv) sekä hiilineutraalisuussuunnitelman toteuttaminen hiilineutraalisuustavoitteeseen 2030 pääsemiseksi. Tämä on keskeistä myös Vantaan kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen 2030 toteuttamiseksi. Talous- ja toimintasuunnitelmaluonnoksessa ei ole esitetty, että HSY tavoittelisi omistajaohjaustavoitteen mukaisesti hiilineutraalisuutta v. 2030. HSY:n tavoitteena vuodelle 2030 on, että HSY:n kokonaispäästöt (t, CO₂-ekv/a) ovat -67 % vuoden 2016 tasosta. Vantaa esittää, että HSY:n tulee

omistajaohjaustavoitteen mukaisesti laatia oma suunnitelmansa hiilineutraalisuustavoitteen 2030 saavuttamiseksi. Vantaa toteaa, että vuodelle 2024 HSY on tunnistanut hiilineutraalisuushjelmassaan sekä kiertotalouden osalla hyviä ja kannatettavia toimenpiteitä. Myös luonnon monimuotoisuuden edistäminen on tunnistettu osana lähiympäristöstä huolehtimisen strategista päämäärää, joka edellyttää vielä konkreettisia toimia HSY:n toiminnassa.

Vantaan kaupunki pitää tärkeänä HSY:n ilmastoinfon toimintaa ja, että sitä on aloitettu tiivistämään kuntien kanssa. Erityisesti hankeyhteistyö on ollut hedelmällistä. Vantaa on kuitenkin edelleen huolissaan ilmastoinfon henkilöresursoinnin riittävydestä ja kuinka neuvonta tavoittaa erityisesti neuvonnan kannalta heikoimmin saavutettavat kohderyhmät. Vantaan omat ilmastoneuvonnan resurssit ovat pienet ja siksi keskitetty ilmastoneuvonta on ollut tärkeää ja resurssitehokasta.

HSY:llä on käynnissä älykkäiden järjestelmien ja paikkatiedon hyödyntämisen hankkeita. HSY:n ja jäsenkuntien yhteistyön kehittäminen ja investointi- sekä saneerauskohteiden tietojen ja investointiohjelmien järjestelmällinen välittäminen osapuolten kesken lisää synergiaetuja ja vähentää asukkaiden kokemia katujen ja vesihuoltolinjojen rakennusaikaisia haittoja. Molempien osapuolten paikkatietojärjestelmien kehitystyössä on ensisijaisen tärkeää varmistaa järjestelmien ja tietojen yhteensopivuus ja siirrettävyys jatkossakin mm. avointen rajapintojen kautta.

Tulevina vuosinakin Vantaan asuntorakentaminen tulee painottumaan olemassa olevien asemakaava-alueiden täydennysrakentamiseen. Se osaltaan helpottaa vesihuollon uudisrakentamisen kustannuspaineita, koska tarvittava perusinfra on pääosin jo rakennettu

Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyi Vantaan ensimmäisen raitiotielinjan toteuttamisen. Ratikan pituus on noin 19 km ja sen rakennustöiden on suunniteltu alkavan syksyllä 2024. Hankkeen suunnittelu jatkuu edelleen ja hankkeesta aiheutuu merkittäviä johtosiirtoja vuosina 2024–2029. Siirtojen määrä ja tarve tarkentuvat suunnittelun edetessä, mutta tällä hetkellä arvio HSY:lle kohdistuvista siirtokustannuksista on noin 50 miljoonaa euroa. Siirtotöistä laaditaan erillinen sopimus. Syksyn 2023 aikana HSY:n kanssa neuvotellaan myös kuntayhtymän mahdollisesta osallistumisesta yhtenä tilaajaosapuolena ratikan allianssihankintaan.

Kaupunki on viime vuosina saanut paljon negatiivista palautetta eräiden HSY:n vesihuoltolähtöisten rakennusurakoiden kestoajoista sekä työnaikaisten liikenteenjärjestelyn laadusta. Kaupunki toivoo, että HSY panostaisi jatkossa vesihuoltolähtöisten rakennusurakoidensa valvontaan, koska laajat ja pitkäkestoiset rakennusurakat vaikuttavat suuresti kuntalaisten ja yritysten arjen sujuvuuteen. Sekä kaupungin ja HSY:n yhteinen etu on, että rakennustyöt sujuvat mahdollisimman juohevasti.

HSY:lle asetettu omistajaohjaustavoite vesihuollon toiminnan parantamisesta sisältää mittarin laskuttamattoman veden osuudesta verkostoon pumpatusta vesimäärästä. Tavoitetasona on

vuonna 2024 enintään 19 %. Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että tämä omistajaohjaustavoitteen 19 % tavoitetaso pystytään saavuttamaan myös tulevina vuosina.

HSY:n omistajaohjaustavoitteeseen vesihuollon ja jätehuollon toiminnan parantamisesta liittyy myös asiakastytyvyyden parantuminen. Vantaa esittää, että HSY:n tulee suunnitelmakaudella pyrkiä parantamaan asiakas- ja toimintokohtaista asiakastytyvyyttä vuosittain.

Kuntaosuuksilla katetaan pääosin seutu- ja ympäristötiedon tehtävien hoidosta aiheutuvat kustannukset. Ilmastoinfon toiminta katetaan HSY:n ja jäsenkuntien välisen sopimuksen mukaisesti kuntaosuuksilla sekä osittain EU:n hankerahoituksella. Ilmastoinfo siirrettiin vuonna 2022 osaksi Seutu- ja ympäristötiedon organisaatiota, mutta se on esitetty HSY:n talous- ja toimintasuunnitelmassa edelleen erillisenä. Seutu- ja ympäristötiedon tulosalueen aiempien vuosien ylijäämäisistä tuloksista kertynyt kumulatiivinen ylijäämä on hyvitetty laatimalla tulosalueen budjetti alijäämäiseksi siten, ettei kuntaosuuksia laskuteta täysimääräisinä. Vuoden 2023 tulosennusteen mukainen kumulatiivinen ylijäämä, yhteensä noin 0,522 miljoonaa, on kohdistettu täysimääräisesti suunnitelmakaudelle etupainotteisesti kuntaosuuksia vähentäväksi. Vantaa hyväksyy vuodelle 2024 esitetyn kuntaosuuden n. 1,018 milj. euroa (n. 0,980 milj. euroa v.2022).

Kaupunkiympäristön toimiala ilmoittaa, että ensi vuotta koskevassa rakentamisohjelmaluonnoksessa on varauduttu toteuttamaan HSY:lle vesihuollon rakennushankkeita yhteensä noin 6,1 miljoonalla eurolla. Rakentamisohjelmassa ei ole otettu huomioon HSY:n toimittamien vesihuollon putkimateriaalien kustannuksia, joita kaupunki ei laskuta HSY:ltä. Investoinnin lisäksi HSY:n tulisikin ottaa putkimateriaalien hankinta huomioon omassa talousarviossaan. Lisäksi Vantaa on talousarviossaan varautunut myymään suunnittelu- ja rakennuttamispalveluja HSY:lle noin 1,2 miljoonalla eurolla.

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUKSEN KONSERNIJAOSTO

Jakelussa mainituille

Lausuntopyyntö

16.06.2023

686/02.020.200.2000/2023

Lausuntopyyntö HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024–2026

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä pyytää lausuntoanne HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024–2026.

Lausunnot pyydetään toimittamaan HSY:n kirjaamoon 31.8.2023 mennessä. Lisätietoja antaa talousjohtaja Minna Haapala, puh. 050 4510030.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

Minna Haapala
talousjohtaja

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu

Liitteet HSY:n alustava toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2024–2026

Jakelu Helsingin kaupunginhallitus
Espoon kaupunginhallitus
Kauniaisten kaupunginhallitus
Vantaan kaupunginhallitus

Tiedoksi HSY:n kirjaamo

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

PL 100, 00066 HSY, Puh. 09 1561 2110, Y-2274241-9, www.hsy.fi

Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster

PB 100, 00066 HSY, Tfn 09 1561 2110, FO-2274241-9, www.hsy.fi

Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2024–2026

HSY:n hallitus 16.6.2023

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

Ilmalantori 1

00240 Helsinki

puhelin 09 156 11

faksi 09 1561 2011

www.hsy.fi

Lisätietoja

Minna Haapala

minna.haapala@hsy.fi

Copyright

Kartat, graafit, ja muut kuvat: HSY

Kansikuva: HSY

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	1
1 Johdanto	0
2 Strategiset tavoitteet	2
3 Talous	6
3.1 Tuloslaskelma	6
3.2 Investoinnit	11
3.3 Rahoitus	13
4 Henkilöstö	15
4.1 Tavoitteet	15
4.2 Henkilöstömäärän kehittyminen	16
5 Toimialakohtaiset erittelyt	17
5.1 Vesihuolto	17
5.1.1 Toimintaympäristö	17
5.1.2 Strategian toteuttaminen toimialalla	17
5.1.3 Operatiivisen toiminnan tavoitteet	19
5.1.4 Investoinnit	20
5.1.5 Talous	22
5.1.6 Riskit ja riskienhallintakeinot	25
5.2 Jätehuolto	26
5.2.1 Toimintaympäristö	26
5.2.2 Strategian toteuttaminen toimialalla	27
5.2.3 Operatiivisen toiminnan tavoitteet	29
5.2.4 Investoinnit	31
5.2.5 Talous	33
5.2.6 Riskit ja riskienhallintakeinot	36
5.3 Seutu- ja ympäristötieto	37
5.3.1 Strategian toteuttaminen tulosalueella	37
5.3.2 Investoinnit	39
5.3.3 Talous	39
5.4 Yhteiset palvelut	40
5.4.1 Toiminta	40
5.4.2 Talous	42
5.4.3 Investoinnit	42
Liite 1: Ympäristöohjelma	43

1 Johdanto

Yleistä

HSY:n yhtymäkokouksen on kuntalain mukaan hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvio. Samassa yhteydessä on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja se on laadittava siten, että edellytykset kuntayhtymän tehtävien hoitamiseksi turvataan.

Laadinnan lähtökohdat

Toiminta- ja taloussuunnitelman 2024–2026 tavoiteasetanta ja budjetointi perustuvat HSY:n hallituksen esittämään strategiaan 2030, josta yhtymäkokous päätti marraskuussa 2022. Esitetyn strategian 2030 neljä painopistettä sekä niitä toteuttavat yhteensä kymmenen strategista päämäärää ovat:

- Ympäristövastuu: Hiilineutraali pääkaupunkiseutu, Kiertotalouden keskiössä ja Puhdas Itämeri
- Työn murros: Pito- ja vetovoimainen työnantaja sekä Osaava ja kehittyvä henkilöstö
- Kestävä talous: Tehokasta ja taloudellista toimintaa ja Tasapainoinen talous
- Asukaskokemus: Vastuulliset ja kehittyvät palvelut, Turvattu juomavesi ja Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa tuottavuustavoitteena on ollut keskimääräinen 1,5 % vuotuinen tuottavuuden paraneminen. Tuottavuustavoite on myös yksi omistajaohjaustavoitteista. Muita toiminta- ja taloussuunnitelmassa huomioituja omistajaohjaustavoitteita ovat ympäristövastuullisuuden lisääminen sekä vesi- ja jätehuollon toimivuuden parantaminen. Näihin tavoitteisiin liittyvät tarkemmat mittarit on huomioitu strategisissa tavoitteissa kappaleessa 2.

Myyntituottojen budjetoinnissa on huomioitu toimintavolyymien ja toiminnan muutokset sekä vesihuollon ja jätehuollon alustavat taksamuutokset.

Yleisenä kustannustason muutoksena kuluvalle ennustevuodelle 2023 on käytetty 4 %, ellei tarkempaa arviota menoeristä ole ollut käytettävissä. Nykyinen maailman tilanne ja kustannusten nousutason epävarmuudet aiheuttavat epävarmuutta talous- ja toimintasuunnitelmakauden lukuihin. Talousarvio- ja suunnitelmavuosille 2024–2026 on käytetty vuotuisena kustannustason muutoksena 2 %, ellei tarkempaa arviota ole ollut käytettävissä.

Vesi- ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n hallituksen toukokuussa 2022 hyväksymään 10 vuoden investointiohjelmaan. TTS 2024–2026 investointeihin on esitetty tehtäväksi vuosittaisia tarkennuksia johtuen urakoiden siirtymisestä sekä varautumisesta urakka- ja kalustohankintojen hinnannousuun. Lisäksi investointeihin esitetään tehtäväksi vähäisiä hankemuutoksia.

Jäsenkuntien lausunnot

HSY:n perussopimuksen mukaan toiminta- ja taloussuunnitelmasta on pyydettävä jäsenkaupunkien lausunnot ennen sen hyväksymistä. **Lausunnot HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2024–2026 pyydetään 31.8.2023 mennessä.**

2 Strategiset tavoitteet

Uuden strategiakauden 2023–2030 tavoiteasetanta sekä budjetointi perustuvat HSY:n strategiaan vuoteen 2030. Strategiset päämäärät ja niiden toteuttamisen seuraamiseksi asetettujen mittarien tavoitteet vuodelle 2024 on esitetty alla olevassa taulukossa. Vuoden 2023 tavoite on päätetty TTS 2023-2025:ssä. Taulukossa on esitetty myös strategisten mittareiden toteumat vuosina 2021–2022.

Strategian painopiste	Strateginen päämäärä	Mittari	2021 *	2022 *	Tavoite 2023 **	Tavoite 2024	Tavoite 2025 ***	Tavoite 2030 ***
Ympäristö-vastuu	Hiilineutraali pääkaupunki-seutu	HSY:n kokonaispäästöt, t CO ₂ -ekv/a (omat sekä keskeisten ulkoisten palvelujen päästöt)	110 000	97 000	102 000	92 000	-56 % v. 2016 tasosta, 89 000	-67 % v. 2016 tasosta, 64 000
	Kiertotalouden keskiössä	Kiinteistöiltä kerätyn sekajätteen määrä, kg/as/a	145	136	120	110	100	85
		Kotitalousjätteen kierrätysaste, %	47	47 *	56	52	60	63
	Puhdas Itämeri	Typpi- (N) ja fosforikuormitus (P) mereen, t/v	N 1065, P 26	N 1252, P 29,5	N 850, P 26	N 750, P 26	N 750, P 25	N 700, P 18
Työn murros	Pito- ja vetovoimainen työnantaja	Työntekijäkokemus-mittari NPS	-13	-14	-7	-4	0	13
	Osaava ja kehittyvä henkilöstö	Osaamisen, muutoksyvykkyyden ja yhteistyön indeksi Henkilöstökyselyn neljän kysymyksen keskiarvo 1. HSY:llä panostamme henkilöstön kehittämiseen riittävästi. 2. HSY on kehittyvä ja uudistuva organisaatio. 3. Henkilöstöä kuunnellaan riittävästi toiminnan kehittämisessä. 4. Yhteistyö eri yksiköiden välillä on sujuvaa.	3,3	3,3	3,4	3,5	3,5	4,0
Kestävä talous	Tehokasta ja taloudellista toimintaa	Toimintamenot eur/as/v. (huomioitu rahan arvo v. 2021 ja ilman merkittäviä kertaluonteisia eriä) Tuottavuuden nousu vuosittain vähintään 1,5 %	154,2	148,6	150	148	145	135
	Tasapainoinen talous	Lisävelka, €/as./vuosi	100	71	41	30, (velkasumma 1620 €/as.)	20, (velkasumma 1600 €/as.)	0, (velkasumma 1600 €/as.)
		Laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumpatusta vesimäärästä, %	19	19	19	19	19	17

* Aiempien vuosien toteumat.

** Tavoite asetettu TTS 2023-2025:ssä.

*** Tavoite on asetettu HSY:n strategiassa.

Strategian painopiste	Strateginen päämäärä	Mittari	2021*	2022*	Tavoite 2023**	Tavoite 2024	Tavoite 2025***	Tavoite 2030***
Asukas-kokemus	Vastuulliset ja kehittyvät palvelut	Sähköisten asiakaskontaktien osuus kaikista asiakaskontakteista, %	54	52	60	64	75	80
		Asiakasryhmä- ja toimintokohtainen asiakastyytyväisyys vuosittain	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2
	Turvattu juomavesi	Toimintavarmuus-indeksi koostuu mittarista: - Kulutuskeskeytysaika - Kriittisissä päävesijohdoissa tapahtuvien putkirikkojen määrä (kpl/a) - Kahdessa suunnasta varmennetun vedenjakelun piirissä olevat asukkaat (%) - Veden tuotannon kapasiteetti häiriötilanteissa (%) - Kyberturvallisuus	4,1	3,8	4,2	4,4 / 5	5 / 5 (vuoden 2025 alamittareiden tavoitteet täyttyvät)	5 / 5 (vuoden 2030 alamittareiden tavoitteet täyttyvät)
	Toimintaa lähi-ympäristöstä huolehtien	Lähiympäristöindeksi koostuu mittareista; - Niitytys HSY:n hallinnoimilla maa-alueilla, - Kalaistukset (kpl) - Jätevesiylivuodot (m3/vuosi laskettuna 5 vuoden liukuvana keskiarvona) - Ilmanlaadun mittauksen ajallinen jatkuvuus % - Ympäristöpalautteiden määrä, palautepäiviä/a	0	3,1	3,2	4,4	5 / 5 (vuoden 2025 alamittareiden tavoitteet täyttyvät)	5 / 5 (vuoden 2030 alamittareiden tavoitteet täyttyvät)

* Aiempien vuosien toteumat. Kierrätysasteen v. 2022 toteuma valmistuu 2023 syksyllä. Viive johtuu ulkoisista tiedonlähteistä.

** Tavoite asetettu TTS 2023-2025:ssa.

*** Tavoite on asetettu HSY:n strategiassa.

Strategisten päämäärien toteuttamisen tueksi on asetettu kymmenen erilaista ohjelmakokonaisuutta. Seuraavassa taulukossa on kuvattu näiden ohjelmien tavoitteita ja keskeisimpiä toimenpiteitä vuodelle 2024. Strategisten päämäärien seuranta tapahtuu mittareiden kehittymisen raportoinnilla sekä ohjelmien etenemisen ja niihin liittyvien toimenpiteiden toteutumisen raportoinnilla.

Strateginen päämäärä	Ohjelma ja tavoite	Keskeiset toimenpiteet vuonna 2024
Hiilineutraali pääkaupunkiseutu	HSY:n hiilineutraaliusohjelma Tavoitteet - Hiilineutraali vesi- ja jätehuolto - Ilmastokestävä pääkaupunkiseutu	- Vähennämme käsittelyprosesseista ja energian käytöstä aiheutuvia ilmastopäästöjä: toimenpiteinä mm. kaatopaikkakaasun hajapäästöjen hallintaan, kaasun keräykseen ja tehokkaaseen energiahyödyntämiseen liittyvät toimet sekä jätevedenpuhdistuksen typpioksiduulipäästöjen vähentämiskeinoja koskevat koeajot. - Toteutamme energiatehokkuutta parantavia hankkeita, esim. Kivikon jätepalvelukeskuksen sekä Pitkälän vedentuotantolaitoksen saneeraushankkeet sekä Ämmässuon ja Viikinmäen laitosten biokaasun varastointihankkeet. - Selvitämme hiilensidonnallisuuden mahdollisuuksia käsittelytoiminnassamme keskittyen erityisesti pyrolyysilaitoksen koetoiminnassa saatuihin tuloksiin. - Vähennämme työmaiden ja rakentamisen ilmastovaikutuksia päästöttömien työmaiden Green deal -ohjelman mukaisesti. - Panostamme ilmastotyötä tukevaan tutkimukseen, TKI- ja hanketoimintaan toteuttamalla mm. RAH2-hanketta. - Autamme pääkaupunkiseutua saavuttamaan ilmastotavoitteensa yhteistyössä: toimenpiteinä mm. Ilmastomuutoksen hillinnän ja ilmastomuutokseen sopeutumisen asiantuntijaverkoston toiminnan ylläpitäminen PK-seudulla, toimenpiteiden hankkeistaminen ja rahoituksen hakeminen yhteistyössä kaupunkien kanssa, sekä taloyhtiöiden ja asukkaiden energianeuvonnan vahvistaminen.

Strateginen päämäärä	Ohjelma ja tavoite	Keskeiset toimenpiteet vuonna 2024
Kiertotalouden keskiössä	Kiertotalouden keskiössä -ohjelma Tavoitteet • Alueen kiertotalous vahvistuu • Kotitalousjätteen kierrätysaste nousee ja sekajätteen määrä vähenee	Alueen kiertotalous vahvistuu - Otamme aktiivisemman roolin seudullisena koordinoijana ja kehittäjänä mm. edistämällä kiertotalousyhteistyötä ja -hanketoimintaa yhdessä sidosryhmiemme kanssa: jatkamme strategiaa tukevaa ja Kestävän kaupunkielämän ohjelman kiertotaloustoimenpiteitä edistävää hanketyötä uusin hankehauin ja alamme toteuttaa vuonna 2023 valmisteltuja hankkeita, jotka saavat myönteisen rahoituspäätöksen (0–6 kpl). Olemme mukana Uudenmaan kiertotalouslaakso -verkon toiminnassa ja edistämme Vantaan ja Tuusulan Kiilan kiertotalousalueen rakentumista. - Täydennämme ja laajennamme kiertotalouden tiedontuotantoa ja siihen liittyvää neuvontaa ja viestintää jäsenkaupunkien tarpeisiin vastaten keskittyen erityisesti CIRCULT-hankkeessa tunnistettuihin tiedontuotannon kehityskohteisiin ja kiertotalouden ilmastovaikutusten selvittämiseen. - Edistämme ravinteiden kiertotaloutta ja lietteiden hyödyntämistä toteuttamalla edelleen RAHI2-hanketta ja edentämällä biojätteen käsittelyn tehostamiseen tähtääviä laitosinvestointeja. - Lisäämme kiertotalousnäkökohtia rakennushankkeisiimme ja hankintoihimme käyttämällä kierrätysmateriaaleja Itärannan saneerausurakassa ja keräämällä pilotin oppeja sekä vertaisoppimalla kiertotaloushankinnoista (jos saamme myönteisen rahoituspäätöksen sopivaan hankkeeseen). Kotitalousjätteen kierrätysaste nousee ja sekajätteen määrä vähenee - Tarjoamme asukkaille helppoja kierrätyspalveluita saattamalla biojätteen erilliskeräyksen laajenemisen loppuun koko pk-seudulla ja kehittämällä kimpakeräyksen osapuolten yhdistämistä (jos saamme myönteisen rahoituspäätöksen sopivaan hankkeeseen). - Kehitämme lajitteluneuvontaa ja -viestintää sekä parannamme kohderyhmätuntemusta vuonna 2023 aloitetun selvitystyön pohjalta.
Puhdas Itämeri	Itämeri-toimenpideohjelma Tavoite • Vähennämme vesistöjen kuormitusta	- Vähennämme ravinnepestäjä optimoimalla Blominmäen jätevedenpuhdistamon operointia. - Viikinmäen jätevedenpuhdistamon toimintavarmuutta parannetaan hankkimalla hätäkäyttöyksikkö sekä saneeraamalla esikäsitteilyprosessit - Vuotovesien aiheuttamia haittoja torjutaan aiempaa järjestelmällisemmin: Viemäriverkoston vuotojenhallinnan toimintaprosessi saadaan valmiiksi ja kiinnitetään tarvittavat henkilö- ja taloudelliset resurssit. - Asukasviestinnän ja neuvonnan painopisteenä on liiallisen proteiinin syönnin vaikutukset puhdistamoiden typpikuormaan. Nostamme myös viemärietikettiä, hulevesiä ja haitallisia aineita esiin kampanjoissa ja tapahtumissamme.
Pito- ja vetovoimainen työnantaja	Pito- ja vetovoimainen työnantaja- ohjelma Tavoite • Mahdollistamme hyvän työntekijäkokemuksen	- Vakiinnutetaan uusi palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmä, joka perustuu hyvään työsuoritukseen, laaja-alaiseen osaamiseen ja on joustava. - Johtamis- ja esihenkilötyössä ihmisten valmentavan johtamisosaamisen kehittäminen jatkuu. - Parannetaan avointa, yhdenvertaista ja monimuotoista työkulttuuria dialogilähettiläiden toiminnan vakiinnuttamisella ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden toteuttamisella. - Työnantajakuvatyötä jatketaan ja kehitetään. - Anonyymien rekrytoinnin käyttämisestä tehdään ratkaisu.
Osaava ja kehittyvä henkilöstö	Henkilöstön kehittymisen ohjelma Tavoite • Mielekkäät tehtävät, muutostyökykyys ja yhteistyö ovat tekemisemme perustana	- Strategisen osaamissuunnitelman kokoaminen dokumentiksi, joka sisältää myös koulutuskorvauksen edellyttämän koulutussuunnitelman. - Jatketaan toimivan urapolkumallin rakentamista, joka mahdollistaa sekä horisontaalisen että vertikaalisen kehittymisen HSY:ssä. - Kehitetään suunnitelmallisesti strategisia kyvykkyksiä ja henkilöstön osaamista hyödyntäen osaamisenhallinnanjärjestelmää. - Vahvistetaan henkilöstön työtehtävien kannalta olennaisia digiosaamista. - Mahdollistetaan kehityskykykyys ja uuden oppiminen esim. kokeilujen kautta. - Vahvistetaan kyvykkyyttä eri yksiköiden väliseen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen.
Tehokasta ja taloudellista toimintaa	Tuottavuusohjelman terävöittäminen ja toteuttaminen Tavoite • Palvelumme tuotetaan kestävästi	- Kehitämme hankintatoimea toteuttamalla HAKA-hankkeen, jossa määrittelemme HSY:lle hankintojen periaatteet ja arvioimme koko HSY:n hankintaprosessin strategisesta näkökulmasta. Haemme hankkeen aikana kustannussäästöjä analysoimalla kaikki HSY:n hankinnat sekä kehittämällä hankintojen menettelyitä. - Edistämme Digiohjelmaamme, jonka puitteissa kehitämme digitaalisia ratkaisuja ja digitaalisten foorumien hyödyntämistä sisäisessä ja ulkoisessa toiminnassamme. Varmistamme henkilöstön digiosaamisen kehittymisen.

Strateginen päämäärä	Ohjelma ja tavoite	Keskeiset toimenpiteet vuonna 2024
	ja nykyistä tehokkaammin	Kehitämme tapaamme hallita ICT-järjestelmäsalkkua ja ICT-sovelluskehitystä siten, että varmistamme sujuvan etenemisen liiketoiminnan tarpeesta tehokkaaseen ICT-hankkeiden toteutukseen. Lisäämme ICT-kustannustemme läpinäkyvyyttä ja varmistamme, että olemassa olevia järjestelmiä hyödynnetään tehokkaasti. • Prosessijohtamisen painoarvoa HSY:ssä kasvatetaan tarkentamalla prosessimistajan rooli ja vastuut sekä menettelyt prosessipoikkeamien käsittelyyn ja prosessin muutoshallintaan. • Sujuvoitamme HSY:n viranomaisraportointia (esim. Kuntatieto, CSRD, Tilastokeskus) raportoitavien tietojen sekä tiedon tuottamisen näkökulmista. • Kehitämme tuottavuusmetriikkaa (opinnäytetyö).
Tasapainoinen talous	Ohjelma omaisuudenhallinnalle ja investoinneille Tavoite • Investointimme kyetään rahoittamaan vesi- ja jätemaksuilla.	• Käynnistyneessä HSY:n omaisuudenhallintajärjestelmä -hankkeessa (OMAR) kehitämme HSY:n omaisuudenhallintajärjestelmää tunnistamalla ja työstämällä järjestelmän puuttuvia menettelyjä. Kehitämme hankkeessa myös investointien priorisointia, toteutusta, seurantaa ja vaikuttavuutta laajentamalla omaisuuden perustietojen tietopohjaa sekä parantamalla tiedon analysointia. • Laajennamme HSY:n investointiohjelman tarkastelukautta 20 vuoteen aiemman 10 vuoden sijasta, mikä parantaa näkymää tulevaisuuden investointitarpeisiin. • Verkostojen vuotavuutta hallitaan saneerausten lisäksi sekä vesijohtoverkoston että jätevesiviemäriverkoston vuotavuuden vähenemiseen tähtäävien toimenpideohjelmien avulla. • Jatkamme vesihuollon maksurakennemuutosta paremman kustannusvastaavuuden toteutumiseksi ja teemme tahtotilaa tukevat taksapäätökset. • Käytämme uutta kassavirtamallia, joka mahdollistaa rahoituksen suunnittelun ja erilaiset skenaariotarkastelut investointiohjelman valmistelussa.
Vastuulliset ja kehittyvät palvelut	Vastuullisten ja kehittyvien palvelujen ohjelma Tavoite • Palvelutoimintamme on sujuvaa ja saavutettavaa	• Kehitämme asiakkuuksien johtamisjärjestelmää vahvistamalla asiakkuuksien sekä asiakaskokemuksen strategista johtamista ja selkeyttämällä palveluiden ja niitä tuottavien prosessien vastuut. Samalla kehitämme palveluprosessien johtamista palvelumuotoilun, "tuote edellä" -johtamisen sekä asiakassegmenttien näkökulmasta. • Käynnistyneessä asiakkuudenhallinnan hankkeessa luomme sähköisen asiointikanava OmaHSY:n, johon kaikki HSY:n sähköinen asiointi ohjataan. Sähköisen asiakaspalvelun kehittämiseksi ja asiakkaiden opastamiseksi sähköisen asiointin piiriin on lisäksi käynnissä useampia toimenpiteitä. • Parannamme palveluiden sujuvuutta erilaisten sisäisten ja ulkoisten asiakasryhmien kannalta käymällä läpi palvelutarjontamme ja arvioimalla niiden sujuvuutta ja kehittämistarvetta. • Sortti-asemien tarjoamien palveluiden monipuolistamista ja laajentamista suunnitellaan.
Turvattu juomavesi	Kaikissa olosuhteissa turvattu juomavesi – ohjelma Tavoite • Toimintavarmuutemme on erinomaisella tasolla	• Varmistamme operatiivisen toiminnan korkean 24/7 toimintakyvyn riittävän määrällisin ja laadullisin henkilöresurssein • Varmistamme toimintavarmuutta riittävillä saneeraus- ja korvausinvestoinneilla. Investointien ohjelmointi perustuu systemaattiseen omaisuudenhallintaan • Parannamme fyysisten ja kyberuhkien ennakointikykyä, turvallisuutta sekä organisaation toipumiskykyä kyberhäiriö-tilanteissa. • Kehitämme turvallisuussuunnittelua. • Kehitämme häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumista ja jatkuvuudenhallintaa. • Parannamme kohteiden suojausta.
Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien	Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien- ohjelma Tavoite • Edistämme luonnon monimuotoisuutta, lähiympäristön hyvää tilaa ja ympäristöterveyttä.	• Tunnistamme HSY:n vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, lähiluontoon ja lähiasukkaisiin sekä arvioimme vaikutusten merkitystä. • Vähennetään haitallisia vaikutuksia lähiluontoon ja lähiasukkaisiin (muun muassa haju, melu, vieras- ja haittalajitorjunta, roskaantuminen ja lähivesien laatu). • Luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi ja toteutamme monimuotoisuutta tukevia toimia. • Kehitämme HSY:n ympäristötiedon hallintaa selvittämme paikkatietopohjaisen palautejärjestelmän vaihtoehtoja. • Tuotamme tietoa pääkaupunkiseudusta ja ilmanlaadusta ympäristöterveyden edistämiseksi.

3 Talous

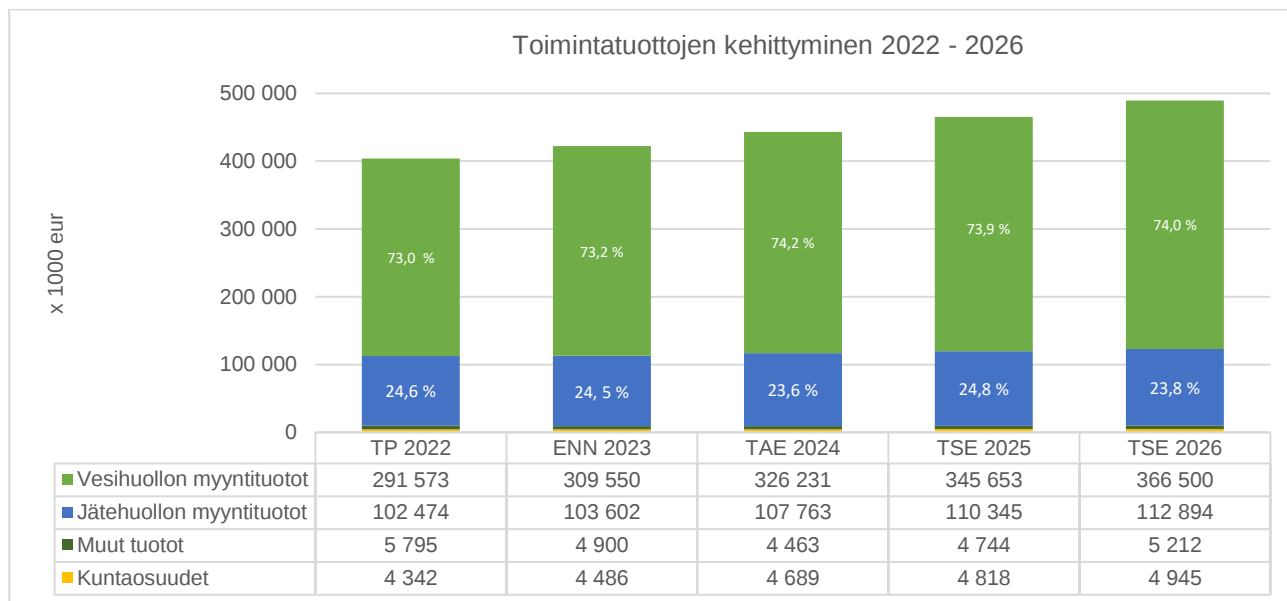
3.1 Tuloslaskelma

x 1000 eur	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026	Muutos-% 2024/2023
TOIMINTATULOT	404 184	422 538	443 146	465 560	489 551	4,9 %
Myyntituotot	394 429	413 494	434 314	456 318	479 714	5,0 %
Kuntaosuudet	4 342	4 486	4 689	4 818	4 945	4,5 %
Muut tuotot	5 412	4 558	4 143	4 424	4 892	-9,1 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	2 338	2 125	1 900	1 900	1 900	-10,6 %
TOIMINTAMENOT	-212 558	-205 466	-213 490	-217 027	-219 738	3,9 %
Henkilöstömenot	-48 557	-51 959	-53 844	-54 847	-55 917	3,6 %
Palvelujen ostot	-99 524	-108 805	-115 035	-116 110	-109 035	5,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-39 193	-36 532	-37 231	-38 377	-39 336	1,9 %
Muut toimintakulut	-25 285	-8 170	-7 380	-7 692	-15 449	-9,7 %
TOIMINTAKATE	193 963	219 196	231 555	250 432	271 713	5,6 %
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	-65 176	-76 714	-83 520	-87 324	-85 602	8,9 %
VUOSIKATE	128 788	142 482	148 035	163 108	186 111	3,9 %
POISTOT	-116 445	-157 798	-151 737	-155 119	-158 434	-3,8 %
TILIKAUDEN TULOS	12 343	-15 316	-3 702	7 989	27 677	-75,8 %
VARAUSTEN MUUTOKSET	487	113	65	65	65	-42,5 %
TULOVEROT	-725	0	0	0	0	-
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	12 104	-15 203	-3 637	8 054	27 742	-76,1 %
Tuloslaskelman tunnuslukuja						
Toimintatuotot, prosenttia toimintakuluista	192,3 %	207,8 %	209,4 %	216,4 %	224,7 %	
Vuosikate, prosenttia keskimääräisistä poistonalaisista investoinneista*	63,9 %	70,7 %	73,4 %	80,9 %	92,3 %	

*) Tunnusluku kuvaa kuntayhtymän tulorahoituksen riittävyyttä investointien rahoittamiseksi. Kun tunnusluku on 100 % tai enemmän, tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä. Jos vuosikate on keskimääräistä investointitasoa pienempi (tunnusluku < 100 %), kuntayhtymä joutuu rahoittamaan osan investoinneista ulkopuolisella lainarahoituksella.

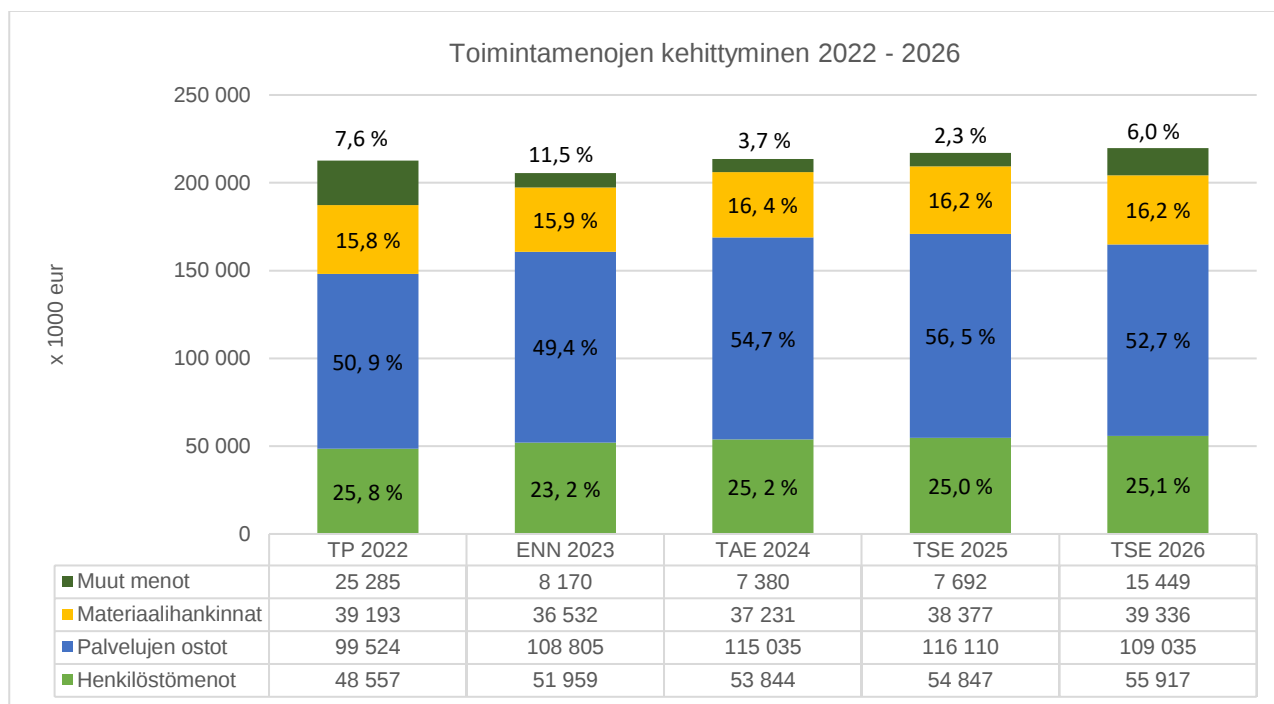
Toimintatuotot

HSY:n toimintatuotot vuonna 2024 ovat 443,1 miljoonaa eli 20,6 miljoonaa (4,9 %) euroa enemmän vuoden 2023 ennusteeseen verrattuna. Vesitaksoihin on laskettu 4 % reaalikorotus. Hintojen nostotarve perustuu menossa olevan suuren investointitarpeen ja siitä seuraavan rahoituskulujen kasvun kattamiseen. Suunnitelmavuosille 2025 ja 2026 on maksuissa huomioitu reaalikorotus 4 %. Vuonna 2024 jätehuollon tulokertymää lisää osittain biojätteen erilliskeräyksen laajentuminen 1–4:n huoneiston kiinteistöille. Jätehuollon hintoihin suunnitellaan vuosittaista 3,5 prosentin korotusta, mikä lisää toimintatuottoja kaikkien vuosien osalta.

Toimintamenot

HSY:n toimintamenot vuonna 2024 ovat 213,5 miljoonaa euroa, joka on 8,0 miljoonaa (3,9 %) enemmän kuin vuoden 2023 ennusteessa. Toimintamenojen budjetoinnissa on huomioitu toiminnan muutokset ja merkittävimmät tiedossa olevat kustannusmuutokset. Vuonna 2024 toimintakuluista noin 55 % koostuu palveluiden ostoista kuten jätteen kuljetuspalvelujen ostoista, IT-kuluista, asiantuntijapalveluista sekä rakentamis- ja kunnossapitopalveluista. Henkilöstökulujen osuus on noin 25 %, materiaalihankinnat 16 % sekä muut kulut 4 %. Henkilöstökuluihin sisältyy palkkaratkaisun vaikutukset 2,6 % vuodelle 2024 ja muille vuosille palkkaratkaisun mukaisesti. Jos tarkempaa tietoa ei ole ollut saatavilla, suunnittelun lähtökohtana on käytetty suunnitelmakaudelle 2 prosentin inflaatio-olettamaa.

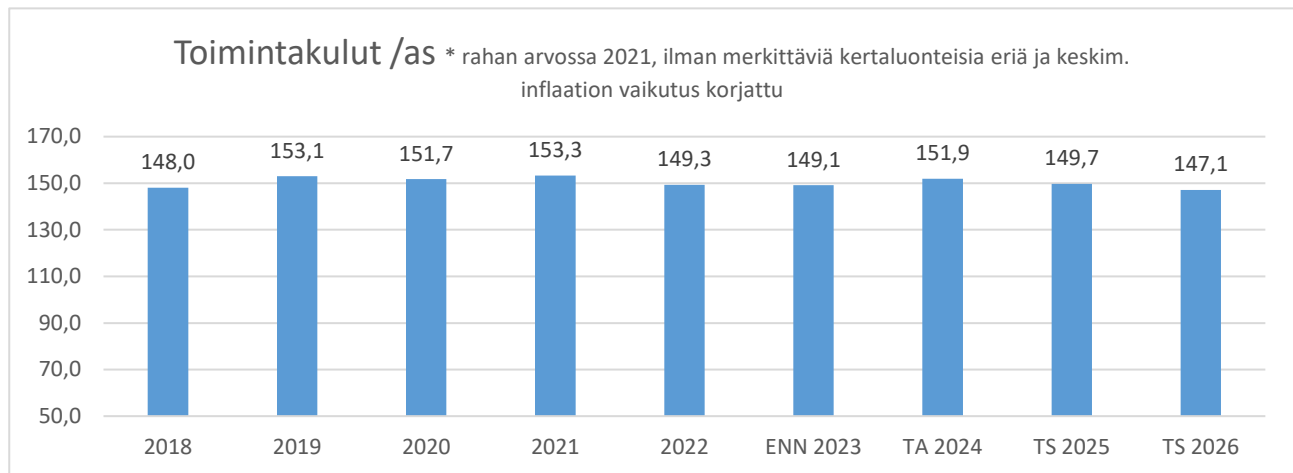
Tuloksen muodostuminen

Toimintatuottojen ja -kulujen erotuksena syntyvä toimintakate talousarviovuonna 2024 on 231,6 miljoonaa (52,3 %), kun sen vuonna 2023 ennustetaan olevan 219,2 miljoonaa (51,9 %). Ero johtuu suurelta osin myyntituottojen arvioidusta kasvusta vuonna 2024. Taksamuutokset vaikuttavat myyntituottoihin positiivisesti suunnitelmakaudella. Suunnitelmavuonna 2025 toimintakate paranee ja on 250,4 miljoonaa (53,8 %) ja vuonna 2026 271,7 miljoonaa (55,5 %) euroa.

Nettorahoituskulut vuonna 2024 ovat 83,5 miljoonaa. Korkokuluista 58,8 miljoonaa euroa on jäsenkunnille perustamislainoista maksettavia korkoja. Peruspääoman korko, jota jäsenkunnat alkoivat periä vuodesta 2021, on vuosina 2023–2024 1,0 % ja vuodesta 2025 alkaen 1,5 %. Rahoitustuottoihin on budjetoitu 300 000 euron osinkotuotot Uudenmaan Voima Oy:ltä vuosille 2024–2026. Suunnitelmakaudella nettorahoituskulut kasvavat ollen vuonna 2025 87,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 talousarviossa oli huomioitu 4,5 milj. euron laskennallinen veronkorotus ja viivästyskorko liittyen HSY:n aikaisempien vuosien tuloverotuksen korkomenojen oikaisuun. Raportointikaudella vahvistui, että oikaisu voitiin käsitellä aikaisemmasta poiketen jo vuoden 2022 tilinpäätöksessä, minkä seurauksena vuoden 2023 rahoituskulut pienenevät 4,5 milj. euroa talousarvioon verrattuna. Tämä kompensoi muiden korkokulujen kasvua, ja rahoituskulujen arvioidaan toteutuvan vuonna 2023 yhteensä 1,2 milj. euroa talousarviota pienempänä.

Talousarviovuoden 2024 tulos on vuosikatteesta vähennettävien pysyvien vastaavien (käyttöomaisuus) poistojen jälkeen 3,7 miljoonaa euroa alijäämäinen, vuonna 2025 8,0 miljoonaa ylijäämäinen ja vuonna 2026 27,7 miljoonaa ylijäämäinen. Jätehuollon investointivarausten aiempaan purkamiseen liittyvien poistoerokirjausten jälkeen tilikauden alijäämä on 3,6 miljoonaa euroa vuonna 2024.

Tuottavuuden kehittyminen

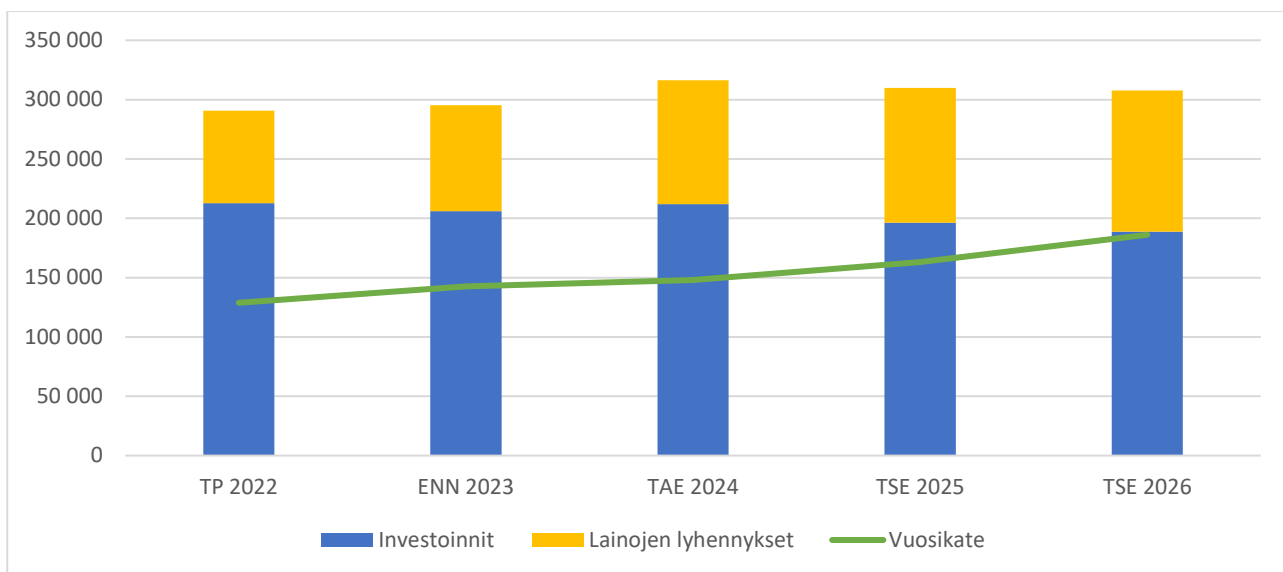

*Inflaatiolaskentaa tarkennettu. Vaikutus mittariin toimintakulut/asukas vuonna 2022 on +0,75 €.

Tuottavuuden kehittymistä kuvaa toimintamenojen ja jäsenkaupunkien asukasmäärän suhde. Tuottavuustavoitteisiin pääseminen on hyvin haasteellista vallitsevassa maailmantilanteessa, jossa HSY:lle keskeiset kustannuserät mm. kuljetuskustannukset, energia, kemikaalit ja tietyt verkostomateriaalit ovat nousseet keskimääräistä inflaatiota nopeammin.

Tulorahoituksen (vuosikate) riittävyys pääomamenojen maksamiseen

Toimintakatteen ja rahoituserien jälkeen syntyvä vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Vuonna 2024 vuosikate on 148 miljoonaa, kun investoinnit ja lainojen lyhennykset ovat yhteensä 316 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 investoinnit ja lainojen lyhennykset ovat 310 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 308 miljoonaa euroa. Erityisesti vesihuollon investointien rahoittamiseksi suunnitellulla tasolla joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa koko suunnitelmakauden ajan yhteensä noin 489 miljoonaa euroa.

Jäsenkuntien maksuosuudet

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti HSY perii jäsenkunniltaan maksuosuudet muista kuin vesihuollon tai jätehuollon tehtävistä. Maksuosuudet jaetaan jäsenkuntien asukasluvun suhteessa siten, ettei yhden kunnan maksuosuus voi olla yli 50 % ja se on vähintään 1 %. Kuntaosuuksien jakautuminen kunnittain on esitetty alla olevassa taulukossa (jako asukasmäärien 31.12.2022 mukaisesti).

1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Muutos-% 2024/2023
Kuntaosuudet						
- Seutu- ja ympäristötiedon toimintaan	4 131	4 476	4 571	4 503	4 530	2,1 %
- Ilmastoinfon toimintaan	428	437	456	456	456	4,4 %
Kuntaosuudet yhteensä	4 559	4 913	5 027	4 959	4 986	2,3 %
- Aikaisempien vuosien ylijäämän hyvitys	-217	-428	-338	-141	-43	
Laskutettavat kuntaosuudet	4 342	4 486	4 689	4 818	4 943	4,5 %
Kuntaosuudet jäsenkunnittain	Osuus-%	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	
Helsinki	50,0 %	2 243	2 345	2 409	2 472	
Espoo	27,3 %	1 218	1 279	1 314	1 349	
Kauniainen	1,0 %	45	47	48	49	
Vantaa	21,7 %	980	1 018	1 046	1 073	
Yhteensä	100,0 %	4 486	4 689	4 818	4 943	

Kuntaosuuksilla katetaan pääosin Seutu- ja ympäristötiedon tehtävien hoidosta aiheutuvat kustannukset. Ilmastoinfon toiminta katetaan HSY:n ja jäsenkuntien välisen sopimuksen mukaisesti kuntaosuuksilla sekä osittain EU:sta saatavalla hankerahalla. Ilmastoinfo siirrettiin vuonna 2022 osaksi Seutu- ja ympäristötiedon organisaatiota, mutta se esitetään tässä taulukossa edelleen erillisenä.

Seutu- ja ympäristötiedon tulosalueen aiempien vuosien ylijäämäisistä tuloksista kertynyt kumulatiivinen ylijäämä hyvitetään laatimalla tulosalueen budjetti alijäämäiseksi siten, ettei kuntaosuuksia laskuteta täysimääräisinä. Vuoden 2023 tulossennusteen mukainen kumulatiivinen ylijäämä noin 0,522 miljoonaa on kohdistettu täysimääräisesti suunnitelmakaudelle etupainotteisesti kuntaosuuksia vähentäväksi.

Perustamislainoista jäsenkunnille maksettavat korot

Jäsenkuntalainojen korko on vuodesta 2013 alkaen sidottu Suomen valtion 10 vuoden sarjaobligaatien tuottoon lisättynä 2,0 prosenttiyksikön lainamarginaalilla. Korko on kuitenkin aina vähintään 5,30 %. 10 vuoden sarjaobligaatien tuotto on aikaisempina vuosina pysynyt alle 2 %:n, mutta viimeisen vuoden aikana korko on hetkittäin noussut yli 3,0 prosenttiyksikön. Nykyisessä markkinatilanteessa koron kehitys sisältää epävarmuuksia. Tällä hetkellä perustamislainojen korot on laskettu vähimmäiskorolla. Vuonna 2019 aloitettiin ensimmäiset lainanlyhennykset (Laina A) ja suunnitelmakaudella vuonna 2024 alkavat loppujenkin jäsenkuntalainojen lyhennykset (Laina B ja Laina C). Yhteenvedo jäsenkuntalainoista on esitetty seuraavassa taulukossa.

x 1 000 euroa	TAE 2024		TSE 2025		TSE 2026	
	Pääoma 31.12.	Korot	Pääoma 31.12.	Korot	Pääoma 31.12.	Korot
Helsinki	627 683	33 998	609 222	33 020	590 760	32 041
Espoo	239 437	12 969	232 395	12 596	225 352	12 223
Kauniainen	4 056	220	3 937	213	3 818	207
Vantaa	214 883	11 639	208 563	11 304	202 243	10 969
Yhteensä	1 086 059	58 826	1 054 116	57 133	1 022 173	55 440

3.2 Investoinnit

x 1 000 euroa			TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026	Muutos-% 2024/2023
	TP 2022	ENN 2023				
Vesihuollon investoinnit	188 707	177 000	183 250	173 450	174 249	3,5 %
Jätehuollon investoinnit	21 576	24 197	24 185	18 450	10 955	0,0 %
Seutu- ja ympäristötiedon investoinnit	137	450	470	310	260	4,4 %
Tukipalvelujen investoinnit	767	2 313	2 145	1 840	1 315	-7,3 %
Asiakaspalvelun investoinnit	11	0	0	0	0	-
Ohjauksen ja kehittämisen investoinnit	307	583	260	660	350	-55,4 %
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	211 504	204 543	210 310	194 710	187 129	2,8 %

Suunnitelmakaudella investointeja toteutetaan 10 vuoden investointiohjelman mukaisesti. Suunnitelmakaudella 2024–2026 investointeihin on esitetty tehtäväksi vuosittaisia tarkennuksia johtuen urakoiden siirtymisestä sekä varautumisesta urakka- ja kalustohankintojen hinnannousuun. Nopeasti kohonnut kustannustaso aiheuttaa edelleen epävarmuutta suunnittelukauden investointien määrään ja toteutusjärjestykseen. Vesihuollon investointitasoon ei ole tullut muutoksia verrattuna vuonna 2022 laadittuun

toiminta- ja taloussuunnitelmaan. Blominmäen jätevedenpuhdistamon valmistuminen pudottaa kokonaisinvestointien määrää suunnitelmakauden vuosilla, mutta investointien taso säilyy suunnitelmakaudella kuitenkin korkealla tasolla johtuen pääosin jäsenkuntien edelleen korkeana säilyvästä infrastruktuuri-investointien tasosta ja erityisesti verkostojen saneeraustarpeen kasvusta. Suunniteltu velkaantumista hillitsevä investointitaso ei pysäytä vesihuollon saneerausvelan kasvua. Jätehuollon vuosien 2023 ja 2024 investointimenot nousevat edelliseen toiminta- ja taloussuunnitelmaan verrattuna urakkahintojen noususta johtuen. Lisäksi logistiikkajärjestelmän ICT-hankkeen kustannusarviota on päivitetty ylöspäin. Uutena investointina alkaa Ämmäsuon Kaasukello-hanke. Jätehuollon investointitason odotetaan laskevan vuosina 2025–2026.

3.3 Rahoitus

x 1 000 euroa	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026
Tulorahoitus					
Vuosikate	128 788	142 482	148 035	163 108	186 111
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	10 542	-6 845	-8 153	-8 153	-771
Investoinnit					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-212 162	-205 293	-211 060	-195 460	-187 879
Rahoitusosuudet investointimenoihin	658	750	750	750	750
Investointien korjauserät	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-72 174	-68 906	-70 428	-39 755	-1 789
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	165 000	160 000	184 000	164 000	141 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-77 928	-89 168	-104 514	-113 681	-119 014
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-10 000	0	-10 000	-10 000	-20 000
Oman pääoman muutokset	-6 237	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-354	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	70 481	70 832	69 486	40 319	1 986
Rahavarojen muutos	-1 693	1 926	-942	565	197
Rahavarat 31.12.	10 559	12 485	11 543	12 107	12 304
Rahavarat 1.1.	12 252	10 559	12 485	11 543	12 107
Rahoituslaskelman tunnuslukuja					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä, eur	-456 501	-481 534	-434 808	-339 000	-253 051
Investointien tulorahoitus %	60,9 %	69,7 %	70,4 %	83,8 %	99,5 %
Lainanhoitokate	1,4	1,33	1,41	1,43	1,55
Kassan riittävyys (pv)	6,8	7,9	6,9	7,2	7,3

Perustamislainat HSY:n jäsenkunnilta ovat yhteensä 1,1 miljardia euroa, jonka lisäksi HSY:llä on ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta nostettua pitkäaikaista lainaa vuoden 2023 lopussa ennusteen mukaan noin 720 miljoonaa, mikäli vuoden 2023 tulorahoitus ja investoinnit toteutuvat vuosiennusteen mukaisesti.

Tulorahoitus ei riitä kattamaan kuntayhtymän investointitasoa ja lainojen lyhennyksiä, minkä vuoksi suunnitelmakauden kaikkina vuosina joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa yhteensä noin 489 miljoonaa euroa riippuen toteutuvasta investointitasosta. Lainoja lyhennetään suunnitelmakaudella yhteensä noin 377 miljoonalla, josta 96 miljoonaa euroa on jäsenkuntalainojen lyhennyksiä. Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakauden lopulla on noin 969 miljoonaa euroa. Lainamäärän jatkuva kasvu aiheuttaa lisääntyvää painetta HSY:n taloudelle kasvavien lainakorkojen ja lyhennysten myötä.

Kuntayhtymän varainhankintaa ohjaavat vuosittaiset talousarviossa olevat rahoitusta ohjaavat linjaukset ja sitovuudet, sekä yhtymäkokouksen 26.5.2023 hyväksymä ja 1.6.2023 voimaan tullut varainhankintapolitiikka. Varainhankintapolitiikka pitää sisällään kuntayhtymän varainhankinnan periaatteet ja siihen liittyvän riskienhallinnan, korkosuojauksen periaatteet ja kassavarojen sijoittamisen periaatteet.

Korkojen suojauksella pyritään vakaaseen ja ennustettavaan rahoituskustannusten tasoon. Korkoriskiltä voidaan suojautua sitomalla osa lainoista kiinteäkorkoisiksi, laina-aikajakaumalla tai tekemällä koronvaihtosopimuksia, korko-optioita ja näiden yhdistelmiä. Johdannaisten käytön tarkoituksena on lainasalkun korkoriskin hallinta eli johdannaista voidaan käyttää vain suojaamistarkoituksissa. Kuntayhtymän varainhankintapolitiikan mukaisesti lainasalkun tavoiteltava suojausaste (pl. jäsenkuntalainat) on 40 % - 80 % välillä.

Uudessa strategiassa tasapainoinen talous on yhtenä merkittävänä fokusalueena. Toimintamenojen kehittymistä on tarkasteltu huolellisesti. Talouden tasapainottaminen edellyttää tuottavuusohjelman lisäksi asiakasmaksujen korotuksia kummallakin toimialalla.

Taseen keskeisiä eriä

x 1 000 euroa	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026
Pysyvät vastaavat (käyttöomaisuus)	2 826 304	2 874 549	2 934 622	2 975 713	3 005 908
Oma pääoma	779 673	764 470	760 834	768 888	796 630
Pitkäaikainen vieras pääoma	1 836 220	1 911 806	1 976 059	2 027 378	2 046 238
- lainat jäsenkunnilta	1 118 002	1 104 002	1 054 116	1 022 173	990 230
- lainat ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta	630 756	720 342	834 480	917 742	968 546
- liittymismaksut	87 462	87 462	87 462	87 462	87 462
Omavaraisuusaste (%)	27,0 %	25,8 %	25,1 %	24,9 %	25,5 %

Lähivuosien suurten investointien takia HSY:n omavaraisuusaste heikkenee suunnitelmakaudella edelleen, mutta kääntyy nousuun kauden lopulla, saavuttaen 2026 lopussa tason 25,5 %. kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omavaraisuusaste oli 27,0 %. Vuosien 2025 ja 2026 ylijäämäiset tulokset kasvattavat maltillisesti omaa pääomaa, mutta vieraan pääoman kasvu suunniteltujen investointien rahoittamiseksi tarvittavalla ulkopuolisella lainarahoituksella heikentää omavaraisuutta vielä vuoteen 2025 asti.

4 Henkilöstö

4.1 Tavoitteet

Uusi strategiakausi kattaa koko TTS 2024–2026 kauden. Keskeiset tavoitteet koko henkilöstön osalta on kuvattu Työn murroksen painopisteen osakokonaisuuksissa Pito- ja vetovoimainen työnantaja ja Osaava ja kehittyvä henkilöstö luvussa 2. Tahtotilamme vuoteen 2030 on, että mahdollistamme hyvän työntekijäkokemuksen ja mielekkäät työtehtävät. Muutoskyvykyys ja yhteistyö ovat tekemisemme perustana.

HSY haluaa työnantajana olla henkilöstöstään huolta pitävä, oikeudenmukainen, johdonmukainen, reilu ja rohkea, strategisten tavoitteiden ja arvojensa mukaan toimiva. Johtamisen ja esihenkilötyön osaaminen ja sen kehittäminen muodostavat perustan onnistumisellemme sekä palvelutuotannon järjestämisessä että henkilöstön työhyvinvoinnin johtamisessa. Tulevina vuosina panostamme valmentavan johtamisen lisäksi yhteisiin tavoitteisiin pohjautuvan työ kulttuurin edelleen kehittämiseen työyhteisöissämme. Lisäksi olemme panostamassa strategiaan kyvykkyyksiin. Yleisen osaamisen kehittämisen lisäksi panostamme ammatillisen osaamisen kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Työturvallisuus on meidän tekemiseemme olennaisesti kuuluvaa ja tulemme panostamaan entistä enemmän työn tekemisen turvallisuuteen.

Strategia tukee uuden henkilöstön rekrytointia tilanteessa, jossa monet toimijat kilpailevat osaavasta työvoimasta, ja vahvistaa nykyisen henkilöstön positiivista työntekijäkokemusta. Viimeksi mainittua edistävät erityisesti kannustava ja oikeudenmukainen palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmä, mielekkäät ja kehittyvät työtehtävät, osaamisen kehittäminen monipuolisesti sekä vahvuuksista lähtevän ja kannustavan johtamisen ja työ kulttuurin kehittäminen. Työnantajakuva työtä tehdään kahdella kärjellä: jatkamme vetovoiman kasvattamista ja lisäämme pitovoimaamme positiivisen työntekijäkokemuksen kasvamisella.

Henkilöstön monipuolisella osaamisella ja kyvyllä ottaa joustavasti vastaan uudistuvia ja muuttuvia työtehtäviä pärjätään tulevaisuuden muuttuvassa toimintaympäristössä. HSY:ssä haluamme vahvistaa ja vaalia oppimista edistävää toimintakulttuuria, joka mahdollistaa tutkimisen, testaamisen, kokeilemisen, ja jossa opitaan työtä tekemällä myös tavallisen arjen keskellä. Digitaidot ovat keskeisessä roolissa. Virheitä ei tarvitse pelätä ja onnistumisia saa juhlia. Työtä tehdään asiakkaiden hyväksi yhteisten tavoitteiden ohjaamina. Koko henkilöstöltä, johtajilta, esihenkilöiltä ja työntekijöiltä odotetaan avointa ja myönteistä asennetta ja kykyä nähdä oman osaamisen ja työn kehittäminen perustehtävän ohella jokaisen tehtäväksi. Tavoitteenamme on, että voimme hyvin tuottaessamme hyvinvoinnin palveluita kaupunkilaisille.

4.2 Henkilöstömäärän kehittyminen

Henkilöstön määrällinen tarve on arvioitu henkilöstösuunnitelmassa 2023–2025. Henkilöstösuunnitelman vuoden 2024 keskimääräinen henkilöstömäärä noudattaa linjausta, että henkilöstömäärämme ei nouse vaan pystymme vastaamaan tulevaisuuden edellyttämiin muutoksiin ensisijaisesti tehtävien muutoksilla ja vain perustellusta syystä toteutamme rekrytointeja, jotka kasvattavat henkilöstömääräämme. Vuonna 2022 keskimääräinen htv-luku oli 802,3 huomioiden kesätyötekijät.

5 Toimialakohtaiset erittelyt

5.1 Vesihuolto

5.1.1 Toimintaympäristö

Vesihuollon toimiala tuottaa ja toimittaa korkealaatuista juomavettä yli miljoonalle pääkaupunkiseudun asukkaalle, viemäriä alueen jätevedet ja hulevedet sekä puhdistaa tehokkaasti kaupunkilaisten ja teollisuuden jätevedet. Vesihuollon toimintaympäristössä toiminnan laajentuminen on vahvasti sidoksissa omistajakaupunkien kasvuun ja kehitykseen sekä yleiseen talouden tilan mukana vaihtelevaan rakentamisen suhdanteeseen. Korkea inflaatio on viilentänyt asuntomarkkinoita, ja valmiiden asuntojen ns. myyntivaraston on ennustettu olevan pääkaupunkiseudulla vielä korkealla tasolla keväällä 2024, mikä jarruttaa uusien kohteiden aloitusta TTS-kauden alussa ja vaikuttaa erityisesti liittymismaksukertymään. TTS-kaudella 2024–2026 rakentamisen volyymin ennustaminen on kuitenkin vielä tässä vaiheessa haastavaa, mutta yleisenä arviona nähdään kuitenkin pääkaupunkiseudun kasvun jatkuvan pitkällä aikavälillä ja sitä kautta myös HSY:n vesihuollon asiakasvolyymien kasvu jatkuu vaikuttaen niin käyttö-, perus- kuin liittymismaksujen kautta saatavaan tulovirtaan. Sen sijaan asukaskohtaisen vedenkulutuksen ennustetaan hienoisesti edelleen laskevan ja osittain kompensoivan asukasmäärän kasvua. Tällä on vaikutuksia käyttömaksujen kautta kerättävään tulovirtaan.

5.1.2 Strategian toteuttaminen toimialalla

Vesihuollon toimialalla osallistutaan laajalla rintamalla HSY:n strategisten tavoitteiden toteuttamiseen. Strategian osalta vesihuolto johtaa kolmea strategista päämäärää (Turvattu juomavesi, Puhdas Itämeri ja Tasapainoinen talous). Lisäksi toimialalta on päämäärävastaavia asiantuntijoita kuudessa päämäärässä kymmenestä. Strategian päämäärien alle muodostuneiden hankkeiden tavoitteita johdetaan strategiakorttien kautta. Vesihuollossa erillisiä yksikkötasoisia asti jakautuvia strategiakortteja on kaikkiaan 36 kappaletta. TTS 2024–2026 osalta vesihuollon tavoitteita ohjataan strategian päämäärien kautta hankkeille asetetuissa aikatauluissa alla esitetyn mukaisesti.

Turvattu juomavesi

Vesihuollon toimialan suunnitelmakauden keskeisin strateginen päämäärä on Turvattu juomavesi, missä keskitytään talousveden tuotannon ja jakelun korkeaa ympärivuorokautista toimintakykyä edelleen varmistaviin ja kehittäviin toimenpiteisiin. Tämä edellyttää merkittävää resurssointia sekä operatiiviseen toimintaan että toimintavarmuutta ja fyysistä- ja kyberturvallisuutta parantaviin investointeihin. Talousvedentuotantoon vaikuttaa koko TTS-kauden ajan Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksen kapasiteetinnoisto ja perusparannus. Urakan aikana vedentuotantokapasiteetti on osin rajoitettu. Tämä on huomioitu muiden talousvedentuotantoon tai -jakeluun merkittävästi vaikuttavien investointien vaihteistamisessa. Kasvaneeseen hybridivaikuttamisen uhkaan on reagoitu tehostamalla kriittisten kohteiden teknistä ja fyysistä suojausta. Toimenpiteitä jatketaan TTS-kaudella suunnitellusti. Vedensyötön toimintavarmuuden kehittämistä jatketaan mm. toteuttamalla toisistaan riippumattomia syöttöyhteyksiä.

Turvattu juomavesi -päämäärän alla toteutetut turvallisuusteeman mukaiset toimet kohdistuvat koko HSY:n toimintaan. Turvallisuusteeman alla kehitetään esimerkiksi fyysisen ja kyberturvallisuuden osa-alueita.

Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Lähiympäristön tilan ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ovat tärkeässä roolissa vesihuollon toiminnan kehittämisessä. Vesihuollossa keskeisessä roolissa tässä päämäärässä on jätevesiverkoston hallinnan kehittäminen, jolla vähennetään lähiluontoon kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, kuten hajuhaittoja ja ylivuotoja. Verkoston vuotokohtia etsitään ja korjataan aktiivisesti, ja verkostojen saneerausmääriä lisätään. Myös pumppaamoiden saneerausta jatketaan suunnittelukaudella. Ylivuotojen taustalla on usein verkoston kuormittuminen vuotovesillä ja kiinteistöjen kuivatusvesillä. Ohjaamme asukkaita tonttijohtojen saneerauksen kannustamiseksi ja huleveden ohjaamiseksi oikein.

Lähiympäristön huolehtimiseen kuuluu myös virkistyskalastusta tukevan kalaistutuskompensaation kehittäminen. Päämäärän osalta selvitetään myös mahdollisia niitytykseen soveltuvia vesihuollon kohteita.

Puhdas Itämeri

HSY on sitoutunut jo pitkään Itämeren suojeluun puhdistamoiden lupamääräyksiä kunniahimoisemmin Itämerisitoumuksen kautta. Tuoreempi toimenpide on yhdyskuntajäteveden Green Deal -sopimukseen liittyminen. Blominmäen jätevedenpuhdistamo on suunnittelukaudella otettu täysin käyttöön ja sen toimintaa optimoidaan. Viikinmäen puhdistamon toimintavarmuutta kasvatetaan saneeraus- ja uudisinvestoinnein. Vuotovesien hallintaa kehitetään luomalla systemaattinen, organisaation rajat ylittävät toimintaprosessi ja kiinnittämällä siihen tarvittavat henkilö- ja taloudelliset resurssit. Ylivuototietojen käsittelyn tietojärjestelmien kehittäminen käynnistetään. Tavoitteena on ylivuotoihin liittyvän datan käsittely paikkatietomuodossa niin, että tiedon hyödyntäminen on mahdollista sekä omaisuudenhallinnan että asukasviestinnän tarpeisiin. Asukasviestinnän painopisteenä on vuonna 2024 liiallisen proteiinin syönnin vaikutukset puhdistamon typpikuormaan.

Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Vesihuollon toiminnoissa tuetaan vastuulliset ja kehittyvät palvelut -teemakokonaisuuden kehittymistä kaikissa asiakasrajapintatoiminnoissa ja tuetaan HSY:n sisäisten prosessien toimintaa siten, että asiakkuuden kokonaisprosessit vahvistuvat. Eräänä esimerkkinä tästä on tonttijohtosaneerausprosessin kehittäminen: tonttijohtojen saneeraus tukee niin HSY:n verkostojen kuin asiakkaidemme tonttijohtojen hyvää ja häiriötöntä toimintaa.

Kiertotalouden keskiössä

Vesihuollossa kiertotalouteen liittyvät kolme strategista osakokonaisuutta ovat fosforin talteenottoon liittyvän RAVITATM-prosessin edelleen kehittäminen, toiseksi lietteiden jatkojalostuksen kehitystyö sekä varautuminen muuttuvan lainsäädännön riskeihin sekä mahdollisuuksiin ja kolmanneksi kiertotaloustuotteiden käyttö HSY:n infrarakentamisessa. Näistä kahta ensimmäistä vie eteenpäin jätevedenpuhdistusosasto osana tutkimus- ja kehittämistoimintaansa ja kiertotalousmateriaalien käytön lisääminen kuuluu taas investointien vastuualueelle.

Hiilineutraali pääkaupunkiseutu

Talousarviovuonna toteutetaan energiatehokkuushankkeita investointiohjelman mukaisesti osana investointikokonaisuuksia tai omina itsenäisinä projekteinaan. Lisäksi kaudella jatketaan jätevedenpuhdistuksen suorien prosessipäästöjen (typpioksiduuli ja metaani) tutkimustyötä, jolla tähdätään yksittäisen suuren kasvihuonekaasupäästöihin vaikuttavan kokonaisuuden mekanismien tunnistamiseen sekä päästöjen asteittaiseen vähentämiseen. Myös selvitykset investointihankkeidemme hiilijalanjäljen

minimoimiseksi ja varautuminen kiristyvään lainsäädännön vaatimusten huomioimiseen jatkuvat tarkastelujaksolla.

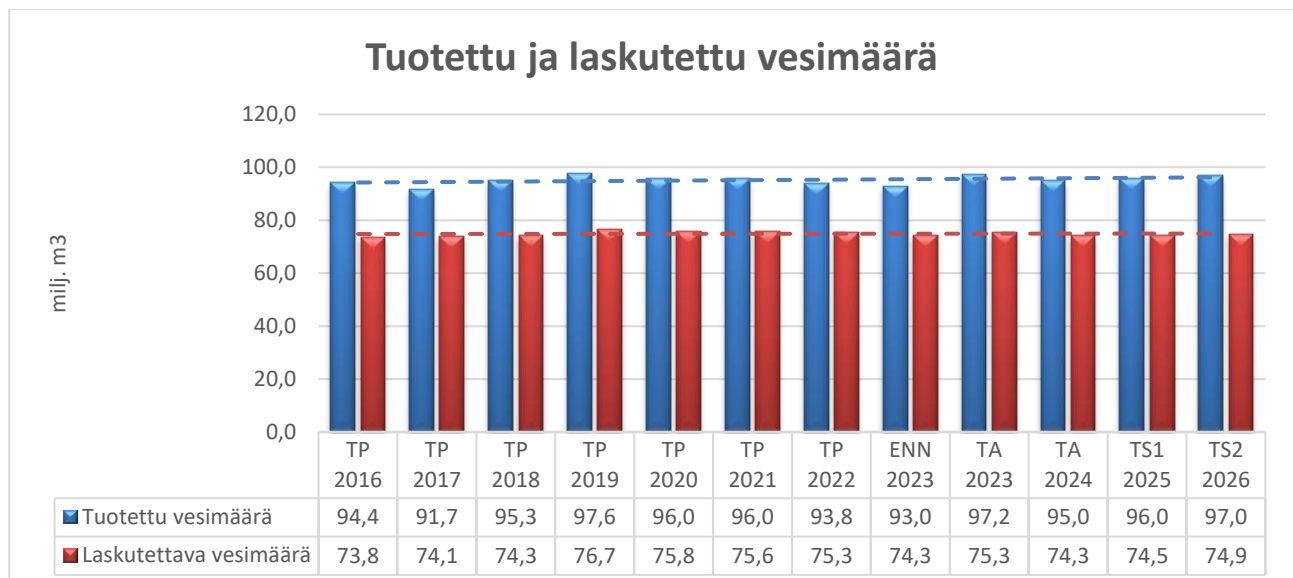
Kestävä talous

Strategian keskeisenä tavoitteena on saattaa talous kestävälle pohjalle niin, että maksutuotoilla voidaan kattaa toiminnan kaikki kustannukset. Lisälainanottoa vähennetään asteittain.

Talouden tasapainottamisen kannalta keskeisiä toimenpiteitä ovat omaisuuden hallinnan kehittäminen ja investointien oikea-aikaisuuden ja oikean kohdentamisen edelleen kehittäminen. Laitosomaisuuden hallinnassa jatketaan omaisuuden ja kunnossapidon tietosisällön täydentämistä ja analysointia. Verkosto-omaisuuden hallinnassa keskitytään järjestelmän määrittämiseen ja tietosisällön täydentämistyöhön. Kattavan tietopohjan avulla voidaan määritellä tarkemmin vesihuolto-omaisuuden optimikuntotason ja sen ylläpitävien toimenpiteiden tasapaino.

Työtä laskuttamattoman veden määrän vähentämiseksi jatketaan vuotovesistrategian mukaisesti. Tavoitteena on pitää laskuttamattoman veden osuus verkostoon pumpatusta vesimäärästä vuonna 2023 enintään 19 % tasolla. Jätevesiverkoston vuotovesistrategia on niin ikään tärkeässä roolissa pitkän aikavälin investointien hallinnassa. Vuotavuuden hallinta on kuitenkin haastavaa suurten verkostomassojen ikääntyessä ja investointimahdollisuuksien kuilun kasvaessa. Vuotavuuden hallintaa on kuitenkin mahdollista tukea myös operatiivisin pistemäisin korjauksin ja sen osalta toimintaa pyritään suunnittelukaudella edelleen tehostamaan digitaalisten mahdollisuuksien laajetessa.

5.1.3 Operatiivisen toiminnan tavoitteet

Energian säästämisen arvioidaan vaikuttavan myös asiakkaiden vedenkäyttöön, mistä johtuen laskutettavan vesimäärän volyyymiennustetta on arvioitu alaspäin vuodelle 2023 alustavaan TTS:ään verrattuna. Vuonna 2024 tuotetun veden määrän arvioidaan olevan 95,0 miljoonaa m³ ja laskutettavan vedenmyynnin 74,3 miljoonaa m³.

Jätevesimäärän pitkän aikavälin vuotuinen kasvuennuste on keskimäärin n. 1,3 %, joka perustuu HSY:n jätevedenpuhdistamojen viemäröintialueen väestönkasvuennusteeseen. Ilmasto vaikuttaa jätevesimäärän vuotuisen vaihteluun, ja sateisina vuosina jätevesimäärät ovat usein olleet ennustettua korkeampia. Toisaalta tiettyinä vähäsateisina vuosina jätevesimäärät ovat jääneet ennustettua pienemmiksi.

5.1.4 Investoinnit

Vesihuollon investoinnit

x 1 000 euroa	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026	Muutos-% 2024/2023
KAUPUNKILÄHTÖISET INVESTOINNIT						
Toiminta-alueen laajentuminen ja kaavoitus	65 459	57 400	57 600	50 700	56 512	0,3 %
1 Kaavoituksen mukainen laajentuminen (alueverkot)	37 398	35 100	35 800	35 100	34 557	2,0 %
2 Laajentuminen haja-asutusalueille	1 401	3 600	1 800	1 800	3 544	-50,0 %
3 Johtosiirrot	26 660	18 700	20 000	13 800	18 411	7,0 %
VESIHUOLTOLÄHTÖISET HANKKEET						
Vedenhankinta ja puhdistus	8 633	11 000	9 500	13 500	10 830	-13,6 %
4 Vedenhankinnan uudisinvestoinnit	0	0	0	0	0	-
5 Vedenhankinnan saneerausinvestoinnit	537	1 700	1 800	1 100	1 674	5,9 %
6 Vedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit	0	0	0	0	0	-
- Pitkäkoski	0	0	0	0	0	-
- Vanhakaupunki	0	0	0	0	0	-
- Muut uudisinvestoinnit	0	0	0	0	0	-
7 Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit	8 096	9 300	7 700	12 400	9 156	-17,2 %
Vedenjakelu ja viemäröinti	59 093	94 100	94 600	90 000	92 643	0,5 %
8 Vedenjakelun uudisinvestoinnit	11 463	12 900	12 900	16 900	12 700	0,0 %
9 Viemäröinnin uudisinvestoinnit	9 952	15 500	17 600	19 800	15 260	13,5 %
10 Verkostojen saneerausinvestoinnit	33 850	58 100	57 400	46 500	57 201	-1,2 %
11 Vedenjakelun laitteiden saneerausinvestoinnit	2 226	4 700	3 800	3 900	4 627	-19,1 %
12 Viemäröinnin laitteiden saneerausinvestoinnit	1 602	2 900	2 900	2 900	2 855	0,0 %

Jätevedenpuhdistus	49 516	7 100	9 000	10 000	6 990	26,8 %
13 Jätevedenpuhdistuksen uudisinvestoinnit	45 863	0	1 100	2 100	0	-
- Blominmäki	45 863	0	0	0	0	-
- Viikinmäki (kapasiteetti ja laatu)	0	0	1 100	2 100	0	-
14 Jätevedenpuhdistuksen saneerausinvestoinnit	3 653	6 600	6 900	6 900	6 498	4,5 %
15 Purkutunneleiden uudisinvestoinnit	0	500	1 000	1 000	492	100,0 %
16 Purkutunneleiden saneerausinvestoinnit	0	0	0	0	0	-
Muut investoinnit (irtaimisto, kiinteistöt ym.)	6 103	8 150	13 300	10 000	8 024	63,2 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	-93	-750	-750	-750	-750	0,0 %
Vesihuollon investoinnit yhteensä	188 712	177 000	183 250	173 450	174 249	3,5 %

Blominmäen jätevedenpuhdistamon valmistuminen pudottaa vesihuollon kokonaisinvestointien määrän suunnitelmakauden vuosilla keskimäärin noin 180 milj. euroon vuodessa. Vesihuollon investointien taso säilyy suunnitelmakaudella kuitenkin korkealla tasolla johtuen pääosin jäsenkuntien edelleen korkeana säilyvästä infrastruktuuri-investointien tasosta. Erityisesti suuret raidehankkeet nostavat näiden investointien määrää. Tämä vaikuttaa erityisesti johtosiirtojen (kori 3) ja osin verkostojen saneerausinvestointien (kori 10) kustannuksiin. Suunnitelmakaudella jatkuvat Kruunusiltojen ja Kalasataman raitiotiehankkeet ovat tyyppiesimerkkejä kauden raidehankkeista. Lisäksi on varauduttu Espoon kaupunkiradan aiheuttamiin johtosiirtoihin. Uutena hankkeena varaudutaan myös Vantaan ratikan rakentamiseen. Kaavoituksen mukainen alueverkoston laajentuminen (kori 1) säilyy edelleen vakaana korkealla tasollaan.

Kaupunkilähtöisten investointien säilyessä suurina on HSY:n vesihuolto joutunut sopeuttamaan investointeja siirtämällä eteenpäin vesihuoltolähtöisiä hankkeita. Tästä huolimatta myös vesihuoltolähtöisten investointien taso säilyy suhteellisen vakaana. Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinneissa jatkuvat Pitkälän vedenpuhdistuslaitoksen kapasiteetinnosto ja perusparannus.

Vedenjakelun uudisinvestoinneissa (kori 8) vahvistetaan mm. Helsinki-Vantaa lentoaseman suunnan vedenjakelua. Viemäröinnin uudisinvestoinneissa (kori 9) Aleksis Kiven kadun alueella tehdään merkittäviä viemäröinnin uudistamisia, joihin liittyy myös sekaviemäröinnin eriyttämisiä. Haja-asutusalueen (kori 2) suurimpana kohteena on Reunan alue. Suuria kaupunkilähtöisiä saneerauksia (kori 10) tehdään em. suurten raidehankkeiden lisäksi erityisesti Helsingissä, jossa rakennetaan useita kokoojakatuja. Suurin näistä on Mannerheimintien rakennusurakka, joka on parhaillaan käynnissä.

5.1.5 Talous

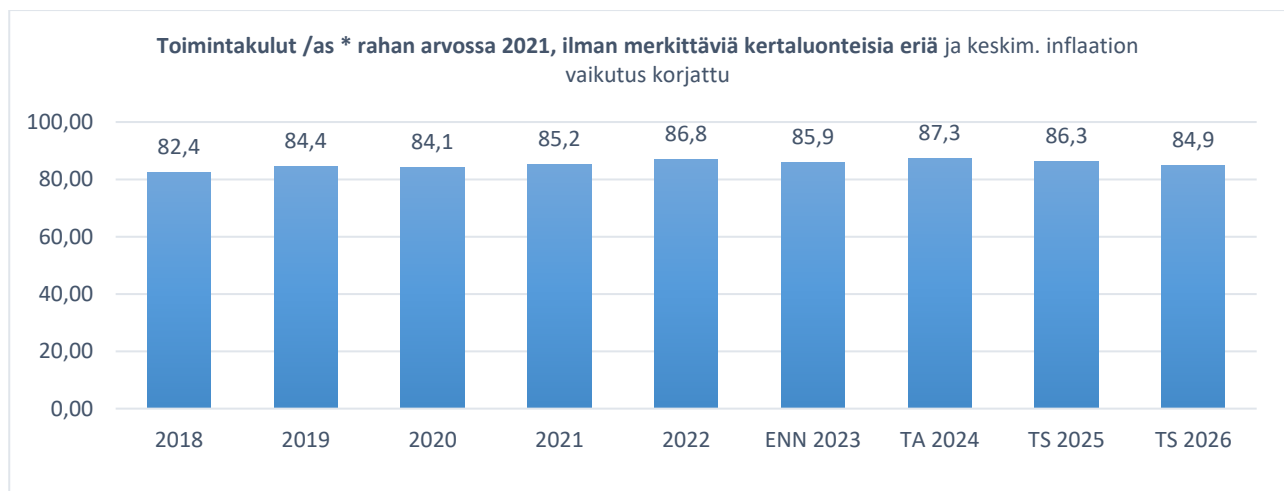
Vesihuollon tuloslaskelma

x 1 000 euroa	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026	Muutos-% 2024/2023
TOIMINTATULOT	295 906	313 336	330 023	349 445	370 292	5,3 %
Myyntituotot	292 823	311 319	327 893	347 315	368 162	5,3 %
Kuntaosuudet	0	0	0	0	0	-
Muut tuotot	3 084	2 017	2 130	2 130	2 130	5,6 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	2 338	2 125	1 900	1 900	1 900	-10,6 %
TOIMINTAMENOT	-130 384	-118 229	-123 942	-126 260	-128 150	4,8 %
Henkilöstömenot	-26 594	-28 805	-29 964	-30 564	-31 175	4,0 %
Palvelujen ostot	-45 332	-51 353	-56 005	-56 479	-48 979	9,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-35 799	-32 473	-33 447	-34 451	-35 484	3,0 %
Muut toimintakulut	-22 659	-5 598	-4 526	-4 766	-12 512	-19,2 %
TOIMINTAKATE	167 860	197 232	207 981	225 085	244 042	5,5 %
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	-66 887	-76 809	-81 498	-85 183	-83 736	6,1 %
VUOSIKATE	100 973	120 423	126 483	139 902	160 306	5,0 %
POISTOT	-98 127	-136 671	-131 940	-136 421	-139 990	-3,5 %
TILIKAUDEN TULOS	2 846	-16 248	-5 457	3 481	20 316	-66,4 %
VARAUSTEN MUUTOKSET	0	0	0	0	0	-
TULOVEROT	-725	0	0	0	0	-
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 121	-16 248	-5 457	3 481	20 316	-66,4 %
Tuloslaskelman tunnuslukuja						
Toimintatuotot, prosenttia toimintakuluista	231,1 %	269,9 %	270,4 %	281,0 %	293,3 %	
Vuosikate, prosenttia keskimääräisistä poistonalaisista investoinneista	56,3 %	67,2 %	70,5 %	78,0 %	89,4 %	

Laskutetun veden volyymi on pienentynyt useamman vuoden peräkkäin. TTS-kauden alkuun ennustetaan nollakasvua ja sen jälkeen maltillinen muutos suunnitelmavuosille; jaksolle 2024–2026 yhteensä 0,8 %. Käyttö- ja perusmaksuihin esitetään talousarvio- sekä suunnitelmavuosille korotusta inflaatio 2,0 % ja reaalikorotus 4,0 %. Reaalikorotuksen nousuun suurimpana syynä on kohonneet rahoituskulut. Inflaation taso tarkistetaan lopulliseen talousarvioon. Liittymismaksukertymä on laskenut merkittävästi, kun rakentaminen pääkaupunkiseudulla on vähentynyt. Vesihuollon maksujen painotuksia ollaan tarkistamassa vastaamaan paremmin aiheuttamisperiaatetta ja muutos tehdään vaiheittain. Kaupunkien maksama korvaus yleisten alueiden hulevesistä jatkuu sopimuksen puitteissa ollen 7,2 milj. euroa/vuosi.

Toimintakuluissa hintoihin on laskettu inflaatio sekä kasvaneesta kuormituksesta johtuva kulujen nousu. Vuoden 2022 ennätyskorkeiden sähkönhintojen jälkeen, energianhinnan arvioidaan pysyvän maltillisena vuoden 2023 tasolla. Suomenojan laitoksen purku toteutuu aiempaa arvioita nopeammin ja 17 miljoonan euron varaus olisi kokonaisuudessa purettu 2025 aikana. Espoon pääviemäritunnelin poiston kustannus on arvioitu uudelleen, ollen vuodelle 2024 yhteensä 0,7 miljoonaa euroa. Investoinnit ja poistot perustuvat investointiohjelman (5/2022) mukaisiin hankkeisiin. Blominmäen poistot käynnistyivät vuoden 2022 lopulla. Vesihuollon rahoituskulut kasvavat erittäin merkittävästi korkojen nousun myötä.

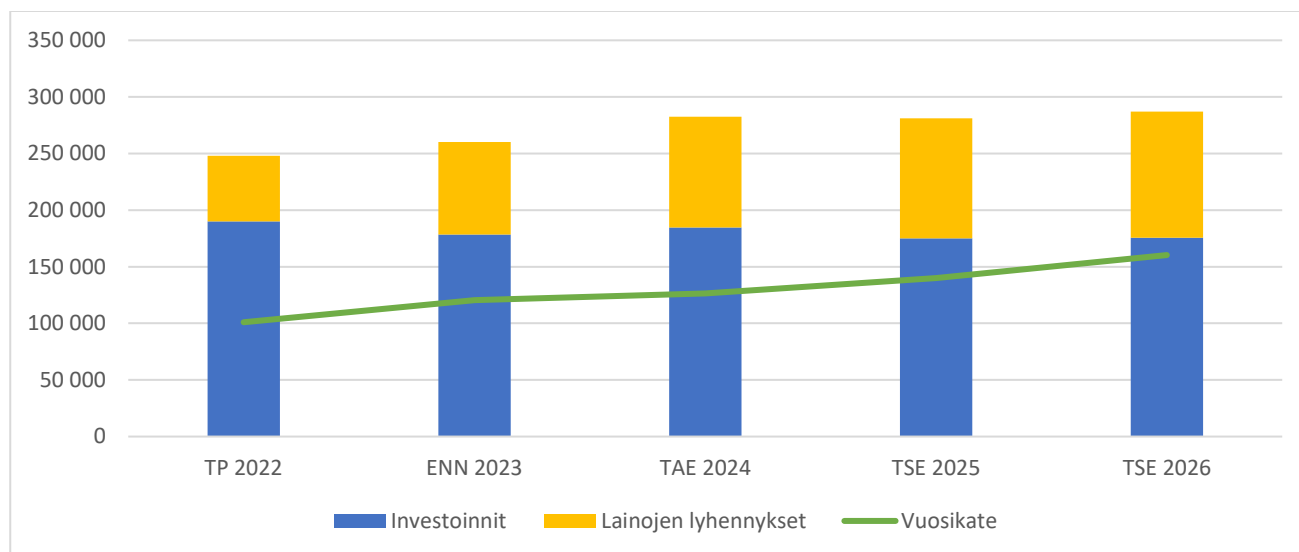
Vesihuollon tuottavuuden kehitys

*Inflaatiolaskentaa tarkennettu. Vaikutus mittariin toimintakulut/asukas vuonna 2022 on +0,44 €.

Vesihuollon tuottavuuden kehittymistä kuvaa vesihuollon toimintamenojen ja jäsenkaupunkien asukasmäärän suhde. Nykyinen mittari vaatii jatkossa laskentaperiaatteiden tarkastelua. Se ei huomioi esim. kasvaneen rakentamisen tuomaa lisätuottoa, josta samanaikaisesti liitostöiden kautta syntyy kustannuksia. Lisäksi vesihuolto palvelee osittain myös naapurikuntia, mitä ei ole huomioitu asukasmäärissä. Tuottavuustavoitteen ennustaminen ja saavuttaminen tarkastelujakson alussa on vaikeaa. Vesihuollossa hyvin keskeisiä kustannuseriä ovat energia, kemikaalit ja tietyt verkostomateriaalit. Vallitsevassa maailmantilanteessa ne ovat nousseet keskimääräistä inflaatiota nopeammin.

Vesihuollon tulo-rahoituksen (vuosikate) riittävyys investointien ja lainanlyhennysten maksamiseen

Vesihuollon vuosikatteen arvioidaan paranevan suunnitelmakauden edetessä, jolloin se lähestyy investointien kokonaistasoa, ja paine lisälainan ottamiselle vähenee.

Vesihuollon rahoituslaskelma

x 1 000 euroa	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026
Tulorahoitus					
Vuosikate	100 973	120 423	126 493	139 902	160 306
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	11 161	-6 192	-7 500	-7 500	0
Investoinnit					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-189 365	-177 750	-184 000	-174 200	-174 999
Rahoitusosuudet investointimenoihin	637	750	750	750	750
Investointien korjauserät	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-76 594	-62 769	-64 257	-41 048	-13 943
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	142 000	146 300	172 300	158 500	141 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-57 999	-81 755	-97 888	-106 248	-111 231
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-10 000	0	-10 000	-10 000	-20 000
Oman pääoman muutokset	-6 237		0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	15 971	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	83 735	64 545	64 412	42 252	9 769

Vesihuollon taseen keskeisiä eriä

x 1 000 euroa	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026
Pysyvät vastaavat (käyttöomaisuus)	2 599 420	2 639 749	2 691 058	2 728 088	2 762 347
Oma pääoma	628 225	611 977	606 530	610 012	630 328
Pitkäaikainen vieras pääoma	1 781 020	1 851 004	1 908 940	1 962 193	1 988 837
- lainat jäsenkunnilta	1 118 002	1 104 002	1 054 116	1 022 173	990 230
- lainat ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta	575 556	659 540	767 362	852 557	911 144
- liittymismaksut	87 462	87 462	87 462	87 462	87 462
Omavaraisuusaste (%)	23,8 %	26,0 %	25,1 %	24,8 %	25,2 %

5.1.6 Riskit ja riskienhallintakeinot

Vesihuollon riskejä hallitaan operatiivisella, taktisella ja strategisella tasolla. Operatiivisen toiminnan riskejä on hallittu jo vuosia Water Safety Planin (WSP) ja Sanitation Safety Planin (SSP) kautta. Ko. mallit perustuvat WHO:n ohjeistukseen ja HSY:n asiantuntijat ovat olleet myös merkittävässä roolissa kansallisen tason WSP- ja SSP- riskienhallintatyökalujen valmistelussa. HSY:n vesihuollon laitospkohteet ovat myös Tukesin valvomia vaarallisten kemikaalien käytön ja varastoinnin kohteita, mikä asettaa tason toimintaan liittyvien operatiivisten riskien hallintaan. Taktisen ja strategisen tason toiminnan riskejä ja niiden liittymäpintoja HSY-tasoiin riskeihin hallitaan HSY:n yhteisen Riski-järjestelmän kautta.

TTS-kaudella 2024–2026 kehitetään edelleen WSP:n ja SSP:n edellyttämää operatiivisten osastojen yhteistoimintaa ja auditoidaan järjestelmiä erillisen auditointiaikataulun mukaisesti. Tukes suorittaa omaa valvontaansa vuosikellonsa mukaisesti. Taktisten ja strategisten riskien osalta Vesihuolto panostaa osaltaan riskikartan säännölliseen päivittämiseen tarkastelemalla toimintaansa suhteessa maailmanpoliittiseen tilanteeseen ja toimintaympäristömuutoksiin, olemalla aktiivinen alan toimija sekä osallistumalla valtakunnalliseen ja kansainväliseen kehittämistyöhön.

5.2 Jätehuolto

5.2.1 Toimintaympäristö

Jätehuollon toimiala tarjoaa jätehuoltopalveluja asukkaille sekä kuntien hallinto- ja palvelutoiminnalle pääkaupunkiseudulla ja Kirkkonummella. Merkittävin muutos HSY jätehuollon ensisijaisen jätehuoltovastuun osalta on biojätteen lajitteluvuorituksen laajeneminen 1–4 asunnon kiinteistöihin vuosien 2023–2024 aikana. Yhdyskuntajätehuollon järjestämisvastuu hyvinvointialueilla päättyy viimeistään vuoden 2025 lopussa.

HSY jätehuolto on jätelain 33 §:n mukaan velvollinen järjestämään jätehuolto toissijaisesti myös muulle jätteelle, kuin sille, josta se on ensisijaisesti vastuussa. Tämän toissijaisen jätehuoltopalvelun (TSV) edellytyksenä on kuitenkin, että jätteen haltija pyytää sitä yksityisen palveluntarjonnan puutteen vuoksi ja jäte laadultaan sekä määrältään soveltuu kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä. Kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun avulla pyritään turvaamaan toimiva jätehuolto ja jätehuoltopalveluiden saatavuus silloinkin, kun muuta palvelutarjontaa ei ole saatavilla. Jätteen haltijan tulee käyttää Materiaalitoria muun palveluntarjonnan puutteen osoittamiseen silloin, kun tarvittavan kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun arvo on vähintään 2 000 euroa vuodessa. Tällöin myös pyyntö kunnan palvelusta tehdään Materiaalitorin kautta. TSV-asiakkuudet ovat Kuljetuspalveluissa lähes loppuneet, mutta Aluepalveluissa ja Käsittelypalveluissa niiden arvioidaan jatkuvan nykyisellä tasolla lähivuodet. TSV-palveluiden liikevaihdon oletetaan hieman kasvavan Aluepalveluissa ja pienenevän Käsittelypalveluissa.

Toimintaympäristössä energian ja raaka-aineiden, kuten metallin, hintojen voimakkaat vaihtelut vaikeuttavat taloussuunnittelua.

Muutoksia toimintaympäristössä aiheutuu muun ohella seuraavassa luetelluista Euroopan unionissa hyväksytyistä uusista lainsäädännöistä, jotka edellyttävät kansallisia voimaansaattamistoimia.

EU:n akkuasetus, joka tulee voimaan 2023, edellyttää kansallista lainsäädäntöä viranomaisten seurantavastuista ja valtuussäännöksiä viranomaisille tehtävien hoitamiseksi. Asiaa koskeva lakiesitys annettaneen loppuvuodesta 2023. Asetus tulee kiristämään akkujen ja paristojen kierrätysvaatimuksia merkittävästi. Akkuasetuksessa säilyy tuottajien vastuu. Akkuasetuksen käytännön vaikutukset HSY jätehuollon toimintaan ovat vielä epäselvät.

EU:n päästökauppaa koskeneen päivityksen, jonka Euroopan parlamentti hyväksyi huhtikuussa 2023, mukaisesti jätteenpolttolaitosten päästökaupan piiriin vuodesta 2028 alkaen. Asiaan liittyvä päästökauppalain muutosesitys annettaneen eduskunnalle syksyllä 2023. Esitys sisältäisi muun ohella jätteenpolttolaitosten päästöraportointia koskevan velvoitteen, jonka olisi määrä tulla voimaan jo 1.1.2024 alkaen.

EU:n komissio julkaisi 2022 tiedonantonsa tekstiilistrategiaksi. Komissio muun ohella esittää harmonisoitua tekstiilien tuottajavastuuta. Uutta laajennettua tuottajavastuuta komissio esittää vuonna 2023 julkaistavassa uudessa jätteenpuitedirektiivissä.

5.2.2 Strategian toteuttaminen toimialalla

Kiertotalouden keskiössä

Jätteiden erilliskeräysvelvoitteita laajennetaan jätelain ja -asetuksen sekä strategian edellyttämällä tavalla. Suurin yksittäinen muutos koskee biojätteen erilliskeräysvelvoitteen laajentamista vaiheittain kaikille toimialueen kiinteistöille, vapaa-ajan kiinteistöt pois lukien. Uusina asiakkaina keräyksen piiriin tulevat 1–4:n huoneiston kiinteistöt. Biojätteen erilliskeräys alkaa Espoossa, Kauniaisissa ja Kirkkonummella 1.7.2023, Vantaalla 1.1.2024 ja Helsingissä 1.7.2024.

Jätelain muutokseen sisältyy kunnille ja pakkausjätteiden tuottajayhteisölle lakisääteinen yhteistyövelvoite pakkausjätteiden kiinteistöittäisessä erilliskeräyksessä. Yhteistoimintamallin lähtökohtana on, että kunnat hoitavat pakkausjätteen erilliskeräyksen ja kuljetuksen asuinkiinteistöiltä tuottajan järjestämään käsittelyyn tai jatkokuljetukseen. Pakkausten tuottajayhteisö ja kunnat ovat valtakunnallisella sopimuksella sopineet erilliskeräyksen järjestämisestä ja korvauksista, jotka tuottajayhteisö maksaa kunnille näiden järjestämästä erilliskeräyksestä ja kuljetuksesta.

Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksessa TTS-kaudella toiminta muuttuu kiertotalouden muutosten myötä ja enenevässä määrin materiaaleja toimitetaan alueen ulkopuolelle käsiteltäväksi. Talousarviovuonna jatketaan biokaasulaitoksen *Mädäte maatalouskäyttöön* -hanketta. Mädätteen ohjaaminen maatalouskäyttöön edistää ravinteiden kierrätystä hyödyntämällä lietteet kestäväällä tavalla. Kompostoitavan biojätteen määrä alueella vähenee, mikä vaikuttaa suotuisasti hajupäästöihin. Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksessa jatketaan Ekomo-mallin mukaista yritysyritysyhteistyötä sekä tutkimus- ja kehityshankkeita.

Seutulan aluetta kehitetään yhdessä Tuusulan kunnan ja Vantaan kaupungin kanssa. Tavoitteena on saada kunnan rajalle sijoittuvalle HSY:n omistamalle kiinteistölle kaavoitettua kiertotalouden korttelialue osaksi laajempaa kiertotalousaluetta.

Jätelain uudistuksessa tiukennettiin yhdyskuntajätteen kierrätystavoitetta. Jäteasetuksessa vahvistetut uudet kierrätystavoitteet ovat vähintään 55 % viimeistään 1.1.2025, 60 % viimeistään 1.1.2030 ja 65 % viimeistään 1.1.2035 (Jäteasetus 23 §). Tavoitteiden haastavuutta lisää se, että yhdyskunta- ja pakkausjätteen kierrätysasteen laskentasääntöjä on tiukennettu (Jäteasetus 24 §). HSY:n strategiassa on päädytty vielä kunnianhimoisempaan tasoon asettamalla kotitalousjätteen kierrätysastetavoitteeksi 60 % vuodelle 2025 ja 63 % vuodelle 2030. Vuoden 2024 tavoite on omistajaohjaustavoitteen mukaisesti 52 %.

Hiilineutraali pääkaupunkiseutu

Talousarviovuonna toteutetaan jätteiden loppusijoitusalueiden tiiviitä pintarakenteita, saneerataan ja rakennetaan kaatopaikkakaasun keräysjärjestelmiä ja maisemoidaan kaatopaikka-alueita ympäristölupien mukaisesti. Investoinneilla minimoidaan kaatopaikkakaasun hajapäästöt ilmakehään ja mahdollistetaan kaatopaikkakaasun tehokas hyödyntäminen energiaksi kaasuvoimalassa. Sähköntuotannon lisäksi Ämmässuon lämpötaloutta parannetaan investoimalla lämmön talteenottojärjestelmiin, joilla varmistetaan alueen lämmöntuotannon omavaraisuus.

Alueelta kerätty sekajäte toimitetaan Vantaan Energian jätevoimalaan, jossa sitä hyödynnetään sähkön ja kaukolämmön tuotannossa. Sekajätteen energiahyötykäytöllä korvataan kivihiilen ja maakaasun käyttöä, vähennetään tuotannon hiilidioksidipäästöjä, lisätään energiantuotannon omavaraisuusastetta ja edistetään pääkaupunkiseudun hiilineutraalisuutavoitteiden toteutumista.

Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Talousarviovuoden merkittävin ICT-uudistus toimialalla on Kuljetuspalveluiden Kuitu-hankkeen valmistuminen. Kuitu-hankkeen tarkoituksena on korvata HSY:n jätehuollon nykyinen logistiikkajärjestelmä uudella modernilla ja helppokäyttöisellä toiminnanohjausjärjestelmällä. Uusi järjestelmä mahdollistaa jätteenkeräyksen joustavamman ja kustannustehokkaamman hallinnan sekä tarjoaa käyttöön kehittyneemmät suunnittelu- ja seurantatyökalut.

Sortti-asemien toimintaa sujuvoitetaan ja palvelutasoa parannetaan. Sortti-asematoiminnan uusien konseptien ja digitalisaation kehittämistä jatketaan talousarviokaudella. Kehitämme lajitteluun kannustavia palveluja eri kohderyhmille, kuten kimpfakeräys ja tuulettuva biojäteastia. Suunnitelmakaudella käynnistetään lisäksi uuden Sortti-aseman hankinnan valmistelu tekemällä kaavoitusyhteistyötä jäsenkaupunkien kanssa.

Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksessa jatketaan toimia, joiden tavoitteena on parantaa ympäristön tilaa. Tällaisia toimia ovat muun muassa biokierrätystoimintojen hajupäästöjen vähentämiseksi tehtävät työt sekä jätteiden loppusijoitusalueiden tiiviiden pintarakenteiden toteutus ja kaasunkeräysjärjestelmien saneeraus. Alueella tehostetaan vesienhallintaa ottamalla käyttöön uutta tasausallaskapasiteettiä ja toteuttamalla hulevesien käsittelyä biologisilla suodatusratkaisulla. Sidosryhmäyhteistyötä jatketaan aiempien vuosien tapaan monin tavoin muun muassa Ämmässuon-Kulmakorven alueen sidosryhmätapaamisin ja viestinnän keinoin. Alueen maisemointi jatkuu ja samalla etsitään sekä toteutetaan uusia tapoja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksessa edistetään TTS-kaudella strategian mukaisesti niitytystä.

Kestävä talous

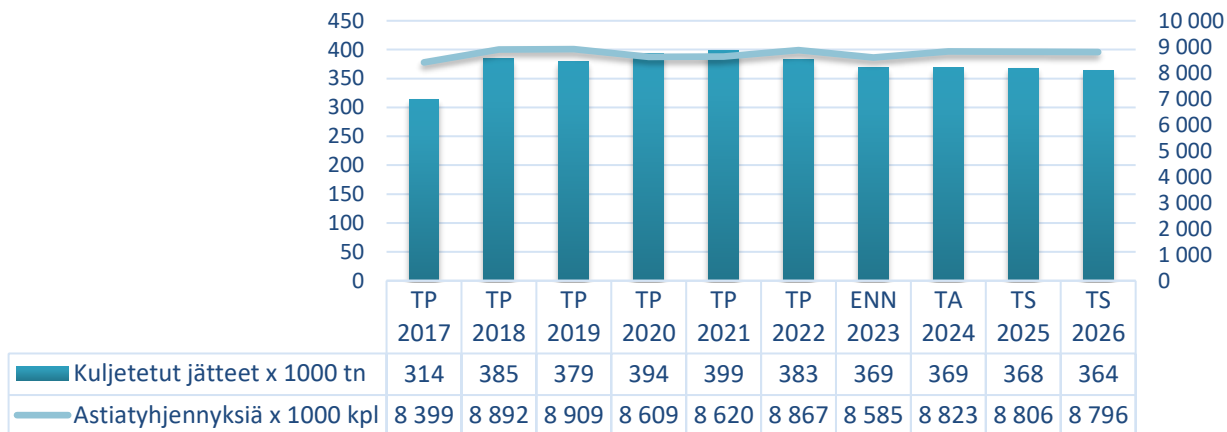
Tehostamme toimintaa läpi jätehuollon organisaation hyödyntämällä digitalisaatiota sekä prosessien sujuvoittamisella. Kiinnitämme huomiota jätehuollon ydintoimintoihin ja niiden korkean toimintavarmuuden ja palvelutason ylläpitoon kustannustehokkaasti. Henkilöstötuottavuuden keskiössä on motivoitunut ja osaava henkilöstö. Lisäksi jatkamme aiemmin aloitettuja toimenpiteitä sekä uuden Strategia 2030:n mukaisten tavoitteiden toteuttamista tuottavuuden kehittämiseksi.

Talousarviovuodelle 2024 tehdään inflaatio huomioiden maltillisia hintojen korotuksia. Kiinteistöjen jätemaksuja korotetaan 3,5 prosentilla. Ämmässuon ja Sortti-asemien hinnat säilyvät pääasiassa ennallaan, mutta Sortti-asemille tehdään uutena toissijaisen vastuun (TSV) hinnasto. TSV-hinnoissa on joitakin korotuksia. TSV-maksujen on vastattava mahdollisimman tarkasti juuri TSV-palvelujen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia eikä palveluja saa kompensoida asukkaiden jätemaksuilla. Jätetaksan mukaisten maksujen on jätelain 78 §:n mukaan vastattava HSY:n tarjoamaa jätehuollon palvelutasoa ja mahdollisuuksien mukaan kannustettava jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseen sekä etusijajärjestyksen mukaiseen jätehuoltoon. Talouslaskelmat perustuvat käsittelyssä olevaan taksaluonnokseen. Kuntalaisille ja muille, joihin asia voi vaikuttaa, varataan hallintolain 41 §:n mukaiset vaikutusmahdollisuudet taksaan. Mahdollisten muutosten jälkeen 1.1.2024 voimaan tuleva taksa tuodaan hyväksyttäväksi HSY:n hallitukseen.

5.2.3

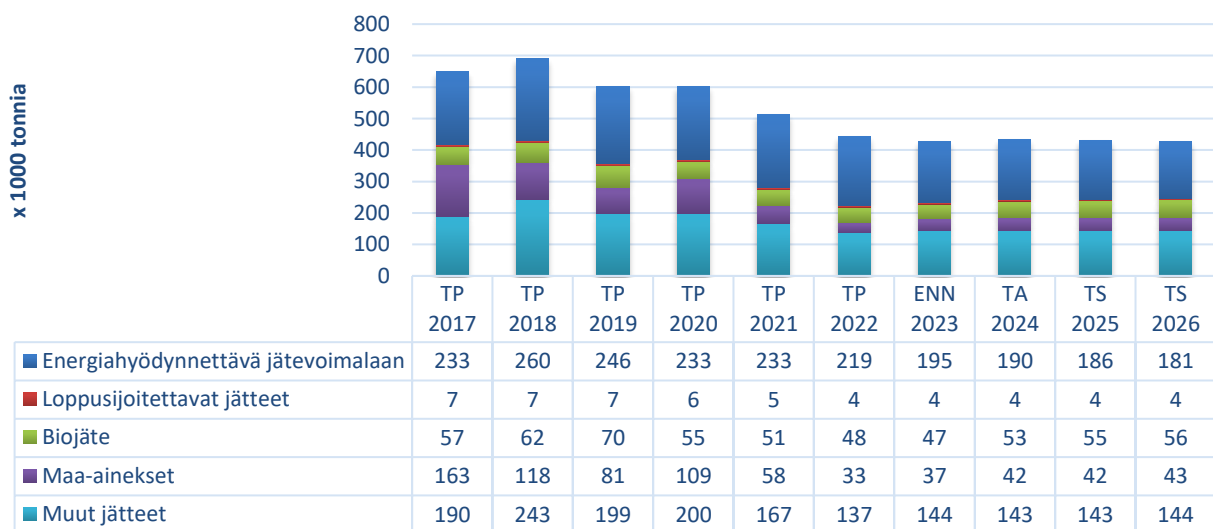
Operatiivisen toiminnan tavoitteet

Jätteiden kuljetus asiakaskiinteistöiltä

Kiinteistöltä kerätyn jätteen kokonaismäärän arvioidaan kääntyvän laskuun TTS-kauden alussa. Merkittävin tekijä laskulle on sekajätteen määrän vähentyminen ja hyödynnettävien jätejakeiden kasvun pysähtyminen. Biojätteen erilliskeräyksen laajentuminen 1–4 huoneiston asuinkiinteistöille alkaa 1.7.2023, kolmas ja viimeisin alue alkaa 1.7.2024. Koko alueen osalta erilliskeräyksen piiriin arvioidaan liittyvän 30–40 % kiinteistöistä. Loput kiinteistöistä kompostoivat itse biojätteensä. Pakkausjätteiden osalta kasvun ennustetaan olevan hyvin vähäistä. Hyödynnettävien jätejakeiden kasvu ei riitä kompensoimaan sekajätteen määrän vähentymistä, jonka vuoksi kokonaisjättemäärä kääntyy laskuun. Jättemäärien vähenemisen arvellaan johtuvan osin hintojen noususta, joka syö kuluttajien ostovoimaa. Lisäksi pandemian jälkeen kotona vietetään vähemmän aikaa ja tuotetaan siten vähemmän kotitalousjätettä.

Jätteiden käsittely ja energiahyödyntäminen

Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksessa TTS-kaudella ennakoidaan edelleen maa-ainesten ja muiden jätteiden määrän laskua. Kiertotalouden edistämisen myötä materiaaleja toimitetaan jatkossa etenevässä määrin alueen ulkopuolelle käsiteltäväksi. Toiminta edistää kiertotaloutta, mutta aiheuttaa toisaalta myös lisäkuluja aiempaan nähden. Biojätteen käsittelyyn tulevaan massamäärään liittyy epävarmuutta riippuen 1–4 asunnon kiinteistöjen liittymisasteesta biojätteen erilliskeräykseen sekä TSV-asiakkuuksien kehityksestä. Arvioimme kuitenkin biojättemäärien lievää kasvua. Vuodesta 2024 alkaen ei vastaanoteta pilaantuneita maita, sillä puhdistetun maan hyödyntäminen ei ole enää mahdollista ekoteollisuuskeskuksen alueella. Ekoteollisuuskeskuksen toiminta on merkittävästi alijäämäistä ja suunnittelukaudella jatketaan työtä uusien tulovirtojen löytämiseksi, olemassa olevan infrastruktuurin tehokkaammaksi hyödyntämiseksi sekä toiminnan tehostamiseksi. HSY:n jätehuollon oman toiminnan rinnalla Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksen infrastruktuuria hyödynnetään Ekomo-mallin mukaisella yritysyhteistyöllä sekä tutkimus- ja kehityshankkeissa. Käsittelykeskuksen lähiympäristön asukkaiden kanssa ylläpidetään laajaa sidosryhmäyhteistyötä muun muassa tapaamisin ja tiedottamalla alueen toiminnasta.

Sortti-asemien asiakasmäärän arvioidaan lievästi kasvavan TTS-kaudella. Sortti-asemat ovat ajoittain ruuhkautuneita, erityisesti kevätsiivousten aikaan viikonloppuisin. Korkean palvelutason ja helpon saavutettavuuden ylläpitämiseksi TTS-kaudella jatketaan yhteistyötä jäsenkaupunkien kanssa uuden täyden mittakaavan Sortti-aseman sekä Sortti-pienaseman sijaintipaikkojen löytämiseksi. Sortti-pienasema istuu hyvin myös Kierrätyskeskuksen toiminnan yhteyteen (vrt. Koivukylän Sortti-pienasema) mikäli tällaiselle kokonaisuudelle löytyy sijoituspaikka. Uuden TSV-hinnaston mukaisen hinnoittelun aloittaminen 1.1.2024 on arvioitu tuovan hieman lisää liikevaihtoa, mutta tähän liittyy myös epävarmuutta.

5.2.4 Investoinnit

x 1 000 euroa	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026	Muutos-% 2024/2023
ALUEPALVELULÄHTÖISET INVESTOINNIT	3 611	5 896	3 960	3 200	2 955	-32,8 %
1 Sorttiasemien rakentaminen (uudet)	59	0	0	0	850	-
2 Aluepalvelujen korjaus- ja täydennystyöt	2 928	5 036	3 030	2 180	1 150	-39,8 %
3 Aluepalvelujen kalustohankinnat ja aluekeräysverkosto	625	860	930	1 020	955	8,1 %
KÄSITTELYPALVELULÄHTÖISET INVESTOINNIT						
Ympäristövaikutusten hallinta	4 477	2 577	2 500	2 300	1 800	-3,0 %
4 Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen	361	957	1 150	1 550	600	20,2 %
5 Vesien keräys ja johtaminen	2 932	762	550	450	900	-27,8 %
6 Viimeistelyrakenteet	1 184	858	800	300	300	-6,8 %
Alueiden ja toimintojen kehittäminen ja niiden vaatimat investoinnit	9 769	11 544	13 650	10 700	4 400	18,2 %
7 Biojätteen käsittely ja mädätyskaasun hyödyntäminen	3 144	2 236	8 300	5 600	1 100	271,2 %
8 Ämmässuon laajennusalue	3 127	4 812	1 800	3 200	200	-62,6 %
9 Infran kehittäminen ja sen vaatimat investoinnit	3 293	3 565	3 100	1 500	1 700	-13,0 %
10 Käsittelypalvelujen koneet ja laitteet	155	200	250	200	200	25,0 %
11 Energia- ja materiaalihokkuusinvestoinnit	49	731	200	200	1 200	-72,6 %
MUUT INVESTOINNIT						
Kuljetuspalvelulähtöiset investoinnit	1 707	1 695	1 300	200	200	-23,3 %
12 Jätteenkuljetuksen kalustohankinnat	1 707	1 695	1 300	200	200	-23,3 %
Muut toimintaa tukevat investoinnit	2 012	2 485	2 775	2 050	1 600	11,7 %
13 Maahankinnat	0	0	200	200	1 000	-
14 Muut investoinnit	2 012	2 485	2 575	1 850	600	3,6 %
Jätehuollon investoinnit yhteensä	21 576	24 197	24 185	18 450	10 955	0,0 %

Aluepalvelulähtöiset investoinnit tähtäävät strategian mukaisesti vastuullisiin ja kehittyviin palveluihin ja niiden parantamiseen. Lisäksi ne edistävät kiertotalouden keskiössä toimimista. Investoinnit suunnitellaan vastaamaan asiakasryhmien pitkän aikavälin tarpeita. Talousarviovuonna valmistuvat Kivikon Sortti-aseman uudisrakennus- ja täydennystyöt, joilla parannetaan asiakaspalvelua ja aseman logistiikkaa. Lisäksi Sortti-asemilla ja Kivikon jätepalvelukeskuksessa tehdään vuosittaisia saneeraus-, korjaus- ja täydennystyötä investointiohjelman mukaisesti kiinteistöjen toiminnallisuuden ja turvallisuuden säilyttämiseksi. Sortti-asemille haetaan aktiivisesti uusia rakennuspaikkoja. Suunnitelmakauden lopussa on varauduttu yhden Sortti-pienaseman toteuttamiseen. Lisäksi suoritetaan vuosittaiset aluepalveluiden kalustohankinnat, kuten Sortti-asemien lava- ja puristinhankintoja.

Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit tähtäävät strategian mukaisesti ympäristövastuuseen, hiilineutraaliuuteen ja kiertotalouteen. Osa investoinneista perustuu ympäristölupien velvoitteisiin. Ämmässuon osalta keskeistä on ympäristövaikutusten hallinta, jossa toimitaan lähiympäristöstä huolehtien. Investoinnit tukevat myös HSY:n strategian toimenpidettä olla pito- ja vetovoimainen työnantaja, sillä investoinnit edistävät samalla käsittelytoiminnan- ja laitosten työhygieniää ja työturvallisuutta. Jätehuollon investointistrategiassa on huomioitu keskeisesti myös kestävä talouden ja huoltovarmuuden varmistaminen materiaali- ja energiatehokkuutta lisäävien investointien avulla. Talousarviovuonna valmistuu Ämmässuon suljetun kaatopaikan lopullinen tiivis pintarakenne, jonka jälkeen loppusijoitusalueen pinta on kauttaaltaan

tiivistetty ja siten estetty kaatopaikkakaasujen hajupäästöjä. Lisäksi loppusijoitusalueilla jatketaan kaasunkeräys-, pinta- ja kasvukerrosten sekä niitytysten toteuttamista. Näillä investoinneilla pyritään estämään hallitsemattomat kaasupäästöt ja saamaan kaatopaikkakaasu tehokkaasti hyödynnettäväksi energiaksi kaasuvoimalassa sekä edistämään niityyksillä luonnon monimuotoisuutta. Sähköntuotannon omavaraisuuden ja huoltovarmuuden lisäämiseksi on investointeihin lisätty kaasun varastoinnille kaasukello. Tämä investointi ei sisälly investointiohjelmaan 2023–2032, joten sen on arvioitu lisäävän vuosien 2024–2025 investointimenoja. Sähköntuotannon lisäksi Ämmäsuon energiatehokkuutta parannetaan investoimalla sähkön- ja lämmön siirtojärjestelmiin, joilla varmistetaan alueen sähkön- ja lämmöntuotannon omavaraisuus ja polttoaineiden tehokas hyödyntäminen.

Ämmäsuon alueen suoto- ja hulevesien käsittelyä varten käsittelypalvelulähtöisissä investoinneissa varaudutaan talousarviovuonna lähinnä tehostamaan suotovesien kierrätystä ja toteuttamaan hulevesien käsittelyä varten uusi pienimuotoinen hulevesien suodatusjärjestelmä. Talousarviovuonna jatketaan biokaasulaitoksen *Mädäte maatalouskäyttöön* -hanketta ja tehdään tarvittavat hankinnat investoinnin toteuttamiseksi. *Mädäte maatalouskäyttöön* -hanke nostaa investointiohjelmassa 2023–2032 arvioituja investointimenoja. Nämä menot eivät kuitenkaan ylitä hankesuunnitelmassa hyväksytyjä kustannuksia. Mädätteen ohjaaminen maatalouskäyttöön edistää ravinteiden kierrätystä ja hyödyntää lietteet kestäväällä tavalla sekä lisää biokaasun tuotantoa. Lisäksi tehostetaan kompostointilaitoksen poistoilman puhdistusta ja tehdään biojätteen käsittelylaitosten vuosittaiset ylläpito- ja kehittämissaneeraukset. Investoinneilla pyritään siten toiminnan tehostamisen lisäksi mahdollisimman haitattomaan jätteiden käsittelyyn alueella.

Käsittelypalvelut vastaa Vantaan jätevoimalan vaaralliseksi jätteeksi luokitellun tuhkan käsittelystä ja loppusijoittamisesta. Nykyisin käytössä olevan tuhkasolun T1 täytyttyä arviolta 2024 tulee käytössä olla uusi tuhkasolu T2. Vuoden 2023 aikana valmistuvat tuhkasolun T2 runko- ja tiivisrakenteet. Talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella jatketaan T2 solun rakennustöitä toteuttamalla solun katos- ja tuhkan siirtoarakenteita sekä valmistellaan vanhan solun T1 sulkemista. Jätevoimalan kuonan ohjaaminen maanrakennuskäyttöön edellyttää kenttäalueita kuonan käsittelyä, suhteuttamista ja varastointia varten. Talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella toteutetaan kierrätystoiminnan edellyttämiä kenttärakenteita sekä Ämmäsuolle että Seutulaan. HSY:n Ekomo-toiminta pyrkii lisäksi erilaisten kumppanuksien avulla edistämään kiertotaloutta. Jätteiden materiaalihyödyntämiseen tähtäävät Ekomo-toiminnot edellyttävät kenttätilaa ja mahdollisesti lajitteluun soveltuvia hallirakenteita. Kenttien rakenteissa hyödynnetään aiempien vuosien tapaan HSY:n vastuulla olevaa jätevoimalan kuonaa. Kuonan hyödyntäminen tukee strategian toimenpidettä edistää kierrätysmateriaalien käyttöä omassa toiminnassa.

Lisäksi käsittelypalvelulähtöisissä investoinneissa jatketaan Ekoteollisuuskeskuksen saneeraus- ja energiatehokkuustoimia, joilla korvataan toimintaikänsä päässä olevia vanhentuneita järjestelmiä ja rakennuksia sekä varmistetaan prosessien toimivuus. Jätehuollon kehittäminen tukee pitkän tähtäimen suunnittelua ja niihin liittyviä investointeja tavoitteena parantaa ympäristön tilaa, lisätä resurssitehokkuutta ja edistää uusiutuvan energian hyödyntämistä. Suunnitelmakauden lopussa on varauduttu lisäämään fossiilivapaata energiantuotantoa (aurinko, tuuli) tehtävien liiketoimintamallien suuntaviivojen mukaisesti. Lisäksi on varauduttu käsittelypalveluiden vuotuisiin kalustohankintoihin.

Muut jätehuollon investoinnit tähtäävät pääasiassa asiakaskokemuksen parantamiseen, ympäristövastuulliseen toimintaan sekä toiminnan tehostamiseen. Investoinnit sisältävät kiinteistökohtaiseen jätteenkeräykseen liittyviä kuljetuspalvelulähtöisiä investointeja ja muita jätehuollon toimintaa tukevia investointeja kuten tietojärjestelmien hankintoja. Talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella jatketaan jäteastioiden hankintoja lajitteluvälineiden laajentuessa pieniin eli 1–4:n asunnon kiinteistöihin. Lisäksi investoidaan Seutulan astiahallin varastotilojen lisäämiseen ja jätehuollon operatiivisiin IT-järjestelmiin, joista

kuljetuspalveluiden logistiikkajärjestelmä (Kuitu-hanke) on merkittävin. Uuden Sortti-aseman maanhankintaan on varauduttu suunnitelmakauden lopussa.

5.2.5 Talous

Jätehuollon tuloslaskelma

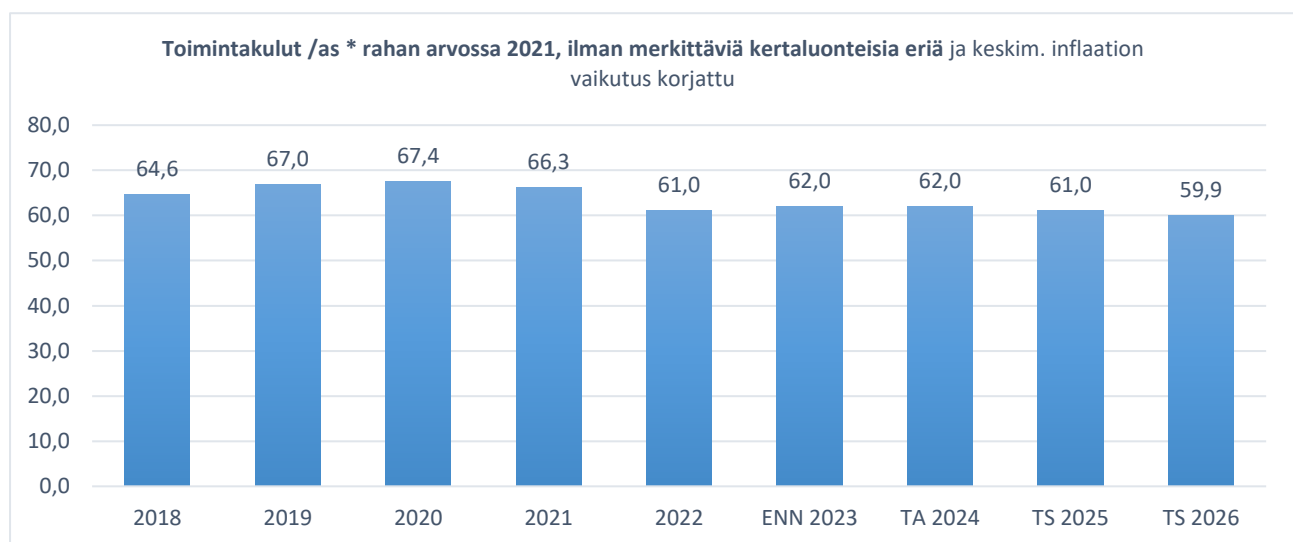
x 1 000 euroa	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026	Muutos-% 2024/2023
TOIMINTATULOT	104 525	105 860	109 828	112 494	115 611	3,7 %
Myyntituotot	102 810	103 965	108 141	110 690	113 339	4,0 %
Muut tuotot	1 715	1 896	1 688	1 804	2 272	-11,0 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	-
TOIMINTAMENOT	-80 188	-85 590	-88 240	-89 559	-90 511	3,1 %
Henkilöstömenot	-8 522	-9 319	-9 761	-9 824	-9 997	4,7 %
Palvelujen ostot	-67 226	-71 483	-73 787	-74 810	-75 652	3,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 104	-3 675	-3 314	-3 472	-3 398	-9,8 %
Muut toimintakulut	-1 335	-1 114	-1 378	-1 453	-1 464	23,7 %
TOIMINTAKATE	24 337	20 270	21 588	22 934	25 100	6,5 %
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	1 776	175	-1 942	-2 061	-1 786	-1209,7 %
VUOSIKATE	26 113	20 445	19 646	20 873	23 314	-3,9 %
POISTOT	-16 854	-19 176	-17 553	-16 225	-15 912	-8,5 %
TILIKAUDEN TULOS	9 259	1 269	2 093	4 648	7 402	64,9 %
VARAUSTEN MUUTOKSET	487	113	65	65	65	-42,5 %
TULOVEROT	0	0	0	0	0	-
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	9 745	1 382	2 158	4 713	7 467	56,2 %
Tuloslaskelman tunnuslukuja						
Toimintatuotot, prosenttia toimintakuluista	130,3 %	123,7 %	124,5 %	125,6 %	127,7 %	
Vuosikate, prosenttia keskimääräisistä poistonalaisista investoinneista	131,4 %	102,9 %	98,9 %	105,0 %	117,3 %	

Jätehuollon toimintatuottojen arvioidaan hieman kasvavan TTS-kaudella. Vuonna 2024 tulokertymää lisää osittain biojätteen erilliskeräyksen laajentuminen 1–4:n huoneiston kiinteistöille. Hintoihin suunnitellaan vuosittaista 3,5 prosentin korotusta, mikä lisää toimintatuottoja kaikkien vuosien osalta. Metallin ja sähkön hintoihin liittyy suurta epävarmuutta, mikä vaikuttaa näistä saataviin tuloihin. TTS-kaudella kuonan käsittely kilpailutetaan uudella tavalla eikä sen tulo/kulujakaumasta ole vielä tarkkaa käsitystä. Kaatopaikkakaasun arvioidaan vähenevän vuosittain noin 5 % ja vähentävän siten HSY:n omaa sähkön tuotantoa. Toisaalta mädäte maatalouteen hankkeen myötä biokaasun määrä kasvaa tuoden lisätuloa TTS-kauden lopussa vuonna 2026.

Kulujen ennustetaan kasvavan inflaatiosta johtuen. Erityisesti kuljetuspalveluiden ostoissa polttoaineen kallistuminen ja biojätteen erilliskeräyksen laajentumisen mukanaan tuoma keräystarve kasvattavat kuljetuspalveluiden ostoja. Rahoituseriin vaikuttaa laskevat osinkotuotot Uudenmaan Voima Oy:stä. Poistot pysyvät korkealla tasolla investointiohjelmasta johtuen.

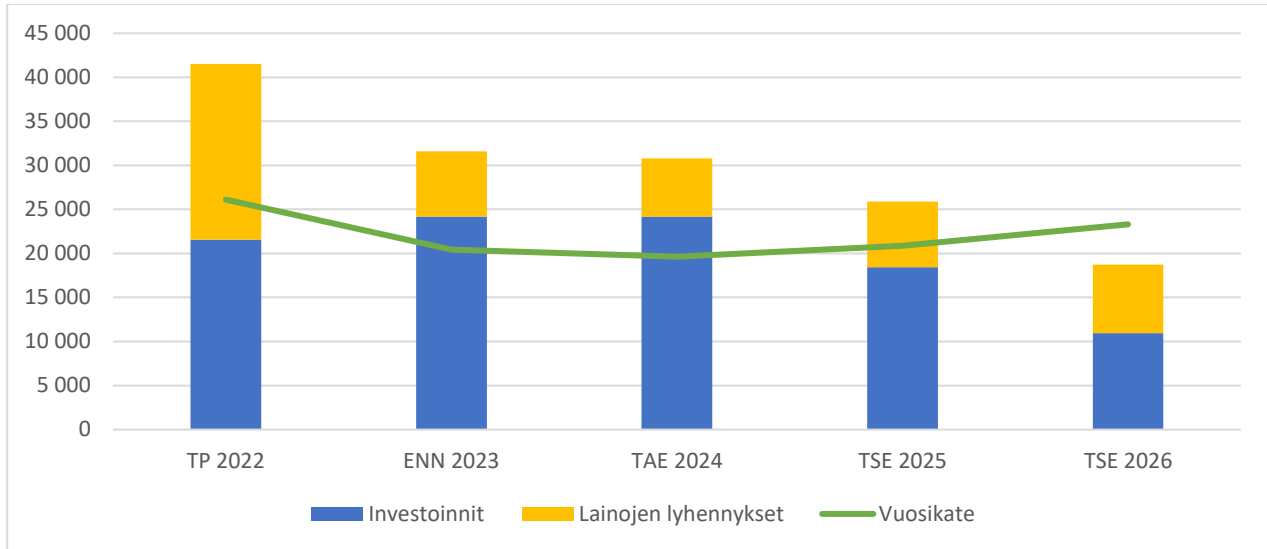
Jätehuollon tuottavuuden kehittyminen

Jätehuollon tuottavuuden kehittymistä kuvaa jätehuollon toimintamenojen ja jäsenkaupunkien asukasmäärän suhde. Asetetun tuottavuustavoitteen saavuttaminen on haasteellista, sillä toiminta- ja suunnitelmakaudella palvelut laajenevat. Uusina palveluina ovat biojätteen erilliskeräyksen laajentaminen 1–4 asunnon kiinteistöihin ja Sortti-asemien laajemmat aukioloajat. Kustannusten nousu näkyy erityisesti kuljetus- ja konepalveluiden sekä muiden palveluiden ostoissa.

*Inflaatiolaskentaa tarkennettu. Vaikutus mittariin toimintakulut/asukas vuonna 2022 on +0,31 €.

Jätehuollon tulorahoituksen (vuosikate) riittävyys investointien ja lainanlyhennysten maksamiseen

Suunnittelukaudella investointitarve on suuri, mikä lisää tarvetta kasvattaa tulorahoitusta taksakorotuksilla. Jätehuollon velkaantumisen ennustetaan taituvan vuonna 2025. Tulorahoitusta kasvattamalla pystytään omavaraisuus säilyttämään kohtuullisen hyvänä TTS-kauden korkeista investointimenoista huolimatta.

Jätehuollon rahoituslaskelma

x 1 000 euroa	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026
Tulorahoitus					
Vuosikate	26 113	20 445	19 636	20 873	23 314
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-618	-653	-653	-653	-771
Investoinnit					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-21 576	-24 197	-24 185	-18 450	-10 955
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Investointien korjauserät	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 919	-4 405	-5 202	1 770	11 588
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	23 000	13 700	11 700	5 500	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-19 929	-7 414	-6 627	-7 433	-7 783
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-14 057	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-10 985	6 286	5 073	-1 933	-7 783

Jätehuollon taseen keskeisiä eriä

x 1 000 euroa	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026
Pysyvät vastaavat (käyttöomaisuus)	222 284	227 305	233 937	236 162	231 205
Oma pääoma	87 326	88 708	90 856	95 569	103 036
Pitkäaikainen vieras pääoma	55 200	60 801	67 118	65 185	57 402
- lainat ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta	55 200	60 801	67 118	65 185	57 402
Omavaraisuusaste (%)	46,9 %	45,3 %	44,7 %	46,2 %	49,8 %

5.2.6 Riskit ja riskienhallintakeinot

Riskienhallinta on jokapäiväistä työtä, tilanteiden arviointia, suunnittelua ja käytännön tekoja, johon osallistuu kukin jätehuollon henkilöstön jäsen omassa roolissaan. Jätehuollon kokonaisvaltaisia riskejä hallitaan Riski-järjestelmässä. Jätehuollon johtoryhmä tarkastelee riskejä säännöllisesti, jätehuollon johtamisen vuosikellon mukaisesti, tavoitteena riskilukujen pienentäminen ja entistä dynaamisempi riskienhallinta. Operatiivisessa toiminnassa olemme varautuneet mahdollisiin toimintakatkoihin ja -häiriöihin (esim. kuljetukset estyneet tai emme pysty käsittelemään jätteitä) kuvaamalla kyseisiin tilanteisiin tarvittavat menettelytavat. Ensisijaisesti pyrimme estämään vahinkoja, mutta jos jotakin sattuisi, niin pyrimme minimoimaan seuraukset.

Ämmässuon ekoteollisuuskeskukselle myönnettiin huhtikuussa 2023 Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) kemikaaliturvallisuuslupa vaarallisten kemikaalien käyttöön ja varastointiin. Tukes suorittaa omaa valvontaansa vuosikellonsa mukaisesti. Ympäristöluvan tarvitsevia toimintojamme valvotaan koko elinkaaren ajan. Valvonnasta vastaavat Uudenmaan ELY-keskus ja kuntien ympäristösuojeluviranomaiset. Määräaikaistarkastuksia tehdään valvontasuunnitelman ja vuosittain laadittavan erillisen valvontaohjelman mukaisesti. ELY-keskusten valvomat laitokset on jaettu neljään valvontaluokkaan tarvittavan tarkastustiheyden perusteella. Ämmässuon ekoteollisuuskeskus kuuluu valvontaluokkaan 1 eli vähintään kerran vuodessa tarkastettavaksi.

Olemme aktiivisesti mukana Huoltovarmuuskeskuksen toiminnassa, jonka missiona on huolehtia yhdessä yrityselämän, kolmannen sektorin ja viranomaistahojen kanssa siitä, että myös kriisitilanteissa yhteiskunta toimii ja elämä jatkuu mahdollisimman häiriöttä.

5.3 Seutu- ja ympäristötieto

5.3.1 Strategian toteuttaminen tulosalueella

Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Tuotamme tietoa pääkaupunkiseudusta ja ilmanlaadusta ympäristöterveyden edistämiseksi.

Tuotamme MAL-suunnittelua ja päätöksentekoa palvelevaa paikkatietoa ja infograafeja viranomaisten ja asukkaiden hyödynnettäväksi.

Varmistamme ilmanlaadun mittausverkon toiminnan ajantasaisen ja luotettavan ilmanlaatatiedon tuottamiseksi. Kehitämme ilmanlaadun seurantaan tulevaisuuden haasteisiin. Varaudumme erilaisiin mittausverkon ongelmatilanteisiin toimintavarmuuden takaamiseksi.

Mittaamme WHO:n suositusten mukaisesti ilmanlaatua kattavasti erilaisissa kaupunkiympäristöissä. Viestimme ilmansaasteiden haitallisista terveysvaikutuksista, koska ilmansaasteilla ei ole turvallista alarajaa. Parannamme mittausdatan laadunvarmennusta WHO:n suosittelemille uusille mitattaville ilmansaasteille kuten mm. musta hiili ja hiukkasten lukumääräpitoisuus.

Teemme aktiivista verkostotyötä ja tarjoamme kaupungeille foorumin jakaa hyviä käytäntöjä sekä tehokkaita toimenpiteitä. Viestimme katupölyn ja puunpolton päästöjen haasteista. Osallistumme ilmanlaadun lainsäädännön uudistamistyöhön, tiedotamme raja- ja ohjearvojen tiukkenemisesta sidosryhmille sekä käytämme uusia ohjearvoja ilmanlaadun arvioinnissa ja raportoinnissa. Lisäämme tietoisuutta tiukentuvista ilmanlaadun kriteereistä kaupunkisuunnittelussa asukkaiden altistumisen vähentämiseksi.

Teemme aktiivista tutkimus- ja hankeyhteistyötä ilmansuojelun edistämiseksi pääkaupunkiseudulla. Ylläpidämme ja kehitämme ilmanlaadun mittausverkkoa ilmanlaadun tutkimus- sekä kehittämisalustana.

Hiilineutraali pääkaupunkiseutu

Palvelemme pääkaupunkiseudun kaupunkeja ilmastotavoitteiden saavuttamisessa kaupunkien erilaisista tarpeista lähtien. Tuotamme keskeiset ja vertailukelpoiset ilmastotyön tunnusluvut kaupunkien käyttöön. Tuotamme uuden maanpeiteaineiston ja käynnistämme hiilinieluselvityksen päivityksen sopeutumisen ja hillinnän toimenpiteiden suunnitteluun ja niiden vaikuttavuuden arviointiin. Kehitämme hulevesien hallinnan tietokantaa kaupunkisuunnittelun tarpeisiin.

Tuemme jäsenkaupunkien ilmastotavoitteiden toteuttamista valmistelemalla ja toteuttamalla EU:n ja kansallisen tason yhteistyöhankkeita. Hankeyhteistyön painopisteenä on energia ja vähäpäästöisen liikkumisen edistäminen. Vastaamme pääkaupunkiseudun hillinnän ja sopeutumisen asiantuntijaverkoston toiminnasta sekä kansallisesta ja kansainvälisestä verkosto- ja hankeyhteistyöstä.

Suuntaamme Ilmastoinfon toimintaa entistä vahvemmin energianeuvontaan sekä kestävään liikkumiseen ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen. Ilmastoinfo neuvoo pääkaupunkiseudun taloyhtiöitä ja asukkaita energiankulutuksen vähentämisessä sekä varautumisessa rankkasadetulviin ja helteisiin.

Kiertotalouden keskiössä

Tuotamme keskeiset ja vertailukelpoiset kiertotalouden seudulliset tunnusluvut kaupunkien käyttöön. Lisäksi tuotamme kaupunkien tarpeista lähtien arviot kuntakohtaisista kotitalousjätteen tunnusluvuista. Valitsemme kaupunkien kanssa yhteisiä kiertotalouden tunnuslukuja pitkäjänteiseen seurantaan. Edistämme seudullista kiertotalousyhteistyötä ja hanketoimintaa yhdessä sidosryhmiemme kanssa. Jaamme hanketyössä syntyvää kiertotalouden tietoa sidosryhmien käyttöön.

Jatkamme kaivettujen maa-ainesten hallintaa edistävän SeutuMassan ylläpitoa, kehittämistä ja hyödyntämistä. Selvitämme palvelun laajentamisen tarpeita kaupunkien rakentamisen materiaalivirtojen hallintaan.

Työn murros

Kehitämme omaa osaamistamme ja muutokkyvykkyyttä vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin monien yhtäaikaisten kriisien maailmassa. Varmistamme työmme ja palveluidemme toimintavarmuuden kaikissa tilanteissa. Kiinnitämme erityistä huomiota tietoturvallisuuteen. Tunnistamme, testaamme ja kokeilemme tekoälyn tuomia uusia mahdollisuuksia tiedon tuotannossa, analysoinnissa, raportoinnissa ja visualisoinnissa. Vahvistamme tulosalueen henkilöstön osaamista tekoälyn hyödyntämisessä ja kriittisessä arvioimisessa. Seuraamme aktiivisesti tekoälyn nopeaa kehitystä toimintaympäristössämme.

Edistämme nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä asiantuntijoiden jatkuvaa kehittymistä työssään tutkimus- ja yhteistyöhankkeiden avulla ja vahvistamme samalla jäsenkaupunkien asiantuntijaverkostoissa osaamisen ja tiedon jakamista. Hankimme pääkaupunkiseutua palvelevaa uusinta tietoa eurooppalaisissa yhteistyöverkostoissa ja jaamme aktiivisesti tietoa sidosryhmille.

Tehokasta ja taloudellista toimintaa

Jatkamme seudullisen perusrekisterin teknisen alustan uudistamista ja uudistamme myös siihen pohjautuvan karttakäyttöliittymän eli SeutuRuutu-palvelun. Näillä investoinneilla parannamme toimintavarmuutta ja hillitsemme kustannustason nousua. Parannamme ilmasto-, kiertotalous- ja ilmansuojelutyön resursseja hakemalla EU:n ja kansallista hankerahoitusta yhteistyössä kaupunkien ja sidosryhmien kanssa.

Vastuulliset ja kehittyvät palvelut

Kehitämme räätälöityä ilmanlaatuviestintää ja palveluita eri kohderyhmille parhaiten soveltuvilla työkaluilla. Uudistamme paikkatietojen hallintaa ja jakelupalveluita palvelemaan entistä paremmin käyttäjien tarpeita turvallisuusriskit huomioiden. Kehitämme uusia ilmasto- ja kiertotaloustyön tunnuslukuja jäsenkaupunkien tarpeisiin.

5.3.2 Investoinnit

Seutu- ja ympäristötiedon investoinneissa on suunnitelmakaudella tietojärjestelmiin liittyviä investointeja sekä ilmanlaadun mittauslaitteita ja mittausasemia. Vuoden 2024 merkittävin investointi on seudullisen perusrekisterin teknisen alustan ja SeutuRuutu-palvelun uudistaminen.

Seutu- ja ympäristötiedon investoinnit

x 1 000 euroa						Muutos-%
	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026	2024/2023
Seutu- ja ympäristötiedon investoinnit	137	450	470	310	260	4,4 %

5.3.3 Talous

Seutu- ja ympäristötiedon tuloslaskelma

x 1 000 euroa						Muutos-%
	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026	2024/2023
TOIMINTATULOT	5 544	5 973	5 794	6 088	6 215	-3,0 %
Myyntituotot	958	977	955	955	955	-2,2 %
Kuntaosuudet	4 235	4 486	4 689	4 818	4 945	4,5 %
Muut tuotot	351	510	150	315	315	-70,6 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	-
TOIMINTAMENOT	-5 130	-6 033	-5 930	-5 990	-5 990	-1,7 %
Henkilöstömenot	-2 748	-3 001	-2 900	-2 960	-2 960	-3,4 %
Palvelujen ostot	-1 997	-2 591	-2 610	-2 610	-2 610	0,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-136	-154	-160	-160	-160	4,2 %
Muut toimintakulut	-250	-287	-260	-260	-260	-9,4 %
TOIMINTAKATE	414	-60	-136	98	225	126,8 %
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	0	0	0	0	0	-
VUOSIKATE	414	-60	-136	98	225	126,8 %
POISTOT	-218	-250	-202	-239	-266	-19,2 %
TILIKAUDEN TULOS	196	-310	-338	-141	-41	9,0 %
VARAUSTEN MUUTOKSET	0	0	0	0	0	-
TULOVEROT	0	0	0	0	0	-
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	196	-310	-338	-141	-41	9,0 %

5.4 Yhteiset palvelut

5.4.1 Toiminta

Yhteiset palvelut edistävät suunnitelmakaudella osaltaan strategisten tavoitteiden saavuttamista. Talousarviovuonna edistettävistä muutamista keskeisistä päämääriin liittyvistä toimenpiteistä kerrotaan seuraavissa kappaleissa.

Ohjaus ja kehittäminen

Henkilöstöyksikkö vastaa keskitetysti HSY:n työntantajapolitiikasta, linjauksista, ohjeistamisesta ja näiden toteuttamisen tukemisesta esihenkilöille ja työntekijöille. Henkilöstöyksikkö kehittää strategian mukaisia henkilöstön osaamista, työhyvinvointia ja työkykyisyyttä koskevia palveluja yhteistyössä muun organisaation kanssa. Henkilöstöyksiköllä on keskeinen tehtävä organisaation muutoskyvykkyyden ja toimintakulttuurin edistämiseksi strategian hengessä ja tavoitteen mukaisesti. Keskeiset tavoitteet sisältyvät uuden strategian Työn murroksen painopisteen osakokonaisuuksiin Pito- ja vetovoimainen työntekijä ja Osaava ja kehittyvä henkilöstö. Näiden toteuttamiseksi kootaan ohjelmakokonaisuudet, jotka muodostuvat uusista hankkeista mm. valmentavan johtamisen ja työkuultuurin edelleen kehittämiseksi. Aiemmin toteutettuja ja käynnissä olevia hankkeita ja prosesseja (vrt. Työkuultuuri hanke ja TVA-kehittämistyö, digiosaamismerkki ja työntantajakuvaus) jatketaan uuden strategian ja sen tavoitteiden alla.

HSY:n viestintä ja neuvonta edentää strategian toteutumista tukemalla kaikkia strategian osakokonaisuuksia. Viestimme ja neuvomme kotitalouksien haitallisista aineista sekä jäteveden typpikuormituksen hillinnästä puhtaaseen Itämereen liittyen. Jatkamme hulevesiviestintää ja panostamme kiinteistöjen neuvontaan osana sujuvia palvelujamme. Markkinoimme hanavettä ja osallistumme tapahtumiin kuten Itämeripäivä ja Maailman vesipäivä. Huolehdimme kriisi- ja poikkeustilanteiden viestinnästä. Panostamme myös lasten ja nuorten ympäristöneuvontaan.

Kannustamme asukkaita lajittelemaan kodin jätteet. Viestinnän ja neuvonnan laajan keinovalikoiman keskiössä toistamme ja kehitämme *Kiitos kun lajittelet* -kampanjointia. Lajittelijan avuksi teemme tunnetuksi ja ylläpidämme [hsy.fi/jäteopas](https://hsy.fi/jateopas)-hakukonetta. Tuemme biojätteen erilliskeräyksen laajentumista viestinnällä sekä kompostointikursseilla, verkossa ja lähtilaisuuksina. Markkinoimme monipuolisia Sortti-palveluja ja kerromme jätehuollon kehityshankkeista. Viestimme ruokahävikin vähentämisen keinoista ja tiivistämme siihen liittyen kumppaniverkostoa. Parannamme kohderyhmätuntemusta ja kehitämme vaikuttavuuden mittaamista.

Rakennamme sisäistä ja ulkoista luottamusta ja hyvää mainetta. Maineen tilannetta seuraamme muun muassa tekemällä mainetutkimuksen sidosryhmillemme vuoden 2024 lopulla ja sen jälkeen ohjelman hyvän maineen ylläpitämiseksi ja vastaamaan mahdollisiin haasteisiin. Markkinoimme palveluitamme ja hankkeitamme. Tuemme viestinnän keinoin veto- ja pitovoimaista työntajakuvausta, palvelemme mediaa ja mittaamme medianäkyvyyttämme. Ylläpidämme ja kehitämme tärkeimpiä viestintäkanaviamme, ulkoisia verkkosivuja ja intranet Hessua sekä kehitämme muita sähköisiä kanaviamme kuten sosiaalista mediaa.

Talous- ja hallintoyksikkö tukee strategian toteuttamista erityisesti kestävän talouden painopisteen strategisissa päämäärissä. Erityisesti yksikön toimintaan kuuluu tuottavuusmittareiden kehittäminen ja kustannusrakenteen avaaminen. Yksikkö pitää tuottavuustavoitetta esillä ja tehostaa tuottavuuden kehityksen seuranta raportointia ja kustannuslaskentaa jatkuvasti kehittämällä, jotta käytettävissä on tuottavuuden

parantamiseen liittyvä tieto. Myös prosessien tehostaminen sekä automatisaation ja robotisoinnin hyödyntäminen ovat tärkeä osa tuottavuuden parantamista, ja nämä ovat erityisessä fokuksessa uusien talouden järjestelmien käyttöönottoprojektien yhteydessä. Tasapainoisen talouden ohjelmassa fokus on omaisuudenhallinnassa ja investoinneissa ja suunnitelmassa tasapainoisen talouden saavuttamiseksi. Konkreettinen toimenpide, joka tulee sisältymään ohjelmaan, ja jossa talous- ja hallintoyksikkö on mukana, on vesihuollon maksurakenteen kehitysprojekti, joka aloitettiin syksyllä 2022.

Asiakaspalvelut

HSY:n Asiakaspalvelut panostaa toimintakaudella peruspalveluiden turvaamisen lisäksi asiakkuudenhallinnan kokonaisvaltaisen, strategisen johtamisen kehittämiseen sekä asiointipalveluidemme sujuvuuden ja nopeuden varmistamiseen. Itseasioinnilla ja palveluprosessien digitalisoinnilla, sekä eri asiakasryhmien tarpeisiin vastaavalla palvelukehityksellä tähtäämme erinomaiseen asiakaskokemukseen. Asioinnin kokonaisprosesseja sekä eri yksikkö- ja osastotasojen läpi kulkevia palvelupolkua sujuvoitetaan sisäisen asiakkuuden ja sisäisen yhteistyön kehittämisellä.

Tukipalvelut

Tukipalvelut-tulosalueen palvelujen kehittäminen jatkuu TTS2024 – 2026 kaudella HSY:n strategian 2030 ja Tukipalvelut -tulosalueen kehittämisohjelman mukaisesti. Tukipalvelut-tulosalueen kokonaisuuden kehittämiseksi esitettiin HSY:n johtoryhmälle maaliskuussa 2021 tukipalvelujen kehittämisohjelma. Siihen liittyen tehtiin tukipalveluista nykytila-analyysi, palvelujen tarvekartoitus sekä priorisoidaan vuosittain kehittämisen painopisteet. TTS 2024–2026 kaudella jatketaan uuden strategian sekä kehittämisohjelman mukaisesti myös palvelujen tuottavuuden ja tehokkuuden kehittämistä. Tukipalvelujen johtamisen ja kehittämisen priorisointi tähtää ensisijaisesti kriittisten palvelujen toiminnan turvaamiseen, jatkuvuuden hallintaan sekä sujuvien ja tehokkaiden prosessien kehittämiseen. Lisäksi määritellään ja karsitaan sellaisia toimintoja ja palveluja, jotka eivät nykytilanteessa tai tulevaisuudessa tuota riittävästi lisäarvoa HSY:n strategisten tavoitteiden saavuttamiseen.

HSY:n digiohjelman johtaminen sekä HSY-tasoisien käytännön digitalisoinnin kehittäminen ovat keskeisiä osia strategisten tavoitteiden saavuttamisessa. Digiohjelman kehittämisen visio ja osin jo nykytila sisältävät digitalisaation kehittämiseen tarvittavat teknologiset ja osaamiseen liittyvät resurssit. Lisäksi digiohjelman visio sisältää digitalisaation kokonaisuuden johtamiseen ja käytännön kehittämiseen tarvittavan asiantuntijatuon joko omana työnä tai ostopalveluina. HSY:n kaikkia toimintoja koskeva tietojohdamisen ja raportoinnin kehittäminen liittyy myös tähän kokonaisuuteen.

HSY:n hankintojen strateginen ja kokonaisvaltainen kehittäminen sisältää toimialojen ja kaikkia HSY:n toimintoja koskevat hankintaprosessit, kilpailutukset, hankintakategoriat, roolit ja vastuut hankinnoissa sekä päätöksenteon vastuut ja valtuudet. Kehittämisen keskipisteessä ovat hankintojen taloudellisten hyötyjen tuottaminen sekä hankintojen sujuvuuden ja hallintamallin kehittäminen. Hankintojen mahdollisuudet tukea HSY:n varautumissuunnittelua ja kiertotalouden huomiointia hankinnoissa ovat TTS-kauden painopisteitä.

HSY:n kiinteistö- ja ajoneuvopalvelujen painopisteet liittyvät peruspalvelujen tuottamisen lisäksi Ilmalan alueen toimitilojen kehittämishankkeeseen. Sen lisäksi olemme mukana HSY:n omaisuuden hallinnan hankkeessa. Lisäksi keskiössä ovat prosessien kehittäminen mm. ajoneuvojen hankinnan osalta sekä toimitilapalveluihin ja -turvallisuuteen liittyen.

5.4.2 Talous

Yhteisten palveluiden toimintamenojen odotetaan kasvavan talousarviovuonna 2024 4,4 % kuluvan 2023 vuoden ennustetusta tasosta. Kasvu kohdistuu pääosin tukipalveluihin.

TOIMINTAMENOT x 1 000 euroa	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026	Muutos-% 2024/2023
Kuntayhtymänjohto, ohjauksen ja kehittämisen yksiköt	-9 414	-10 568	-10 659	-10 801	-10 938	0,9 %
Asiakaspalvelu	-2 700	-2 910	-2 963	-3 017	-3 070	1,8 %
Tukipalvelut	-8 846	-9 054	-9 899	-9 946	-10 043	9,3 %
Yhteensä	-20 960	-22 532	-23 520	-23 764	-24 050	4,4 %

Johdon, ohjauksen ja kehittämisen 2022 lukujen vertailtavuuteen suunnitelmakaudella vaikuttaa 2022 tehty organisaatiomuutos, jossa siirrettiin Ilmastoinfo Ohjauksen ja kehittämisen Viestintä- ja neuvontayksiköstä Seutu- ja ympäristötietoon. Vertailuvuoden toteumassa 2022 Ilmastoinfo oli Ohjauksen ja kehittämisen luvuissa mukana osan vuotta. Ennusteeseen verrattuna organisaatiomuutoksella korjattujen, Ohjauksen ja kehittämisen toimintamenojen ennakoidaan kasvavan pääsääntöisesti vain inflaation ja yleisten henkilöstömeno-oletusten verran. Johdon, ohjauksen ja kehittämisen sekä Asiakaspalvelun kustannukset säilyvät maltillisella tasolla. Tukipalvelujen lukujen vertailtavuuteen vaikuttaa varastopalvelujen siirto Tukipalveluista vesihuoltoon vuonna 2023. Tukipalvelujen tilinpäätöksen 2022 luvut sisältävät vielä varastopalvelujen luvut. Tukipalveluiden kustannukset kasvavat erityisesti tietohallinnossa.

5.4.3 Investoinnit

x 1 000 euroa	TP 2022	ENN 2023	TAE 2024	TSE 2025	TSE 2026	Muutos-% 2024/2023
Ohjauksen ja kehittämisen investoinnit	307	583	260	660	350	-55,4 %
Asiakaspalvelun investoinnit	11	0	0	0	0	-
Tukipalvelujen investoinnit	767	2 313	2 145	1 840	1 315	-7,3 %
Investoinnit yhteensä	1 084	2 896	2 405	2 500	1 665	-17,0 %

Ohjauksen ja kehittämisen investoinneissa vuonna 2022 alkanut kirjanpito- ja käyttöomaisuusjärjestelmän uusinta päättyy vuonna 2023. Vuoden 2024 ja 2025 aikana ajankohtaisiksi tulevat henkilöstöhallinnon järjestelmiin liittyvät investoinnit. Asiakaspalveluiden ICT-investoinnit on suunnitelmavuosina keskitetty tukipalveluiden tietohallinnossa sijaitsevaan digitalisaatiotoimistoon. Tukipalveluiden investoinneissa on suunnitelmakaudella 2024–2026 muun muassa asiakkuuden hallintaan liittyvä asiakasportaalin toteuttaminen sekä yhteisiin kiinteistöihin liittyviä investointeja.

Liite 1: Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelma valmistellaan HSY:n lopullisen toiminta- ja taloussuunnitelman liitteeksi syksyllä 2023.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

PL 100, 00066 HSY, Ilmalantori 1, 00240 Helsinki

Puh. 09 156 11, Fax 09 1561 2011, www.hsy.fi

Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster

PB 100, 00066 HRM, Ilmalantori 1, 00240 Helsingfors

Tfn. 09 156 11, Fax 09 1561 2011, www.hsy.fi

Helsinki Region Environmental Services Authority

P.O. Box 100, FI-00066 HSY, Ilmalantori 1, 00240 Helsinki

Tel. +358 9 15611, Fax +358 9 1561 2011, www.hsy.fi

7 §

Jäsenen nimeäminen Laurean alueneuvottelukuntaan toimikaudelle 2023-2025 / KK

VD/7110/00.01.05.03/2021

KK/K-ML/RK-K

Sanni Kupiainen on 13.6.2023 ilmoittanut eroavansa Laurean Vantaa-Porvoo alueneuvottelukunnan jäsenyydestä.

Laurean alueneuvottelukunta on asiantuntijafoorumi, joka tekee aloitteita alueellisten strategioiden ja ohjelmien kehittämiseksi ja toimeenpanemiseksi sekä antaa pyydetessä lausuntoja alueen tai sen työelämän kehittämiseksi. Laureassa on kolme alueneuvottelukuntaa: Espoo ja Lohja, Keski- ja Pohjois-Uusimaa, sekä Porvoo ja Vantaa. Neuvottelukuntien nykyinen toimikausi on 2021–2025.

Hallintosäännön 8 luvun 4 § 2 momentin 3 kohdan mukaan konsernijaosto päättää jäsenten ja tilintarkastajien nimeämisestä kuntayhtymien, yksityisoikeudellisiin yhteisöjen ja muiden oikeushenkilöiden johtaviin toimielimiin, kun kaupungilla on siihen oikeus, ellei toisin ole määrätty.

Konsernijaosto 28.8.2023 § 7

Kaupunginjohtajan va.:n esitys:

Päätetään nimetä Laurean Vantaa-Porvoo alueneuvottelukunnan jäseneksi toimikaudeksi 2023–2025 Sari Järveläinen.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

-

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle

Lisätiedot:

Konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

VD/5055/02.01.00.03/2023

KK/K-ML/RK-K/JN

Vantaan kaupungin omistajastrategista suunnittelua ohjaa kaupungin strategia, jonka toteuttamisen ensisijainen väline on talousarvio. Talousarviossa kaupunginvaltuusto asettaa tytäryhteisöille toimintaan ja talouteen liittyvät tavoitteet. Kaupunkistrategiassa tulee kuntalain 37 §:n mukaan huomioida myös kunnan omistajapolitiikka.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi konserniyhteisöjen omistajapoliittisten linjausten yleisen osan 21.9.2020 (§ 7). Lisäksi kullekin yhtiölle on hyväksytty yhteisökohtaiset omistajapoliittiset linjaukset. Konserniyhteisöjen omistajapoliittisten linjausten yleisessä osassa linjataan kaupungin yhteisöjä koskevaa omistajapolitiikkaa. Erityisessä osassa määritellään yhteisökohtaisesti yhteisön tarkoitus konsernissa sekä asema kaupungin palvelutuotannossa. Lisäksi yhteisökohtaisissa omistajapoliittisissa linjauksissa tuodaan esille perusteet kaupungin omistajuudelle sekä yhteisölle asetettavat pitkän aikavälin eli kuluvan valtuustokauden tavoitteet.

Talousarviossa hyväksyttävät tavoitteet on valmisteltu toteuttamaan kaupunkistrategian ja omistajapoliittisten linjausten tavoitteita. Tavoitteiden asettamisessa ja muussa omistajaohjauksessa kaupunki pyrkii omistaja-arvon kasvattamiseen sekä pitkäjänteiseen kehittämiseen.

Suurimpien yhtiöiden osalta tavoitteet on kategorisoitu talouteen, toiminnallisuuteen ja laatuun, henkilöstöön sekä vastuullisuuteen liittyviin tavoitteisiin. Suurten konserniyhtiöiden tavoitteita on myös yhtenäistetty tavoitekategorioiden sisällä.

Taloudellisten tavoitteiden päämääränä on kestävä ja vastuullinen taloudenpito, joka konkretisoituu eri tavoin erityyppisille yhtiöille. Taloudelliset tavoitteet liittyvät yhteisöjen toiminnan kannalta oleellisiin osa-alueisiin, kuten kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen. Taloudellisia tavoitteita mitataan esimerkiksi tuloksella, sijoitetun pääoman tuotolla ja omavaraisuusasteella.

Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet koskevat muun muassa konserniyhtiöiden asiakastytytyväisyyden kehitystä. Lisäksi huomioidaan yhtiökohtaisesti tärkeitä toiminnan kehittämisen näkökulmia esimerkiksi digitalisaatioon liittyen. Henkilöstöä koskevat tavoitteet liittyvät henkilöstötytytyväisyyden kehittämiseen ja sairauspoissaolojen vähentämiseen.

Yhteisökohtaisissa omistajapoliittisissa linjauksissa todetut vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet ovat osa yhteisöjen perustehtävää, mikä tarkoittaa, että yhtiöiden talouteen, toimintaan ja henkilöstöön liittyvien tavoitteiden saavuttaminen on osaltaan myös vastuullisuuden toteuttamista. Suurimmat yhtiöt ovat valmistelemassa vastuullisuusohjelmiaan, joiden käyttöönotto on vuonna 2024.

Vastuullisuusohjelmissaan yhtiöt tunnistavat toimenpiteet, joiden avulla ne pyrkivät edistämään kestävä kehitystä ja vastuullisuutta omassa liiketoiminnassaan. Kaupunki on toiminnassaan sitoutunut YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden eli ns. Agenda 2030 -tavoitteiden edistämiseen, joten yhtiöiden vastuullisuusohjelmat sisältävät kunkin yhtiön toimenpiteet näiden SDG-tavoitteiden edistämiseksi. Agenda 2030 tähtää kestäväan kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. Talousarviotavoitteiden asettamisen yhteydessä yhtiöiden vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet on vastaavasti yhdistetty SDG-tavoitteisiin. Suurimpien yhtiöiden vastuullisuusohjelmat

laaditaan lisäksi niin, että ne toteuttavat kaupungin resurssiviisauden tiekarttaa, Vantaan hiilineutraalisuuden tavoitetta ja kaupungin strategiaa.

Vuodesta 2022 lähtien tytäryhtiöt ovat olleet velvollisia malliyhtiöjärjestyksissä edellytetyn vastuullisuustoimenpiteiden raportoinnin välityksellä kertomaan vastuullisuuteen liittyvistä kehittämistoimista myös toimintakertomuksissaan.

Kiinteistöosaakeyhtiöiden omistuksessa kaupungin kannalta merkityksellistä on yhtiön omaisuuden arvon säilyttäminen asianmukaisin hoito- ja korjaustoimenpitein. Kiinteistöosaakeyhtiöiden osalta tavoitteet ovat jatkossakin edellisen vuoden tapaan yhteismitallisia, sillä niiden osalta tavoitteet jakautuvat ylläpitokustannusten kehitykseen (vrt. indeksi) sekä pitkän tähtäimen suunnitelman (PTS) noudattamiseen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla toteutustavalla. Aiempina vuosina tätä on toteutettu asettamalla tavoitteita kasvattaa uusiutuvan energian osuutta kiinteistöyhtiöiden käyttämässä sähkössä ja viimeimpänä on toteutettu sähköautojen latausinfraan käyttötarpeen kartoitus. Vuodelle 2024 tavoitteet vastuullisuuteen on sähköautojen latausinfraan toteuttamiseen niissä yhtiöissä, joissa toteutus on havaittu tehdyn kartoituksen perusteella järkeväksi. Elinkaaren loppuvaiheessa oleville kiinteistöyhtiöille, jotka ollaan purkamassa tai myymässä, on asetettu omat vastuullisuustavoitteet. Näille yhtiöille on asetettu tavoitteiksi kiertotalouden edistämisen kestävä purkamisen elementein, kuten purkumateriaalien uudelleenkäyttö ja kierrättäminen, kiinteistön uuden käyttötarkoituksen toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden käynnistäminen esimerkiksi kaavoituksen kautta ja rakennuksen elinkaaren loppuajan PTS:n toteuttaminen resurssiviisaalla tavalla.

Liiketoimintaa markkinoilla harjoittavien pysäköintiyhtiöitä koskevaksi tavoitteeksi esitetään säilytettäväksi voitollisen tuloksen saavuttamista viimeistään vuoden 2024 loppuun mennessä.

Konserniyhtiöt sekä henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualue ovat valmistelleet tavoite-esitykset yhdessä. Tavoitteiden toteutumisen tilannetta seurataan osavuositiedotuksen yhteydessä. Lisäksi kunkin yhtiön omistajaohjauskeskustelussa käydään läpi tavoitteiden tilannetta ja niiden vaikuttavuutta omistajapoliittisissa linjausten mukaisessa toiminnan kehittämisessä.

Hallintosäännön 9 luvun 4 §:n kohdan 7 mukaan konsernijaosto päättää esitysten tekemisestä ja toimintaohjeiden antamisesta liikelaitoksille, konserniyhteisöille ja -säätiöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista.

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Talousarvion yhteydessä kaupunginvaltuusto hyväksyy tytäryhteisöille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Valtuusto voi ohjata asettamallaan tavoitteilla tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Konsernijaosto 28.8.2023 § 8

Kaupunginjohtaja va.:n esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle talousarviovalmistelun osana hyväksyttäväksi liitteessä esitetyt ehdotukset Vantaan kaupungin konserniyhteisöjen tavoitteiksi vuosille 2024–2027.

Käsittely:

Käsittelyn aikana puheenjohtaja teki muutosesityksen, että päätetään esittää kaupunginhallitukselle talousarviovalmistelun osana hyväksyttäväksi liitteessä esitetyt ehdotukset Vantaan kaupungin konserniyhteisöjen tavoitteiksi vuosille 2024–2027 ja konserniohjauksen ja -valvonnan edellytetään vielä ennen kaupunginhallituksen käsittelyä käyvän neuvottelun Vantaan Energia Oy:n kanssa siitä, onko Vantaan Energia Oy:lle asetettu tavoite pääkaupunkiseudun edullisimmasta kaukolämmöstä tarkoituksenmukainen.

Päätös:

Hyväksyttiin puheenjohtajan muutosesitys yksimielisesti.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin tytäryhteisöjen tavoitteet vuosille 2024–2027

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Konserniohjauksen erityisasiantuntija Jesse Nurmi, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Vantaan Energia Oy
Yhtiön tavoitteet

Tytäryhteisöille esitettävät tavoitteet 2024–2027

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Tuloksellisuus: Konsernin liikevoitto M€	57,4 M€	60,9 M€	37,0 M€	47,0 M€	75,0 M€	93,0 M€
	Pääomatehokkuus: Konsernin ROIC	5,7 %	7,6 %	5,1 %	4,9 %	6,2 %	8,0 %
	Osingonjakotavoite: %-osuus tilikauden tuloksesta	18,0 MEUR (sama kuin edellisenä vuotena) vastaa 65 % VE Oy:n tilikauden tuloksesta, josta Voimaosakeyhtiö SF:n osakkeiden alaskirjaus (41,7 MEUR) poistettu.	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %
	Vakavaraisuus: Omavaraisuusaste %	28 %	34 %	>20 %	>20 %	>20 %	>20 %
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Työturvallisuus	Tapaturmia miljoonaa työtuntia kohti	3,3	3,3	2	0	0	0
Tietojohtamisen ja data-analytiikan kehittäminen	Kyvykkyyksien ja optimoinnin kehittäminen		Azure-pilvipalvelut ovat konserninlaajuisesti käytössä	Kaukolämpöverkon optimoinnin kehittämisen digital twin -projekti	Hajautetun tuotannon optimointikyvykkyyden lisääminen		
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Henkilöstötyytyväisyydet	Kysely, asteikko 1-5	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0

Tytäryhteisöille esitettävät tavoitteet 2024–2027

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
Ilmastomuutoksen hillintä (Ympäristövastuu) SDG tavoite 13: Ilmastotoimia ja SDG tavoite 9: kestävä teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	Tuotannon ja hankinnan ominaispäästöt hiilidioksidin osalta, g/kWh Fossiilisista polttoaineista luopuminen mahdollisimman nopeasti. Hiilinegatiivisuus 2030 ohjelman toteuttaminen.	135 Huoltovarmuustilanteen vuoksi sekä kivihiili että turve on otettu uudelleen käyttöön varmuuspolttoaineina	120,5 Toimenpiteet käynnissä.	111 Toimenpiteet fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi ja ohjelman toteuttamiseksi.	85 Toimenpiteet fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi ja ohjelman toteuttamiseksi.	83 Toimenpiteet fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi ja ohjelman toteuttamiseksi	78 Hiilinegatiivisuus 2030 ohjelman toteuttaminen
Materiaalitehokkuus (ympäristövastuu) SDG 12: vastuullista kuluttamista	Kaukolämmön lisäveden käytön vähentäminen Oman energiakulutuksen vähentäminen (vuotuinen polttoainekäyttö v.2022 2590 GWh)			Lisävettä max. 1,5 X kaukolämpöverkon tilavuus (verkon tilavuus 2022 42900 m3) Energiatehokkuussopimuksen mukainen vähennys 50 GWh vuosittain	Lisävettä max. 1,5 X kaukolämpöverkon tilavuus Energiatehokkuussopimuksen mukainen vähennys 50 GWh vuosittain	Lisävettä max. 1,5 X kaukolämpöverkon tilavuus Energiatehokkuussopimuksen mukainen vähennys 50 GWh vuosittain	Lisävettä max. 1,5 X kaukolämpöverkon tilavuus Energiatehokkuussopimuksen mukainen vähennys 50 GWh vuosittain
Edullinen, vähäpäästöinen ja luotettava energia (sosiaalinen ja taloudellinen vastuu) SDG 7: edullista ja puhdasta energiaa ja SDG 11: kestävät kaupungit ja yhteisöt	Pääkaupunkiseudun edullisin ja vähäpäästöisin kaukolämpö Energiatoimituksen luotettavuus Biodiversiteettitavoitteet		Tavoitteiden asettaminen	Vertailu Helen ja Fortum, edullisin Sähkön ja lämmön toimituksen luotettavuus erittäin hyvä. Sähkön toimitushäiriöt alle 0,2 h/as/v ja lämmön alle 0,8 h/as/lämmityskausi Biodiversiteettitavoitteiden seuranta	Vertailu Helen ja Fortum, edullisin Sähkön ja lämmön toimituksen luotettavuus erittäin hyvä. Sähkön toimitushäiriöt alle 0,2 h/as/v ja lämmön alle 0,8 h/as/lämmityskausi Biodiversiteettitavoitteiden seuranta	Vertailu Helen ja Fortum, edullisin Sähkön ja lämmön toimituksen luotettavuus erittäin hyvä. Sähkön toimitushäiriöt alle 0,2 h/as/v ja lämmön alle 0,8 h/as/lämmityskausi Biodiversiteettitavoitteiden seuranta	Vertailu Helen ja Fortum, edullisin Sähkön ja lämmön toimituksen luotettavuus erittäin hyvä. Sähkön toimitushäiriöt alle 0,2 h/as/v ja lämmön alle 0,8 h/as/lämmityskausi Biodiversiteettitavoitteiden seuranta

VAV Yhtymä Oy
Yhtiön tavoitteet

Tytäryhteisöille esitettävät tavoitteet 2024–2027

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Keskivuokra suhteessa markkinavuokraan (VAV Asunnot Oy)	32 % alle markkinavuokran	32 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran
	Omavaraisuusaste, konserni	32,6 %	28 %	20 %	20 %	20 %	20 %
Asuntotuotanto	Asuntotuotanto (360 as./v)	187	115	360	360	360	360
Ylläpidon hoitokulujen muutos	Kiinteistöjen ylläpidon kustannusindeksi (2015 =100)	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Asuntokannan arvon ja vuokrattavuuden säilyminen	PTS:n toteuttaminen	95 %	100 %	95–105 %	95–105 %	95–105 %	95–105 %
	Toteutuneet kustannukset suhteessa budjetoituun (%)	(ei ollut vielä mittattuna vuonna 2022)	100 %	95–105 %	95–105 %	95–105 %	95–105 %
	Laajuus asuntolina: toteutuneet suhteessa budjetoituun (%)						
Asiakastyytyväisyys	NPS (Net Promote Score)	25,2	25	38,5	39,0	39,5	40,5
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Työtyytyväisyys	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)
Terveysperusteiset poissaolot	%:a henkilöstöstä/v	3,1	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5

Tytäryhteisöille esitettävät tavoitteet 2024–2027

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
SDG-tavoite 10: Eriarvoisuuden vähentäminen Torjumme segregatiota, tarjoamme kohtuuhintaista asumista ja tuemme asumisen haastavissa tilanteissa	VAV Asunnot Oy:n keskivuokra suhteessa markkinavuokraan	32 % alle markkinavuokran	32 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran	Vähintään 30 % alle markkinavuokran
SDG-tavoite 11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt sekä SDG-tavoite 13: Ilmastotekoja	Hiilineutraali VAV 2030			Ilmasto-tiekartta valmis	Mittari tulossa ilmastotiekartasta	Mittari tulossa ilmastotiekartasta	Mittari tulossa ilmastotiekartasta
SDG-tavoite 11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt sekä SDG-tavoite 13: Ilmastotekoja	Lämmitysenergian kulutus, kWh/m ³	41,3	40,5	39,7	38,9	Mittari tulossa ETJ+ (energiatohokkuusjärjestelmän) päivityksen yhteydessä	Mittari tulossa ETJ+ päivityksen yhteydessä
SDG-tavoite 17: Yhteistyö ja kumppanuus	VAV kehittää vastuullisia hankintoja yhdessä kumppaniverkostonsa kanssa			Vastuullisuus-kriteeri käytössä kaikissa hankinnoissa	Toimitusketjun vastuullisuuden kehittäminen (konkreettinen mittari kehitetään yhdessä kumppanien kanssa)	Mittari tulossa	Mittari tulossa

VTK Kiinteistöt Oy
Yhtiön tavoitteet

Tytäryhteisöille esitettävät tavoitteet 2024–2027

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen tilinpito	Konsernin omavaraisuusaste %	35,0	35	>20	>20	>20	>20
Kestävä ja vastuullinen tilinpito	Konsernin tulos, milj. eur	3,3	3,0 (ilman fuusiovoittoa ja maanmyyntivoittoa)	2,0	2,0	2,0	2,0
Kestävä ja vastuullinen tilinpito	Outhouse-yhtiö: Ulkoisten vuokrahteiden vuokrausaste (%)	95	95	93	93	95	95
Toiminnallisuuden ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Terveelliset, turvalliset ja viihtyisät toimitilat (sisältäen sisäilmaparannukset)	Konsernin iikevaihdoista vähintään n. 10 % käytetään peruskorjauksiin, milj. eur	9	10	10	10	10	10
Asiakastyytyväisyys, konserni	Asteikko 1–5	-	tavoite: vastausten keskiarvo yli 3,5	-	vastausten keskiarvo yli 3,5	-	vastausten keskiarvo yli 3,5
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Konsernin henkilöstön hyvinvointikysely	Asteikko 1–5	-	4,4	vastausten keskiarvo yli 4,0	vastausten keskiarvo yli 4,0	vastausten keskiarvo yli 4,0	vastausten keskiarvo yli 4,0
Vastuullisuuden liittyvät tavoitteet							
Konsernin vastuullisuusohjelman laatiminen	Vastuullisuusohjelman laatiminen 2024 -> Vastuullisuusohjelman toteutus	-	Vastuullisuusohjelma hyväksytty hallituksessa viimeistään 12/2023	Toteutus	Toteutus	Toteutus	Toteutus
SDG-tavoite 11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt	Syksyllä 2023 päivitettyjen energiakatselmusten mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen (%)			Ko. vuodelle ajoitetuista toimenpide-ehdotuksista toteutettu 100 %	Ko. vuodelle ajoitetuista toimenpide-ehdotuksista toteutettu 100 %	Ko. vuodelle ajoitetuista toimenpide-ehdotuksista toteutettu 100 %	Ko. vuodelle ajoitetuista toimenpide-ehdotuksista toteutettu 100 %

Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy

Yhtiön tavoitteet

Tytäryhteisöille esitettävät tavoitteet 2024–2027

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Tilikauden tulos vähintään 1 % liikevaihdosta. Tuloksessa ei huomioida satunnaisia eriä, jotka liittyvät Hyvinvointialueen kanssa tehtävään liiketoimintakauppaan (vuodet 2022 ja 2023).	1,59	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Asiakastytytyväisyyden parantaminen (NPS)	NPS pisteluku	-62	-30	3	13	18	20
Kehittämisohjelma: Ateriapalveluiden asiakastytytyväisyyden positiivinen kehittyminen	Ateriapalveluiden NPS Pisteluku			-30	-15	-5	0
Kehittämisohjelma: Puhtauspalveluiden kustannustehokkuus	Kustannustehokkuus vähintään 1 % (Hinnankorotus alittaa yleisen kustannustason nousun)			1,00	1,00	1,00	1,00
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Henkilöstötytytyväisyys	Numeerinen 1–5	4,00	4,10	4,20	4,20	4,25	4,25
Sairauspoissaolot %	%	6,00	5,70	5,60	5,50	5,40	5,40
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
SDG-tavoite 12: Vastuullista kuluttamista (ympäristövastuullisuus)	Kokonaisbiojätteen määrä grammaa/ruokailija	50,1	51,0	49,5	48	47	46

Tytäryhteisöille esitettävät tavoitteet 2024–2027

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
SDG-tavoite 12: Vastuullista kuluttamista (ympäristövastuullisuus) LUKEN ruokatuotannon hiilijalanjäljen mittari	LUKEN ruokatuotannon hiilijalanjäljen mittarin käyttöönotto vuoden 2024 aikana						
SDG-tavoite 12: Vastuullista kuluttamista (ympäristövastuullisuus)	Aiheutetut CO2 päästöt (t) / tuotantoauto	0,65	0,55	0,50	0,40	0,30	0,20
SDG-tavoite 3: Terveysttä ja hyvinvointia (sosiaalinen vastuullisuus)	eNPS (työntekijöiden nettosuositteluindeksi)	-3	3	8	10	12	15
SDG-tavoite 8: Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua (hyvä hallintotapa ja organisaation johtaminen)	Henkilöstön ammatillisen kehittymisen lisäkoulutukset vuodessa (kpl määrä)	101	80	90	95	100	105

Tytäryhteisöille esitettävät tavoitteet 2024–2027

Mercuria kauppaoppilaitos Oy

Yhtiön tavoitteet

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
Talouteen liittyvät tavoitteet							
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Nettotulos, Euroa Tulokseen vaikuttavat valtionrahoituksen mahdolliset maksuperusteiden muutokset ja maksuaikataulu	928115	300000	300000	300000	300000	300000
Rakennuksen PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla huomioiden rakennuksen tuleva käyttöikä	Toteutusaste %	100	100	100	100	100	100
Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet							
Tavoitteelliset opiskelijavuodet	kpl	850	855	860	860	860	870
Opiskelijapalaute (amispalaute, päättökysely)	nps-indeksi	69	58	58	59	59	61
Työelämäpalaute työpaikkaohjaajakysely	Tyytyväisyys 1–5	4,4	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Henkilöstöön liittyvät tavoitteet							
Henkilöstön työfiilis	Tyytyväisyys 1–5	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet							
SDG-tavoite 4: Hyvä koulutus	Opiskelijapalaute, (amispalaute) tyytyväisyys koulutukseen, kokonaisarvosana 1–5	Uusi mittari	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4

Tytäryhteisöille esitettävät tavoitteet 2024–2027

Tavoite	Mittari	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoitetaso 2024	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2026	Tavoitetaso 2027
SDG-tavoite 3: Terveyttä ja hyvinvointia	Vuotuinen opiskelijakysely, keskiarvo osiosta ilmapiiri ja hyvinvointi 1–5	Uusi mittari	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
SDG-tavoite 5: Sukupuolten tasa-arvo	Vuotuinen opiskelijakysely, tasa-arvoa koskeva kysymys 1–5	Uusi mittari	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
SDG-tavoite 12: Vastuullista kuluttamista	Mittari kehitteillä hiilijalanjäljen laskennan yhteydessä (VASKI-HANKE: Vastuullinen ja kestävä ammatillinen koulutus)	Uusi mittari	Uusi mittari	Mittari tulossa	Mittari tulossa	Mittari tulossa	Mittari tulossa

Tytäryhteisöille esitettävät tavoitteet 2024–2027

Kiinteistöyhtiöt

Tavallisten kiinteistöyhtiöiden tavoitteet

1. Ylläpitokustannusten kehitys ei ylitä yleisen kustannustason kehitystä:
 - Tilastokeskuksen kiinteistön ylläpidon kustannusindeksi (vrt. edellisen tilikauden toteuma kuluvaan tilikauteen)
2. PTS:n mukaisten vuosittaisten toimenpiteiden toteuttaminen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla sekä rakennuksen käyttöiän huomioiminen PTS:ssä
 - Toimenpiteiden toteuttamisaste 100 %
3. Sähköautojen latausinfra toteuttaminen niiden yhtiöiden osalta, joiden 2023 tehdyn kartoituksen mukaan on järkevää toteuttaa latausinfraa kiinteistölleen

Liiketoimintaa markkinoilla harjoittavien pysäköintiyhtiöiden, Ratakujan Pysäköinti Oy:n sekä Tikkuparkki Oy:n lisätavoitteet

4. Kestävä ja vastuullinen taloudenpito: Voitollisen tuloksen saavuttaminen viimeistään vuoden 2024 loppuun mennessä

Elinkaaren loppuvaiheessa olevien kiinteistöyhtiöiden vastuullisuustavoite

5. Kiertotalouden edistäminen kestävän purkamisen elementein: purkumateriaalien uudelleenkäyttö ja kierrättäminen
6. Kiinteistön uuden käyttötarkoituksen toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden käynnistäminen esim. kaavoituksen kautta
7. Rakennuksen elinkaaren loppuajan PTS:n toteuttaminen resurssiviisaalla tavalla

VD/4512/02.01.02.02/2023

KK/K-ML/RK-K/JN

Konserniohjaus kävi VAV Yhtymä Oy:n kanssa 19.6.2023 omistajaohjauskeskustelun, jonka tarkoituksena oli varmistaa omistajanäkökulman välittyminen tytäryhteisön toimintaan osana konserniohjausta ja -valvontaa. Omistajaohjauskeskustelujen tavoitteena on myös saavuttaa luottamuksellinen ja keskusteleva yhteys kaupungin ja tytäryhteisön välillä. Keskusteluun osallistuivat Vantaan kaupungin puolesta henkilöstö- ja konsernijohtaja, konserniohjauksen päällikkö ja erityisasiantuntija sekä yhtiön toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja.

VAV-konserni on kaupungin kokonaan omistama yhteisö, johon kuuluu emoyhtiö VAV Yhtymä Oy sekä tämän 100 %:sti omistamat tytäryhtiöt VAV Asunnot Oy, VAV Palvelukodit Oy ja VAV Hoiva-asunnot Oy. VAV-konsernin tehtävänä on tuottaa laadukasta ja kohtuuhintaista vuokra-asumista vantaalaisille. Konsernin ensisijainen tarkoitus on tukea kaupungin asuntopoliittisia tavoitteita. Omistajana kaupunki määrittelee omistajaohjauksen keinoin VAV-konsernin asuntomäärät sekä niiden sijainnit.

VAV konserni saavutti tilikauden 2022 aikana ensimmäistä kertaa yli 100 miljoonan euron liikevaihdon. Liikevaihdon kehitystä vauhditti tilikauden 2021 aikana perustettu uusi tytäryhtiö VAV Hoiva-asunnot Oy. Konsernin asunnoissa vuokrausaste on säilynyt erinomaisella tasolla, joskin hienoisesti laskenut (99% -> 98%).

Tulevaisuuden osalta hallitusohjelman asuntopoliittisten linjausten vaikutusten arviointi on käynnissä. Lähitulevaisuudessa toteutetaan myös **konsernijaoston** 7.12.2020 § 6 antaman suostumuksen mukainen osittaisjakautuminen, jonka ajankohta on vuodenvaihteessa 2023-2024. Osittaisjakautumisessa rajoituksesta vapautuneita kohteita siirtyy VAV Yhtymän asuntokantaan. Tulevien vuosien osalta myös korjaustoiminta jatkuu aktiivisena. Yhtiö pyrkii myös uudistuotantotavoitteiden saavuttamiseen yhteistyötä kaupungin kanssa tiivistämällä sekä osallistumalla kaavakehityshankkeiden myötä kaupunkikehittämiseen

Vuoden 2023 tavoitteiden osalta asuntotuotanto tulee saavuttamaan omistajapoliittisiin linjauksiin kirjatun asuntotuotantotavoitteen. Yhtiö on määrittänyt, että kuluvan vuoden aikana valmistuu 115 asuntoa. Yhtiöllä on käynnissä sekä Peltolantie 42:n että Retiisikuja 2:n uudisrakennushankkeet. Ensin mainittu on valmistumassa 31.12.2023 ja jälkimmäisen osalta on allekirjoitettu vuokrasopimus 7.6.2023. Yhtiöllä on suunnitteilla parhaillaan mm. Lipstikkakuja 2, Myyrmäentie 2 ja Tikkurilan asumiskeskuksen uudisrakennushankkeet.

Yhtiö ei tule myöskään saavuttamaan asiakastyytyväisyyden NPS-tavoitetta. Yhtiön asiakastyytyväisyyden NPS-lukua laskevat huoltotoiminnan ongelmat. Huoltotoimintaan liittyvä asiakastyytyväisyys on ollut laskussa vuodesta 2020. Yhtiö on ryhtynyt toimenpiteisiin ilmenneiden ongelmien johdosta ja tiivistänyt sopimusvalvontaa kiinteistönhuollon sopimuskumppaneiden osalta.

Muut tavoitteet liittyen talouteen, toiminnallisuuteen ja laatuun sekä henkilöstöön ennustetaan toteutuvan. Vuoden 2023 henkilöstön työtyytyväisyyskysely toteutetaan elokuussa. Vastuullisuuden osalta vuodelle 2023 on asetettu tavoitteeksi vastuullisuusohjelman toteuttamisen. Yhtiön vastuullisuusasioiden edistämistä varten on yhtiössä aloittanut uusi vastuullisuuspäällikkö keväällä.

Yhtiö raportoi Targetor Pro -strategiatyökalussa riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan selonteon kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja loppuvuonna. Konsernin riskikartoitus tehtiin uusiksi keväällä 2023. Konserni tunnisti merkittävimmiksi riskeikseen korkotason nousun, riittämättömän ARA-tuotannon puolesta toteutuskelpoisen tonttitarjonnan ja raskaasti korjausvelkaiset kiinteistöt. Yhtiön vanha kiinteistökanta muodostuu 90-luvun molemmiin puolin valmistuneista kiinteistöistä, jotka ovat tulossa korjausikään.

Yhteenvedona yhtiön liiketoiminta on vakaalla pohjalla, vuokrausaste säilynyt erinomaisella tasolla ja toiminta kehittynyt oikeaan suuntaan. Yhtiössä tehdään toimia, jotta vuosille 2024–2027 tavoitteet voidaan saavuttaa. Merkittävin riski yhtiön toiminnassa on asuntotuotantotavoitteen saavuttaminen. Myös riskikartoituksessa tunnistettuja riskejä pidetään silmällä.

Konsernijaosto 28.8.2023 § 9

Kaupunginjohtaja va.:n esitys:

Päätetään merkitä pidetty omistajaohjauskeskustelu tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Yhtiön esitys/ VAV Yhtymä Oy, 19.06.2023
- Yhtiön esitys/ VAV Yhtymä Oy, 19.06.2023 (Salassa pidettävä Julkl 24 § 1 mom. kohta 20)

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Konserniohjauksen erityisasiantuntija Jesse Nurmi, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Omistajaohjauskeskustelu

VAV ja Vantaan kaupunki

Lasse Käck

19.6.2023

Sisältö

1. Yhtiön yleisesittely
2. Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset yhtiön osalta
3. Yhtiön ehdotukset sille esitettävistä tavoitteista seuraavalle kaupungin talousarvio ja suunnitelmakaudelle 2024-2027
4. Investointi ja rahoitussuunnitelma kolmelle seuraavalle vuodelle
5. Hallitustyöskentelyn arviointi ja kehittäminen
6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen
7. Yhdessä sovitut toimenpiteet

**Tuotamme ja tarjoamme
laadukkaita ja
kohtuuhintaisia
koteja vantaalaisten
kasvavalle joukolle.**

VAV-yhtiöiden asuntomäärät

VAV Yhtymä **749**
asuntoa

VAV Asunnot **9**

VAV Palvelu-
kodit **755**
686
asuntoa

VAV Hoiva-
asunnot **191**
asuntoa

VAV-konsernin avainluvut

VAV-konsernin avainluvut

Keskivuokra

12,88 €/m²/kk
(VAV Asunnot Oy)

Liikevaihto

103 milj. €

Taseen
loppusumma

737
milj. €

Uudistuotannon
vuositavoite

350+
50-100

Markkinaosu
s

25%

Vantaan
vuokra-
asunnoista

50%

Vantaan
ARA- ja
korkotuki-
asunnoista

Talouteen liittyvät tavoitteet

Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Verotettava tulos (€) VAV Yhtymä Oy		0	0	Toteutuu täysin
	Verotettava tulos min. (€) VAV Asunnot Oy		0	0	
	Verotettava tulos (€) VAV Palvelukodit Oy		0	0	
	Verotettava tulos (€) VAV Hoiva-asunnot Oy		0	0 (pitkän aikavälin toteuma korjaukset huomioiden)	
Asuntotuotanto	Asuntotuotanto (320 as./v)		115	115	Toteutuu täysin
Ylläpidon hoitokulujen muutos	Kiinteistöjen ylläpidon kustannusindeksi (2015 = 100)		Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Pienempi kuin indeksin nousu	Toteutuu täysin

1. YHTIÖN YLEISESITTELY – OMISTAJAOHJAUKSEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet

Asuntokannan arvon ja vuokrattavuuden säilyminen	PTS:n toteuttaminen		PTS:n mukaisten korjausten toteuttaminen 100 %	100 %	Toteutuu täysin
	Laajuus asuntolina ja kustannukset suhteessa budjetoituun (eur)		PTS-budjetissa pysyminen (maks. 100 %)	100 %	
Asiakastyytyväisyys	NPS (Net Promote Score)		38,0	22,74	Ei toteudu lainkaan

Henkilöstöön liittyvät tavoitteet

Työtyytyväisyys	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)		Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailun keskiarvon	Toteutuu täysin
Terveysperusteiset poissaolot	%:a henkilöstöstä/v		3,5	3,1	Toteutuu täysin

Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet

Vastuullisuusohjelman toteuttaminen			Yhtiön resurssiviisauden tiekartan päivittäminen*) ja ohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen	Ohjelman laadinta käynnissä	Toteutuu osittain
-------------------------------------	--	--	---	-----------------------------	-------------------

Tulevaisuuden näkymät

Lähitulevaisuus

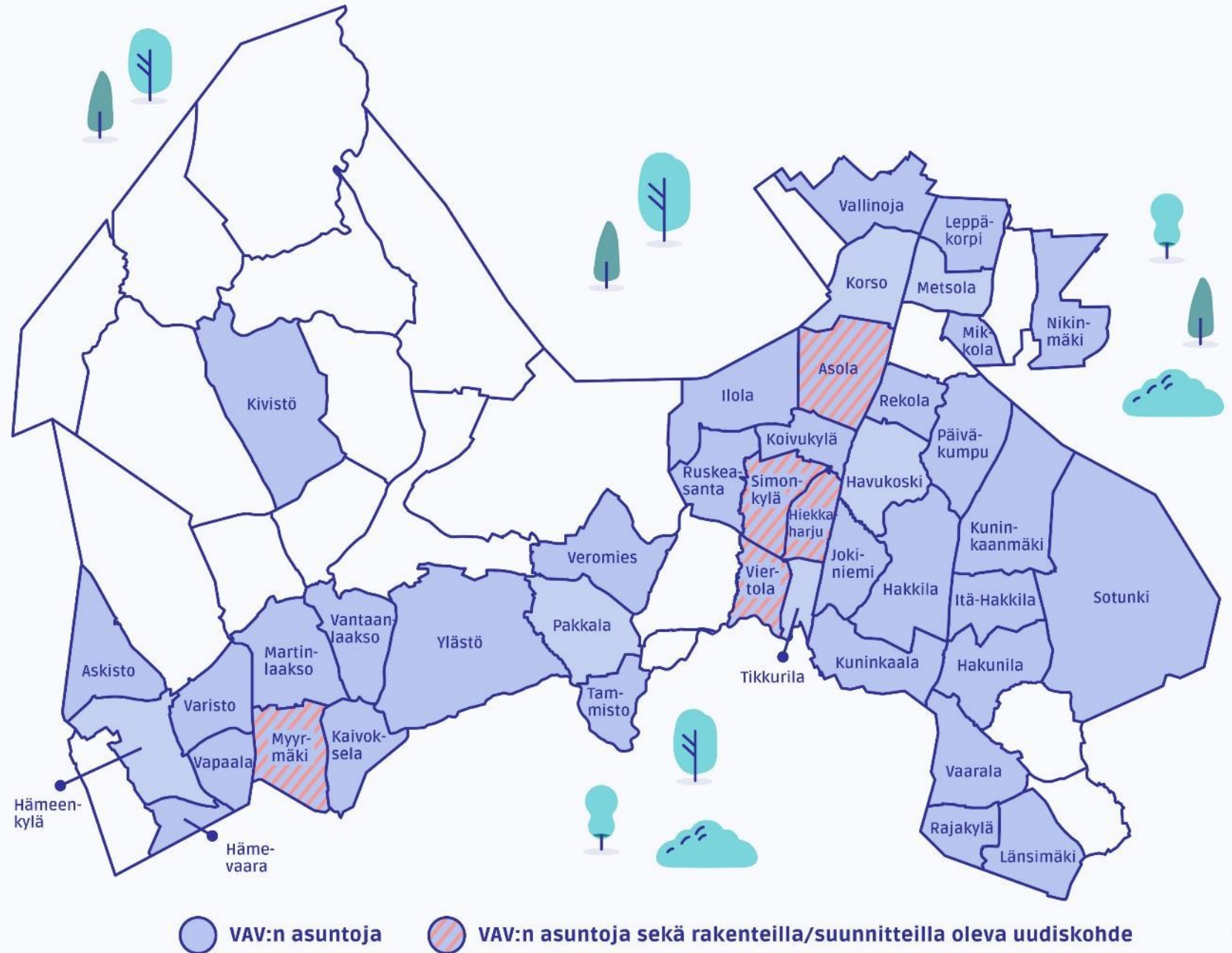
- Käyttöaste pysyy hyvänä poikkeusajoista huolimatta – miten vaikuttaa suunnitellut asumistuen muutokset?
- Hallitusohjelman vaikutusten arviointi käynnissä; KOVA ry:ltä jyrkkä lausunto sisällöstä jo perjantaina 16.6.2023
- Hankintojen teemavuoden loppuun saattaminen; hankintakoulutukset ja ohjeistusten päivittäminen
- Yhteistyö Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa tiivistyy
- Osittaisjakautuminen toteutetaan 31.12.2023 (rajoituksista vapautuneita kohteita Asuntojen kannasta Yhtymän kantaan)
- Lipstikkakujan sisäisen tarkastuksen jatkotoimet
- Useiden VAV:n toimintaan vaikuttavien lakimuutosten (mm. yhteishallintolaki, korkotukilaki, rakentamislaki) sisäistäminen

Tulevat vuodet

- Korjaustoiminta jatkuu aktiivisena
- Uudistuotantotavoitteiden mahdollistaminen yhdessä kaupungin kanssa
- Kaavakehityshankkeiden myötä VAV osallistuu kiinteästi kaupunkikehitykseen

VAV:n uudiskohteet kartalla

VAV Käynnissä olevat uudisrakennushankkeet

- Peltolantie 42
 - Asuntojen valmistuminen 31.12.2023
 - Pysäköintilaitoksen suunnittelu jatkuu, pyritään saamaan urakkakilpailuun vielä kesäkuussa
- Retiisikuja 2
 - Rakennuksen tontin vuokrasopimus allekirjoitettu 7.6.2023.
 - LPA-alue siirtynyt kaupungin omistukseen, tonttijaon päätös saatu
 - Seuraavana askeleena tontin lohkominen
 - Saatu kaupungin lupa maatöille (rakennuslupaa edellyttämättömille)
 - Yhteisjärjestelysopimus sisällöltään selkeä, mutta vaiheessa YIT:n lomautusten takia
 - Yhteistyö Firan kanssa sujuu hyvin

VAV Suunnitteilla olevat uudisrakennushankkeet

- Lipstikkakuja 2
 - Pää- ja arkkitehtisuunnittelijaksi valittu Arco Architecture Company Oy, rakenne- ja talotekniikan suunnittelun tarjoukset sisään 20.6.2023
 - Tavoite töiden käynnistymiselle 2023 ja valmistumiselle 2024
- Myyrmäentie 2
 - KVR-urakkakilpailutuksen suunnitteluaineisto vielä kesken
 - Pyritään saamaan kilpailutukseen mahdollisimman pian
- Tikkurilan asumiskeskus
 - Vuokrasopimus VAV:n ja Vakehyvan välillä kohteesta allekirjoitettu
 - Purkutyöt loppusuoralla, valmistuvat sopimuksen mukaisesti elokuun loppuun mennessä
 - Viitesuunnittelu etenee, kohteen rakennuttaminen osunee n. vuosiin 2024 – 2026

Sisältö

1. Yhtiön yleisesittely
2. Kaupungin omistajapolitiittiset linjaukset yhtiön osalta
3. Yhtiön ehdotukset sille esitettävistä tavoitteista seuraavalle kaupungin talousarvio ja suunnitelmakaudelle 2024-2027
4. Investointi ja rahoitussuunnitelma kolmelle seuraavalle vuodelle
5. Hallitustyöskentelyn arviointi ja kehittäminen
6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen
7. Yhdessä sovitut toimenpiteet

Linjausten heijastuminen yhtiön toimintaan ja niiden ajantasaisuus

Miksi omistetaan ja mitä omistukselta odotetaan tulevaisuudessa

- VAV konsernin tehtävänä on tuottaa laadukasta ja kohtuuhintaista vuokra-asumista vantaalaisille → toteutuu ja on ajan tasainen tavoite
- Konsernin ensisijainen tarkoitus on tukea kaupungin asuntopoliittisia tavoitteita → toteutuu ja on ajan tasainen tavoite
- Omistajana kaupunki määrittelee omistajaohjauksen keinoin VAV konsernin asuntomäärät sekä niiden sijainnit → ei toteudu, mutta on hyvä tavoite
- ARA-asuntomäärä pidetään mahdollisimman vakaalla tasolla ja tuotantoa lisätään → ei toteudu, mutta on hyvä tavoite. ARA-asuntomäärä on laskemassa osittaisjakautumisen kautta 335 asunnolla lähivuosina. Uudistuotantoa ei ole valmistumassa tavoitteen mukaisesti
- VAV konsernilla on rakennuttajana vaikutus myös kaupungin elinkeinopolitiikkaan ja työllisyyteen → toteutuu ja on ajan tasainen tavoite
- Kaupunki kykenee tasaamaan ja varmistamaan maanmyyntitulojaan eri markkinatilanteissa myynneillä VAV Asunnot Oy:lle, sillä ARA-tuotanto on markkinaehtoista tuotantoa vakaampaa → ei toteudu, eikä liene ajan tasainen tavoite (tontit vuokrataan VAV:lle)

Linjausten heijastuminen yhtiön toimintaan ja niiden ajantasaisuus

Tavoitteet vuosille 2021–2024

- VAV Yhtymä Oy:n tehtävänä on tukea tytäryhtiöidensä ja kaupungin taloutta kaupunkikonsernin kokonaisetuhuomioiden → toteutuuko ja onko ajan tasainen tavoite kaupunkikonsernin osalta?
- Tavoitteen toteutumiseksi VAV Yhtymä Oy:n asuntokantaa on kasvatettava tai pidettävä edes vuoden 2020 tasolla, sillä kohteiden purut ja uusien aloitusten siirtyminen pienentävät kantaa. Kannan maltillinen kasvattaminen on olennaista myös siksi, ettei VAV Yhtymä Oy:lle aiheudu poistopohjan pienentymisen vuoksi veroseuraamuksia → toteutuu osittaisjakautumisen ansiosta ja on ajan tasainen tavoite. Uudistuotantoakin tulisi saada aikaiseksi.
- VAV-konserni osallistuu osaltaan kaupungin tuottavuus- ja kasvuohjelman (2021–2023) asuntopoliittisten tavoitteiden toteuttamiseen → toteutuu ja on ajan tasainen tavoite (?)
- VAV Asunnot Oy:n tuotantotavoite on noin 350 asuntoa per vuosi, minkä edellytyksenä on tiivis yhteistyö kaupungin kanssa sopivien tonttien löytämiseksi → ei toteudu, eikä liene ajan tasainen tavoite (kasvanee kymmenellä uuden MAL-tavoitteen myötä)
- VAV Palvelukodit Oy varmistaa palveluasuntojen tarjonnan Vantaalla. VAV Palvelukodit Oy:n tulee varmistaa asemaansa sopimuksellisesti palveluasuntojen tuottajana myös mahdollisen hyvinvointialueuudistuksen jälkeen → toteutuu, vaatii täsmentämistä sekä VAV Hoiva-asuntojen mukaan ottamista?

Vastuullisuusteemojen tunnistaminen yhtiön toiminnassa

- VAV-konsernilla on erityinen vastuu kohtuuhintaisen asumisen tarjoamisessa pieni- ja keskituloisille kotitalouksille ja reaalisesti vakaan asumismenojen kehityksen turvaamisessa sekä asunnottomuuden ennaltaehkäisystä Vantaalla
 - VAV-konserni edistää asukkaiden fyysistä ja taloudellista asumisturvallisuutta, takaa turvalliset asuinkiinteistöt sekä pyrkii ennakoivilla toimillaan ehkäisemään häätöjä
 - VAV tukee kaupungin strategian toteutumista segregaaation ehkäisemiseksi
 - Kestävä ja energiatehokas rakennus- ja korjaustoiminta, luontoarvoiltaan monimuotoinen viherhoito ja vastuullisesti toimiva palvelukumppaniverkosto ovat keskeisessä asemassa VAV-konsernin liiketoiminnassa
- Edelleen ajankohtaisia ja toimivia tavoitteita, joita toteutamme hyvin
- Vastuullisuuspäällikkö aloittanut tammikuussa 2023, vastuullisuusohjelman laatiminen käynnissä kuin myös vastuullisuusraportoinnin kehittäminen

Sisältö

1. Yhtiön yleisesittely
2. Kaupungin omistajapolitiittiset linjaukset yhtiön osalta
3. Yhtiön ehdotukset sille esitettävistä tavoitteista
seuraavalle kaupungin talousarvio ja suunnitelmakaudelle
2024-2027
4. Investointi ja rahoitussuunnitelma kolmelle seuraavalle
vuodelle
5. Hallitustyöskentelyn arviointi ja kehittäminen
6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen
7. Yhdessä sovitut toimenpiteet

Talouteen liittyvät tavoitteet

Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	Verotettava tulos (€)						
	VAV Yhtymä Oy			0	0	0	0
	Verotettava tulos min. (€)						
	VAV Asunnot Oy			0	0	0	0
	Verotettava tulos (€)						
	VAV Palvelukodit Oy			0	0	0	0
Asuntotuotanto	Verotettava tulos (€)						
	VAV Hoiva-asunnot Oy			0	0	0	0
Asuntotuotanto	Asuntotuotanto			360	360	360	360
	(360 as./v)						
Ylläpidon hoitokulujen muutos	Kiinteistöjen ylläpidon kustannusindeksi (2015 =100)			Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Maks. indeksin nousua vastaava kustannustason nousu

Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet

Asuntokannan arvon ja vuokrattavuuden säilyminen	PTS:n toteuttaminen Laajuus asuntoina ja kustannukset suhteessa budjetoituun (eur)			21	24,0	26	28
Asiakastyytyväisyys	NPS (Net Promote Score)			38,5	39,0	39,5	40,5

Henkilöstöön liittyvät tavoitteet

Työtyytyväisyys	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)			Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)	Yli vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevakuuttajan tutkimus)
Terveysperusteiset poissaolot	%:a henkilöstöstä/v			3,5	3,5	3,5	3,5

Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet

Kaupungin hiilineutraalisuustavoitteiden tukeminen	Konsernin vastuullisuusohjelman toimenpideohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen			100%	100%	100%	100%
--	---	--	--	------	------	------	------

Sisältö

1. Yhtiön yleisesittely
2. Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset yhtiön osalta
3. Yhtiön ehdotukset sille esitettävistä tavoitteista
seuraavalle kaupungin talousarvio ja suunnitelmakaudelle
2024-2027
4. Investointi ja rahoitusuunnitelma kolmelle seuraavalle
vuodelle
5. Hallitustyöskentelyn arviointi ja kehittäminen
6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen
7. Yhdessä sovitut toimenpiteet

4. INVESTOINTI JA RAHOITUSSUUNNITELMA KOLMELLE SEURAAVALLE VUODELLE

Merkittävät meneillään olevat ja tulevat investoinnit 1000 eur	Investoinnin toteutusvuodet	Kokonais-investoinnin euromäärä	Toteutuneet investoinnit vuonna 2022	Investoinnit vuonna 2023, ennuste	2024	2025	2026	2027		Miten investointi rahoitetaan (tutorahoitus, vieras pääoma, muu)
Peltolantie 42	2023	21 000	7 000	12 000	2 000					Pitkä korkotukilaina, investointiavustus
Lipstikkakuja 2	2025	11 327		100	6 000	5 227				Pitkä korkotukilaina, investointiavustus
Retiisikuja 2	2024	10 702		5 000	5 702					Pitkä korkotukilaina, investointiavustus
Myymäentie 2c	2026	28 708		1 000	13 854	13 854				Pitkä korkotukilaina, investointiavustus
Tikkurilan asumiskeskus	2025	40 000			20 000	20 000				Pitkä korkotukilaina, investointiavustus
Sporttikortteli	2026	14 000				7 000	7 000			tutorahoitus 50 %, pankkilaina 50 %
Perusparannukset	alkaen 2025	16 500				5 500	5 500	5 500		tutorahoitus / ARA-laina / pankkilaina
INVESTOINNIT YHTEENSÄ			7000	18100	47556	51581	12500	5500	0	
Lainakanta vuoden lopussa 1000 eur	toteuma 2022	Ennuste 2023	2024	2025	2026	2027				
Vantaan kaupungin myöntämät lainat		55 218	53 070	50 778	48 720	46 810				
Pääomalainat										
Muut lainat		78 626	76 701	86 867	93 479	92 983				
Vain VAV täyttää: ARA-lainat		370 461	408 802	439 213	434 112	428 530				
Vantaan kaupungin yhtiön puolesta myöntämät ja suunnitteilla olevat takaukset	Suunnitteilla olevat takaukset: kaupunginhallituksen ennakosuostumus takaukselle saatu kyllä/ei	Takauksen euromäärä (1000 eur)	takaus alkaa	takaus päättyy						
vantaan kaupungin takaukset per 31.12.2022		13642								
Leasing-vastuut vuoden lopussa (merkittävät) 1000 euroa	leasing -vastuun päättymispäivä	toteuma 2022	Ennuste 2023	2024	2025	2026	2027			
Nordea rahoitus, 3StepIt	31.3.2026	19	14	9	3					
Danske	15.6.2024	6	2							

Sisältö

1. Yhtiön yleisesittely
2. Kaupungin omistajapolitiittiset linjaukset yhtiön osalta
3. Yhtiön ehdotukset sille esitettävistä tavoitteista seuraavalle kaupungin talousarvio ja suunnitelmakaudelle 2024-2027
4. Investointi ja rahoitussuunnitelma kolmelle seuraavalle vuodelle
5. Hallitustyöskentelyn arviointi ja kehittäminen
6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen
7. Yhdessä sovitut toimenpiteet

Arviointityöpajassa kirjatut vahvuudet ja kehitysalueet

Vahvuudet

- Hyvä yhteishenki, vaikka ollut tiukkoja aikoja, ei olla riideltty
- Miten palkitsemme itsemme hyvästä työstä 🏖️
- Sitoutuminen koulutukseen (GC hyvä hallintotapa)
- Poliittinen kuvio ei ole näkyvissä, mikä on hyvä
- Ei ole ollut tarvetta äänestää, vaan on löydetty yhteinen sävel
- Avoin ja keskusteleva ryhmä, luottamus

Kehityskohteet

- Vaikuttaminen myös poliittisten puolueiden kautta
- Vapaamuotoinen tilaisuus konserniohjauksen kanssa kerran vuodessa yhteydenpitoon
- Avointa keskustelua toimintatavoista tarpeen mukaan
- Hallituksen jäsenten osaamisalueet on tarpeen käydä läpi, jotta hallituksen oma ymmärrys käytettävissä olevasta asiantuntemuksesta syvenee

Hallitusten arvioinnin osa-alueet

Vuosi 2023 (vuosi 2022)	1. Yhtiön kokonaistilanne ja strategia	3,9 (3,8)	2. Hallituksen rooli, kokoonpano ja osaaminen	3,6 (3,5) 3,3 (3,2)	3. Hallituksen työskentely ja keskustelukulttuuri	3,7 (3,5)
	4. Hallituksen puheenjohtajan toiminta	3,6 (3,5)	5. Yhteistyö hallituksen ja toimitusjohtajan välillä	3,8 (3,9)	6. Hallitustyön kehittäminen / Avoimet	
			7. Toimitusjohtajan työn arviointi	4,0 (3,6)		

Sisältö

1. Yhtiön yleisesittely
2. Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset yhtiön osalta
3. Yhtiön ehdotukset sille esitettävistä tavoitteista seuraavalle kaupungin talousarvio ja suunnitelmakaudelle 2024-2027
4. Investointi ja rahoitussuunnitelma kolmelle seuraavalle vuodelle
5. Hallitustyöskentelyn arviointi ja kehittäminen
6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen
7. Yhdessä sovitut toimenpiteet

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

- Konsernin riskikartoitus tehtiin uusiksi keväällä 2023
- Merkittävimmät tunnistetut riskit
 - Korkotason nousu
 - Riittämätön ARA-tuotannon puolesta toteutuskelpoinen tonttitarjonta
 - Raskaasti korjausvelkaiset kiinteistöt
- Voidaan käydä tarkemmin läpi Targetorissa

Sisältö

1. Yhtiön yleisesittely
2. Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset yhtiön osalta
3. Yhtiön ehdotukset sille esitettävistä tavoitteista seuraavalle kaupungin talousarvio ja suunnitelmakaudelle 2024-2027
4. Investointi ja rahoitussuunnitelma kolmelle seuraavalle vuodelle
5. Hallitustyöskentelyn arviointi ja kehittäminen
6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen
7. Yhdessä sovitut toimenpiteet

Sovitut toimenpiteet

- Keskustelut Sepänpuistosta jatkuvat elokuussa

Helppoa
vuokra-asumista
suurella sydämellä.

@VAVasunnot

@VAVkonserni

@VAV-konserni

vav.fi

10 §

Omistajaohjauskeskustelut 2023/ Mercuria kauppapilaitos Oy, 9.8.2023

VD/5057/02.01.02.02/2023

KK/K-ML/RK-K/JN

Konserniohjaus kävi Mercuria kauppapilaitos Oy:n kanssa 9.8.2023 omistajaohjauskeskustelun, jonka tarkoituksena oli varmistaa omistajanäkökulman välittyminen tytäryhteisön toimintaan osana konserniohjausta ja -valvontaa. Omistajaohjauskeskustelujen tavoitteena on myös saavuttaa luottamuksellinen ja keskusteleva yhteys kaupungin ja tytäryhteisön välillä. Keskustelussa olivat läsnä henkilöstö- ja konsernijohtaja Kirsi-Marja Lievonen, konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, konserniohjauksen erityisasiantuntija Jesse Nurmi sekä yhtiön puolelta toimitusjohtaja, oppilaitoksen rehtori, Tiina Immonen ja talousjohtaja Jussi Kurki.

Mercuria kauppapilaitos Oy (ent. Kauppiaitten Kauppapilaitos Oy) on kaupungin 95,5-prosenttisesti omistama tytäryhtiö, joka tarjoaa järjestämisluvanvaraista perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutusta erityisesti kaupanalalle. Oppilaitos sijaitsee Martinlaaksossa, yhtiön omistamassa Mercuria-talossa, jota se vuokraa samalla myös Martinlaakson lukion ja Vantaan aikuislukion käyttöön.

Yhtiön toimintaympäristössä on ollut viime vuosien aikana merkittäviä muutoksia paitsi koronapandemian myös koulutustoiminnan lainsäädäntöuudistusten seurauksena. Nyt syyslukukautena Mercuriassa käynnistyi kolmas lukuvuosi laajennetun oppivelvollisuusikään kuuluvien opiskelijoiden kanssa. Uuden hallitusohjelman vaikutukset ammatilliseen koulutukseen eivät yhtiön alustavan arvion mukaan ole merkittäviä. Hallitusohjelmassa ei esitetä esimerkiksi järjestäjäverkoston karsimista. Uusina vaikutuksina ohjelmassa ovat rahoitusmallin uudistus, jossa tuloksellisuus ja vaikuttavuuden painoarvo kasvaa sekä englanninkielisten opintosisältöjen tarjoaminen lisääntyy. Tällaiset muutokset rahoitusmallissa ovat yhtiön näkökulmasta myönteisiä.

Yhtiö on ottanut käyttöön uuden strategian 1.8.2023, jonka keskeisinä muutosajureina ovat digitalisaatio, vastuullisuus ja monikulttuurisuus. Uudessa strategiassa on nyt selvästi eritelty Mercuria-brändillä toimiva toisen asteen koulutus ja Mercuria Pro -brändin alla toimiva aikuiskoulutus. Edellä mainitut muutosajurit, kuten digitalisaatio, ovat läsnä strategian jokaisessa osa-alueessa, mutta sen lisäksi oppivelvollisille ja aikuiskoulutuksen opiskelijoille on omat painoalueet strategiassa. Uusi strategia on toteutettu yhdessä yhtiön hallituksen, työntekijöiden ja opiskelijoiden kanssa.

Muina ajankohtaisina asioina käsiteltiin Mercuria-talon tontin vuokran tilannetta ja Tikkurilan osaamiskampushanketta sekä Mercurian roolia hankkeessa. Tontin vuokran osalta yhtiö ja kaupunki ovat käynnistämässä neuvotteluja vuokrasopimuksen jatkamisesta. Yhtiö on osoittanut kiinnostusta Tikkurilan osaamiskampukseen ja tehnyt aiesopimuksen osaamiskampushankkeeseen osallistumisesta.

Yhtiön harjoittamaan koulutustoimintaan liittyviä lähitulevaisuuden haasteita ovat muun muassa digitalisaatio ja teknologia opetuksessa, nuorten hyvinvointivaje sekä vastuullisuuden tuominen voimakkaammin mukaan toimintaan. Esimerkiksi tekoälyyn liittyy merkittäviä haasteita koulutustoiminnassa lähivuosina. Yhtiö on jalkauttanut vastuullisuustekoja opiskelijoiden arkipäivään pyrkimällä ruokahävikin vähentämiseen, ja nyt käynnissä on tuotantokapasiteetiltaan merkittävä aurinkoenergianhanke, jonka on tarkoitus valmistua vuoden 2023 aikana. Lisäksi koulun tiloissa on järjestetty erilaisia kierrätystapahtumia.

Yhtenä merkittävänä asiana lähitulevaisuudessa on myös liiketoiminnan perustutkinnon perusteiden uudistuminen 1.8.2024, jonka yhteydessä esimerkiksi koulutuksen sisältö ja materiaali muuttuvat.

Yhtiön taloudellisesta tilanteesta saatiin päivitettyt tunnusluvut 30.6.2023 tilanteesta. Talousjohtaja vahvisti, että taloudelliset tunnusluvut ovat linjassa yhtiön vuoden 2023 talousarvion kanssa. Talousarviossa vuoden 2023 liikevaihto asettuisi 8,6 miljoonan euron tasolle ja tilikauden tulokseksi muodostuisi 641 450 €. Pitkällä aikavälillä yhtiön tulostavoite on noin 300 000 € vuotta kohden, jotta investoinnit voidaan rahoittaa tulo-rahoituksella. Ylijäämää ei siis ole tarkoitus kerätä, vaan rahaa tarvitaan investointeihin sekä perusparannuksiin. Puolivuosikatsauksessa bruttoinvestoinnit ovat matalat suhteessa talousarvioon, mutta investoinnit, kuten aurinkoenergia hankkeen aurinkopaneelit, sijoittuvat pääosin loppuvuoteen. Maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut ovat erinomaisella tasolla, eikä yhtiöllä ole pitkäaikaista velkaa.

Raportoinnin mukaan yhtiö on saavuttamassa sille asetetut taloudelliset, toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät, henkilöstöön liittyvät sekä ympäristövastuuseen liittyvät tavoitteet. PTS-toimenpiteet resurssiviisaasti -tavoitteen kannalta on tärkeä huomioida kaupungin resurssiviisauden sekä hiilineutraalisuuden tavoitteet sekä tiekartat. Vastuullisuusohjelman laatiminen on käynnissä ja se saadaan vuoden aikana valmiiksi. Lisäksi yhtiö on mukana Vaski-hankkeessa, jonka tavoitteena on selvittää oppilaitoksen hiilijalanjälkeä.

Yhtiön hallitus oli käsitellyt hallitustyöskentelyä koskevan arvioinnin ja keskustelleet vahvuuksista, heikkouksista sekä ilmi tulleista kehittämiskohteista. Hallitukseen on saatu kevään aikana myös kaksi uutta jäsentä, jotka yhtiö on perehdyttänyt. Lisäksi jäsenet osallistuvat kaupungin hallitusosaajavalmennukseen.

Yhtiön sisäistä valvontaa koskevassa kyselyssä nousi esiin muutamia kehityskohteita. Yhtiö on kehittänyt valvontatoimenpiteitä, jotka edesauttavat tavoitteiden saavuttamista ja uhkaavien riskien saattamista hyväksyttävälle tasolle. Lisäksi yhtiö varautuu tietomurtoihin ja kyberhyökkäyksiin ja kehittää niihin liittyviä valvontatoimenpiteitä jatkuvasti. Yhtiö on päivittänyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelman Targetor Pro -järjestelmään viimeksi toukokuussa 2023.

Konsernijaosto 28.8.2023 § 10

Kaupunginjohtajan va.:n esitys:

Päätetään merkitä pidetty omistajaohjauskeskustelu tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Yhtiön esitys / Mercuria kauppaoppilaitos Oy, 9.8.2023

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Konserniohjauksen erityisasiantuntija Jesse Nurmi, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Mercuria kauppaoppilaitos Oy

9.8.2023

Tiina Immonen, tj. ja Jussi Kurki, talousjohtaja

Yhtiön esittely

Toimialana ylläpitää ammatillisen koulutuksen oppilaitosta.
Tehtävänä kouluttaa osaavia liiketoiminnan ammattilaisia

Ylläpitäjänä Mercuria kauppaoppilaitos Oy (ent. Kauppiaitten
Kauppaoppilaitos Oy), nimenmuutos 12.5.2020

Hallituksen pj. Carita Orlando, varapj. Petri Heino. Muut
hallituksen jäsenet: Susanna Bruun, Antti Korhonen,
Gurmann Saini, Tanja Saarinen ja Tuure Toivola

Omistajat: Vantaan kaupunki ja Helsingin Kauppiaitten Yhdistys ry
Liikevaihto: n. 8,5 miljoonaa euroa

Tavoitteelliset opiskelijavuodet 855, henkilökuntaa 60
(elokuu 2023)

Mercuria-talossa toimii myös Martinlaakson lukio ja Vantaan aikuislukio

Ajankohtaiset asiat

- Uusi strategia käyttöön 1.8.2023
 - Muutosajurit digitalisaatio, vastuullisuus ja monikulttuurisuus huomioitu kaikissa painopisteissä
- Tärkeimmät Mercuriaa koskevat ammatillisen koulutuksen linjaukset hallitusohjelmassa
 - Rahoitusmalli uudistuu - tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden painoarvo kasvaa
 - Hallitus ei esitä järjestäjäverkon karsimista
 - Englannin kielisten opintosisältöjen tarjontaa lisätään
- Tontin vuokra, yhtiön tahtotilana pitkäaikainen sopimus
- Tikkurilan osaamiskampus, Mercurian toiminnot edelleen avoinna, painotus aikuiskoulutuksessa?

VISIO

Odotukset
ylittävä
asiakaskokemus

Muutosajurit

MISSIO

Koulutamme
osaavia
ammattilaisia

Painopisteet

SINULLE SOPIVA MERCURIA

Välittämisen,
luottamuksen
ja arvostuksen
kulttuuri

Arvot

YHDESSÄ

VASTUULLISESTI

UUDISTAEN

DIGITALISAATIO

VASTUULLISUUS

MONIKULTTUURISUUS

MERCURIA

OPPIVELVOLLISET

Monipuolinen
pedagogiikka
ja oppimis-
ympäristöt

Kansainvälisyys

Kaksoistutkinto

Yhteisöllinen ja
hyvinvoiva Mercuria

Osaamisen jatkuva kehittäminen

MERCURIA
PRO

JATKUVA OPPIMINEN

Parhaat sisällöt
ja oppimis-
ympäristöt

Tiiviit
kumppanuudet

Yhtiön tunnusluvut

Talouden avainluvut	Talousarvio 2023	Tilanne 30.6.2023
Liikevaihto	8 622 840	4 377 154
Liikevoitto	578 450	171 956
Tilikauden tulos	641 450	220 797
Taseen loppusumma	21 700 000	21 460 946
Henkilöstön lkm	60	60
Bruttoinvestoinnit	695 000	141 465
Quick ratio	12	11
Omavaraisuusaste	95	95
Pitkäaikainen vieras pääoma	0	0

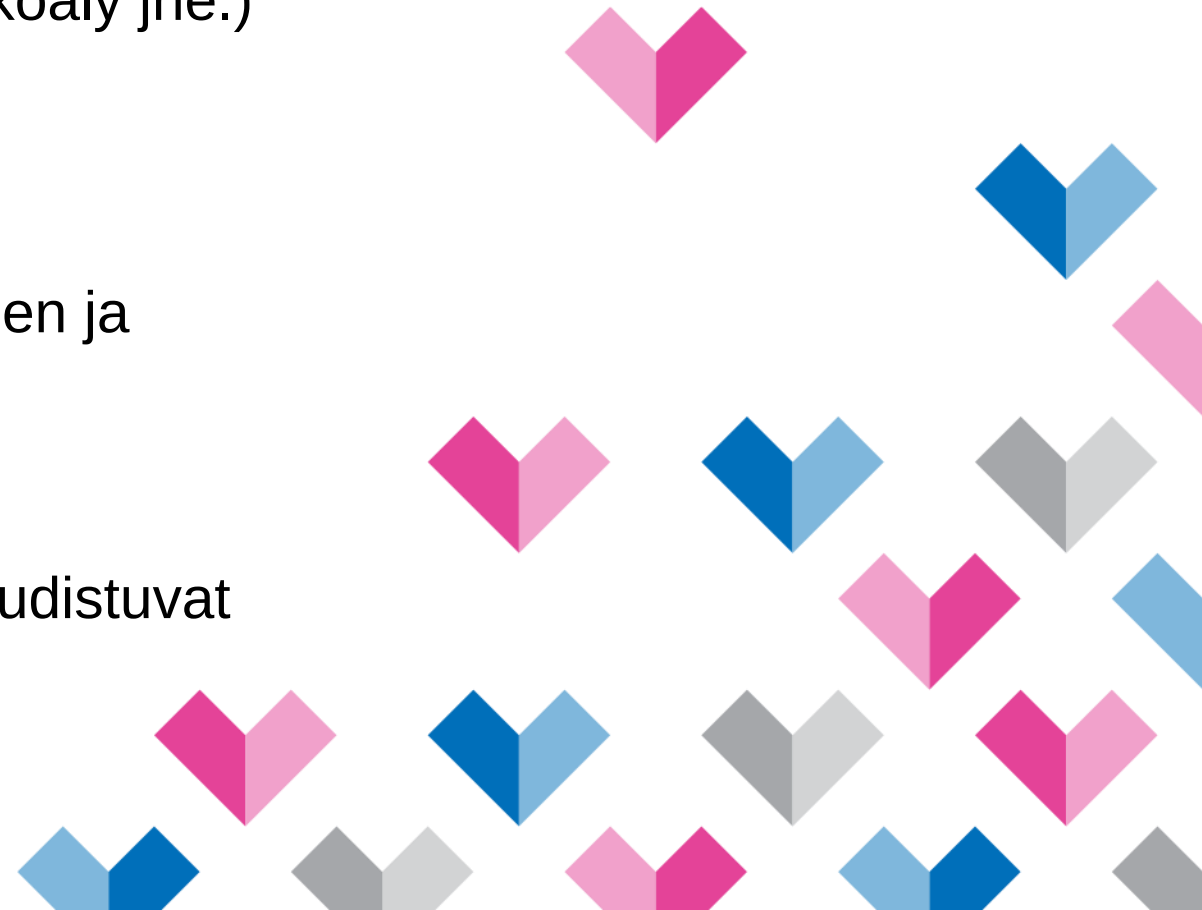
Sitovien tavoitteiden tilanne

Mittari	Tavoite 2023	Tilanne 30.6.2023
Nettotulos	300 000	220 797
PTS-toimenpiteet resurssiviisaasti	100 %	100 %
Tavoitteelliset opiskelijavuodet	850	855
Opiskelijapalaute, päättökysely NPS	58	68
Työelämäpalaute, tyytyväisyys 1-5	4,2	4,4
Henkilöstön työfiilis, tyytyväisyys 1-5	4,1	4,1
Vastuullisuusohjelma 2023	kyllä	kyllä

Tulevaisuuden näkymät

- Uuden strategian mukaisen toiminnan käynnistäminen
- Digitalisuus ja teknologia opetuksessa (tekoäly jne.)
- Nuorten hyvinvointivaje ja tukitoimet
- Kaksoistutkintojen määrän kasvu
- Henkilöstön osaamisen jatkuva kehittäminen ja hyvinvoinnin tukeminen
- Vastuullisuusteot keskiössä
- Liiketoiminnan perustutkinnon perusteet uudistuvat
1.8.2024

Omistajapoliittiset linjaukset ja vastuullisuus

- Kaupallisen alan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksen tarjonnasta huolehtiminen Vantaalla
- Yhteistyö Martinlaakson lukion ja Vantaan aikuislukion kanssa
- Oppivelvollisuuden laajentaminen yhteistyössä kasvatuksen ja oppimisen toimialan kanssa
- Osaamiskampushanke
- Nuorten syrjäytymisen ehkäisy, työelämään siirtymisen tuki ja työllistymisen edistäminen
- Yhteistyö yrityskumppaneihin ja uudet kumppanit
- Vastuullisuuskasvatus
- Hiilineutraaliustavoite

Omistajapoliittiset linjaukset ja vastuullisuus

- Hiilineutraali Mercuria 2030
 - Vähäpäästöinen työmatkaliikenne
 - Sähköautojen latauspisteet
 - Työmatkapyöräily
 - Päästötön energiaratkaisu
 - Uusiokaukolämpö ja fossiiliton sähköenergia
 - Aurinkoenergian hyödyntäminen
 - Hallittu ostotoiminta ja kierrätys
 - Elinkaariajattelu ja kiertotalous
 - Hiilineutraali jätehuolto
 - Mercuria mukana Vaski-hankkeessa (Vastuullinen ja kestävä ammatillinen koulutus)
 - Mittaa → vähennä → kompensoi
 - SDG-tavoitteiden mukainen vastuullisuussuunnitelma tekeillä
 - Pää tavoite ”Hyvä koulutus”
 - Pää tavoitetta tukevat tavoitteet ”Terveyttä ja hyvinvointia”, ”Sukupuolten tasa-arvo”, ”Eriarvoisuuden vähentäminen” ja ”Vastuullista kuluttamista”

Tavoitteet 2024-2027

Mittari	Tavoite 2024	Tavoite 2025	Tavoite 2026	Tavoite 2027
Nettotulos	300 000	300 000	300 000	300 000
PTS-toimenpiteet resurssiviisaasti	100	100	100	100
Tavoitteelliset opiskelijavuodet	860	860	860	870
Opiskelijapalaute, päättökysely NPS	58	59	59	61
Työelämäpalaute, tyytyväisyys 1-5	4,2	4,2	4,2	4,2
Henkilöstön työfiilis, tyytyväisyys 1-5	4,1	4,1	4,1	4,1
SDG-tavoite 4 "hyvä koulutus", opiskelijapalaute tyytyväisyys koulutukseen 1-5	4,4	4,4	4,4	4,4
SDG-tavoite 3 "terveyttä ja hyvinvointia", opiskelijakyselyn keskiarvo osiosta terveyttä ja hyvinvointia 1-5	4,2	4,2	4,2	4,2
SDG-tavoite 5 "sukupuolten tasa-arvo", opiskelijakysely tasa-arvon toteutumisesta 1-5	4,1	4,1	4,1	4,1
SDG-tavoite 12 "vastuullista kuluttamista", hiilijalanjälkimittari kehitteillä	Mittari tulossa	Mittari tulossa	Mittari tulossa	Mittari tulossa

Investoinnit ja rahoitus 2023-2027

- Merkittävimmät investoinnit:
 - Aurinkoenergiavoimala 250.000 (2023)
 - Opiskelijoiden kaappien muutostyöt 150.000 (2023)
 - Rakennustekniset korjaukset (PTS) 850.000 (2023-2027)
 - Luokkien uudelleenkalustaminen ja muut kaluste/laitehankinnat 1100.000 (2023-2027)
- Rahoitetaan edellisten vuosien voittovaroista

Hallitustyöskentelyn arviointi +/-

- + Hallituksella selkeä käsitys yrityksen tavoitteista ja strategiasta
- + Hallitus ajaa aina yhtiön etua
- + Hallitus keskittyy oikeisiin asioihin
- + Kokousinformaatio on riittävää
- + Hallituksen ja TJ:n välinen yhteistyö toimii hyvin
- Kaikki hallituksen jäsenet osallistuvat aktiivisesti keskusteluun
- Hallituksen jäsenet ovat perehtyneet etukäteen esityslistan asioihin

Hallitustyöskentelyn arviointi, kehittämiskohteet

- Tulevaisuuden ennakointi osaksi hallituksen työskentelyä
- Riskienhallintatyön vahvistaminen ja hallituksen rooli riskien tunnistamisessa
- Kokousaikojen sopiminen hyvissä ajoin ennakolta

Sisäinen valvonta

- Kyselyssä esille nousseet kehittämiskohteet:
 - ”Yhtiö on kehittänyt valvontatoimenpiteitä, jotka edesauttavat tavoitteiden saavuttamista ja uhkaavien riskien saattamista hyväksyttävälle tasolle. → Prosessityö käynnissä, kontroleja lisätään tilintarkastuksen suositusten perusteella.
 - ”Yhtiöllä on yleisiä tieto- ja muihin teknologioihin kohdistuvia valvontatoimenpiteitä, jotka tukevat tavoitteiden saavuttamista ja se kehittää niitä jatkuvasti.” → Palautumissuunnitelmatyö mahdollisten tietomurtojen varalta käynnissä.

11 §

Hakopolun liikekiinteistö Oy:n sisäisen tarkastuksen tarkastusraportti 2023 / KK

VD/4078/00.03.01.00/2023

KK/K-ML/RK-K

Vantaan kaupungin sisäinen tarkastus on lähettänyt konsernijaostolle 7.6.2023 päivätyn liitteenä olevan tarkastusraportin koskien Hakopolku liikekiinteistö Oy:tä. Tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa, että yhtiö noudattaa osakeyhtiölakia, muuta lainsäädäntöä sekä kaupungin konserniohjetta ja muita ohjeita sekä toimii muutoinkin omistajan tahdon ja hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.

Tarkastusraportissa todetaan, että Hakopolun liikekiinteistö Oy:n hallintoa ja taloutta on hoidettu nykyisen toimivan johdon toimesta hyvin. Tarkastuksessa annettiin kolme toimenpide-ehdotusta. Tarkastusraportissa havaittiin, että nykyisen johdon aikana yhtiössä on liitytty kilpailutuksiin, jotka koskevat kunnossapidon ilmanvaihtotöitä, kunnossapidon lämpö-, vesijohto- ja viemäritöitä, kunnossapidon rakennustöitä sekä vahinko- ja vauriopalvelutöitä. Lisäksi suositettiin, että yhtiö kilpailuttaa kiinteistönhuoltopalvelut ja siivouspalvelut, jotka tullaan kilpailuttamaan keskitetysti koskien useimpia yhtiöitä. Tämän lisäksi suositetaan konserniohjausta ja -valvontaa varmistamaan, että tilintarkastusyhteisön antama yhteenveto on sellainen dokumentti, mitä tilintarkastajalta on sopimuksella haluttu saada.

Sisäisen valvonnan voidaan arvioida olevan yhtiössä tarkastushavaintojen perusteella kiitettävällä tasolla.

Raportissa todetaan, että jälkitarkastukselle ei ole tarvetta.

Konsernijaosto 28.8.2023 § 11

Kaupunginjohtajan va.:n esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi sisäisen tarkastuksen tarkastusraportti koskien Hakopolun liikekiinteistö Oy:tä; ja
- b) kehottaa yhtiötä huomioimaan tarkastusraportin toimenpide-ehdotukset toiminnassaan.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Tarkastusraportti 7.6.2023

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Tarkastusjohtaja Pentti Asumus, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

12 §

Kiinteistö Oy Hakucenter sisäisen tarkastuksen tarkastusraportti 2023

VD/3962/00.03.01.00/2023

KK/K-ML/RK-K

Vantaan kaupungin sisäinen tarkastus on lähettänyt konsernijaostolle 31.5.2023 päivätyn liitteenä olevan tarkastusraportin koskien Kiinteistö Oy Hakucenter. Tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa, että yhtiö noudattaa osakeyhtiölakia, hankintalakia sekä kaupungin konserniohjetta ja muita ohjeita sekä toimii muutoinkin omistajan tahdon ja hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.

Tarkastusraportissa todetaan, että Kiinteistö Oy Hakucenterin hallintoa ja taloutta on hoidettu nykyisen toimivan johdon toimesta hyvin. Tarkastuksessa annettiin kuitenkin neljä toimenpide-ehdotusta. Tarkastusraportissa havaittiin, että nykyisen johdon aikana yhtiössä on liitytty kilpailutuksiin, jotka koskevat kunnossapidon ilmanvaihtotöitä, kunnossapidon lämpö-, vesijohto- ja viemäritöitä, kunnossapidon rakennustöitä sekä vahinko- ja vauriopalvelutöitä. Lisäksi suositettiin, että yhtiö kilpailuttaa kiinteistönhuoltopalvelut ja siivouspalvelut, jotka tullaan kilpailuttamaan keskitetysti koskien useimpia yhtiöitä. Sisäinen tarkastus suosittaa yhtiötä neuvottelemaan Hakunilan Keskus Oy:n kanssa ulkoalueiden kilpailuttamisesta. Tämän lisäksi suositetaan konserniohjausta ja -valvontaa varmistamaan, että tilintarkastusyhteisön antama yhteenveto on sellainen dokumentti, mitä tilintarkastajalta on sopimuksella haluttu saada.

Tarkastushavaintojen perusteella sisäisen valvonnan voidaan arvioida olevan yhtiössä kiitettävällä tasolla.

Raportissa todetaan, että jälkitarkastukselle ei ole tarvetta.

Konsernijaosto 28.8.2023 § 12

Kaupunginjohtajan va.:n esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi sisäisen tarkastuksen tarkastusraportti koskien Kiinteistö Oy Hakucenterin tarkastusta; ja
- b) kehottaa yhtiötä huomioimaan tarkastusraportin suositukset toiminnassaan.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Tarkastusraportti 31.5.2023

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Tarkastusjohtaja Pentti Asumus, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

VD/5039/00.01.02.01/2023

KK/K-ML/RK-K/HK

Kaupunginvaltuuston 21.9.2020 hyväksymien konserniyhteisöjen omistajapoliittisten linjausten mukaan kaupunginhallituksen konsernijaosto seuraa konserniyhteisöjen hallitusten asiantuntemusta säännöllisesti toteutettavien hallitusten itsearviointien avulla.

Arviointi suoritettiin Vantaan kaupungin vuonna 2018 luomalla sähköisellä työkalulla, jota päivitettiin muutaman kysymyksen osalta tuoreimmassa kyselyssä. Edellisen kerran arviointi toteutettiin vuonna 2022.

Konserniohjaus ja -valvonta suoritti kyselyn maaliskuussa 2023 kaupungin 20 konserniyhtiöön niin, että kyselyyn vastasivat hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja. Kyselyn ulkopuolelle jätettiin tonttiyhtiöitä, joilla ei ole säännöllistä toimintaa. Lisäksi kyselyjen tulokset käsiteltiin viidessä merkittävässä yhtiössä työpajassa (Mercuria Kauppaoppilaitos Oy, Vantaan Energia Oy, Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy, VAV Yhtymä Oy ja VTK Kiinteistöt Oy). Työpajoissa liikkeenjohdon toimintaan erikoistunut konsultti oli mukana purkamassa kyselytulokset, fasilitoimassa hallituksen työpajan sekä vertaamassa kyselyn tuloksia aiempaan ja kirjaamassa kehittämisaihiot. Työpajat pidettiin touko-kesäkuulla 2023.

Muut yhtiöt ovat käsittelevät hallitustyöskentelyn arvioinnin hallituksen kokouksessa.

Edelliseen kyselyyn verrattuna tuloksista voi päätellä yleisesti ottaen, että tulokset ovat hieman parantuneet varsinkin pienemmissä yhtiöissä aiempaan verrattuna. Merkittävässä yhtiöissä muutoksia on havaittavissa molempiin suuntiin riippuen asiasta. Merkittävässä yhtiöissä hallitustyöskentelyn koettiin olevan hyvällä tasolla. Hallitustyöskentelyn katsottiin olevan vuorovaikutteista ja oikeisiin asioihin keskittyvää. Kehittämiskohteina mainittiin erityisesti tulevaisuustyö ja toimialan tulevan kehityksen aktiivinen seuraaminen.

Luottamushenkilöiden / konsernijaoston rooli nousi keskusteluissa edelleen esiin eri muutaman suuren yhtiön vastauksissa. Kaikkien suurten yhtiöiden toimitusjohtajat ja hallituksen puheenjohtajat vierailevat konsernijaostossa vuosittain. Yhtiöiden hallituksissa olisikin hyvä käytäntö käydä läpi konsernijaostossa läpi käydyt asiat ja mahdolliset konsernijaoston esittämät nostot, jotka yhtiöiden tulisi huomioida toiminnassaan.

Konsernijaosto on hyväksynyt kaikkien konserniyhtiöiden osalta yhteisökohtaiset omistajapoliittiset linjaukset, joiden osana kunkin yhtiön hallituksen jäsenille on määritelty kollektiiviset osaamisvaateet. Osaamisvaateet määrittävät, mihin toimialaan keskittynyttä liikkeenjohdon osaamista tarvitaan kunkin yhtiön hallitukseen ja avustavat näin oikeiden henkilöiden löytämistä konserniyhteisöjen hallituksiin. Tuoreimman arvioinnin mukaan osaaminen hallituksissa on hyvällä tasolla, mutta toimialaosuamisen lisääminen todettiin muutaman yhtiön osalta kehittämiskohteeksi.

Konsernijaoston 7.10.2020 (§ 4) hyväksymän Vantaan kaupungin konserniyhtiöiden hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevan CG-ohjeen mukaan hallituksen on arvioitava vuosittain toimintaansa ja työskentelytapojaan henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueen ohjeistamalla tavalla ja

kehitettävä toimintaansa arvioinnin tulosten perusteella. Arviointien tuloksia esitellään myös kaupunginhallituksen konsernijaostossa.

Arviointien pohjalta voidaan todeta, että seuraaviin asioihin kannattaa kiinnittää huomiota jatkossa hallitustyöskentelyssä:

- Yhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen puheenjohtajan vierailtua konsernijaostossa keskeiset nostot käsitellään yhtiön hallituksessa.
- Tulevaisuuteen katsominen yhteiskunnallisten muutosten keskellä.
- Toimialaosaamisen vahvistaminen hallituksissa
- Tarkoituksenmukaiset kokouskäytännöt (mm. lähi- ja etäosallistumiseen liittyvät linjaukset) ja teknologian hyödyntäminen hallitustyöskentelyä tehostamaan.

Konsernijaosto 28.8.2023 § 13

Kaupunginjohtajan va.:n esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi 20 konserniyhtiön hallitustyöskentelyn arviointien tulokset ja yhtiöiden hallitusten tekemät kehittämisnostot ja
- b) todeta, että arvioinneissa nousseet kehittämisaiheet otetaan huomioon, kun jatketaan konserniohjauksen ja -valvonnan toimintamallien kehittämistä sekä suunnitellaan hallitusten ja toimitusjohtajien osaamisen kehittämisen toimenpiteitä vuodelle 2024.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Koontidiat hallitusarvioinneista 2023, muut kuin merkittävät yhtiöt
- Koontidiat hallitusarvioinneista 2023, merkittävät yhtiöt (salassa pidettävä, Julkl 621/1999, 24 §:n 1 mom. 20 kohta)

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Vantaan konserniyhtiöiden hallitus- ja tj-työskentelyn arviointi 2023

Muut kuin merkittävät yhtiöt

Konsernijaosto 28.8.2023 Kirsi-Marja Lievonen

Muut arvioinneissa mukana olevat yhtiöt

	Keskiarvot 2023	Keskiarvot 2022
1. Yhtiön kokonaistilanne ja strategia		
1.1 Hallituksella on selkeä käsitys yrityksen tarkoituksesta, tavoitteista ja strategiasta.	3,8	3,9
1.2 Yrityksen strategia mahdollistaa sen menestyksen	3,8	3,7
1.3 Koko hallitus sitoutuu yksimielisesti yhtiön strategiaan	3,9	3,8
1.4 Yrityksen vuositavoitteet ovat selkeät ja realistiset	3,8	3,9
1.5 Yhtiön kokonaistilanne on parantunut verrattuna kahteen viime vuoteen.	3,4	3,5
Yhteensä	3,8	3,7

Muut arvioinneissa mukana olevat yhtiöt

2. Hallituksen rooli, kokoonpano ja osaaminen	Keskiarvot 2023	Keskiarvot 2022
2.1 Kaikki hallituksen jäsenet panostavat ja osallistuvat aktiivisesti hallitustyöhön	3,8	3,7
2.2 Hallituksella on yhteinen ja selkeä käsitys roolistaan ja vastuustaan	3,9	3,9
2.3 Hallitus ajaa aina yhtiön etua	3,9	3,9
2.4 Hallituksen kokoonpano tukee hallituksen toimintaa yhtiön eduksi	3,9	3,8
2.5 Hallitus hyödyntää täysin osaamiseensa ja kokemukseensa sisältyvät mahdollisuudet.	3,9	3,7
Yhteensä	3,9	3,8

Muut arvioinneissa mukana olevat yhtiöt

2.6 Arvioi hallituksen osaamista liittyen eri osa-alueisiin	Keskiarvot 2023	Keskiarvot 2022
2.6.1 Yhtiön toimialaosaaminen	3,7	3,7
2.6.2 Liiketoiminta	3,7	3,6
2.6.3 Liiketalous, yritystalous ja rahoitus sekä tuotteet ja palvelut	3,7	
2.6.4 Vastuullisuus, sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä hyvän hallintotavan osaaminen (corporate governance)	3,8	
2.6.5 Johtaminen	3,8	3,7
2.6.6 Strateginen työskentely: strateginen johtaminen, suunnittelu ja seuranta sekä yrityskulttuuri ja henkilöstö	3,7	
2.6.7 Digitaalisen muutoksen ymmärrys, uusi teknologia	3,7	3,4
2.6.8 Markkinointi	3,4	3,1
2.6.9 Asiakkuuksien johtaminen	3,6	3,4
Yhteensä	3,7	3,5

Muut arvioinneissa mukana olevat yhtiöt

	Keskiarvot 2023	Keskiarvot 2022
3. Hallituksen työskentely ja keskustelukulttuuri		
3.1 Hallituksella on vuosikello/työjärjestys	3,7	
3.2 Hallitus keskittyy oikeisiin asioihin	3,8	3,7
3.3 Kokousinformaatio on riittävää	3,9	3,8
3.4 Hallituksen jäsenet ovat perehtyneet riittävän hyvin etukäteen esityslistan asioihin	3,9	3,8
3.5 Hallitus pystyy määrätietoisesti viemään asioita eteenpäin	4,0	3,8
3.6 Hallituksen käymä keskustelu on avointa, luottamuksellista ja vilpitöntä?	4,0	3,9
3.7 Hallitus keskustelee todella tärkeistä kysymyksistä.	3,8	3,7
3.8 Hallituksen jäsenet ottavat toistensa mielipiteet huomioon	4,0	3,9
3.9 Kaikki hallituksen jäsenet osallistuvat keskusteluun.	3,9	3,8
Yhteensä	3,9	3,8

Muut arvioinneissa mukana olevat yhtiöt

	Keskiarvot 2023	Keskiarvot 2022
4. Hallituksen puheenjohtajan toiminta		
4.1 Varmistaa, että yhtiölle määritellään selkeä tulevaisuudensuunta	3,8	3,7
4.2 Johtaa tehokkaasti hallituksen työskentelyä	3,8	3,8
4.3 Johtaa hallituksen kokouksia tavalla, joka mahdollistaa avoimen keskustelun, aktiivisen osallistumisen ja oikea-aikaiset päätökset.	3,9	3,8
4.4 Huolehtii tehokkaasta yhteistyöstä toimitusjohtajan ja hallituksen välillä	3,7	3,7
4.5 Pitää aktiivisesti yhteyttä toimitusjohtajaan ja omistajaan.	3,8	3,7
Yhteensä	3,8	3,7

Muut arvioinneissa mukana olevat yhtiöt

5. Yhteistyö hallituksen ja johdon välillä	Keskiarvot 2023	Keskiarvot 2022
5.1 Hallituksen ja toimitusjohtajan välinen yhteistyö toimii hyvin	3,9	3,8
5.2 Hallitus tukee toimitusjohtajan työtä ja antaa tälle työrauhan	4,0	3,9
5.3 Hallitus ei ajaudu operatiivisiin asioihin ja toimitusjohtajan vastuualueelle	3,7	3,7
5.4 Hallituksen jäsenet jakavat omaa tietoaan ja kokemustaan toimitusjohtajan ja yrityksen hyödyksi.	3,8	3,9
5.5 Hallitus on onnistunut toimitusjohtajan työn ohjaamisessa hyvin	3,8	
5.6 Hallitus on onnistunut valvontavastuunsa toteuttamisessa hyvin	3,8	
Yhteensä	3,8	3,8

Muut arvioinneissa mukana olevat yhtiöt

7. Toimitusjohtajan työn arviointi	Keskiarvot 2023	Keskiarvot 2022
7.1 Toimitusjohtaja tuntee yrityksen strategiset mahdollisuudet	3,8	3,6
7.2 Toimitusjohtaja toteuttaa yrityksen strategiaa hyvin	3,7	3,6
7.3 Toimitusjohtaja on keskittynyt oikeisiin asioihin.	3,7	3,5
7.4 Toimitusjohtaja on onnistunut suhteiden hoitamisessa yhtiön ulkoisiin sidosryhmiin.	3,7	3,6
7.5 Toimitusjohtaja on pystynyt tuottamaan yhtiön menestystä tukevia ideoita ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia.	3,6	3,4
7.6 Yhtiöllä on mielestäni oikea toimitusjohtaja.	3,7	3,3
7.7 Toimitusjohtaja on pystynyt kehittämään organisaatiota.	3,5	3,3
7.8 Olen tyytyväinen toimitusjohtajan toimintaan hallituksen kokouksissa	3,8	3,6
Yhteensä	3,7	3,5

14 §

Muutos konsernijaoston kokousaikatauluun 2023

VD/10734/00.02.01.00/2022

KK/K-ML/RK-K/OS

Hallintosäännön 8 luvun 4 §:n mukaan kaupunginhallituksen konsernijaosto vastaa konsernihallinnon järjestämisestä yhdessä kaupunginhallituksen kanssa kaupunginvaltuuston hyväksymässä kaupungin omistajapolitiikassa sekä muissa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen antamissa ohjeissa ja määräyksissä tarkoitetulla tavalla.

Kaupunginhallituksen konsernijaosto on kokouksessaan 24.10.2022 (§ 10) päättänyt hyväksyä konsernijaoston kokousaikataulun vuodelle 2023 ja 2024. Tämän jälkeen on ilmennyt tarve muuttaa syyskuun kokouksen ajankohtaa.

Konsernijaosto 28.8.2023 § 14

Kaupunginjohtajan va.:n esitys:

Päätetään, että konsernijaoston kokous maanantaina 25.9.2023 klo 13 siirretään pidettäväksi keskiviikkona 27.9.2023 klo 13.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Hallintoasiantuntija Oona Säyriö, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

15 § Tiedoksi merkittävät asiat 2023/Konsernijaosto

14120/00.02.01.00/2022

KK/OS

Hallintosäännön 2 luvun 6 §:n kohdan 2 mukaan kaupunginjohtaja tai 3 luvun 3 §:n kohdan 1 mukaan henkilöstö- ja konsernijohtaja päättää kiireellisissä tapauksissa hallintosäännön 8 luvun 4 §:n 2 momentin 3 ja 4-kohtien mukaisista asioista, joita ovat

- 3. jäsenten ja tilintarkastajien nimeäminen kuntayhtymien, yksityisoikeudellisiin yhteisöjen ja muiden oikeushenkilöiden johtaviin toimielimiin, kun kaupungilla on siihen oikeus, ellei toisin ole määrätty; ja
- 4. edustajien nimeäminen ja menettelyohjeiden antaminen kuntayhtymien, yhteisöjen ja muiden oikeushenkilöiden yhtiökokouksiin ja muihin kokouksiin, toimituksiin ja tilaisuuksiin, joissa kaupungin etua on valvottava, ellei toisin ole määrätty, samoin kuin osakkeenomistajalle tai muulle omistajalle kuuluvan päätösvalan käyttäminen, kun päätös tehdään yhtiökokousta tai muuta kokousta pitämättä.

Henkilöstö- ja konsernijohtaja on em. perusteella tehnyt seuraavat viranhaltijapäätökset:

- § 35, 9.6.2023, Uudenmaan maakuntavaikuttajien kokous 13.6.2023
- § 36, 15.6.2023, Laurea-ammattikorkeakoulu Oy:n ylimääräinen yhtiökokous 9.8.2023
- § 39, 22.6.2023, Asunto Oy Sepänpuiston yhtiökokous 29.6.2023
- § 40, 22.6.2023, Asunto Oy Vantaan Katriinanrinne yhtiökokous 29.6.2023
- § 41, 2.8.2023, Korson Pienteollisuustalo Oy:n varsinaisen yhtiökokouksen jatkokokous 9.8.2023

Konsernijaosto 28.8.2023 § 15

Kaupunginjohtajan va.:n esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi pidetyt kokoukset ja niitä koskevat viranhaltijapäätökset.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- henkilöstö- ja konsernijohtajan viranhaltijapäätökset §:t 35, 36, 39, 40, 41/2023

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle

Lisätiedot:

Hallintoasiantuntija Oona Säyriö, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Kaupunkistrategia ja johto / Henkilöstön ja
konsernipalvelut

9.6.2023

VD/4099/00.01.05.03/2023

Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

Uudenmaan maakuntavaltuuston kokous 13.6.2023

Lisätietoja antaa

Konsernilakimies Samuli Vartiainen

Uudenmaan liiton maakuntavaltuuston kokouksessa 13.6.2023 käsitellään seuraavat asiat:

- vuoden 2022 arviointikertomus,
- toimintakertomus ja tilinpäätös 2022,
- Eron myöntäminen maakuntajohtajan virasta,
- korkeimman hallinto-oikeuden päätökset Uusimaa-kaava 2050 kokonaisuuteen kohdistuneista valituksista,
- Aluekehittämisen vastuualueen ajankohtaiskatsaus.

Vantaalla on Uudenmaan liiton maakuntavaltuustossa 10 edustajaa.

Uudenmaanliiton tilinpäätös 2022 on 188 8912,79 euroa alijäämäinen. Maakuntahallitus esittää, että alijäämä katetaan edellisten tilikausien ylijäämästä (1 289 694,35 euroa) kuluvan vuoden kirjanpidossa. Taseen loppusumma oli 31.12.2022 13 183 242,98 euroa (v. 2021 13 336 322,57 euroa). Peruspääomassa ei tapahtunut 2022 muutoksia ja se oli 101 727,67 euroa. Oman pääoman 1,691 507,51 euroa osuus taseesta oli 12,83 % (v. 2021 14,49 %), vieraan pääoman 2 911 665,27 euroa osuus 22,09 % (v. 2021 12,65 %) ja toimeksiantojen 8 589 979,20 euroa osuus 65,08 % (v. 2021 72,9 %).

Vantaan maksuosuus vuonna 2022 oli 1 068 146 euroa (2021: 1 060 654 euroa) kaikkien jäsenkuntien maksuosuuksien ollessa yhteensä 7 666 405,00 euroa. Toimitatuotot olivat yhteensä 9 629 849, 06 euroa, josta jäsenkuntien maksuosuuksien ohella toisen suuren tuloerän muodostivat tuet ja avustukset 1 436 701,93 euroa.

Maakuntavaltuuston kokouksen esityslistan yhteydessä ei toimitettu tarkastuslautakunnan arviointikertomusta tai tilintarkastuskertomusta eikä esityslistalla ole tarkastuslautakunnan esityksiä tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä. Esityslistan mukaan tarkastuslautakunta tekee päätösesityksensä arviointikertomuksen, tilinpäätöksen sekä vastuuvapauden osalta kokouksessaan 9.6.2023 ja se täydennetään maakuntavaltuuston esityslistalle maanantaina 12.6.2023.

Maakuntajohtaja Ossi Savolainen on 5.5.2023 jättänyt eroilmoituksensa, jossa hän ilmoittaa irtisanoutuvansa maakuntajohtajan virasta 1.10.2024 alkaen. Maakuntahallitus esittää, että maakuntajohtajalle myönnetään ero 1.10.2024 alkaen eläkkeelle siirtymisen johdosta.

Hallintosäännön 3 luvun 3 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan henkilöstö- ja konsernijohtaja tai hänen määräämänsä päättää kiireellisissä tapauksissa menettelyohjeiden antamisesta kuntayhtymien, yhteisöjen ja muiden oikeushenkilöiden yhtiökokouksiin ja muihin kokouksiin, toimituksiin ja tilaisuuksiin, joissa kaupungin etua on valvottava. Konsernijaoston seuraava kokous johon asia ehtisi on elokuussa 2023.

Päätös / Henkilöstö- ja konsernijohtaja

Päätän antaa Vantaan kaupunkia Uudenmaan liiton maakuntavaltuustossa edustaville menettelyohjeeksi kehotuksen ottaa tilinpäätöksen hyväksymisestä sekä vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille päättäessään huomioon tarkastuslautakunnan esitykset sekä arviointikertomuksesta ja tilintarkastuskertomuksesta ilmenevät seikat.

Vantaa 9.6.2023

Lievonen Kirsi-Marja

Henkilöstö- ja konsernijohtaja

Kaupunkistrategia ja johto / Henkilöstön ja
konsernipalvelut

9.6.2023

VD/4099/00.01.05.03/2023

Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

Allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.

Täytäntöönpano

Tiedoksianto asianosaiselle

Asianosainen: Vantaan kaupunkia Uudenmaan liiton maakuntavaltuustossa edustavat

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta** eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Kaupunkistrategia ja johto / Henkilöstön ja
konsernipalvelut
Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

9.6.2023

VD/4099/00.01.05.03/2023

MUUTOKSENHAKUOHJEET

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai

tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopuille tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena. Ilmoita siinä päätös, johon haet oikaisua, sekä mahdollinen diaarinumero. Kerro mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä myös ne mukaan oikaisuvaatimukseen. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupungin yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki

Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa

(Aukioloajat: ma-ke 8.45-16.30, to 12.00-17.00 ja pe 7.45-15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta

<https://www.vantaa.fi/vantaa-info>)

Puhelin: (09) 83911 (vaihte)

Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus>

Kaupunkistrategia ja johto / Henkilöstön ja
konsernipalvelut

15.6.2023

VD/2213/00.01.05.03/2023

Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

Laurea-ammattikorkeakoulu Oy:n ylimääräinen yhtiökokous 9.8.2023

Lisätietoja antaa

konsernilakimies Otto Lehto, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Laurea-ammattikorkeakoulu Oy:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 30.5.2023. Koska kokouksessa esitettiin ainoastaan 8 jäsenen valitsemista tai valinnan vahvistamista, päätti kokous vähentää yhtiön hallituksen jäsenmäärän kahdeksaan entisen yhdeksän sijasta. Kokouksen jälkeen on käynyt ilmi, että omistajayhteisöistä Porvoon kaupungilla oli tapahtunut virhe kokousedustajan lähettämässä, jolloin se ei ollut esittämässä ehdokastaan hallitukseen. Porvoon kaupunki on tiedustellut mahdollisuutta, että Laurea-ammattikorkeakoulu Oy:n hallitus kutsuisi ylimääräisen yhtiökokouksen päättämään hallituksen jäsenmäärän nostamisesta yhdeksään ja täydentämään hallitusta yhdellä jäsenellä. Laurea-ammattikorkeakoulu Oy:n hallitus päätti kokouksessaan 8.6.2023 ylimääräisen yhtiökokouksen koolle kutumisesta keskiviikkona 9.8.2023 hallituksen täydentämiseksi yhdellä jäsenellä.

Hallintosäännön 3 luvun 3 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan henkilöstö- ja konsernijohtaja tai hänen määräämänsä päättää kiireellisissä tapauksissa hallintosäännön 9 luvun (nyk. 8 luku) 4 §:n 2 momentin 3 ja 4-kohtien mukaisista asioista. Seuraava konsernijaoston kokous pidetään 28.8.2023.

Päätös / Henkilöstö- ja konsernijohtaja

Päätän

- a) valtuuttaa konsernilakimies Otto Lehdon tai toinen konserniohjaus ja -valvonta -yksikön lakimiehen edustamaan Vantaan kaupunkia Laurea-ammattikorkeakoulu Oy:n ylimääräisessä yhtiökokouksessa 9.8.2023 ja
- b) antaa kokousta varten menettelyohjeeksi kannattaa Porvoon kaupungin esitystä hallituksen jäsenen valitsemiseksi kahdeksan varsinaisessa yhtiökokouksessa valitun jäsenen lisäksi.

Vantaa 15.6.2023

Lievonen Kirsi-Marja
Henkilöstö- ja konsernijohtaja

Allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.

Täytäntöönpano

Konserniohjaus ja -valvonta

Päätös on yleisesti nähtävänä

Aika

Paikka

Vantaan kaupungin internetsivulla paatokset.vantaa.fi

Tiedoksianto asianosaiselle

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta** eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Kaupunkistrategia ja johto / Henkilöstön ja
konsernipalvelut
Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

15.6.2023

VD/2213/00.01.05.03/2023

MUUTOKSENHAKUOHJEET

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai

tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopuille tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena. Ilmoita siinä päätös, johon haet oikaisua, sekä mahdollinen diaarinumero. Kerro mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä myös ne mukaan oikaisuvaatimukseen. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupungin yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki

Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa

(Aukioloajat: ma-ke 8.45-16.30, to 12.00-17.00 ja pe 7.45-15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta

<https://www.vantaa.fi/vantaa-info>)

Puhelin: (09) 83911 (vaihte)

Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus>

Kaupunkistrategia ja johto / Henkilöstö ja
konsernipalvelut

22.6.2023

VD/4262/00.01.05.03/2023

Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

Asunto Oy Sepänpuiston yhtiökokous 29.6.2023

Lisätietoja antaa

Konsernilakimies Samuli Vartiainen, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Asunto Oy Vantaan Sepänpuiston varsinaisessa yhtiökokouksessa 29.6.2023 käsitellään yhtiöjärjestyksen 13 §:n mukaiset asiat: tilinpäätös ja toimintakertomus, talousarvio ja vastikkeet, palkkiot, hallituksen jäsenten lukumäärä ja valinta sekä tilintarkastajien valinta. Lisäksi yhtiökokoukselle esitetään hallituksen selvitys tarpeesta sellaiseen yhtiön rakennusten ja kiinteistöjen kunnossapitoon yhtiökokousta seuraavan viiden vuoden aikana, joka vaikuttaa olennaisesti osakehuoneiston käyttämiseen, yhtiövastikkeeseen tai muihin osakehuoneiston käytöstä aiheutuviin kustannuksiin, käsitellään esitys lainanlyhennysrahaston kartuttamisesta enintään lainanlyhennysten määrällä sekä hallituksen valtuuttamisesta kerätä tai olla keräämättä enintään kahden kuukauden suuruisen hoitovastike.

Kaupungin omistus 100 %;

Yhtiön toimiala Hallitsee vuokrasopimuksen perusteella Kuninkaalassa (Takojaantie 7) sijaitsevaa tonttia ja omistaa sillä olevat v. 1990 valmistuneet kolme kerrostaloa, joissa 41 asuntoa;

Hallitus 3-5 jäsentä, toimikausi 1 vuosi;
Hallitus 2022 3 jäsentä
Tilintarkastus Tilintarkastusyhteisö, toimikausi toistaiseksi;
Tilintarkastaja 2022 KPMG Oy Ab;
Henkilöstö -

Tilinpäätös (euroa)	2022	2021
Kiinteistön tuotot	108 990,00	111 169,80
Kiinteistön hoitokulut	120 381,07	152 694,27
TILIKAUDEN VOITTO/-TAPPIO	-8 329,06	-6 681,53
Oma pääoma	1 473 410,79	1 440 339,85
Vieras pääoma	9 875,25	56 607,98
Taseen loppusumma	1 649 522,18	1 663 183,97
Hoitorahoituksen kokonaisjäämä	99 366,68	
Pääomarahoituksen kokonaisjäämä	-163,49	

Tilikauden tappio, -8 329,06 euroa, esitetään kirjattavaksi oman vapaan pääoman vähennykseksi, eikä osinkoa jaeta.

Toimintakertomuksessa 2022 todetaan, että Yhtiötä on kauden aikana pidetty yllä ja valmistauduttu tuleviin korjaus- ja kunnostustoimenpiteisiin.

Vastikkeet (euroa/osake/kk)	Toteuma 2022	Talousarvio 2023
Hoitovastike	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2023
		0,50 euroa per osake
yhteensä	108 990 euroa	108 990 euroa

Tilintarkastuskertomuksessa esitetään lausuntona, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiötoiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimistakoskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia. Toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Kaupunkistrategia ja johto / Henkilöstö ja
konsernipalvelut

22.6.2023

VD/4262/00.01.05.03/2023

Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

Hallintosäännön 26 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallituksen kokouspalkkiot ovat puheenjohtajalle 290 euroa ja jäsenelle 240 euroa kokoukselta. Yhtiökokoukselle esitetään, että hallituksen jäsenten kokouspalkkiot maksetaan noudattaen kulloinkin voimassa olevia Vantaan kaupunginhallituksen puheenjohtajaa ja jäseniä koskevia palkkiomääräyksiä.

Kaupunginvaltuusto on 25.1.2021 (§ 11) valinnut KPMG Oy Ab:n kaupungin ja sen tytäryhteisöiden tilintarkastuspalveluiden tuottajaksi tilivuosille 2021-2024 (2025 ja 2026 optio mahdollinen yhden tai kahden vuoden osalta).

Hallintosäännön 3 luvun 3 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan henkilöstö- ja konsernijohtaja tai hänen määräämänsä päättää kiireellisissä tapauksissa menettelyohjeiden antamisesta kuntayhtymien, yhteisöjen ja muiden oikeushenkilöiden yhtiökokouksiin ja muihin kokouksiin, toimituksiin ja tilaisuuksiin, joissa kaupungin etua on valvottava. Konsernijaoston seuraava kokous johon asia ehtisi on elokuussa 2023.

Päätös / Henkilöstö- ja konsernijohtaja

Päätän

- a) määrätä konsernilakimies Samuli Vartiainen tai toinen konserniohjaus ja -valvonta -yksikön lakimies edustamaan Vantaan kaupunkia Asunto Oy Vantaan Sepänpuiston yhtiökokouksessa 29.6.2023 ja;
- b) antaa kokousta varten menettelyohjeeksi, että- yhtiön hallituksen kokouspalkkiot rinnastetaan kaupunginhallituksen kokouspalkkioihin, jolloin puheenjohtajan/jäsenen kokouspalkkio on 290/240 euroa kokoukselta;
 - hallituksen jäsenten lukumäärä on 3;
 - yhtiön hallitukseen valitaan Jari Mattila puheenjohtajaksi sekä Sari Lindqvist ja Pasi Simola jäseniksi;
 - yhtiön tilintarkastajaksi valitaan KPMG Oy;
 - muut yhtiökokoukselle tehnyt esitykset voidaan hyväksyä esitysten mukaisina; ja
- c) antaa yhtiön hallitukselle menettelyohje, että ennen mahdollista ylimääräisten vastikkeiden perimistä tai perimättä jättämistä asiasta informoidaan osakasta sekä Vantaan kaupungin konserniohjausta ja että samassa yhteydessä annetaan selvitys ylimääräisen vastikkeen perimisen tai perimättä jättämisen perusteista.

Vantaa 22.6.2023

Lievonen Kirsi-Marja
Henkilöstö- ja konsernijohtaja

Allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.

Täytäntöönpano Konserniohjaus ja -valvonta

Päätös on yleisesti nähtävänä

Aika 22.6.2023

Paikka Vantaan kaupungin internetsivulla paatokset.vantaa.fi

Tiedoksianto asianosaiselle

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta** eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Kaupunkistrategia ja johto / Henkilöstö ja
konsernipalvelut

22.6.2023

VD/4262/00.01.05.03/2023

Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

MUUTOKSENHAKUOHJEET

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai

tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopuille tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena. Ilmoita siinä päätös, johon haet oikaisua, sekä mahdollinen diaarinumero. Kerro mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä myös ne mukaan oikaisuvaatimukseen. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupungin yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki

Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa

(Aukioloajat: ma-ke 8.45-16.30, to 12.00-17.00 ja pe 7.45-15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta

<https://www.vantaa.fi/vantaa-info>)

Puhelin: (09) 83911 (vaihte)

Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus>

Kaupunkistrategia ja johto / Henkilöstö ja
konsernipalvelut

22.6.2023

VD/4264/00.01.05.03/2023

Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

Asunto Oy Vantaan Katriinanrinne yhtiökokous 29.6.2023

Lisätietoja antaa

Konsernilakimies Samuli Vartiainen, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Asunto Oy Vantaan Katriinanrinteen varsinaisessa yhtiökokouksessa 29.6.2023 käsitellään tilinpäätös, talousarvio ja vastikkeet, hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien valinta sekä palkkiot sekä lainanlyhennysrahasto ja sen kartuttaminen ja hallituksen kirjallinen kunnossapitotarveselvitys. Lisäksi käsitellään hallituksen valtuuttaminen kerätä tai olla keräämättä enintään kahden kuukauden suuruinen hoitovastike tarvittaessa ja päätetään lämmön tasapainotuksesta ja sen rahoittamisesta.

Kaupungin omistus	100 %;
Yhtiön toimiala	Omistaa ja hallitsee vuokra-asuntoja vuokratontilla Seutulassa (Knaapinkuja 10), neljä kerrostaloa, 40 asuinhuoneistoa;
Hallitus	3-5 jäsentä, toimikausi 2 vuotta (valinta parillisina vuosina);
Hallitus 2022	3 jäsentä
Tilintarkastus	Tilintarkastusyhteisö, toimikausi toistaiseksi;
Tilintarkastaja 2022	KPMG Oy Ab;
Henkilöstö	-

Tilinpäätös (euroa)

	2022	2021
Kiinteistön tuotot	229 392,00	404 392,00
Poistot	-71 010,00	-52 000,00
Kiinteistön hoitokulut	-159 913,34	-352 133,66
<i>joista korjaukset</i>	-90 796,93	-204 676,17
Tilikauden tappio	-1,71	-220,92
Oma pääoma	1 436 452,18	1 380 380,29
Asuintalovaraukset	169 200,00	169 200,00
Vieras pääoma	264 734,34	409 369,10
<i>joista pitkäaikaiset lainat</i>	194 164,79	324 603,79
Taseen loppusumma	1 870 386,52	1 958 949,39
Hoitorahoituksen kokonaisjäämä	22 704,86	

Tilikauden tappio 1,71 euroa esitetään kirjattavaksi vapaan oman vapaan pääoman vähennykseksi, eikä osinkoa jaeta.

Esitys vuoden 2023 vastikkeiksi ja maksuiksi:

Vastikkeet	1.1.- 30.6.2022	1.7.- 31.12.2022	1.1.- 30.6.2023	1.7.- 31.12.2023
Hoitovastike	115 668	115 668	115 668,00 euroa (0,90 euroa/os/kk)	102 816,00 euroa (0,80 euroa/os/kk)
Rahoitusvastike	28 274,40 euroa (0,22 euroa/os/kk)	28 274,40 euroa (0,22 euroa/os/kk)	28 274,40 euroa (0,22 euroa/os/kk)	29 559 euroa (0,23 euroa/os/kk)

Talousarviossa on mukana lämmöntasapainotus. Välttämättömät huoneistokorjaukset (60.000 €) ja lämmön tasapainotukseen tarvitaan 35.000 €. Vastikkeiden osalta esitetään, että hallitus valtuutetaan keräämään tai olemaan keräämättä kahden kuukauden suuruinen ylimääräinen hoitovastike tarvittaessa.

Toimintakertomuksen mukaan yhtiötä on pidetty normaalisti kunnossa.

Hallitus esittää, että lainanlyhennysrahastoa kartutetaan enintään lainanlyhennysten määrällä.

Tilintarkastuskertomuksessa esitetään lausuntona, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset

Kaupunkistrategia ja johto / Henkilöstö ja
konsernipalvelut

22.6.2023

VD/4264/00.01.05.03/2023

Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

vaatimukset. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia. Toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksenlaatumiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Hallintosäännön 27 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallituksen kokouspalkkiot ovat puheenjohtajalle 290 euroa ja jäsenelle 240 euroa kokoukselta. Yhtiökokoukselle esitetään, että hallituksen jäsentenkokouspalkkiot maksetaan noudattaen kulloinkin voimassa olevia Vantaan kaupunginhallituksen puheenjohtajaa ja jäseniä koskevia palkkiomääräyksiä.

Kaupunginvaltuusto on 25.1.2021 (§ 11) valinnut KPMG Oy Ab:n kaupungin ja sen tytäryhteisöiden tilintarkastuspalveluiden tuottajaksi tilivuosille 2021-2024 (2025 ja 2026 optio mahdollinen yhden taikahden vuoden osalta).

Hallintosäännön 3 luvun 3 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan henkilöstö- ja konsernijohtaja tai hänen määräämänsä päättää kiireellisissä tapauksissa menettelyohjeiden antamisesta kuntayhtymien, yhteisöjen ja muiden oikeushenkilöiden yhtiökokouksiin ja muihin kokouksiin, toimituksiin ja tilaisuuksiin, joissa kaupungin etua on valvottava. Konsernijaoston seuraava kokous johon asia ehtisi on elokuussa 2023.

Päätös / Henkilöstö- ja konsernijohtaja

Päätetään

- a) määrätä konsernilakimies Samuli Vartiainen tai toisen konserniohjaus ja -valvonta -yksikön lakimiehen edustamaan Vantaan kaupunkia Asunto Oy Vantaan Katriinanrinteen varsinaisessa yhtiökokouksessa 29.6.2023 ja
- b) antaa menettelyohjeeksi kokousta varten, että - yhtiön hallituksen kokouspalkkiot rinnastetaan kaupunginhallituksen kokouspalkkioihin, jolloin puheenjohtajan/jäsenen kokouspalkkiot ovat 290/240 euroa;
- yhtiön hallitukseen valitaan Jari Mattila puheenjohtajaksi sekä Sari Lindqvist ja Pasi Simola jäseniksi;
- yhtiön tilintarkastajaksi valitaan KPMG Oy Ab; ja että
- muut yhtiökokoukselle tehdyt esitykset voidaan hyväksyä esitetyn mukaisina, ja lisäksi;
- c) antaa yhtiön hallitukselle toimintaohjeeksi, että ennen mahdollista ylimääräisen vastikkeen perimistä tai perimättä jättämistä asiasta informoidaan Vantaan kaupungin konserniohjausta ja samassa yhteydessä annetaan

Vantaa 22.6.2023

Lievonen Kirsi-Marja
Henkilöstö- ja konsernijohtaja

Allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.

Täytäntöönpano Konserniohjaus ja -valvonta

Päätös on yleisesti nähtävänä

Aika 22.6.2023

Paikka Vantaan kaupungin internetsivulla paatokset.vantaa.fi

Tiedoksianto asianosaiselle

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta** eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Kaupunkistrategia ja johto / Henkilöstö ja
konsernipalvelut
Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

22.6.2023

VD/4264/00.01.05.03/2023

MUUTOKSENHAKUOHJEET

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai

tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopuille tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena. Ilmoita siinä päätös, johon haet oikaisua, sekä mahdollinen diaarinumero. Kerro mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä myös ne mukaan oikaisuvaatimukseen. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupungin yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki

Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa

(Aukioloajat: ma-ke 8.45-16.30, to 12.00-17.00 ja pe 7.45-15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta

<https://www.vantaa.fi/vantaa-info>)

Puhelin: (09) 83911 (vaihte)

Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus>

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala / Henkilöstö ja 2.8.2023

konsernipalvelut

Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

VD/2937/00.01.05.03/2023

Korson Pienteollisuustalo Oy:n varsinaisen yhtiökokouksen jatkokokous 09.08.2023

Lisätietoja antaa

konsernilakimies Otto Lehto, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Korson Pienteollisuustalo Oy:n varsinaisen yhtiökokouksen jatkokokouksessa 9.8.2023 päätetään yhtiön talousarviosta vuodelle 2023 ja osakkeenomistajilta perittävistä vastikkeista sekä valtuutuksen antamisesta yhtiön hallitukselle kerätä tai olla keräämättä korkeintaan kahden kuukauden ylimääräisen vastikkeen kaudella, joka päättyy vuonna 2024 pidettävään varsinaiseen yhtiökokoukseen.

Kaupungin omistus	83,1 %;
Muut omistajat	Yksityishenkilö/7,7 %, yksityishenkilö/4,4 %, Autokorjaamo Kujala Oy/2,5 % ja Autovauriokorjaamo Seppäset Oy /2,4 %;
Yhtiön toimiala	Hallitsee vuokraoikeuden nojalla Ali-Keravan kylässä (Urpiaisentie 7) sijaitsevaa Jussila-nimiseen tilaan RN:o 8:216 kuuluvaa määräalaa (tontti 81207/2, n. 14 890 m2) sekä omistaa ja hallitsee tilalla olevia rakennuksia. Vuokra-alueella on kolme 1960-luvun loppupuolella valmistunutta teollisuuden tuotantorakennusta sekä niiden yhteydessä sijaitseva pysäköintialue. Yksi rakennuksista on toimistokäytössä, toisessa on pienosakkaiden autokorjaamotilat ja kolmas on kaupungin varastotilana sekä autoharrastajien käytössä. Maanvuokrasopimusta on jatkettu vuoden 2025 loppuun (kaupunkisuunnittelulautakunta 9.11.2015 § 21);
Kaupungin käyttö	Tilakeskuksen Korson tekninen tukikohta;
Hallitus	35 jäsentä, toimikausi 2 vuotta;
Hallitus 2022-2023	3 jäsentä, Vantaan nimeämät jäsenet kuluvalle toimikaudella: kaksi Vantaan nimeämää jäsentä
Tilintarkastus	Tilintarkastusyhteisö, toimikausi toistaiseksi;
Tilintarkastaja 2022	KPMG Oy Ab;
Henkilöstö	Sivutoiminen talonmies.

Tilinpäätös (euroa)	2022	2021	Talousarvio 2023
Liikevaihto	164 385	151 782	164 541
Henkilöstökulut	11 114	10 853	-11 821
Poistot ja arvonalentumiset	27 347	27 374	-27 347
Kiinteistön hoitokulut	195 273	120 109	-172 635
joista korjaukset	72 435	823	-29 266
Verot			-31 864
Oma pääoma yhteensä	199 424	402 353	
Jakokelpoinen vapaa oma pääoma	49 266	200 499	
Vieras pääoma yhteensä	24 053	23 389	
Hoitovastikkeiden yli-/alijäämä	86 992	77 330	
Tilikauden voitto/tappio	-69 381	-6553	-79 120

Yhtiön talousarvio vuodelle 2023 ja osakkeenomistajilta perittävät vastikkeet päätettiin varsinaisessa yhtiökokouksessa 16.5.2023 siirtää käsiteltäväksi jatkokokoukseen, koska talousarvio ja vastikkeet olivat riippuvaisia purkurahastoon kerättäviä pääomavastikkeita koskevasta Verohallinnon ennakoratkaisusta, jota ei varsinaiseen yhtiökokoukseen mennessä ollut vielä annettu.

Ennakoratkaisuhakemus koski yhtiön omistamien rakennusten purkamista ja maaperän puhdistamista varten kerättyjen, purkurahastoon rahastoitujen pääomavastikkeiden veronalaisuutta.

Yhtiön maanvuokrasopimus päättyy 31.12.2025 ja yhtiö on maanvuokrasopimuksen perusteella velvollinen purkamaan rakennukset ja puhdistamaan vuokra-alueen maaperän kolmen kuukauden kuluessa vuokrasuhteen päättymisestä. Purkamiskustannuksiin varautumiseksi yhtiö on kerännyt aiempina tilikausina pääomavastikkeita, jotka on rahastoitu purkurahastoon.

Yhtiö teetti konserniohjauksen ja -valvonnan yksikön kehotuksesta ulkopuolisen asiantuntijan selvityksen sekä lisäselvityksen

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala / Henkilöstö ja 2.8.2023
konsernipalvelut

VD/2937/00.01.05.03/2023

Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

purkurahastoon rahastoituja vastikkeita koskevasta verotuskäytännöstä ja siitä, tulisiko rahastoidut vastikkeet tulouttaa verotuksessa. Selvitysten jälkeen yhtiö haki Verohallinnolta ennakkoratkaisua siitä, ovatko yhtiön osakkeenomistajiltaan keräämät ja purkurahastoon rahastoidut vastikkeet yhtiölle verovapaita pääomansijoituksia, joista ei muodostu yhtiölle veronalaista tuloa.

Verohallinto on antanut ennakkoratkaisunsa 16.5.2023. Ennakkoratkaisun mukaan kyseiset suoritukset eivät ole yhtiölle verovapaita pääomansijoituksia, vaan suoritukset ovat hakijalle veronalaista tuloa.

Purkurahastoon rahastoituja vastikkeita ei rahastointimenettelystä johtuen ole käsitelty veroilmoituksissa yhtiön verotettavana tulona aikaisempina verovuosina. Ennakkoratkaisun sisällöstä johtuen yhtiö on ilmoittanut vuonna 2022 kerätyt pääomavastikkeet veronalaisina tuloina ja tulouttanut aikaisempina vuosina kerättyjä pääomavastikkeita korjaamalla veroilmoituksiaan muutoksenhakumääräaikaisten puitteissa. Esitettyssä talousarviossa vuodelle 2023 on otettu huomioon arvioituiden jälkiverot, niitä koskevat viivästyskorot sekä mahdolliset veronkorotukset.

Esitettyssä talousarviossa osakkeenomistajilta perittävät vastikkeet perustuvat päivitettyyn arvioon purku- ja maaperän puhdistamiskustannuksista. Yhtiö päivitti purkukuluja ja maaperän puhdistuskustannuksia koskevaa arviotaan, kun yhtiön isännöinti vaihtui keskitetysti kiinteistöyhtiöiden isännöintiä Vantaa-konsernissa hoitavalle VTK Kiinteistöt Oy:lle keväällä 2023. Vastikkeiden määrän pohjana ollut aiempi purkukustannusarvio on osoittautunut liian pieneksi.

Esitettyissä vastikkeissa on otettu huomioon myös niiden veronalaisuus.

Vuonna 2022 perityt vastikkeet ja talousarviossa 2023 esitetyt vastikkeet ovat:

Vastikkeet	1.1.-31.03.2022	1.4.-31.12.2022	1.1.-31.07.2023	1.8.-31.12.2023
Hoitovastike euroa/m ² /kk (alv 0 %)	3,50	3,50	3,50	3,50
Pääomavastike SVOP euroa/m ² /kk (alv 0 %)	1,20	1,20	1,20	1,70

Yhtiökokoukselle esitetään myös valtuutuksen antamista yhtiön hallitukselle kerätä tai olla keräämättä korkeintaan kahden kuukauden ylimääräinen vastike kaudella, joka päättyy vuonna 2024 pidettävään varsinaiseen yhtiökokoukseen. Samalla päätettäisiin, että ennen mahdollista ylimääräisten vastikkeiden perimistä tai perimättä jättämistä asiasta informoidaan osakkaita sekä Vantaan kaupungin konserniohjausta ja että samassa yhteydessä annetaan selvitys ylimääräisen vastikkeen perimisen tai perimättä jättämisen perusteista.

Hallintosäännön 3 luvun 3 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan henkilöstö- ja konsernijohtaja tai hänen määräämänsä päättää kiireellisissä tapauksissa hallintosäännön 8 luvun 4 §:n 2 momentin 3 ja 4-kohtien mukaisista asioista. Seuraava konsernijaoston kokous pidetään 28.8.2023.

Päätös / Henkilöstö- ja konsernijohtaja

Päätän

a) valtuuttaa konsernilakimies Otto Lehdon tai toisen konserniohjaus ja -valvonta -yksikön lakimiehen edustamaan Vantaan kaupunkia Korson Pienteollisuustalo Oy:n varsinaisen yhtiökokouksen jatkokokouksessa 9.8.2023; ja

b) antaa menettelyohjeeksi kokousta varten, että yhtiökokoukselle tehdyt esitykset voidaan hyväksyä esitetyn mukaisina.

Vantaa 2.8.2023

Lievonen Kirsi-Marja
Henkilöstö- ja konsernijohtaja

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala / Henkilöstö ja 2.8.2023
konsernipalvelut
Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

VD/2937/00.01.05.03/2023

Allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.

Täytäntöönpano Konserniohjaus ja -valvonta

Päätös on yleisesti nähtävänä

Aika 3.8.2023

Paikka Vantaan kaupungin internetsivulla paatokset.vantaa.fi

Tiedoksianto asianosaiselle

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta** eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala / Henkilöstö ja 2.8.2023
konsernipalvelut
Henkilöstö- ja konsernijohtaja Lievonen Kirsi-Marja

VD/2937/00.01.05.03/2023

MUUTOKSENHAKUOHJEET

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai

tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopuille tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena. Ilmoita siinä päätös, johon haet oikaisua, sekä mahdollinen diaarinumero. Kerro mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä myös ne mukaan oikaisuvaatimukseen. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupungin yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki

Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa

(Aukioloajat: ma-ke 8.45-16.30, to 12.00-17.00 ja pe 7.45-15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta

<https://www.vantaa.fi/vantaa-info>)

Puhelin: (09) 83911 (vaihte)

Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus>

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta** eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai

tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä ne oikaisuvaatimukseen mukaan. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupunginhallituksen yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaa kaupunki

Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa
(Aukioloajat: ma–ke 8.45–16.30, to 12.00–17.00 ja pe 7.45–15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta <https://www.vantaa.fi/vantaa-info>)

Puhelin: (09) 83911 (vaihte)

Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus>

Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

3.1. Tähän päätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 136 §)

3.2. Tähän päätökseen, joka koskee hankinto-oikaisua, ei saa hakea muutosta.
(Hankintalaki 135 §)